

KRAJSKÁ

ROČENKA

ŠKOLSTVÍ

2 0 0 7

ÚIV

2008

Naše poděkování patří všem členům projektového týmu Mgr. Pavle Cibulkové, Ing. Soně Fořtové, Ing. Lence Havlákové, Ing. Martině Šáchové, Bc. Vladimíru Hulíkovi, Ing. Ludmile Chudobové, Bc. Jitce Konrádové, Ing. Jiřímu Novotnému a Mgr. Pavlíně Šťastnové, kteří vynaložili veškeré úsilí, aby mohla být vydána tato ročenka, jedinečná svého druhu v České republice. Touto cestou děkujeme také pracovníkům krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností, kteří se nemalou měrou podílejí na sběru statistických dat a bez jejichž pomoci by tato ročenka nemohla vzniknout.

Zvláštní poděkování patří sekretariátu INES OECD, který povolil ÚIV použít indikátory zveřejněné v publikaci Education at a Glance.

Mgr. Lubomír Martinec
člen Working Party INES OECD

RNDr. Michaela Kleňhová
ředitelka divize statistických informací a analýz ÚIV
členka Working Party INES OECD

ÚVOD	11
A KONTEXT VZDĚLÁVÁNÍ	15
A 1 Relativní velikost populace školního věku	16
A 2 Vzdelanost dospělé populace	19
B FINANČNÍ ZDROJE VLOŽENÉ DO VZDĚLÁVÁNÍ	29
B 1 Jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta	30
B 2 Podíl neinvestičních transferů z kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady	37
C PŘÍSTUP KE VZDĚLÁVÁNÍ, ÚČAST NA NĚM A PRŮCHOD VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVOU	41
C 1 Účast na vzdělávání	42
C 2 Přístup ke střednímu a vyššímu odbornému vzdělávání	47
C 2.1 Podíly nově přijatých na jednotlivé druhy škol na odpovídající věkové populaci	47
C 2.2 Podíl jednotlivých druhů škol na 100 dětí odpovídající věkové populaci	54
C 3 Ukončení vzdělávání na jednotlivých vzdělávacích úrovních	57
C 3.1 Podíly absolventů základních a středních škol, konzervatoří a vyšších odborných škol na odpovídající věkové populaci	57
C 4 Děti a žáci vyžadující zvláštní péči	61
C 4.1 Žáci ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním	61
C 4.2 Podíly dětí/žáků se zdravotním postižením integrovaných do běžných tříd, speciálních tříd a do škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	61
C 5 Účast dospělých na odborné přípravě a na dalším vzdělávání	62
C 5.1 Podíl žáků v ostatních formách vzdělávání	63
C 5.2 Počet frekventantů kurzů pro doplnění základního vzdělání a základů vzdělání	65
D ŠKOLNÍ PROSTŘEDÍ A ORGANIZACE ŠKOL	67
D 1 Platy učitelů mateřských škol, základních škol, středních škol, konzervatoří a vyšších odborných škol	68
D 1.1 Platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol	68
D 1.2 Platy pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol	77
D 1.3 Porovnání platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou mzdou v regionu	84
D 1.4 Porovnání průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou měsíční mzdou v regionu	88
D 2 Pedagogičtí pracovníci v regionálním vzdělávání	91
D 2.1 Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka	91
D 2.2 Struktura kvalifikovaných pedagogických pracovníků	93
E INDIVIDUÁLNÍ, SPOLEČENSKÉ A PRACOVNÍ PŘÍNOSY ZE VZDĚLÁNÍ	95
E 1 Ekonomická aktivita a nezaměstnanost podle úrovně dosaženého vzdělání	96
E 1.1 Míry zaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání v populaci 25–64letých	97
E 1.2 Míry nezaměstnanosti podle nejvyšší dosažené úrovně vzdělání	100
E 2 Vzdělání a míra celkové neúspěšnosti absolventů škol	104
E 2.1 Absolventi jednotlivých stupňů vzdělání na trhu práce	104
E 3 Specifická situace mladých lidí – přechod ze vzdělávání do zaměstnání	110
E 3.1 Struktura mladých lidí podle toho, zda jsou ve vzdělávání, pracují, jsou nezaměstnaní nebo mimo pracovní trh i vzdělávání	110
E 4 Vydělky a dosažené vzdělání	114
E 4.1 Průměrné mzdy podle nejvyššího dosaženého vzdělání	114
E 4.2 Vztah průměrných mezd podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání ke mzdám zaměstnanců se středním vzděláním s maturitní zkouškou včetně nástavbového studia (= 100 %), podle pohlaví a podle věkových kategorií	120
F VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ	127
F 1 Podíl cizinců na jednotlivých druzích škol	128
F 2 Cizinci v mateřských školách	129
F 3 Cizinci v základních školách	130
F 4 Cizinci ve středních školách	131
F 5 Cizinci ve vyšších odborných školách	132
F 6 Cizinci na konzervatořích	133
G VÝUKA JAZYKŮ	135
G 1 Podíly žáků v denní formě vzdělávání učících se cizí jazyk	136
G 2 Podíly žáků učících se cizí jazyk na základních školách	137
G 3 Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních školách	139
G 4 Podíly žáků učících se cizí jazyk na konzervatořích	140
G 5 Podíly studentů učících se cizí jazyk na vyšších odborných školách	142
G 6 Podíly žáků (studentů) učících se 1, 2 a 3 cizí jazyky	143
G 7 Podíly učitelů cizích jazyků	146
G 8 Podíly učitelů cizích jazyků bez kvalifikace	147
G 9 Podíly učitelů cizích jazyků na počtu žáků	150

Tabulka A1 T1: Demografická projekce ČR do roku 2015	16
Tabulka A1 T2: Podíl věkových skupin na celkové populaci kraje, 2007, v %	17
Tabulka A2 T1: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2007, v %	22
Tabulka A2 T2: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2007, v %	23
Tabulka A2 T3: Struktura populace ve věku 20–24 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2007, v %	24
Tabulka B1 T1: Jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta (výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady včetně transferů MŠMT), 2007, v Kč	32
Tabulka B1 T2: Jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta z rozpisu rozpočtu neinvestičních výdajů státního rozpočtu pro krajské a obecní školství v roce 2007, v Kč	34
Tabulka B1 T3: Jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta (výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady včetně transferů MŠMT), meziroční porovnání 2006 a 2007, v Kč	35
Tabulka B2 T1: Podíl neinvestičních transferů kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích na vzdělávání kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady v roce 2007	38
Tabulka B2 T2: Podíl neinvestičních transferů kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích na vzdělávání kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady, meziroční porovnání	39
Tabulka C1 T1: Míra účasti dětí v MŠ a žáků ZŠ, SŠ, konzervatoří a studentů VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2007, v %	44
Tabulka C1 T2: Míra účasti dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2007, v %	46
Tabulka C1 T3: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročníkách ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2007, v %	46
Tabulka C2 T1: Podíl nově přijatých na SŠ, konzervatoře a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2007, v %	48
Tabulka C2 T2: Podíl nově přijatých do oborů všeobecného vzdělávání na odpovídající věkové populaci, 2007, v %	50
Tabulka C2 T3: Podíl nově přijatých na SŠ a VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2007, v %	52
Tabulka C2 T4: Podíl nově přijatých do oborů všeobecného vzdělávání na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2007, v %	55
Tabulka C2 T5: Počet jednotlivých druhů škol na 100 dětí odpovídající věkové populace, 2007	56
Tabulka C3 T1: Podíl absolventů ZŠ, SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2007, v %	59
Tabulka C4 T1: Podíl žáků v přípravných třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých, 2007, v %	61
Tabulka C4 T2: Struktura postižených dětí a žáků na jednotlivých vzdělávacích stupních podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2007, v %	62
Tabulka C5 T1: Podíl žáků v ostatních formách vzdělávání (večerní, kombinované, dálkové, distanční) na celkovém počtu žáků na jednotlivých vzdělávacích úrovních, 2007, v %	64
Tabulka C5 T2: Počet frekventantů kurzů pro doplnění základního vzdělání a základů vzdělání, 2007/08	65
Tabulka D1.1 T1: Průměrné měsíční platy učitelů (placených ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP, 2007, v Kč	70
Tabulka D1.1 T2: Průměrné měsíční platy učitelů (placeni ze státního rozpočtu) na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP, 2007, v Kč	72
Tabulka D1.1 T3: Meziroční relativní srovnání (růst/pokles) průměrných měsíčních platů učitelů (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) na jednotlivých typech a druzích škol za rok 2007 vzhledem k roku 2006, v %	73
Tabulka D1.2 T1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP, 2007, v Kč	78
Tabulka D1.2 T2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (placeni ze státního rozpočtu) na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP, 2007, v Kč	80
Tabulka D1.2 T3: Meziroční relativní srovnání (růst/pokles) průměrných měsíčních platů učitelů (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP za rok 2007 vzhledem k roku 2006, v %	81
Tabulka D1.2.1 T1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců (placeni ze státního rozpočtu) na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP, 2007, v Kč	82
Tabulka D1.3 T1: Podíl průměrného měsíčního platu učitele na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2007, v %	86
Tabulka D1.4 T1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2007, v %	89
Tabulka D2 T1: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka, 2007	92
Tabulka D2 T2: Struktura kvalifikovaných pedagogických pracovníků na jednotlivých vzdělávacích úrovních, 2007	94
Tabulka E1 T1: Míra zaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání v populaci 25–64letých, 2007, v %	98
Tabulka E1 T4: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání, 2007, v %	102
Tabulka E4.1 T1: Průměrné hrubé měsíční mzdy podle nejvyššího dosaženého vzdělání v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v Kč	116
Tabulka E4.1 T2: Meziroční relativní srovnání průměrných hrubých měsíčních mezd podle nejvyššího dosaženého vzdělání v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007 s 1.–4. čtvrtletím 2006, v %	117
Tabulka E4.1 T1a: Průměrné hrubé měsíční platy podle nejvyššího dosaženého vzdělání (zákon č. 262/2006 Sb., § 109 odst. 3 ZP) v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v Kč	118
Tabulka E4.1 T2a: Meziroční relativní srovnání průměrných hrubých měsíčních platů podle nejvyššího dosaženého vzdělání v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007 s 1.–4. čtvrtletím 2006, v %	119

Tabulka E4.2 T1: Relativní příjmy ze zaměstnání – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (střední vzdělání s maturitní zkouškou = 100 %) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v %	122
Tabulka E4.2 T1a: Relativní příjmy ze zaměstnání – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (střední vzdělání s maturitní zkouškou = 100 %) v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v %	125
Tabulka F1 T1: Podíly cizinců v jednotlivých druzích škol (na celkovém počtu dětí, žáků a studentů v těchto školách), 2007, v %	128
Tabulka F2 T1: Počty cizinců v mateřských školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2007, v %	130
Tabulka F3 T1: Počty cizinců v základních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2007, v %	131
Tabulka F4 T1: Počty cizinců ve středních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2007, v %	132
Tabulka F5 T1: Počty cizinců ve vyšších odborných školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2007, v %	133
Tabulka G1 T1: Podíly žáků v denní formě vzdělávání učících se cizí jazyk (na celkovém počtu žáků denní formy vzdělávání), v %	136
Tabulka G2 T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na základních školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, v %	138
Tabulka G3 T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, v %	139
Tabulka G4 T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na konzervatořích, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, v %	141
Tabulka G5 T1: Podíly studentů učících se cizí jazyk na vyšších odborných školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, v %	142
Tabulka G6 T1: Podíly žáků/studentů učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky	144
Tabulka G7 T1: Podíly učitelů cizích jazyků, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2007, v %	146
Tabulka G8 T1: Podíly učitelů cizích jazyků bez kvalifikace (na celkovém počtu učitelů cizích jazyků) na ZŠ, SŠ, konzervatořích a VOŠ, 2007, v %	148
Tabulka G8 T2: Podíly učitelů cizích jazyků bez kvalifikace, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2007, v %	149
Tabulka G9 T1: Počty učitelů cizích jazyků na 100 žáků/studentů učících se cizí jazyky na ZŠ, SŠ, konzervatořích a VOŠ, 2007	151
Tabulka G9 T2: Počty učitelů cizích jazyků na 100 žáků/studentů učících se cizí jazyky, jejich počty podle vyučovaného jazyka, 2007	152

Graf A1 G1: Demografická projekce ČR do roku 2005	17
Graf A1 G2: Podíl věkové skupiny 3–5letých na celkové populaci kraje, 2007, v %	18
Graf A1 G3: Podíl věkové skupiny 6–14letých na celkové populaci kraje, 2007, v %	18
Graf A1 G4: Podíl věkové skupiny 15–18letých na celkové populaci kraje, 2007, v %	18
Graf A1 G5: Podíl věkové skupiny 19–21letých na celkové populaci kraje, 2007, v %	18
Graf A2 G1: Podíl obyvatel ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007, v %	21
Graf A2 G2: Podíl obyvatel ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007, v %	22
Graf A2 G3: Podíl obyvatel ve věku 20–24 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007, v %	23
Graf A2 G4: Podíl mužů ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007, v %	24
Graf A2 G5: Podíl mužů ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007, v %	25
Graf A2 G6: Podíl mužů ve věku 20–24 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007, v %	25
Graf A2 G7: Podíl žen ve věku 25–64 let, které mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007, v %	26
Graf A2 G8: Podíl žen ve věku 25–34 let, které mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007, v %	26
Graf A2 G9: Podíl žen ve věku 20–24 let, které mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007, v %	27
Graf B1 G1: Jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta (výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO; Krajské úřady včetně transferů MŠMT), 2007, v Kč	33
Graf B1 G2: Jednotkové výdaje na dítě/žáka v mateřských a základních školách, meziroční porovnání 2006 a 2007, v Kč	36
Graf B1 G3: Jednotkové výdaje na dítě/žáka ve středních školách, konzervatořích a VOŠ, meziroční porovnání 2006 a 2007, v Kč	36
Graf B1 G4: Jednotkové výdaje na dítě/žáka v gymnáziích, SOŠ, konzervatořích a VOŠ, SOU, meziroční porovnání 2006 a 2007, v Kč	37
Graf B2 G1: Podíl neinvestičních transferů kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích na vzdělávání kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady ve školství v roce 2007	38
Graf B2 G2: Podíl neinvestičních transferů kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích na vzdělávání kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady ve školství, meziroční porovnání 2006 a 2007	40
Graf C1 G1: Podíl dětí v MŠ na odpovídající věkové populaci 3–5letých, 2007, v %	45
Graf C1 G2: Podíl dětí v ZŠ na odpovídající věkové populaci 6–14letých, 2007, v %	45
Graf C1 G3: Podíl žáků SŠ na odpovídající věkové populaci 15–18letých, 2007, v %	45
Graf C1 G4: Podíl studentů VOŠ na odpovídající věkové populaci 19–21letých, 2007, v %	45
Graf C1 G5: Podíl dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2007, v %	46
Graf C1 G6: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročníkách ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2007, v %	46
Graf C2 G1: Podíl nově přijatých na VOŠ na populaci 15letých, 2007, v %	49
Graf C2 G2: Podíl nově přijatých na příslušné věkové populaci pro hlavní proudy vzdělávání na středních školách, 2007, v %	49
Graf C2 G3: Podíl nově přijatých na VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2007, v %	53
Graf C2 G4: Podíl nově přijatých na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně pro hlavní proudy středoškolského vzdělávání, 2007, v %	54
Graf C3 G1: Podíl absolventů ZŠ na odpovídající věkové populaci 15letých, 2007, v %	60
Graf C3 G2: Podíl absolventů SŠ na odpovídající věkové populaci 19letých, 2007, v %	60
Graf C3 G3: Podíl absolventů VOŠ na odpovídající věkové populaci 22letých, 2007, v %	60
Graf D1.1 G1: Průměrné měsíční platy učitelů mateřských a základních škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů), 2007, v Kč	70
Graf D1.1 G2: Průměrné měsíční platy učitelů jednotlivých typů středních škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů), 2007, v Kč	71
Graf D1.1 G3: Průměrné měsíční platy učitelů středních škol pro žáky se SVP a konzervatoří včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů), 2007 v Kč	71
Graf D1.1 G4: Průměrné měsíční platy učitelů vyšších odborných škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů), 2007 v Kč	72
Graf D1.1 G5.1: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů mateřských škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 vzhledem k roku 2006, v Kč	74
Graf D1.1 G5.2: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů základních škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 vzhledem k roku 2006, v Kč	74
Graf D1.1 G6.1: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů středních škol celkem (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 vzhledem k roku 2006, v Kč	74
Graf D1.1 G6.2: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů gymnázií (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 vzhledem k roku 2006, v Kč	75
Graf D1.1 G6.3: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů středních odborných škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 vzhledem k roku 2006, v Kč	75
Graf D1.1 G6.4: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů středních odborných učilišť (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 vzhledem k roku 2006, v Kč	75
Graf D1.1 G6.5: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů středních škol pro žáky se SVP (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 vzhledem k roku 2006, v Kč	76
Graf D1.1 G7.1: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů konzervatoří (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 vzhledem k roku 2006, v Kč	76
Graf D1.1 G7.2: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) vyšších odborných škol za rok 2007 vzhledem k roku 2006, v Kč	76

Graf D1.2 G1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) mateřských a základních škol, 2007, v Kč	78
Graf D1.2 G2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků na jednotlivých typech středních škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů), 2007, v Kč	79
Graf D1.2 G3: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků středních škol pro žáky se SVP a konzervatoři včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů), 2007, v Kč	79
Graf D1.2 G4: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků vyšších odborných škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů), 2007, v Kč	80
Graf D1.2.1 G1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců mateřských a základních škol (placeni ze státního rozpočtu), 2007, v Kč	83
Graf D1.2.1 G2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců na jednotlivých typech středních škol (placeni ze státního rozpočtu), 2007, v Kč	83
Graf D1.2.1 G3: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců středních škol pro žáky se SVP a konzervatoři včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením (placeni ze státního rozpočtu), 2007, v Kč	84
Graf D1.2.1 G4: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců vyšších odborných škol (placeni ze státního rozpočtu), 2007, v Kč	84
Graf D1.3 G1: Podíl průměrného měsíčního platu učitele mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2007, v %	86
Graf D1.3 G2: Podíl průměrného měsíčního platu učitele na jednotlivých typech středních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2007, v %	87
Graf D1.3 G3: Podíl průměrného měsíčního platu učitele středních škol pro žáky se SVP a konzervatoři včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2007, v %	87
Graf D1.3 G4: Podíl průměrného měsíčního platu učitele vyšších odborných škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2007, v %	88
Graf D1.4 G1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2007, v %	90
Graf D1.4 G2: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých typech středních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2007, v %	90
Graf D1.4 G3: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků středních škol pro žáky se SVP a konzervatoři včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2007, v %	91
Graf D1.4 G4: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků vyšších odborných škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2007, v %	91
Graf D2 G1: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka v MŠ a ZŠ, 2007	93
Graf D2 G2: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka v SŠ a VOŠ, 2007	93
Graf E1 G1: Míra zaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání, 2007, v %	98
Graf E1 G2: Míra zaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2007, v %	99
Graf E1 G3: Míra zaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2007, v %	99
Graf E1 G4: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých, 2007, v %	102
Graf E1 G5: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2007, v %	102
Graf E1 G6: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2007, v %	102
Graf E2 G1: Míry celkové neúspěšnosti absolventů škol – ZŠ, 2006 a 2007, v %	108
Graf E2 G2: Míry celkové neúspěšnosti absolventů škol – absolventi oborů středního vzdělání a středního vzdělání s výučním listem, 2006 a 2007, v %	108
Graf E2 G3: Míry celkové neúspěšnosti absolventů škol – absolventi oborů středního vzdělání s maturitou středních odborných učilišť, 2006 a 2007, v %	108
Graf E2 G4: Míry celkové neúspěšnosti absolventů škol – absolventi oborů s maturitní zkouškou středních odborných škol, 2006 a 2007, v %	109
Graf E2 G5: Míry celkové neúspěšnosti absolventů škol – absolventi oborů gymnázií, 2006 a 2007, v %	109
Graf E2 G6: Míry celkové neúspěšnosti absolventů škol – absolventi vyšších odborných škol, 2006 a 2007, v %	109
Graf E3 G1a: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí ve vzdělávání ve věku 15–29 let, 2007, v tis.	112
Graf E3 G2a: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí mimo vzdělávání ve věku 15–29 let, 2007, v tis.	113
Graf E3 G3: Podíl těch, kteří nestudují a jsou nezaměstnaní, ve věku 15–19 let, 20–24 let, 2007, v %,	114
Graf E4.2 G1.1: Relativní příjmy ze zaměstnání – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (střední vzdělání s maturitní zkouškou = 100 %) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v %	123
Graf E4.2 G1.1a: Relativní příjmy ze zaměstnání – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (střední vzdělání s maturitní zkouškou = 100 %) v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v %	125
Graf F1 G1: Podíly cizinců v mateřských, základních, středních, vyšších odborných školách a konzervatořích (na celkovém počtu dětí, žáků a studentů na těchto školách), 2007, v %	129
Graf G1 G1: Podíly žáků v denní formě vzdělávání učících se cizí jazyk (na celkovém počtu žáků v denní formě vzdělávání), v %	137
Graf G2 G1: Podíly žáků základních škol učících se anglický a německý jazyk, v %	138
Graf G3 G1: Podíly žáků středních škol učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, v %	140
Graf G4 G1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na konzervatořích podle vyučovaného jazyka, v %	141
Graf G5 G1: Podíly studentů vyšších odborných škol učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, v %	143
Graf G6 G1: Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky – SŠ	144
Graf G6 G2: Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky – konzervatoře	145
Graf G6 G3: Podíly studentů učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky – VOŠ	145

Graf G7 G1: Podíly učitelů cizích jazyků, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2007, v %	147
Graf G8 G1: Podíly učitelů cizích jazyků bez kvalifikace (na celkovém počtu učitelů cizích jazyků) na ZŠ, SŠ, konzervatořích a VOŠ, 2007, v %	149
Graf G8 G2: Podíly učitelů cizích jazyků bez kvalifikace, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2007, v %	150
Graf G9 G1: Počty učitelů cizích jazyků na 100 žáků/studentů učících se cizí jazyky na ZŠ, SŠ, konzervatořích a VOŠ, 2007	152
Graf G9 G2: Počty učitelů cizích jazyků na 100 žáků/studentů učících se cizí jazyky, jejich počty podle vyučovaného jazyka, 2007	153

E1 T2: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2007, v %	156
E1 T3: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2007, v %	156
E1 T5: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2007, v %	157
E1 T6: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2007, v %	157
E2 T1: Celková neúspěšnost absolventů základních škol, 2007	158
E2 T2: Míry celkové neúspěšnosti absolventů škol podle oborových skupin – absolventi středního vzdělávání a oborů středního vzdělání s výučním listem, 2007, v %	159
E2 T3: Míry celkové neúspěšnosti absolventů škol podle oborových skupin – absolventi oborů středního vzdělávání s maturitou středních odborných učilišť, 2007, v %	159
E2 T4: Míry celkové neúspěšnosti absolventů škol podle oborových skupin – absolventi oborů středních odborných škol a gymnázií, 2007, v %	160
E2 T5: Míry celkové neúspěšnosti absolventů škol podle oborových skupin – vyšší odborné školy, 2007, v %	160
E3 G4: Podíl těch, kteří nestudují a jsou nezaměstnaní v populaci ve věku 15–19 a 20–24 let: muži, 2007, v %	161
E3 G5: Podíl těch, kteří nestudují a jsou nezaměstnaní v populaci ve věku 15–19 a 20–24 let: ženy, 2007, v %	161
E3 T1: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let, 2007, v %	162
E3 T2: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let, 2007, v %	162
E3 T3: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let, 2007, v %	163
E3 T4: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let, 2007, v %	163
E3 T5: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let: muži, 2007, v %	164
E3 T6: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let: muži, 2007, v %	164
E3 T7: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let: muži, 2007, v %	165
E3 T8: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let: muži, 2007, v %	165
E3 T9: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let: ženy, 2007, v %	166
E3 T10: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let: ženy, 2007, v %	166
E3 T11: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let: ženy, 2007, v %	167
E3 T12: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let: ženy, 2007, v %	167
E4.2 G1.2: Relativní příjmy ze zaměstnání – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (střední vzdělání s maturitní zkouškou = 100 %) v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v %	168
E4.2 T2: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (střední vzdělání s maturitní zkouškou = 100 %) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v %	168
E4.2 G2.1: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v %	169
E4.2 G2.2: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007 (v %)	169
E4.2 T2a: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007 (v %)	170
E4.2 T3: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v %	170
E4.2 G3.1: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v %	171
E4.2 G3.2: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v %	171
E4.2 G4.1: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie podle dosaženého vzdělání 30–44 let podle ISCED 5+6 – vyšší odborné + vysokoškolské vzdělání v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v %	171
E4.2 G4.2: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 25–64 let podle dosaženého vzdělání ISCED 3C – střední a střední s VL v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v %	172
E4.2 G4.3: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 30–44 let podle dosaženého vzdělání ISCED 3C – střední a střední s VL v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v %	172
E4.2 G4.4: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie podle dosaženého vzdělání 25–64 let podle ISCED 5+6 – vyšší odborné + vysokoškolské vzdělání v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v %	173
E4.2 T3a: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2007, v %	173

Ročenka, která se Vám právě dostává do rukou, je součástí projektu „K2007 – Datová obslužnost krajů“. Tento projekt byl schválen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a jedním z jeho úkolů je poskytnout statistické informace mapující situaci a podmínky ve školství v regionálním, respektive krajském členění. Ročenka letos vychází již po sedmé. První ročenka, tj. ročenka za rok 2001, přímo reagovala na potřebu vytvoření nového systému statistických ukazatelů, z něhož by mohli čerpat pracovníci krajských úřadů, odborníci zabývající se vzdělávací politikou a v neposlední řadě i ostatní odborná a laická veřejnost, která má o údaje týkající se školství zájem. Následující krajské ročenky na sebe tematicky navazovaly a byly do nich postupně doplňovány nové aktuální ukazatele.

Při přípravě letošní publikace jsme, stejně jako v minulých letech, vycházeli ze znalosti požadavků klientů, kteří se na nás obraceli se žádostmi o poskytnutí dat. Byli jsme především inspirováni publikací Education at a Glance vydávanou každoročně OECD, ve které jsou uváděny ukazatele o vzdělávání porovnávající jednotlivé členské země. Od OECD jsme obdrželi svolení k použití ukazatelů na naši národní situaci, kdy místo jednotlivých zemí porovnáváme jednotlivé kraje a územní jednotky úrovně NUTS2 – oblasti. Údaje v této publikaci týkající se regionálního školství jsou uvedeny do souladu s platným zněním zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Krajskou ročenku doplní v roce 2008 ještě další publikace, které budou vydány v rámci projektu K2007. Bude se jednat o Školství do kapsy, publikaci kapesního formátu, která každoročně přináší souhrn číselných informací o školství v jednotlivých regionech. Dále publikaci Kraje, školy, čísla, která přináší celou řadu zejména poměrových ukazatelů. Tištěné publikace uzavírá Školství v krajích podle ISCED-97, tedy publikace přinášející informace o situaci školství v regionech z pohledu mezinárodní klasifikace vzdělávání ISCED-97. Výstup z projektu doplňuje ještě elektronická publikace Školství v krajích v časové řadě, usnadňující práci se základními zdrojovými daty o školství za jednotlivé kraje a umožňující generování statistik na základě požadavků koncových uživatelů. Elektronické i tištěné publikace budou dostupné z CD Datová obslužnost krajů K 2007.

Ročenka obsahuje výkonové údaje za školní rok 2007/08, údaje o financování a údaje o pracovnících a mzdách jsou uvedeny za kalendářní rok 2007. Ročenka dále obsahuje údaje týkající se nezaměstnanosti za rok 2007. Zařadili jsme i některá meziroční porovnání ukazatelů (za rok 2006 a 2007). Vzhledem ke změnám ve školském zákoně a z nich plynoucím změnám ve výkaznictví nejsou výkonová data středních škol typově členěna. Toto členění je nahrazeno novým, vycházejícím z oborové klasifikace KKO, přesná specifikace je provedena dále v této úvodní části. V případě ekonomických dat a dat týkajících se pracovníků a mzdových prostředků je toto členění i nadále možné.

Ročenka obsahuje sedm kapitol, které se zabývají následujícími oblastmi:

- **Kontext vzdělávání** je obsahem kapitoly A. Do ní jsme zařadili dva základní ukazatele – *Relativní velikost populace školního věku* a *Vzdělanost dospělé populace*. Doplnkové informace týkající se vzdělanostní struktury populace jsou uvedeny v tabulkové příloze.
- **Finanční zdroje vložené do vzdělávání** jsou jedním ze základních ukazatelů, které charakterizují finanční náročnost školství, celkovou finanční situaci státu, a především to, jaká priorita se v rámci státního rozpočtu a politiky státu vzdělávání přikládá. Toto platí v celorepublikovém měřítku. V regionálním pohledu na finanční zdroje

se přímo promítá normativní metoda financování podle oborové a institucionální skladby škol v regionu. V kapitole B je zařazen ukazatel – *Jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta*, který charakterizuje finanční náročnost vzdělávání jednoho dítěte/žáka/studenta. Počínaje rokem 2007 byla změněna metodika výpočtu jednotkových výdajů. Hodnoty ukazatele prezentované ve starších publikacích tak nejsou porovnatelné. V roce 2005 byl poprvé nově zařazen ukazatel *Podíl neinvestičních transferů z kapitoly 333-MŠMT na celkových neinvestičních výdajích na vzdělávání z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady v oblasti regionálního školství*. Tento ukazatel je publikován i v roce 2007. Nově jsme do této kapitoly zařadili meziroční porovnání dat. Druhou novinku pro rok 2007, a věříme, že i pro roky následující, je výpočet jednotkových výdajů krajských a obecních škol jen za oblast rozpočtovaných přímých výdajů na vzdělávání.

- **Přístup ke vzdělávání, účast na něm a průchod vzdělávací soustavou** charakterizuje vztah nabídky a poptávky ve vzdělávání a uspokojování poptávky. Tyto ukazatele jsou obsahem kapitoly C. Jednotlivé základní ukazatele jsou dále doplněny doplňkovými ukazateli, které s daným tématem souvisí. Ukazatel *Účast na vzdělávání* popisuje především míry účasti odpovídající věkové populaci na vzdělávání a svým způsobem také charakterizuje, jaký vliv budou mít změny v účasti na vzdělávání na vzdělanostní strukturu obyvatelstva. Ukazatel *Přístup ke střednímu a vyššímu odbornému vzdělávání* charakterizuje možnosti, které mají uchazeči o vzdělávání/studium na jednotlivých vzdělávacích stupních. Jak byli žáci/studenti škol při svém vzdělávání úspěšní a zda se jim podařilo ukončit vzdělávání na dané vzdělávací úrovni předepsaným způsobem, charakterizuje ukazatel *Ukončení vzdělávání na jednotlivých vzdělávacích úrovních*. Ukazatel *Děti a žáci vyžadující zvláštní péči* popisuje situaci ve specifické části vzdělávacího systému – vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Posledním ukazatelem kapitoly C je *Účast dospělých na odborné přípravě a na dalším vzdělávání*. Ukazatel byl do ročenky zařazen poprvé v roce 2004 vzhledem k tomu, že tato problematika se spolu s diskuzemi o systému dalšího (celoživotního) vzdělávání populace dostává v posledních letech do popředí zájmu odborníků ve školství.
- **Školní prostředí a organizace škol** patří mezi faktory, které mohou ve velké míře ovlivnit kvalitu výuky. Jedná se o kvalitu učitelského sboru a průměrný počet žáků na jednoho učitele. Míra kvality učitelů pravděpodobně úzce souvisí s jejich finančním ohodnocením, tedy s tím, zda je možné učitele dostatečně zaplatit, aby nevyhledávali další zaměstnání, případně aby neodcházel ze školství. Těmito ukazateli se zabýváme v kapitole D. Prvním z ukazatelů jsou *Platy učitelů v předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání*. Ukazatel charakterizuje platovou úroveň učitelů v jednotlivých regionech jak v absolutní výši, tak ve vztahu k průměrnému platu zaměstnanců v regionu. Ukazatel se neomezuje pouze na učitele, ale pracuje též s kategoriemi pedagogičtí pracovníci a dále s touto kategorií očištěnou o vedoucí zaměstnance. Nově jsme zařadili meziroční porovnání hodnot tohoto ukazatele. Dalším ukazatelem, který charakterizuje nejen kvalitu, ale také náročnost výuky, je *Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka*. Kapitola byla v roce 2007 rozšířena o doplňkový ukazatel *Struktura kvalifikovaných pedagogických pracovníků*, který může mít těsnou vazbu na kvalitu výuky.
- **Individuální, společenské a pracovní přínosy ze vzdělávání** jsou hlavním tématem kapitoly E. Kapitola obsahuje ukazatele týkající

se vztahu dosaženého vzdělání a uplatnění na trhu práce, výše platu a přechodu ze školy do zaměstnání. První ukazatel, *Ekonomická aktivita a nezaměstnanost podle úrovně dosaženého vzdělání*, charakterizuje jednotlivé regiony z pohledu podílu ekonomicky aktivních a z pohledu problematiky nezaměstnanosti. *Vzdělání a míra celkové neúspěšnosti absolventů škol* popisuje uplatnění absolventů jednotlivých vzdělávacích stupňů na trhu práce. Situaci mladých lidí po ukončení formálního vzdělávání charakterizuje ukazatel *Specifická situace mladých lidí – přechod ze vzdělávání do zaměstnání*. Poslední ukazatel, *Výdělky a dosažené vzdělání*, se věnuje vztahu mezi nejvyšším dosaženým vzděláním a finančním ohodnocením v zaměstnání. Zařazeno je i porovnání průměrných platů v nepodnikatelské sféře. Tato kapitola je dále doplněna celou řadou dalších informací obsažených v tabulkách v příloze.

- **Vzdělávání cizinců** popisuje **kapitola F**. Zařadili jsme ji do publikace již v minulých letech, a to především z důvodu rostoucího tlaku na zveřejnění těchto dat. V kapitole F poskytujeme základní informace o podílech cizinců v mateřských, základních, středních a vyšších odborných školách a v konzervatořích v jednotlivých krajích.

- **Výuka jazyků – kapitola G** je do publikace zařazena od roku 2002. Popisuje rozdíly ve výuce cizích jazyků v jednotlivých krajích. Ukazatele charakterizují podíly žáků učících se cizí jazyk a podíly žáků učících se jednotlivé cizí jazyky na základních, středních a vyšších odborných školách a v konzervatořích v jednotlivých krajích. V roce 2007 byla kapitola doplněna o tři nové ukazatele týkající se učitelů cizích jazyků.

Na publikaci se podíleli:

Mgr. Pavla Cibulková
Ing. Soňa Fořtová
Ing. Lenka Havláková
Bc. Vladimír Hulík
Ing. Ludmila Chudobová
RNDr. Michaela Kleňhová
Bc. Jitka Konrádová
Ing. Jiří Novotný
Ing. Martina Šáchová
Mgr. Pavlína Štastnová
a kolektiv

a. s.	akciová společnost
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DD	dětský domov
DSO	dobrovolné svazky obcí
DÚ	diagnostický ústav
G	gymnázium
ILO	Mezinárodní organizace práce
ISCED	International Standard Classification of Education (Mezinárodní klasifikace vzdělávání)
ISP	informační systém o platech
ISPV	informační systém o průměrných výdělcích
K	konzervatoř
KKOV	Klasifikace kmenových oborů vzdělání
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ	materáská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NS	nepodnikatelská sféra
NUTS	Klasifikace územních statistických jednotek CZ-NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques)
odst.	odstavec
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development)
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
PS	podnikatelská sféra
SOŠ	střední odborná škola
SOU	střední odborné učiliště
SR	Slovenská republika
SŠ	střední škola
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
VOŠ	vyšší odborná škola
VŠ	vysoká škola
VÚ	výchovný ústav
ZŠ	základní škola
ZVUP	zvlášť upravené učební plány

Metodické poznámky:

Vzhledem k tomu, že školský zákon již nepoužívá typové členění škol, používáme v této publikaci následující terminologii vycházející u středních škol z oborové klasifikace KKOV. Při definování gymnaziálních oborů, oborů odborných středních škol a středních odborných učilišť vycházíme z nařízení vlády č. 689/2004 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů:

- obory gymnázií – škola vyučující obory gymnázií je střední škola, která vyučuje obory KKOV, které mají na 5. místě kódu oboru písmeno „K“;
- obory středního vzdělání s maturitní zkouškou (obory SOŠ s maturitní zkouškou) – škola vyučující tyto obory středních odborných škol je střední škola, která vyučuje ty obory KKOV, které mají na 5. místě kódu oboru písmeno „M“;
- obory středního vzdělání (obory SOŠ) – škola vyučující tyto obory středních odborných a praktických škol je střední škola, která vyučuje obory KKOV, které mají na 5. místě kódu oboru písmeno „J“, „C“ nebo „D“;
- obory středního vzdělání s maturitní zkouškou středních odborných učilišť – obory uvedené v příloze nařízení vlády, které mají na 5. místě kódu oboru vzdělání písmeno „L“, s výjimkou oborů nástavbového studia;
- obory středního vzdělání s výučním listem středních odborných učilišť – obory uvedené v příloze nařízení vlády, které mají na 5. místě kódu oboru vzdělání písmeno „E“ a „H“;
- obory nástavbového studia – nástavbové studium (nástavbové obory) zahrnuje obory, které mají na 5. místě KKOV písmeno „L“ a zároveň uveden druh vzdělávání – nástavbové studium.

Poznámka k tabulkám:

U tabulek jsou v případě krajských údajů uvedena pořadí (od nejvyšší hodnoty po nejnižší). Různé pořadí u stejných hodnot ukazatele je způsobeno hodnotami na dalších desetinných místech.

Ležatá čárka (–) v tabulce na místě čísla značí, že jev se nevyskytoval. Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespoehlivý.

Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Výraz „z toho“ značí neúplný výčet z celku.

Výraz „v tom“ značí úplný výčet z celku.

KAPITOLA

KONTEXT VZDĚLÁVÁNÍ

A 1 Relativní velikost populace školního věku

Potřeba znalosti velikosti populace vstupující do vzdělávacího systému na jednotlivých vzdělávacích stupních se jeví pro vzdělávací politiku jako čím dál tím více klíčová. Počet dětí a velikost populace potenciálních studentů jsou jedny z hlavních faktorů pro formování vzdělávací poptávky, pro modelování finanční náročnosti vzdělávání a budoucích potřeb lidských zdrojů.

V roce 2007 pokračoval nárůst populace ve věkové skupině 3–5 let (279,1 tis. v roce 2006, 286,3 tis. v roce 2007), která je typická pro děti navštěvující mateřské školy. Populace ve věkových skupinách 6–14 a 15–18 let (populace navštěvující základní a střední školy) má klesající tendenci (úbytek mezi roky 2006 a 2007 činí 27,1 tis., resp. 8,4 tis.), počet osob ve věkové skupině 19–21 let (vyšší odborné školy) meziročně stoupl o 4,3 tis.

Porovnáním reálných dat za rok 2007 a hodnot z projekce ČSÚ je vidět, že projekce ČSÚ je silně podhodnocená, a to ve všech věkových skupinách (o 4,8 tis. ve věkové skupině 3–5 let, o 8,0 tis. ve věkové skupině 6–14, o 3,6 tis. ve věkové skupině 15–18 a o 9,6 tis. ve věkové skupině 19–21 let). Výrazná nepředpokládaná odchylka je ve věkové skupině 19–21 let. Pokud porovnáme věkovou skupinu 18–20 let z roku 2006 (398,5 tis.) a věkovou skupinu 19–21 let v roce 2007 (407,4 tis.), vidíme, že tato skupina byla velmi výrazně ovlivněna kladným migračním saldem (kolem 9 tis. osob). Lze předpokládat, že do roku 2010 se projekce bude od reálných dat čím dál tím více odchýlovat. Vzhledem k tomu, že poslední reálná data v projekci ČSÚ jsou z roku 2002 a není zohledněna migrace, není projekce pro tvorbu odvozených prognóz nevhodnější. Pokud nebude nová projekce obyvatelstva zpracována v roce 2008, ÚIV bude pro další projekce výkonů vzdělávací soustavy používat projekce, které jsou aktuálnější (např. demografická projekce Vysoké školy ekonomické z roku 2007, která by měla být každoročně aktualizována).

Podíly jednotlivých věkových skupin obyvatelstva odpovídajících stupňům vzdělávání na celkové populaci

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje podíly jednotlivých věkových skupin obyvatelstva odpovídajících stupňům vzdělávání na celkovém počtu obyvatel v %.

Metodika výpočtu

$$\frac{K_i}{O} \times 100$$

K_i – počet obyvatel příslušné věkové skupiny odpovídající jednotlivým vzdělávacím úrovním v kraji

O – celkový počet obyvatel v kraji

i – věkové kohorty (3–5 let odpovídá úrovni MŠ, 6–14 let odpovídá úrovni ZŠ, 15–18 let odpovídá úrovni SŠ, 19–21 let odpovídá úrovni VOŠ)

Zdroj dat

- ČSÚ 2008, stav obyvatel ČR k 31. 12. 2007
- ČSÚ 2003, demografická projekce do roku 2050

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V porovnání se stavem populace k 31. 12. 2005 došlo k minimálnímu nárůstu podílu kohorty 3–5 let a k výraznějšímu poklesu podílu kohorty 6–14 let na celkové populaci. Podíly kohort 15–18 a 19–21 let na celkové populaci ČR poklesly minimálně. V průměru v České republice tvoří kohorta odpovídající předškolnímu vzdělávání (3–5letí) 2,8 % populace. Kohorta odpovídající typické věkové populaci základní školy (6–14letí) poklesla na 8,3 % obyvatel ČR. Podíl dětí ve věku 15–18 let, tedy těch, kteří spadají do typické věkové populace žáků středních škol, je 4,9 % a populace 19–21letých (odpovídající typickému věku pro vzdělávání na vyšších odborných školách) tvoří 3,9 %.

Regionální rozdíly

V krajích ekonomicky relativně silných je populace ve věku 3–21 let zastoupena méně než v krajích ekonomicky slabších. Rozhodujícími faktory jsou pravděpodobně odkládání odchodu žen na mateřskou dovolenou do vyššího věku z důvodu budování kariéry a rozhodnutí rodičů mít pouze jedno dítě (odkládat mateřství na věk mezi 30–35 lety je současným trendem), dalším důvodem může být i větší zastoupení ekonomicky aktivní populace na celkovém počtu obyvatel ekonomicky silnějšího kraje.

Prakticky pro všechny věkové skupiny (3–5, 6–14, 15–18, 19–21 let) je regionální situace obdobná. Výrazně nízké zastoupení všech věkových skupin odpovídajících vzdělávacím stupňům mají kraje Praha, Středočeský (mimo 3–5leté, možným vysvětlením je migrace mladých lidí, kteří mají děti, z Prahy do Středočeského kraje) a Plzeňský, naopak vysoké zastoupení všech věkových skupin lze sledovat v krajích Vysočina, Pardubický, Karlovarský, Ústecký, Jihočeský a Moravskoslezský. Klasickým příkladem „průměrné“ oblasti je Jihozápad – nízké hodnoty kraje Plzeňského jsou vyvažovány vyššími hodnotami kraje Jihočeského.

Podíl populace 3–5letých, tedy potenciálních návštěvníků mateřských škol, na celkové populaci kraje se v jednotlivých krajích pohybuje v rozmezí od 2,5 % v Praze až po 3,0 % v kraji Ústeckém.

Podíl populace odpovídající vzdělávání na základních školách (6–14letí) se pohybuje v rozmezí od 6,6 % v Praze po 9,0 % na Vysočině. Situace je zde obdobná jako u populace odpovídající předškolní výchově. Pod celorepublikovou úroveň jsou hodnoty v Praze, Plzeňském a Jihomoravském kraji (8,2 %). Ostatní kraje jsou nad republikovým průměrem, výrazně vyšší hodnoty jsou v krajích Vysočina, Ústeckém (9,0 %), Pardubickém, Libereckém (8,8 %), Karlovarském a Moravskoslezském (8,7 %).

V případě **populace 15–18letých, tedy typické populace odpovídající vzdělávací úrovni žáků středních škol**, se hodnoty ukazatele pohybují od 4,0 % v Praze do 5,3 % v Moravskoslezském kraji. Pod průměrem za celou republiku jsou výrazněji kromě Prahy i kraje Plzeňský a Středočeský (4,8 %). Nadprůměrné hodnoty najdeme kromě kraje Moravskoslezského i v krajích Vysočina (5,3 %) a Karlovarském (5,2 %).

A1 T1: Demografická projekce ČR do roku 2015

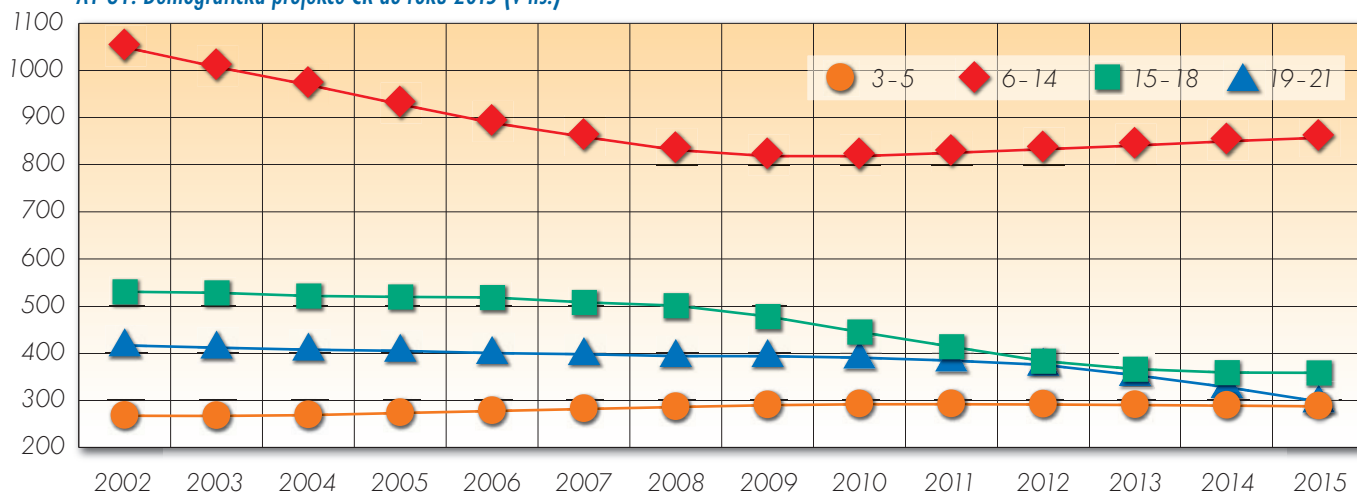
Věk	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3–5	267,2	266,8	268,5	273,0	277,2	281,5	285,7	289,6	291,6	291,7	291,1	290,0	288,7	287,2
6–14	1049,3	1007,4	969,5	928,2	889,1	859,1	831,3	818,3	818,2	825,2	832,8	840,7	849,7	857,2
15–18	530,4	528,2	521,5	519,5	518,3	507,9	501,0	478,0	445,1	413,9	383,2	366,2	358,9	358,3
19–21	416,5	411,7	407,4	404,9	400,2	397,8	393,8	393,7	390,5	384,3	375,3	353,5	327,9	297,4

U podílu populace 19–21letých, tedy populace odpovídající žákům vyšších odborných škol, se hodnoty ukazatele pohybují od 3,6 % v Praze do 4,2 % v Karlovarském a Moravskoslezském kraji. Pod průměrnou celorepublikovou hodnotu se kromě Prahy, stejně jako

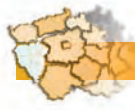
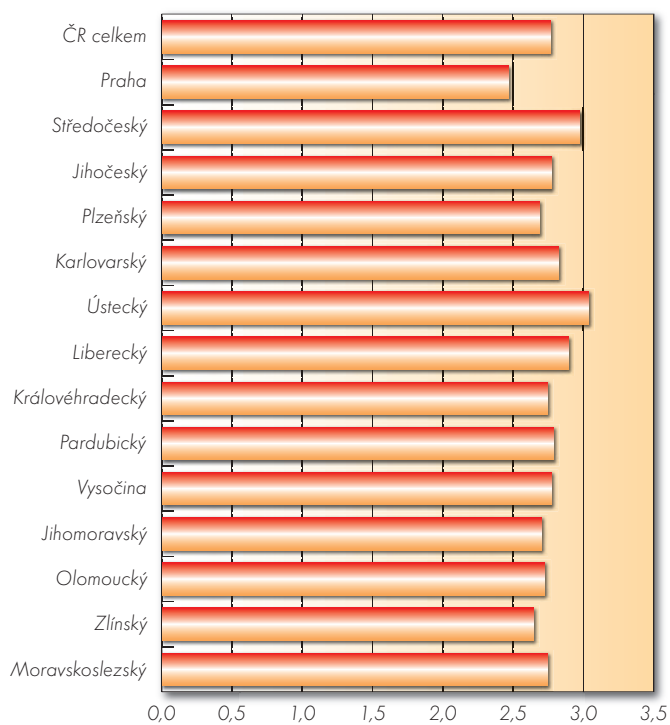
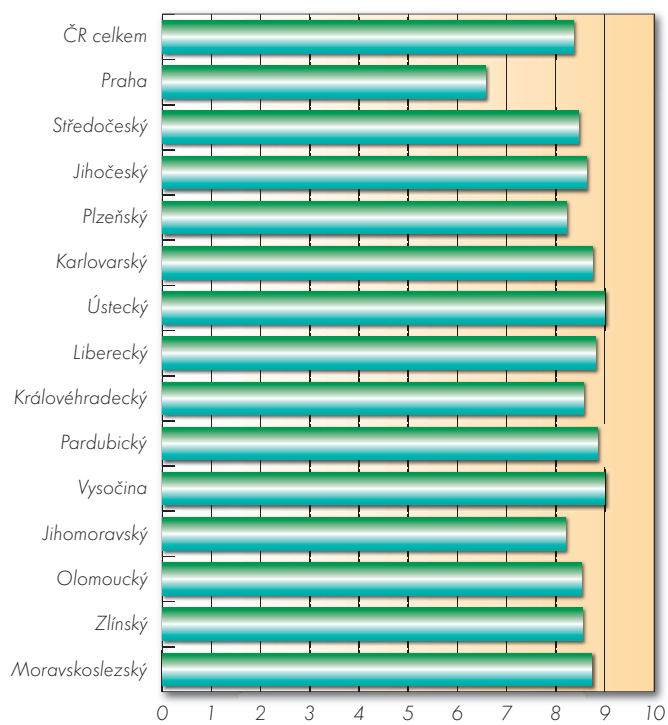
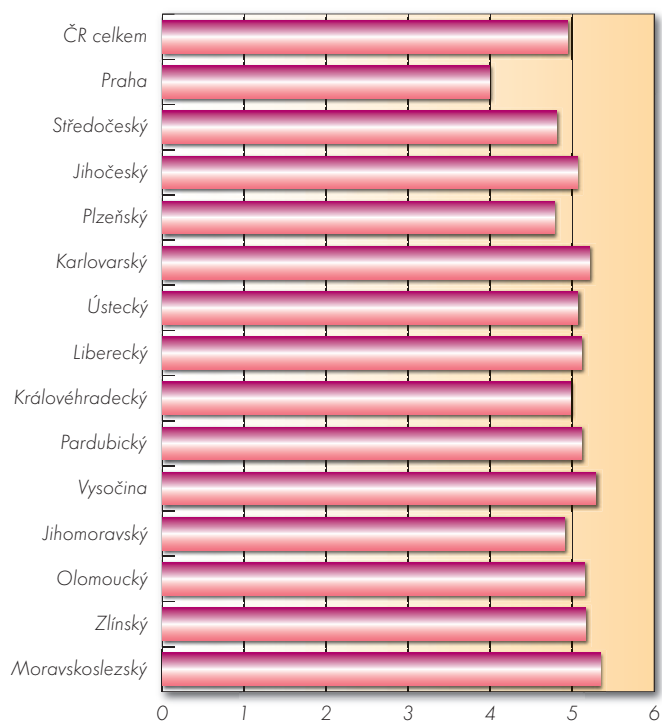
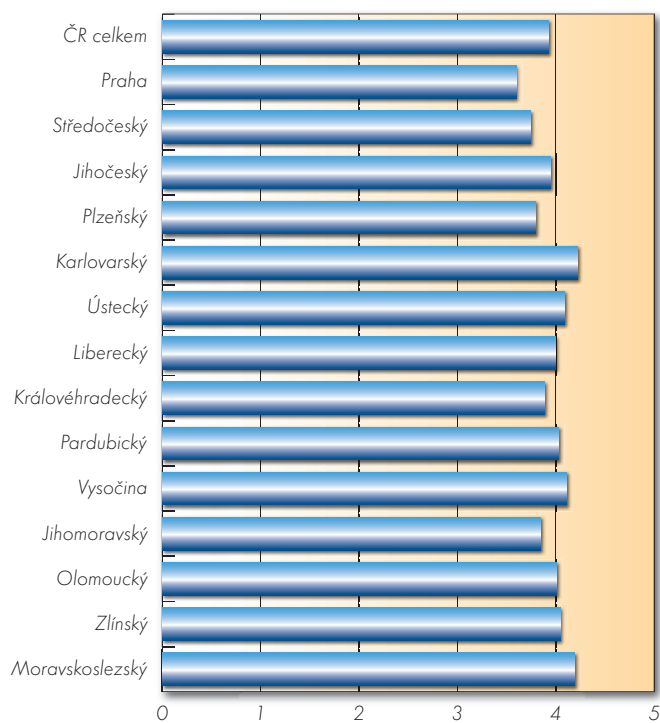
v případě populace odpovídající středoškolskému vzdělávání, výrazněji dostávají i Středočeský a Plzeňský kraj (3,7 %, resp. 3,8 %). Hodnoty výrazněji vyšší než průměr ČR potom vykazují i kraje Vysočina a Ústecký (4,1 %).

A1 G1: Demografická projekce ČR do roku 2015 (v tis.)

A1 T2: Podíl věkových skupin obyvatelstva na celkové populaci kraje, 2007, v %

Území		3-5		6-14		15-18		19-21	
ČR celkem		2,76		8,35		4,93		3,92	
CZ01	Praha	2,46		6,55		3,98		3,59	
CZ011	Hlavní město Praha	2,46	(14.)	6,55	(14.)	3,98	(14.)	3,59	(14.)
CZ02	Střední Čechy	2,97		8,45		4,80		3,74	
CZ021	Středočeský kraj	2,97	(2.)	8,45	(11.)	4,80	(12.)	3,74	(13.)
CZ03	Jihozápad	2,73		8,42		4,92		3,87	
CZ031	Jihočeský kraj	2,77	(6.)	8,61	(7.)	5,05	(9.)	3,94	(9.)
CZ032	Plzeňský kraj	2,68	(12.)	8,20	(12.)	4,77	(13.)	3,79	(12.)
CZ04	Severozápad	2,98		8,92		5,09		4,12	
CZ041	Karlovarský kraj	2,82	(4.)	8,74	(5.)	5,20	(3.)	4,21	(1.)
CZ042	Ústecký kraj	3,03	(1.)	8,98	(2.)	5,06	(8.)	4,08	(4.)
CZ05	Severovýchod	2,80		8,72		5,06		3,96	
CZ051	Liberecký kraj	2,89	(3.)	8,79	(4.)	5,11	(6.)	3,99	(8.)
CZ052	Královéhradecký kraj	2,74	(8.)	8,55	(8.)	4,97	(10.)	3,88	(10.)
CZ053	Pardubický kraj	2,78	(5.)	8,84	(3.)	5,11	(7.)	4,02	(6.)
CZ06	Jihovýchod	2,72		8,44		5,02		3,92	
CZ061	Vysočina	2,77	(7.)	8,98	(1.)	5,28	(2.)	4,10	(3.)
CZ062	Jihomoravský kraj	2,70	(11.)	8,19	(13.)	4,90	(11.)	3,84	(11.)
CZ07	Střední Morava	2,68		8,51		5,14		4,02	
CZ071	Olomoucký kraj	2,72	(10.)	8,50	(10.)	5,14	(5.)	4,00	(7.)
CZ072	Zlínský kraj	2,64	(13.)	8,53	(9.)	5,15	(4.)	4,04	(5.)
CZ08	Moravskoslezsko	2,74		8,72		5,33		4,18	
CZ081	Moravskoslezský kraj	2,74	(9.)	8,72	(6.)	5,33	(1.)	4,18	(2.)

**A1 G2: Podíl věkové skupiny 3-5letých
na celkové populaci kraje, 2007 (v %)****A1 G3: Podíl věkové skupiny 6-14letých
na celkové populaci kraje, 2007 (v %)****A1 G4: Podíl věkové skupiny 15-18letých
na celkové populaci kraje, 2007 (v %)****A1 G5: Podíl věkové skupiny 19-21letých
na celkové populaci kraje, 2007 (v %)**

A 2 Vzdělanost dospělé populace

Vysoce vzdělaná populace je základem pro sociální a ekonomický růst společnosti i jedince, neboť vzdělání hraje klíčovou roli při vybavování jednotlivců znalostmi a dovednostmi nutnými pro úspěšné zapojení se do společenského a ekonomického života. Vzdělání je důležitým faktorem ovlivňujícím formování profilu úspěšnosti jednotlivce i společnosti, a to zejména prostřednictvím spoluutváření socioekonomického statusu jednotlivce a jeho rodiny. Současně vzdělávání s sebou také nese rozvoj vědeckých a kulturních znalostí, což je důležitý předpoklad kvalitního růstu společnosti a jejího dalšího pozitivního vývoje.

Vzdělanostní úroveň obyvatelstva je základním měřítkem objemu lidského kapitálu, což je vlastně objem znalostí, který je k dispozici ve společnosti a na pracovním trhu. Je však nutné poznamenat, že v každé zemi jednotlivá úroveň vzdělání s sebou nese jiný objem a kvalitu znalostí a dovedností. Současně vzdělanostní úroveň a struktura populace daného regionu poukazuje na možnosti rozvoje potenciálu společnosti a možnosti jejího dalšího růstu. Z uvedeného vyplývá, že struktura vzdělanosti daného regionu významně ovlivňuje kvalitu lidských zdrojů, která v poslední době hraje stále větší roli při dosahování úspěchu, a to nejen na trhu práce, poskytujícím zisky na všech úrovních – od jednotlivce přes firmy, instituce, kraje až po stát a nadnárodní seskupení. Vzdělanost obyvatelstva tak představuje hybnou sílu rozvoje potenciálu regionu.

Na všech úrovních (od regionu, přes stát až po nadnárodní celky) platí, že **čím vyšší je vzdělanostní úroveň obyvatelstva daného regionu, tím vyšší jsou jeho šance na progresivní vývoj a na vyšší životní úroveň.** Oblast či region s vysoce vzdělanou populací má větší šance na zvýšení a udržení životní úrovně než region, kde je vzdělanost populace nižší. Možností, pomocí kterých lze vzdělanost regionu zvyšovat, je několik a záleží především na představitelích daného kraje, k jakému řešení se přikloní. Jednou z cest je například zakládání nových regionálních vysokých škol a také kladení důrazu na kvalitu a vhodnou strukturu středoškolského vzdělávání. Současně je nezbytné při plánování rozvoje vzdělanosti regionu neopominout jeho historický vývoj a také jeho místo v širším kontextu globálních souvislostí.

Struktura populace podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje strukturu populace ve věku 25–64 let, 25–34 let a 20–24 let podle stupně nejvyššího dosaženého vzdělání, a to i z genderového pohledu, tedy zvláště za muže a ženy. Ukazatel tak vypovídá o vzdělanostní úrovni celé dospělé populace, přesněji těch obyvatel, kteří jsou v ekonomicky aktivním věku.

Metodika výpočtu

Struktura populace vychází z procentuálních podílů v jednotlivých kategoriích vzdělání:

$$\frac{A_i}{P} \times 100$$

A_i – celkový počet obyvatel v dané věkové skupině, kteří dosáhli příslušného stupně vzdělání

P – celkový počet obyvatel v dané věkové skupině

i – příslušný stupeň vzdělání

Zdroj dat

➤ ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil, přepočtené průměry za rok 2007

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Z hodnot ukazatele pro populaci 25–64 let je zřejmé, že většina obyvatelstva (přes 90 % odpovídající věkové skupiny) v České republice má alespoň střední vzdělání. Nejvíce obyvatel má ukončené střední odborné vzdělání bez maturity (tedy střední vzdělání a střední vzdělání s výučním listem), a to 41,4 %. Střední vzdělání s maturitní zkouškou má 35,4 % odpovídající populace. Terciárního vzdělání, tedy vzdělání absolvovaného na vysoké nebo vyšší odborné škole, dosáhlo 13,7 % obyvatel. Terciární vzdělání tak absolvoval zhruba každý osmý obyvatel ČR. Naopak pouze základní vzdělání má 9,3 % obyvatel a 0,1 % obyvatel nemá dokončené ani základní vzdělání. Zcela převládajícím typem absolvované vzdělávací úrovně je tedy mezi celkovou populací střední vzdělání, a to jak maturitní, tak bez maturity. Vzdělanostní struktura obyvatel je ukazatel, který se mění v průběhu let jen velmi pomalu a výraznější změny se v něm projevují až s odstupem několika let.

V porovnání s předchozími roky dochází ve vzdělanostní struktuře celkové populace jen k malým posunům, neboť jde o ukazatel, jehož hodnoty se mění jen zvolna. Přesto v něm můžeme sledovat směr změn dlouhodobějšího charakteru, kdy podíl obyvatel s terciárním vzděláním pomalu stoupá – v roce 2001 činil 11,7 %, v roce 2002 11,9 %, v roce 2003 šlo o 12 %, v roce 2004 o 12,3 %, v roce 2005 již o 13,1 %, v roce 2006 pak o 13,5 % a v roce 2007 vzrostlo jejich zastoupení na 13,9 %. Jak vidíme, meziroční nárůst se pohybuje do 0,4 procentního bodu, avšak v průběhu šesti let se podíl osob s terciárním vzděláním navýšil o 2,2 procentního bodu. V tomto pozvolném navyšování podílu osob s terciárním vzděláním se začíná odrážet faktický nárůst počtu absolventů terciárního vzdělávání v posledních letech. Současně však tento nárůst se jen zvolna projevuje v hodnotách týkajících se celé populace. Za pozornost v této souvislosti stojí zejména vzdělanostní úroveň žen, jež narůstá rychlejším tempem, než je tomu u mužů.

Tak, jak dochází ke změnám v terciárním vzdělání, lze sledovat posun i v kategorii základního vzdělání, ovšem zde jde o posun opačným směrem. Podíl osob pouze se základním a nižším vzděláním se snížil z 13,6 % v roce 2001 na 11,9 % v roce 2002, dále na 11,3 % v roce 2003, na 10,8 % v roce 2004, v roce 2005 poklesl na 10,1 % a v roce 2006 na 9,6 %. V roce 2007 došlo k dalšímu poklesu, a to na 9,3 %. Opět můžeme konstatovat, že ačkoliv meziroční změny jsou velmi nízké, v průběhu posledních šesti let pokleslo zastoupení osob s nejnižším vzděláním o 4,3 procentního bodu. Vzdělanostní struktura se postupně pozitivně vyvíjí směrem k vyššímu zastoupení osob s vyšším vzděláním, což je zapříčiněno zejména tím, jak do sledované věkové kategorie vstupují mladší vzdělanější ročníky a starší ročníky s nižším stupněm dosaženého vzdělání ze skupiny odcházejí. Současně lze říci, že změny postihují především krajní kategorie – nejvyšší a nejnižší úroveň vzdělání.

Pro populaci ve věku 25–34 let je oproti hodnotám zaznamenaným v celkové populaci charakteristický výrazně nižší podíl osob s nejnižším vzděláním, tedy se vzděláním základním nebo nižším (5,8 % oproti 9,3 % v celé ekonomicky aktivní populaci) a naopak vyšším zastoupením těch, kdo mají střední vzdělání zakončené maturitní zkouškou (40,6 % oproti 35,4 % v populaci 25–64 let). Avšak i v této věkové skupině je podíl lidí s terciárním vzděláním stále relativně nízký, kdy podíl mladých lidí ve věku 25–34 let s terciárním vzděláním je jen o necelé dva procentní body vyšší, než je tomu u celkové populace (15,5 % oproti 13,7 % v populaci 25–64 let). Jedním z faktorů, který ovlivňuje počet lidí s dokončeným terciárním vzděláním zejména v mladé populaci, je i prodlužující se délka studia na vysokých školách. Nejde však o prodlužování délky typického programu, ale o délku průměrnou (tedy včetně přerušení studia, ukončení a nástup na jiný obor studia, prodlužování délky studia apod.). Pokud se tedy zaměříme na nejvýraznější rozdíly mezi vzdělanostní strukturou této věkové skupiny

a celkové populace, je zřejmé, že nejvýraznější změny zasahují zejména kategorie středního vzdělání s maturitní zkouškou. Na této vzdělanostní úrovni je podíl mladší populace výrazně vyšší, než je tomu v celkové populaci.

Také ve vzdělanostní struktuře mladé populace ve věku 25–34 let nedošlo v porovnání s rokem 2006 k výraznějším změnám, došlo však k nárůstu podílu osob s terciárním vzděláním o 0,3 procentního bodu. Zastoupení osob pouze se základním nebo nižším vzděláním se nijak výrazně nezměnilo.

U populace ve věku 20–24 let je vzdělanostní struktura následující: nejhodněji je zastoupeno střední vzdělání s maturitní zkouškou, kdy této úrovně dosáhlo 61,1 % lidí. Následuje střední vzdělání bez maturity (tedy střední vzdělání a střední vzdělání s výučním listem), které absolvovalo 26,6 %. Pouze základní vzdělání v této věkové skupině vykazovalo 7,9 % obyvatel, bez vzdělání je 0,3 % obyvatel. Terciární úroveň vzdělání v této populaci prozatím dosáhlo 4,1 % populace. Tento nízký podíl v sobě odráží skutečnost, že mladí lidé v tomto věku z velké části ještě studují na vysoké nebo vyšší odborné škole. Ve srovnání se starší populací je patrný zřetelný nárůst na úrovni středního vzdělání s maturitou. V populaci 20–24 let je jeho podíl o více než 20 procentních bodů vyšší než u výše popisovaných populačních skupin.

Genderové rozdíly ve vzdělanostní struktuře jsou patrné ve všech sledovaných populačních skupinách. V populaci ve věku 25–64 let zaostávají ženy za muži zejména v oblasti dosažení vyššího vzdělání než základního. Podíl žen pouze se základním vzděláním je dvojnásobný než podíl mužů (6,0 % mužů oproti 12,7 % žen). Na střední úrovni vzdělání s maturitou jsou rozdíly již opačné, kdy ženy častěji než muži dosahují středního vzdělání s maturitou (40,5 % žen ke 30,4 % mužů s maturitním vzděláním). Těmto výsledkům odpovídá zastoupení mužů a žen ve středním vzdělání bez maturity, kdy bez maturity jsou častěji muži než ženy (48,6 % mužů a pouze 34,1 % žen). Rozdíly mezi muži a ženami nalezneme i na úrovni terciárního vzdělání, kde však jde o nejmenší rozpětí. Vysokou nebo vyšší odbornou školu má 14,8 % mužů, zatímco u žen je to pouze 12,6 %. Alespoň maturitního vzdělání tak dosáhlo 53,1 % žen oproti 55,2 % mužů.

Pokud jde o populaci ve věku 25–34 let, je zřejmé, že genderové rozdíly mizí na úrovni nejnižšího vzdělání: základní a nižší vzdělání má 5,4 % mužů a 6,3 % žen. Diference však přetrvávají na úrovni středního a terciárního vzdělání: střední nematuritní vzdělání má 31,6 % žen a 44,2 % mužů. Naopak středního vzdělání s maturitou dosáhlo pouze 36,4 % mužů, kdežto žen s touto úrovní vzdělání bylo evidováno 45,1 %. Také v dosažení terciárního vzdělání je genderový poměr příznivější vůči ženám, kdy 17,0 % žen má terciární vzdělání, kdežto u mužů jde o 14,0 %. Celkově tedy má 62,1 % žen alespoň maturitní vzdělání, u mužů jde jen o 50,4 %.

V nejmladší sledované věkové skupině, tedy populaci ve věku 20–24 let, je vzdělanostní struktura příznivější u žen: muži mají vyšší zastoupení ve vzdělanostních skupinách nižší úrovně, kdy pouze základního a nižšího vzdělání dosáhlo 8,7 % mužů, kdežto žen s touto vzdělanostní úrovní je o 1,1 procentního bodu méně. Taktéž střední vzdělání bez maturity (tedy střední vzdělání s výučním listem nebo střední vzdělání) jako nejvyšší dosažené má 33,4 % mužů, kdežto žen jen 19,4 %. Naopak středního vzdělání s maturitou dosáhlo 67,8 % žen a pouze 54,8 % mužů. Terciární úroveň prozatím dosáhlo 3,1 % mužů a 5,2 % žen. Z toho vyplývá, že alespoň maturitní vzdělání má 73 % žen, ale pouze 57,9 % mužů.

Z výše uvedeného je zřejmé, že se v české populaci projevuje **postupné zvyšování vzdělanostní úrovně** – nejnižší vzdělání je stále více vázáno na starší obyvatele, zejména ženy, přičemž mezi mladou generací je podíl žen se základním vzděláním již výrazně nižší. Současně je však nutné upozornit na fakt, že se zatím výrazněji neproje-

vil nárůst podílu osob s terciárním vzděláním, i když ve srovnání s počátkem desetiletí podíl osob s terciární úrovní vzdělání mírně vzrostl. Z genderového pohledu je zřejmé, že zejména v mladší populaci dosahují ženy vyšší úrovně vzdělání než muži. Nejvýraznější rozdíly mezi muži a ženami jsou u mladých lidí na střední úrovni vzdělání, kdy ženy častěji než muži dosahují maturitního vzdělání. Současně podíl žen alespoň s maturitním vzděláním je mezi mladými lidmi výrazně vyšší než mužů. Na základě zjištěných skutečností lze usuzovat, že zatímco vzdělanost mužů roste jen velmi zvolna, vzdělanostní úroveň žen stoupá mnohem výrazněji.

Regionální rozdíly

Z pohledu vzdělanostní struktury panují mezi jednotlivými kraji značné rozdíly. Na první pohled je zřejmá zcela odlišná vzdělanostní struktura obyvatelstva Prahy. **Téměř tři čtvrtiny obyvatel Prahy tvoří lidé s maturitním a terciárním vzděláním,** přičemž podíl osob pouze se základním vzděláním je vzhledem k celorepublikovému průměru výrazně nižší. Praze patří první místo ohledně podílu osob s terciárním vzděláním – podíl těch, kteří mají vysokou či vyšší odbornou školu, činí 27,7 %, což je více než dvojnásobek celostátního průměru (celostátní průměr je 13,7 %) a o 10 procentních bodů více, než kolik činí podíl obyvatel s terciárním vzděláním v Jihomoravském kraji, kterému patří druhé místo. Naopak podíl osob pouze se základním nebo nižším vzděláním je v Praze velmi nízký (4,3 % oproti průměru 9,3 %). V Praze je také ve srovnání s ostatními regiony současně nejnižší podíl lidí se středním vzděláním bez maturity, a to 22,5 %, a současně jí patří první místo ohledně podílu osob se středním maturitním vzděláním (45,5 %). Z hlediska vzdělanostní struktury tak lze Prahu považovat za region, jehož situace v oblasti vzdělanostní struktury je velmi specifická. Tato specifická je ovlivněna především ekonomickou situací, strukturou trhu práce, kdy vysoká koncentrace pracovních příležitostí pro vysoce kvalifikovanou pracovní sílu se odráží i ve vzdělanostní struktuře, neboť pracovní příležitosti lákají vysoce kvalifikované pracovníky i z jiných krajů. V Praze jsou, jakožto v hlavním městě, koncentrovány pracovní příležitosti, možnosti uplatnění v centrálních úřadech a bankách, velkých mezinárodních firmách apod. V ostatních krajích se investoři častěji zaměřují na výrobu, a tudíž požadují pracovníky nejčastěji se středním odborným vzděláním. Současně je třeba vzít v úvahu, že Praha je významné centrum vysokoškolského vzdělávání. Mnoho mladých lidí, kteří vystudují vysokou školu v Praze, zde zůstávají natrvalo i po absolvování studia, neboť zde nacházejí odpovídající zaměstnání.

Vyšší podíl lidí s terciárním vzděláním, než je celorepublikový průměr, lze nalézt ještě v **Jihomoravském kraji** (17,1 % oproti průměru 13,1 %). Tuto příznivou situaci ovlivňuje zejména to, že střediskem kraje je Brno, kde, obdobně jako v Praze, je značná koncentrace vyšších odborných a vysokých škol. Třetí místo v podílu osob s terciárním vzděláním patří Jihočeskému kraji – 13,0 %, což je však již pod úrovní celorepublikového průměru. Více než 12 % podíl osob s terciárním vzděláním lze nalézt ještě v Královéhradeckém, Zlínském, Olomouckém a Plzeňském kraji.

Pokud se nyní zaměříme na ty regiony, kde je vzdělanostní struktura spíše nepříznivá, pak jde především o **oblast Severozápad, zejména o kraj Ústecký a Karlovarský.** V těchto krajích je nejnižší podíl osob s terciárním vzděláním ze všech krajů (v Karlovarském kraji 8,5 %, v Ústeckém 6,8 %) a současně jde o regiony s **nejvyšším podílem osob pouze se základním a nižším vzděláním,** který v Ústeckém kraji činí 15,9 % obyvatel a v Karlovarském kraji 14,0 %. Osob se základním vzděláním je tak v těchto regionech zhruba čtyřikrát více, než je tomu v Praze. Vyšší podíl obyvatel pouze se základním nebo nižším vzděláním je také v Libereckém (12,1 %), Olomouckém (10,8 %)

a Moravskoslezském (10,5%). V ostatních regionech nepřekročil podíl lidí se základním nebo nižším vzděláním desetiprocentní hranici.

Nejvyšší podíl lidí s maturitním vzděláním je v Praze (45,5%), následuje Plzeňský (36,8%), Středočeský (36,6%) a Královéhradecký kraj (36,4%). V ostatních krajích je podíl osob s maturitním vzděláním nižší, než kolik činí celorepublikový průměr.

Rozdíly mezi jednotlivými kraji znázorňuje graf (A2 G1 – **Podíly osob alespoň se středním vzděláním s maturitní zkouškou a terciárním vzděláním**). Je zřejmé, že mezikrajově se projevují v tomto ukazateli značné rozdíly. Zhruba polovina lidí v České republice má alespoň střední vzdělání s maturitou. Z tohoto průměru se značně vymyká Praha, kde alespoň střední vzdělání s maturitou má 73,2%. S výrazným odstupem následuje Jihomoravský kraj, kde alespoň maturitní vzdělání má 51,7% obyvatel. Na druhé straně pomyslného kontinua stojí Ústecký, Liberecký, Karlovarský, Pardubický, Olomoucký a Moravskoslezský kraj a kraj Vysočina, kde podíl lidí alespoň s maturitním vzděláním nedosahuje ani 45%. **Nejnižší zastoupení osob s terciárním vzděláním** mají kraje Ústecký, Karlovarský a Liberecký kraj, kdy tento podíl nepřesahuje 10%. Naopak v Praze má vysokou nebo vyšší odbornou školu zhruba každý čtvrtý obyvatel, v Jihomoravském kraji cca každý sedmý.

V mladších populacích (ve věku 25–34 let a 20–24 let) obecně platí, že zastoupení osob s nejnižším, tj. základním a nižším vzděláním, je nižší a současně je v této populaci vyšší podíl osob alespoň se středním maturitním vzděláním, než je tomu u osob ve věku 25–64 let.

Praha je specifickým regionem i v případě mladších populací, kde nalezneme obdobné tendence jako u populace 25–64leté. Podíl mladých lidí pouze se základním a nižším vzděláním je v populaci 25–34 let jen 2,6%, v populaci 20–24 let pak 4,9%. Naopak alespoň střední vzdělání s maturitou má ve věku 25–34 let v Praze více než tři čtvrtiny lidí příslušného věku, v populaci 20–24 let pak jde dokonce o 80% osob příslušného věku. V rámci krajského srovnání i mezi mladou populací je v Praze nejvyšší zastoupení osob s maturitním vzděláním: ve věku 25–34 let jde o 51,5% oproti celorepublikovému průměru

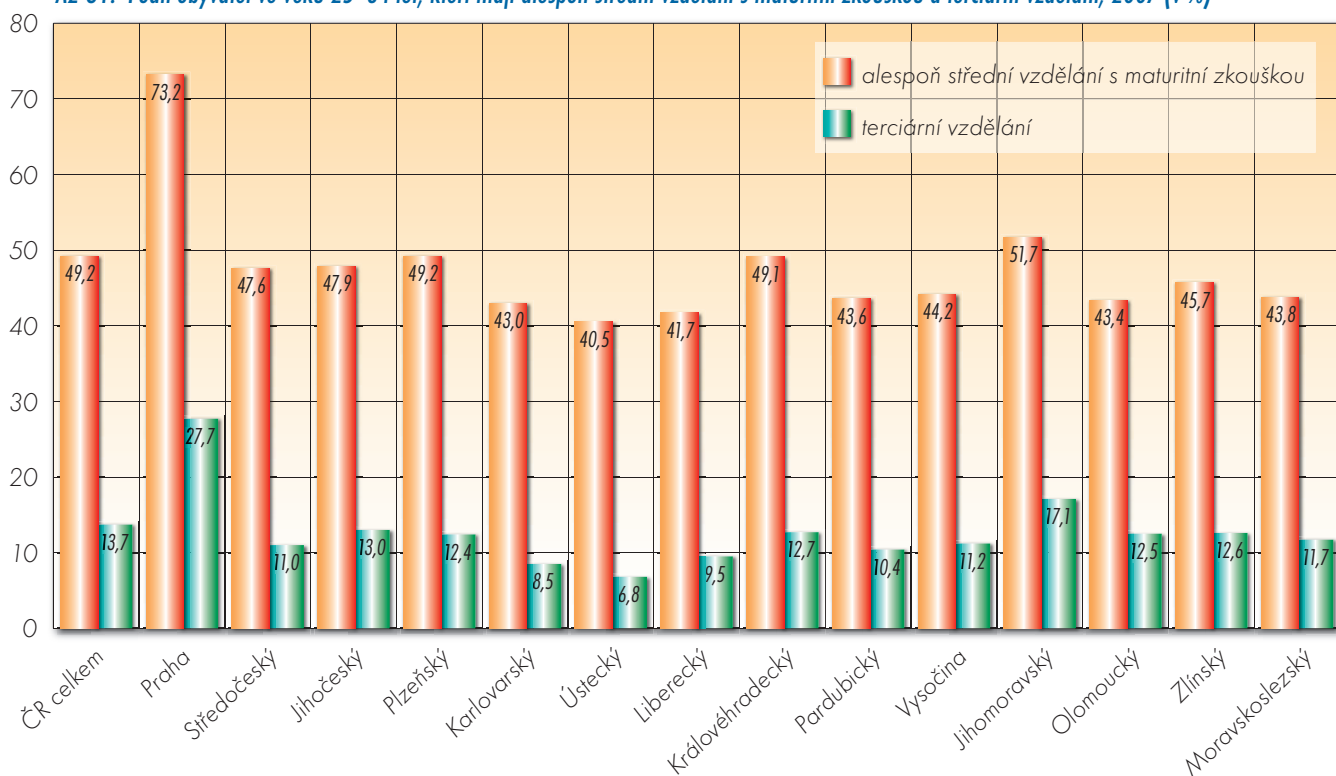
40,6%, ve věku 20–24 let o 75% oproti celorepublikovému průměru 61,6%.

Jihomoravský kraj je dalším krajem s poměrně příznivou vzdělanostní strukturou mladé populace – mezi mladými lidmi ve věku 25–34 let zde nalezneme **vyšší podíl osob s terciárním vzděláním** (20,9%), a naopak **méně těch, kdo mají pouze základní vzdělání** (3,8%). Pokud jde o populaci 20–24 let, patří Jihomoravskému kraji druhé místo v počtu takto mladých lidí s ukončeným středním vzděláním s maturitou (66,2%). U podílu osob se základním vzděláním je situace o něco horší, neboť v Jihomoravském kraji jich žije 8,4%, což je o 0,5 procentního bodu nad celorepublikovým průměrem platným pro tuto věkovou kategorii.

Velmi malé zastoupení **osob se základním a nižším vzděláním ve věku 25–34 let má po Praze kraj Vysočina** (3,2%), dále kraj Jihočeský (3,8%) a již zmíněný Jihomoravský kraj (3,8%). U věkové skupiny 20–24 let byly nejnižší hodnoty této vzdělanostní kategorie zjištěny v kraji Královéhradeckém (3,9%), Pardubickém (4,9%), Praze (4,9%), Olomouckém kraji (5,8%) a kraji Vysočina (5,6%). Za zajímavé můžeme považovat, že **ve věkové kategorii 20–24 let je relativně vyšší zastoupení lidí v kategorii bez vzdělání** (celorepublikově 0,3%), avšak například v Moravskoslezském a Královéhradeckém kraji jde o 0,9%. Můžeme z toho usuzovat, že v takto mladém věku část lidí nedokončí základní vzdělání, avšak v průběhu života si jej později doplní.

Největší podíl **mladých obyvatel se středním vzděláním bez maturity v populaci 25–34 let** nalezneme v Olomouckém (45,1%), Jihočeském (43,6%), Zlínském (43,5%), Pardubickém (43,3%) a také v Libereckém kraji (43,0%). Nejnižší podíl mladých lidí s tímto typem vzdělání nalezneme v Praze, a to 20,0%. **V populaci 20–24 let** je nejvíce lidí s tímto typem vzděláním jako nejvyšším ukončeným možné najít v kraji Vysočina (32,9%), Pardubickém (32,2%), Ústeckém (31,0%), Karlovarském (30,8%) a Libereckém kraji (30,7%). Obdobně jako u starších věkových skupin je nejméně lidí s tímto vzděláním v Praze (15,1%).

A2 G1: Podíl obyvatel ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007 (v %)

Pokud jde o ty, kteří mají **maturitní vzdělání**, největší podíl takto vzdělaných mladých lidí nalezneme v **populaci 25–34 let** v Praze (51,5 %), Středočeském (43,2 %), Královéhradeckém (42,9 %), Plzeňském kraji (41,6 %) a také v kraji Vysočina (40,4 %); naopak nejnižší podíl takto vzdělaných mladých lidí žije v Libereckém (35,1 %), Olomouckém (35,2 %) a Zlínském kraji (36,7 %). Ve věkové skupině 20–24 let je

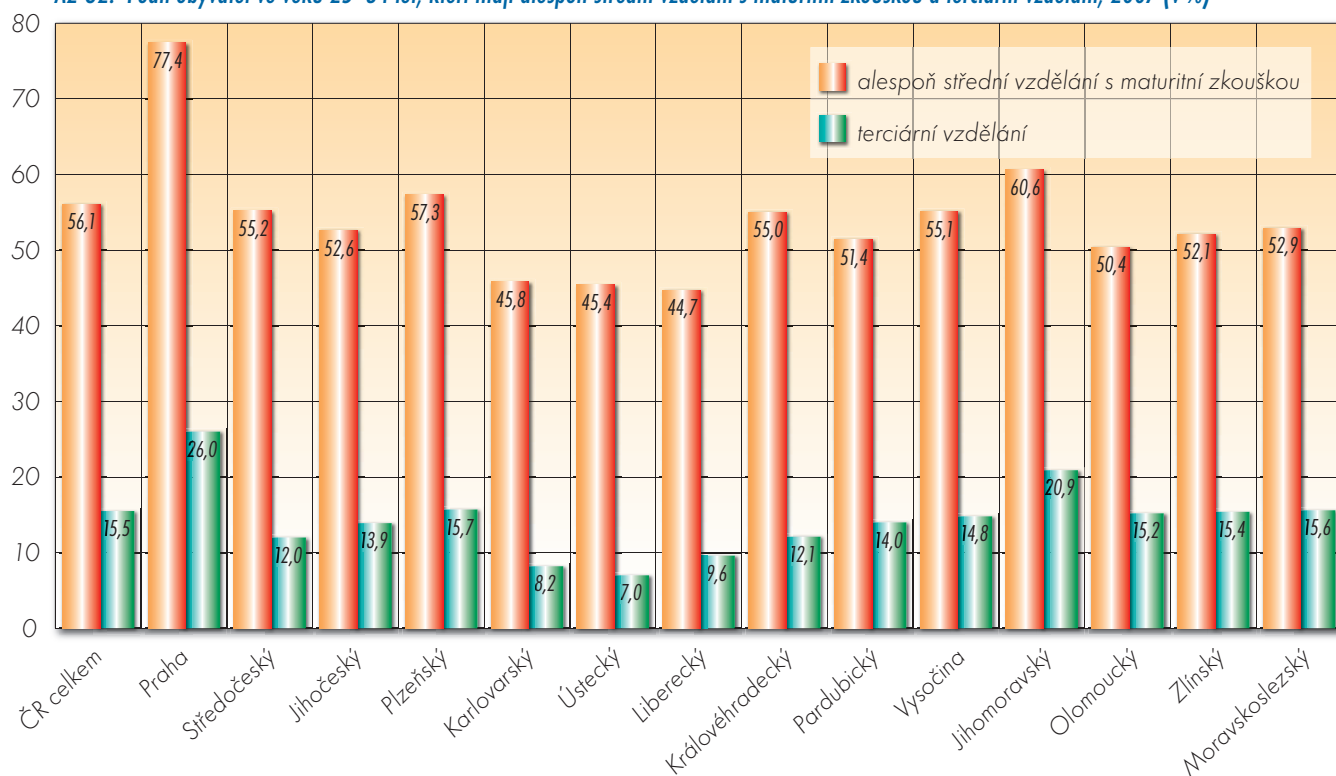
největší podíl mladých lidí s ukončeným vzděláním s maturitou v Praze (75,0 %), Jihomoravském (66,2 %), Středočeském (63,0 %), Královéhradeckém (62,3 %) a Jihočeském kraji (62,3 %). Nejméně jich je evidováno v Karlovarském (50,8 %) a Ústeckém kraji (52,6 %).

Podíl obyvatel ve věku 25–34 let, kteří mají terciární vzdělání, je nejvyšší v Praze (26,0 %), Jihomoravském (20,9 %), Plzeňském (15,7 %),

A2 T1: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2007, v %

Území		bez vzdělání		základní		střední bez maturity		střední s maturitou		terciární		celkem
ČR celkem		0,1		9,3		41,4		35,4		13,7		100,0
CZ01	Praha	0,05		4,3		22,5		45,5		27,7		100,0
CZ011	Hlavní město Praha	0,05	(13.)	4,3	(14.)	22,5	(14.)	45,5	(1.)	27,7	(1.)	100,0
CZ02	Střední Čechy	0,1		9,4		43,0		36,6		11,0		100,0
CZ021	Středočeský kraj	0,1	(11.)	9,4	(6.)	43,0	(10.)	36,6	(3.)	11,0	(10.)	100,0
CZ03	Jihozápad	0,1		8,7		42,7		35,8		12,7		100,0
CZ031	Jihočeský kraj	0,1	(10.)	9,0	(8.)	43,0	(8.)	34,9	(5.)	13,0	(3.)	100,0
CZ032	Plzeňský kraj	0,0	(14.)	8,4	(10.)	42,4	(12.)	36,8	(2.)	12,4	(7.)	100,0
CZ04	Severozápad	0,2		15,2		43,4		33,9		7,3		100,0
CZ041	Karlovarský kraj	0,1	(9.)	13,9	(2.)	43,0	(9.)	34,5	(7.)	8,5	(13.)	100,0
CZ042	Ústecký kraj	0,2	(2.)	15,7	(1.)	43,5	(7.)	33,7	(8.)	6,8	(14.)	100,0
CZ05	Severovýchod	0,2		9,2		45,5		34,1		11,0		100,0
CZ051	Liberecký kraj	0,2	(4.)	11,9	(3.)	46,2	(3.)	32,2	(12.)	9,5	(12.)	100,0
CZ052	Královéhradecký kraj	0,3	(1.)	7,9	(12.)	42,7	(11.)	36,4	(4.)	12,7	(4.)	100,0
CZ053	Pardubický kraj	0,2	(3.)	8,2	(11.)	48,0	(2.)	33,2	(9.)	10,4	(11.)	100,0
CZ06	Jihovýchod	0,1		8,5		42,0		34,0		15,3		100,0
CZ061	Vysočina	0,1	(6.)	7,0	(13.)	48,7	(1.)	33,0	(11.)	11,2	(9.)	100,0
CZ062	Jihomoravský kraj	0,1	(7.)	9,2	(7.)	39,0	(13.)	34,5	(6.)	17,1	(2.)	100,0
CZ07	Střední Morava	0,1		9,8		45,6		31,9		12,6		100,0
CZ071	Olomoucký kraj	0,2	(5.)	10,6	(4.)	45,8	(4.)	30,9	(14.)	12,5	(6.)	100,0
CZ072	Zlínský kraj	0,1	(12.)	8,9	(9.)	45,3	(6.)	33,1	(10.)	12,6	(5.)	100,0
CZ08	Moravskoslezsko	0,1		10,4		45,7		32,1		11,7		100,0
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,1	(8.)	10,4	(5.)	45,7	(5.)	32,1	(13.)	11,7	(8.)	100,0

A2 G2: Podíl obyvatel ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007 (v %)

Moravskoslezském (15,6%), Zlínském (15,4%) a Olomouckém kraji (15,2%). Nejméně lidí, kteří úspěšně absolvovali terciární vzdělání v této věkové skupině, žije v Ústeckém (7,0%) a Karlovarském kraji (8,2%). **V populaci 20–24 let je nejvíce lidí s dokončeným terciárním vzděláním v Olomouckém (6,7%) a Zlínském kraji (6,0%).** Praze náleží třetí místo (5,0%). Nejméně takto mladých lidí, kteří již absolvovali terciární

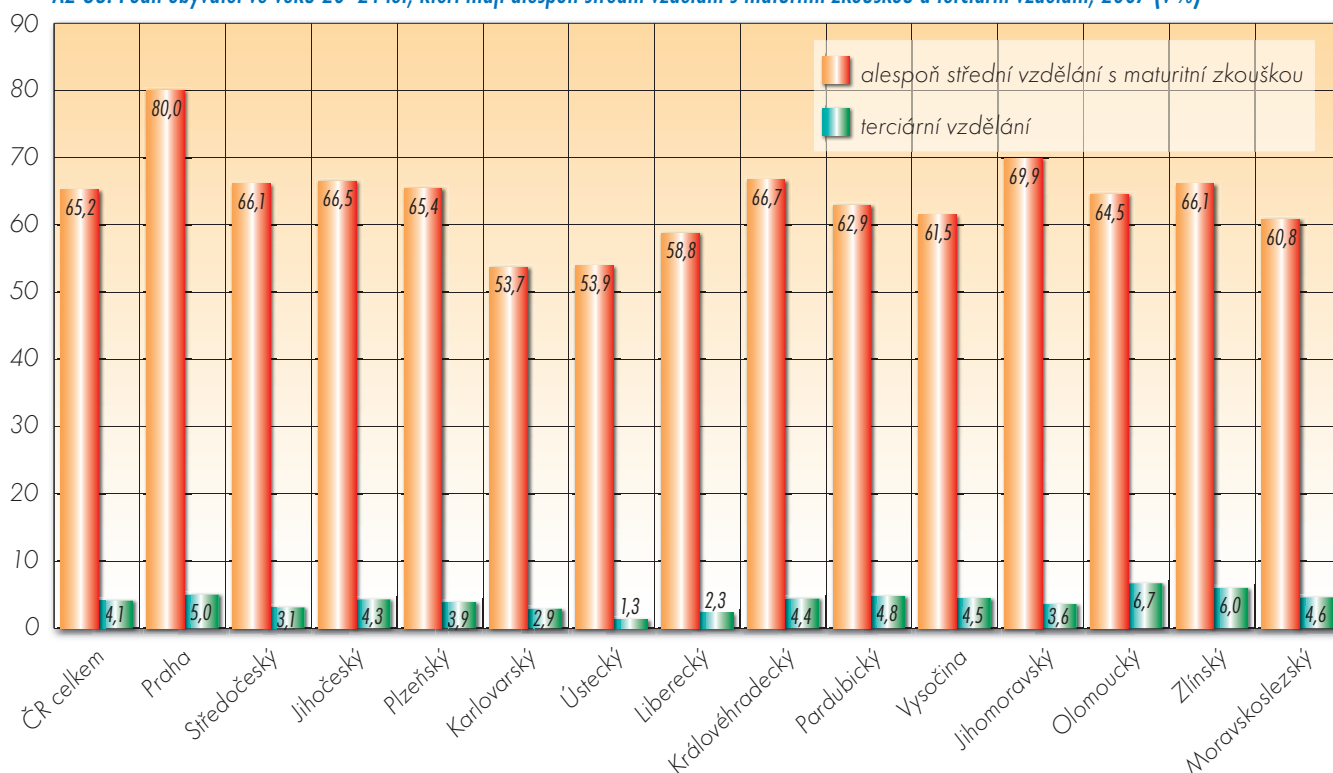
vzdělávání, je v Ústeckém (1,3%), Libereckém (2,3%) a Karlovarském kraji (2,9%). Musíme zde však zdůraznit, že na úrovni terciárního vzdělávání v této věkové skupině značná část osob nemá ukončené vzdělávání a stále ještě studuje. Tyto údaje jsou tak spíše ilustrativní.

Praha a Jihomoravský kraj jsou oblastmi, kde je v rámci České republiky relativně nejprůběžnější vzdělanostní struktura popu-

A2 T2: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2007, v %

Území		bez vzdělání		základní		střední bez maturity		střední s maturitou		terciární		celkem
ČR celkem		0,1		5,7		38,0		40,6		15,5		100,0
CZ01	Praha	–		2,6		20,0		51,5		26,0		100,0
CZ011	Hlavní město Praha	–	(12.)	2,6	(14.)	20,0	(14.)	51,5	(1.)	26,0	(1.)	100,0
CZ02	Střední Čechy	0,1		5,5		39,1		43,3		12,0		100,0
CZ021	Středočeský kraj	0,1	(8.)	5,5	(5.)	39,1	(11.)	43,3	(2.)	12,0	(11.)	100,0
CZ03	Jihozápad	0,1		4,4		40,7		40,1		14,7		100,0
CZ031	Jihočeský kraj	0,2	(6.)	3,6	(12.)	43,6	(2.)	38,7	(7.)	13,9	(9.)	100,0
CZ032	Plzeňský kraj	0,0	(11.)	5,2	(6.)	37,5	(12.)	41,6	(4.)	15,7	(3.)	100,0
CZ04	Severozápad	0,1		12,7		41,6		38,2		7,3		100,0
CZ041	Karlovarský kraj	0,1	(9.)	12,7	(2.)	41,5	(8.)	37,6	(9.)	8,2	(13.)	100,0
CZ042	Ústecký kraj	0,1	(7.)	12,8	(1.)	41,7	(6.)	38,4	(8.)	7,0	(14.)	100,0
CZ05	Severovýchod	0,4		6,8		42,0		38,7		12,0		100,0
CZ051	Liberecký kraj	0,3	(3.)	11,9	(3.)	43,0	(5.)	35,1	(14.)	9,6	(12.)	100,0
CZ052	Královéhradecký kraj	0,5	(1.)	4,5	(8.)	40,0	(10.)	42,9	(3.)	12,1	(10.)	100,0
CZ053	Pardubický kraj	0,4	(2.)	4,9	(7.)	43,3	(4.)	37,4	(10.)	14,0	(8.)	100,0
CZ06	Jihovýchod	0,1		3,5		37,4		39,9		19,0		100,0
CZ061	Vysočina	0,2	(4.)	3,0	(13.)	41,7	(7.)	40,4	(5.)	14,8	(7.)	100,0
CZ062	Jihomoravský kraj	–	(12.)	3,8	(11.)	35,6	(13.)	39,7	(6.)	20,9	(2.)	100,0
CZ07	Střední Morava	0,1		4,4		44,4		35,9		15,3		100,0
CZ071	Olomoucký kraj	0,1	(10.)	4,4	(10.)	45,1	(1.)	35,2	(13.)	15,2	(6.)	100,0
CZ072	Zlínský kraj	–	(12.)	4,4	(9.)	43,5	(3.)	36,7	(12.)	15,4	(5.)	100,0
CZ08	Moravskoslezsko	0,2		6,8		40,0		37,3		15,6		100,0
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,2	(5.)	6,8	(4.)	40,0	(9.)	37,3	(11.)	15,6	(4.)	100,0

A2 G3: Podíl obyvatel ve věku 20–24 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007 (v %)

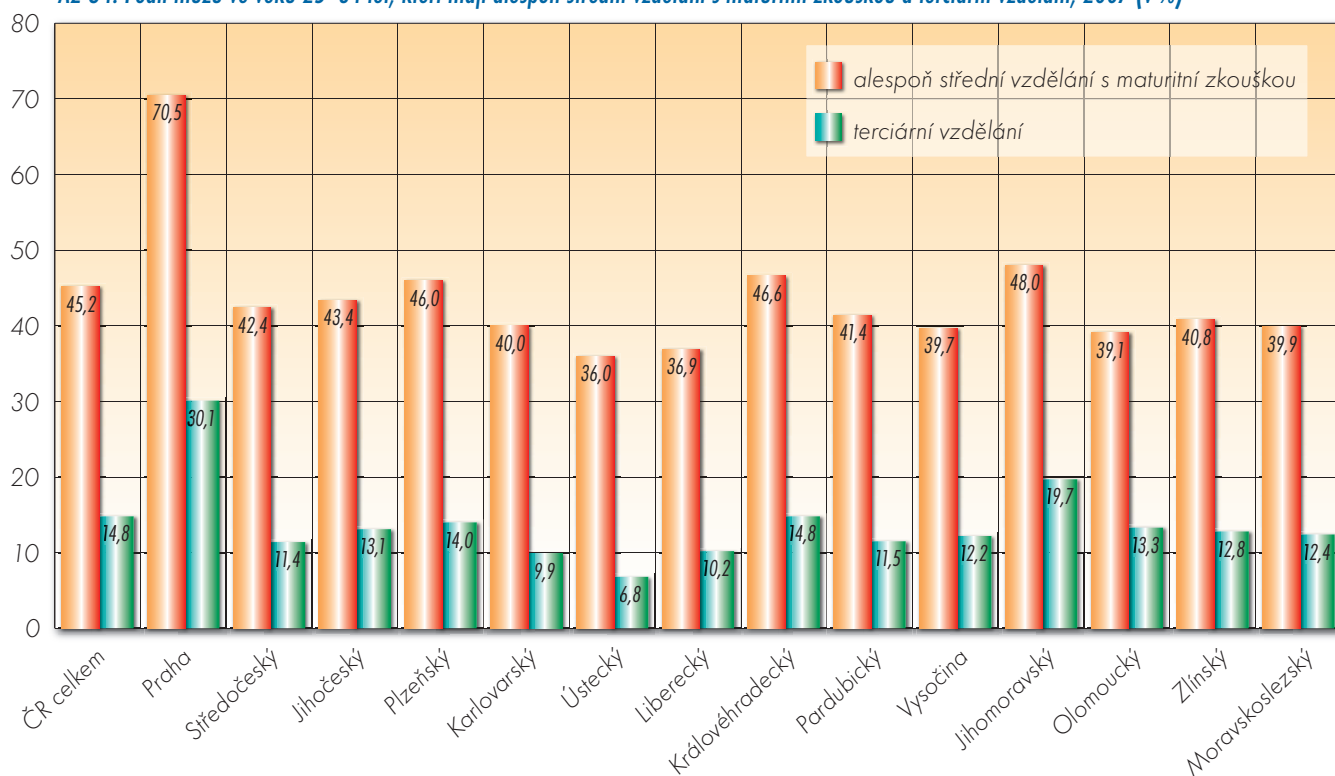
lace, charakteristická zejména větším zastoupením osob s terciárním vzděláním a nižším podílem těch, kdo mají pouze základní vzdělání. Z hlediska rozvojového potenciálu je naproti tomu nepříznivá situace v Karlovarském a Ústeckém kraji, kde je situace opačná: nalezneme zde vysoký podíl lidí s nejnižším vzděláním

a nejmenší zastoupení vzdělané, a tím i vysoce kvalifikované pracovní síly, tzn. osob s terciárním vzděláním. Varující je zejména fakt, že v těchto krajích je malé zastoupení i osob s ukončeným maturitním vzděláním, a to i mezi mladými lidmi, což značí, že i v budoucích letech bude rozvoj těchto regionů obtížný.

A2 T3: Struktura populace ve věku 20–24 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2007, v %

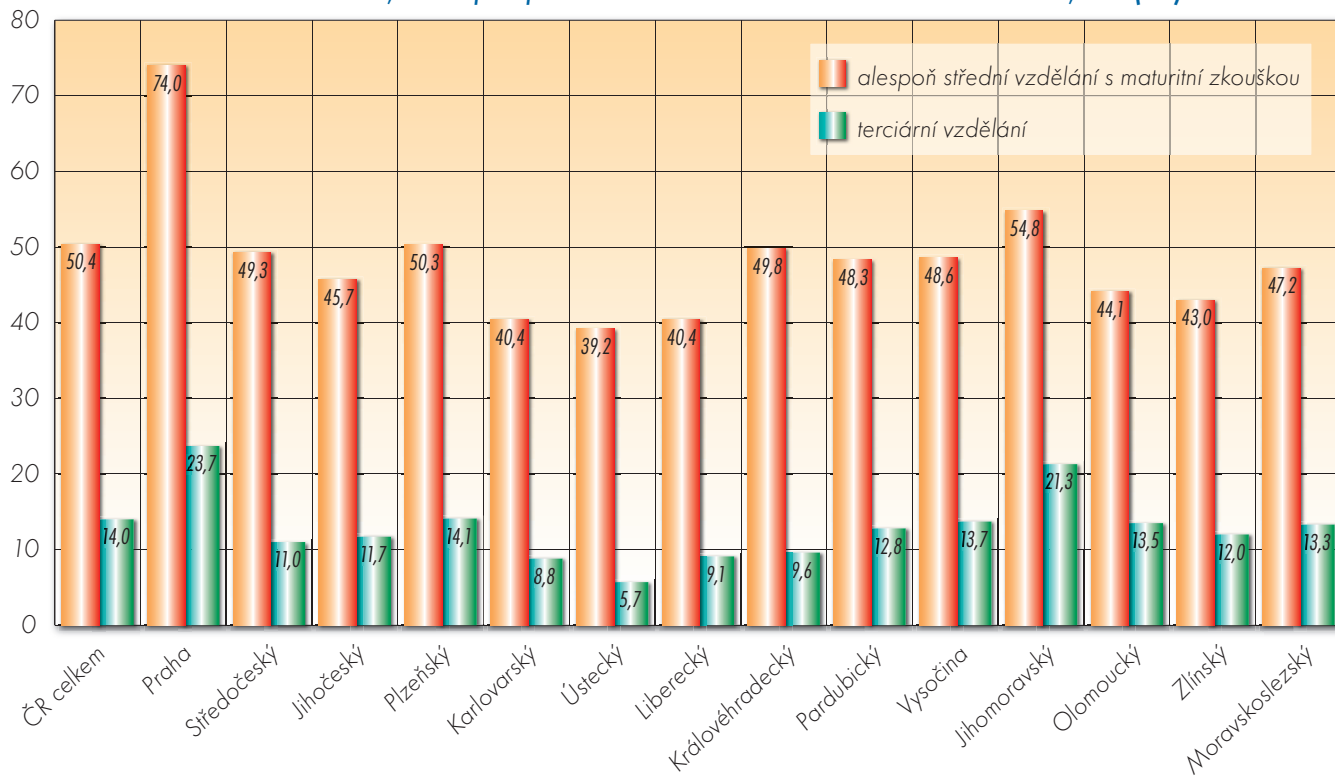
Území		bez vzdělání		základní		střední bez maturity		střední s maturitou		terciární		celkem
ČR celkem		0,3		7,9		26,6		61,1		4,1		100,0
CZ01	Praha	–		4,9		15,1		75,0		5,0		100,0
CZ011	Hlavní město Praha	–	(10.)	4,9	(12.)	15,1	(14.)	75,0	(1.)	5,0	(3.)	100,0
CZ02	Střední Čechy	–		6,8		27,2		63,0		3,1		100,0
CZ021	Středočeský kraj	–	(10.)	6,8	(8.)	27,2	(10.)	63,0	(3.)	3,1	(11.)	100,0
CZ03	Jihozápad	0,1		7,8		26,1		61,9		4,1		100,0
CZ031	Jihočeský kraj	–	(10.)	7,1	(7.)	26,4	(11.)	62,3	(5.)	4,3	(8.)	100,0
CZ032	Plzeňský kraj	0,2	(7.)	8,7	(5.)	25,7	(12.)	61,5	(6.)	3,9	(9.)	100,0
CZ04	Severozápad	0,3		14,9		31,0		52,1		1,7		100,0
CZ041	Karlovarský kraj	0,1	(8.)	15,4	(1.)	30,8	(4.)	50,8	(14.)	2,9	(12.)	100,0
CZ042	Ústecký kraj	0,3	(6.)	14,8	(2.)	31,0	(3.)	52,6	(13.)	1,3	(14.)	100,0
CZ05	Severovýchod	0,7		5,8		30,4		59,2		3,9		100,0
CZ051	Liberecký kraj	0,4	(5.)	10,1	(3.)	30,7	(5.)	56,5	(11.)	2,3	(13.)	100,0
CZ052	Královéhradecký kraj	0,9	(2.)	3,9	(14.)	28,6	(7.)	62,3	(4.)	4,4	(7.)	100,0
CZ053	Pardubický kraj	0,7	(3.)	4,2	(13.)	32,2	(2.)	58,1	(8.)	4,8	(4.)	100,0
CZ06	Jihovýchod	–		7,5		25,3		63,3		3,9		100,0
CZ061	Vysočina	–	(10.)	5,6	(10.)	32,9	(1.)	57,0	(10.)	4,5	(6.)	100,0
CZ062	Jihomoravský kraj	–	(10.)	8,4	(6.)	21,7	(13.)	66,2	(2.)	3,6	(10.)	100,0
CZ07	Střední Morava	0,4		5,9		28,5		58,9		6,4		100,0
CZ071	Olomoucký kraj	0,6	(4.)	5,2	(11.)	29,6	(6.)	57,8	(9.)	6,7	(1.)	100,0
CZ072	Zlínský kraj	0,1	(9.)	6,5	(9.)	27,3	(9.)	60,1	(7.)	6,0	(2.)	100,0
CZ08	Moravskoslezsko	0,9		10,0		28,2		56,2		4,6		100,0
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,9	(1.)	10,0	(4.)	28,2	(8.)	56,2	(12.)	4,6	(5.)	100,0

A2 G4: Podíl mužů ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007 (v %)

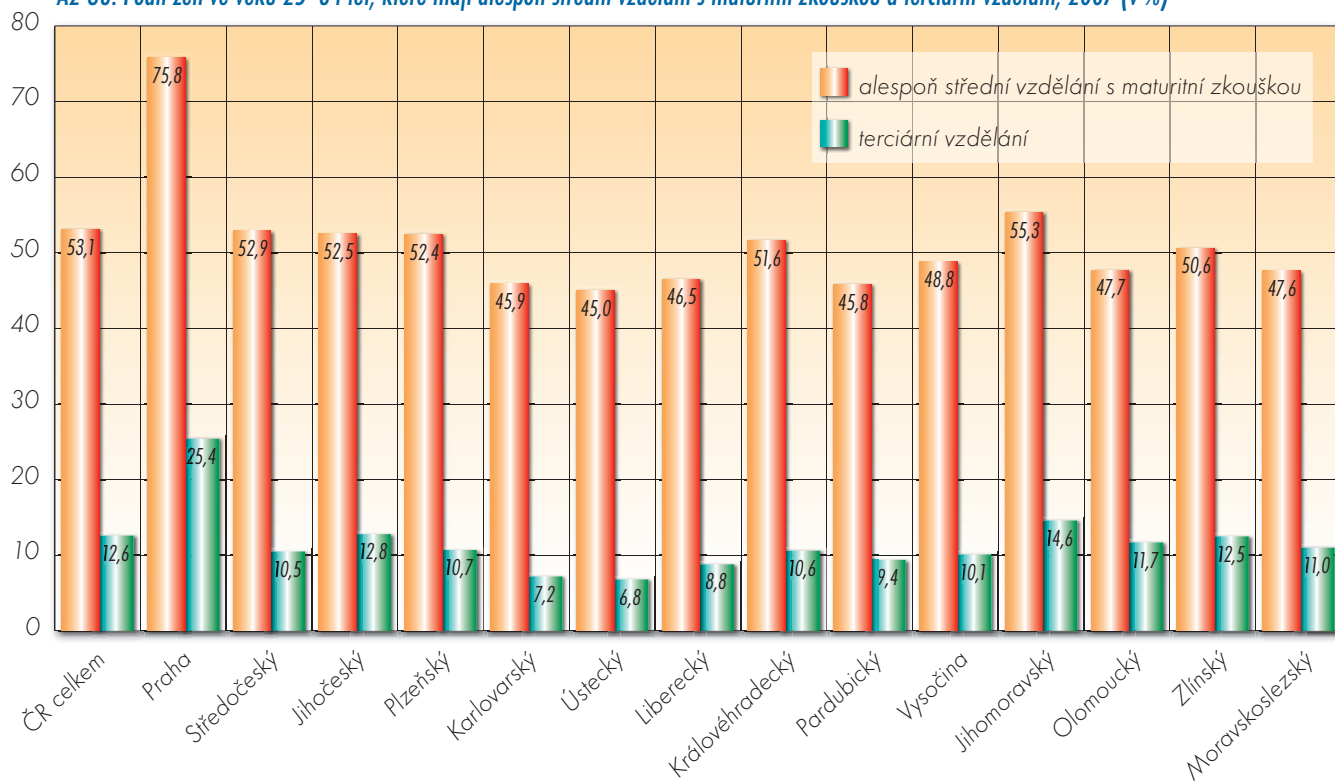

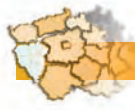

A2 G5: Podíl mužů ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007 (v %)

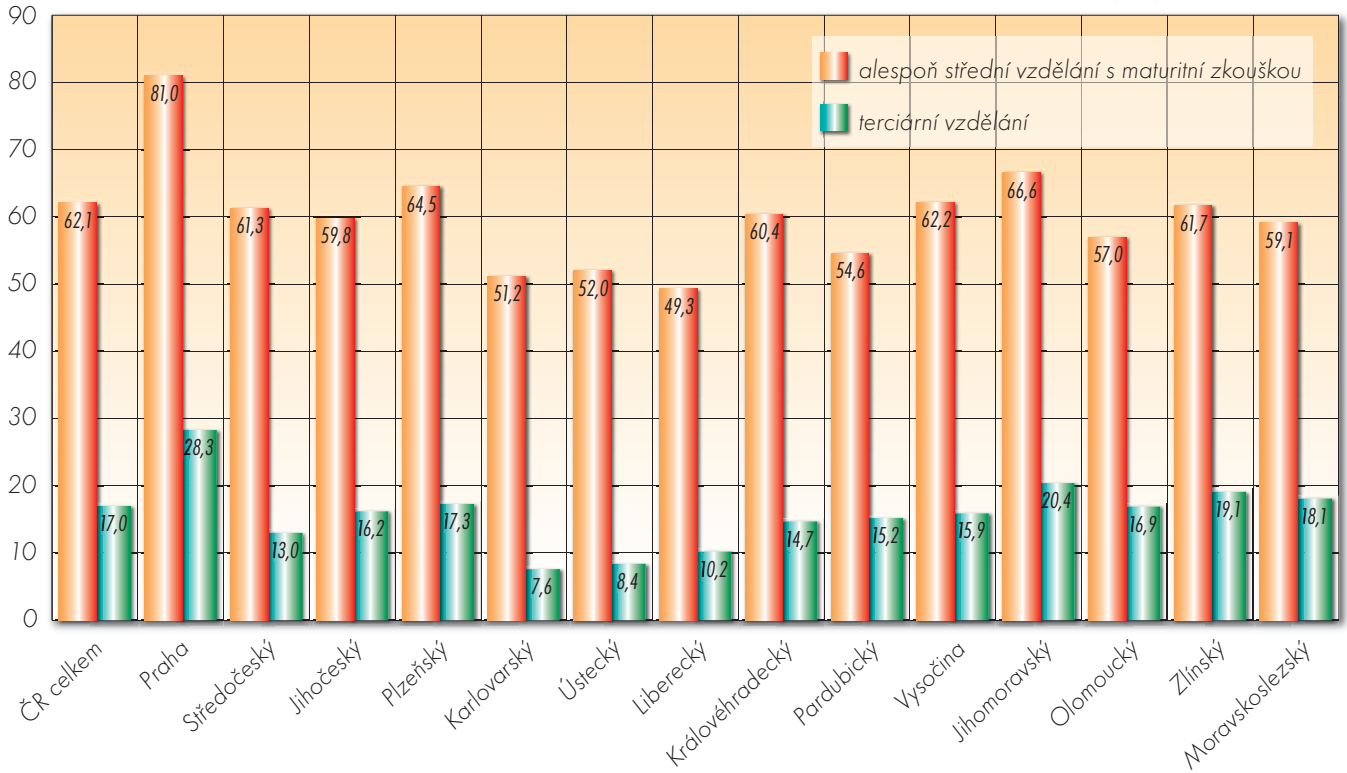

A2 G6: Podíl žen ve věku 25–64 let, které mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007 (v %)

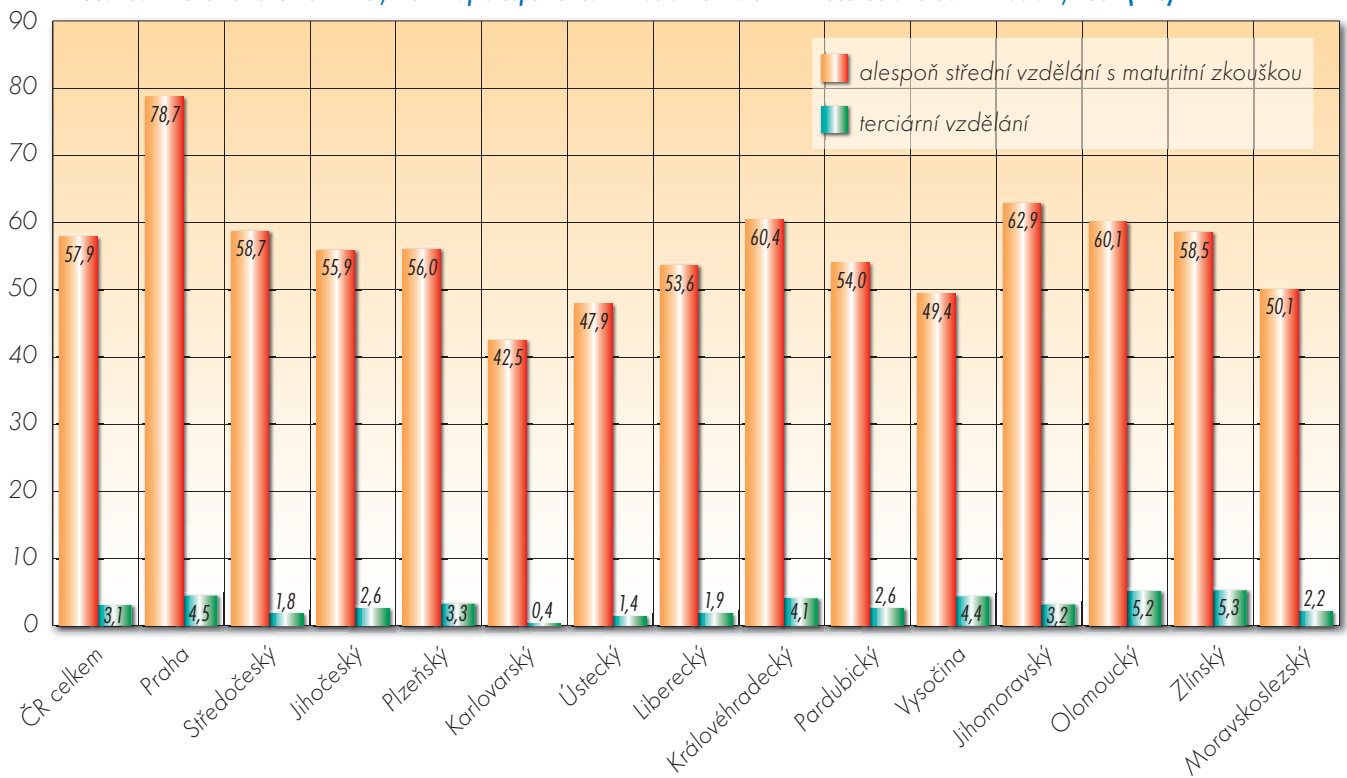

A2 G7: Podíl žen ve věku 25–34 let, které mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007 (v %)

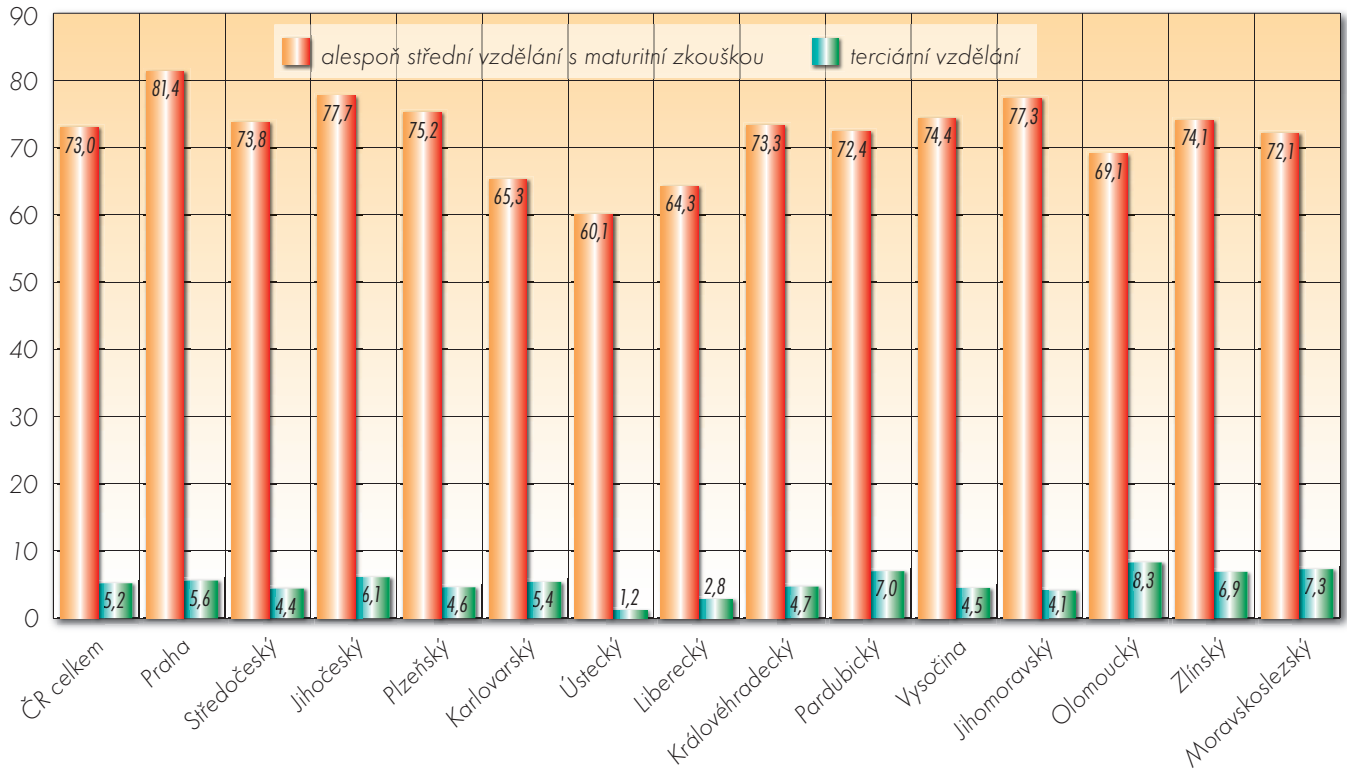

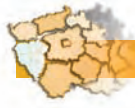
A2 G8: Podíl mužů ve věku 20–24 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007 (v %)

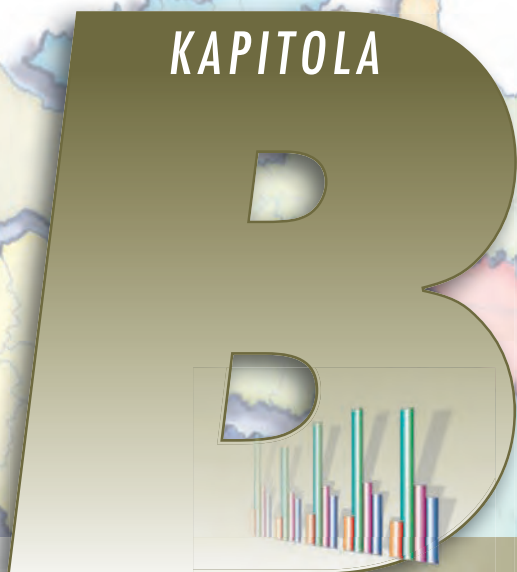
A2 G9: Podíl žen ve věku 20–24 let, které mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2007 (v %)

KAPITOLA

FINANČNÍ ZDROJE VLOŽENÉ DO VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělání je investicí, která přispívá k rozvoji osobnosti a následně i k rozvoji celé společnosti. Jako každá investice také vzdělávání s sebou nese potřebu finančních vkladů. Z toho důvodu je účelné mapovat množství finančních prostředků, které jsou na vzdělávací proces vynakládány. V ideálním případě se jedná o všechny finanční zdroje, tedy jak veřejné (veškeré výdaje veřejných rozpočtů), tak soukromé (výdaje žáků, rodičů, zřizovatelů vzdělávacích institucí, sponzorů...). Pro vytvoření komplexní představy o financování vzdělávání v České republice je nutné mít k dispozici veškeré potřebné informace, ty však v současné době nejsou dostupné. K dispozici jsou pouze údaje o veřejných výdajích na školství z rozpočtových kapitol 333-MŠMT a 700-Obce a DSO, Krajské úřady. Naprosto postrádáme informace o výdajích z dalších veřejných a soukromých zdrojů.

V roce 2007 se finanční toky ve vzdělávání oproti roku 2006 nezměnily. V obou letech byly z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy poskytovány transferem prostředky na přímé náklady¹ škol a školských zařízení zřizovaných obcemi a krajskými úřady. Provozní výdaje byly zabezpečovány z rozpočtů krajů a obcí. Dotace poskytnuté soukromým školám a školským zařízením byly čtvrtletně účelově převáděny z rozpočtu Ministerstva školství přímo na kraje a Magistrát hlavního města Prahy. Odbory školství krajských úřadů a Magistrátu hlavního města Prahy je následně poskytovaly jednotlivým organizacím. Neinvestiční dotace církevním školám a školským zařízením byly účelově poskytovány přímo z rozpočtu Ministerstva školství. Školy a školská zařízení zřizované MŠMT byly financovány z rozpočtu ministerstva příspěvkem. Údaje o finančních prostředcích pro církevní školy a školská zařízení a školy a školská zařízení zřizované MŠMT nejsou v této ročence uvedeny.

V minulosti docházelo k problémům se zpracováním údajů o jednotlivých výdajích na dítě/žáka/studenta, v **Krajské ročence školství 2005** byly tyto informace vypuštěny z důvodu nesprávného vykazování dat jednotlivými subjekty. Vzhledem k tomu, že se v roce 2006 situace zlepšila, k uveřejňování těchto údajů jsme se opět vrátili. Stejně tak v **Krajské ročence 2007** je tento ukazatel znovu publikován.

V roce 2007 došlo ke změnám v rozpočtové skladbě, a je tedy možné v rámci ekonomických dat oddělit výdaje na konzervatoře, které se dříve sledovaly společně s výdaji středních odborných škol. Vzhledem k tomu, že v minulých letech byly tyto údaje uváděny v rámci středního školství, uvádíme v rámci meziročního porovnání tyto údaje souhrnně i letos, aby bylo možné meziroční porovnání provést.

Ve vykazování ekonomických údajů na některých školách stále ještě dochází k nepřesnému oddělení dat za některé vyšší odborné školy, kdy jsou výdaje na tyto školy započteny do výdajů středních škol, při nichž jsou velmi často zřízeny. Z tohoto důvodu uvádíme v tabulkách v této kapitole údaje za vyšší odborné školy v souhrnu se středními školami.

Jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta jsou v roce 2007 počítány z výdajů kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady, ve kterých jsou zahrnuty i transfery přicházející z rozpočtu MŠMT, kterými je regionální školství spadající do kompetence územně samosprávních celků (dále jen ÚSC) ze strany MŠMT financováno. Krajský úřad Karlovarského kraje provedl po dohodě korekci údajů kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady ve smyslu zpřesnění rozložení výdajů na jednotlivých pa-

ragrafech rozpočtové skladby, které zde uvádíme, abychom zkvalitnili výsledné údaje. Oproti loňskému roku se změnila metodika výpočtu jednotkových výdajů, a to s cílem sjednotit ji s metodikou, kterou používá MŠMT při analýze jednotkových výdajů.² Tato metoda by měla reálněji odrážet skutečný stav a lépe postihovat veškeré oblasti vzdělávání. S ohledem na tuto skutečnost byla rozšířena charakteristika ukazatele o informace o jeho obsahové stránce.

V roce 2007 jsme v rámci naplnění ukazatele jednotkové výdaje na žáka pracovali jednak s údaji kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady,³ jednak s daty o finančních prostředcích rozepsaných v rámci rozpočtování přímých výdajů pro krajské a obecní školství, se kterými pracuje výše zmíněná analýza jednotkových výdajů zpracovaná MŠMT.

B 1 Jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta

Tento ukazatel vypovídá o jednom z aspektů efektivity vzdělávacího systému v kraji (dalším aspektem jsou výsledky vzdělávání), **udává jednotkovou finanční náročnost vzdělávacího systému**. Výdaje na jedno dítě/žáka/studenta tak vlastně zobrazují cenu vzdělávání, kterou jsou zatěžovány veřejné rozpočty.

Výše finančních prostředků, které se v veřejných rozpočtů vynakládají na jednoho žáka, svým způsobem charakterizuje vzdělávací politiku země, ale i finanční náročnost vzdělávacího procesu. Pro analýzu rozdílů ve výši objemu finančních prostředků na žáka na jednotlivých vzdělávacích úrovních a v regionech je nutné znát nejen mechanismus způsobu financování škol, ale i institucionální a oborovou skladbu škol v jednotlivých regionech a velikostní strukturu škol, protože na těchto faktorech je hodnota ukazatele závislá. Dalším faktorem, který může výši finančních prostředků na žáka ovlivnit, je i směr, kterým se ubírá vzdělávací politika daného regionu. Některé regiony pocítují potřebu posílit vzdělávání na základních školách na úkor středoškolského, jinde naopak, totéž se týká vztahu vzdělávání v oborech středních odborných učilišť versus středních odborných škol, resp. všeobecného a odborného vzdělávání atd. Fakticky vše souvisí i s ekonomickou situací regionu, mírou nezaměstnanosti, požadavky trhu práce.

Případné odchylky od celkového trendu u jednotlivých krajů vychází ze specifík daného regionu, kdy vzdělávací systém musí na tuto specifickou reagovat. **Míra odchylky však udává cenu, kterou kraj za svá specifika platí, případně zisk, který mu z jeho specifík plyne**. V případě snah o úpravy vzdělávacích systémů v jednotlivých krajích pak lze na efektivitu jednotlivých vzdělávacích segmentů systému pohlízet jako na jednu z výchozích informací, je však nutné zároveň vzít v úvahu i další specifika vzdělávací soustavy kraje.

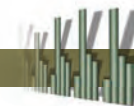
Charakteristika ukazatele

Veřejné výdaje na jedno dítě/žáka/studenta jsou dány celkovými veřejnými výdaji na vzdělávání a počty dětí/žáků/studentů. Projevují se zde však i další faktory jako vliv velikosti školy, poměr mezi počtem žáků a počtem pedagogů, velikost tříd a provozní náročnost školy. Počty dětí/žáků/studentů, především v mateřských, základních a částečně i středních školách, jsou dány zejména velikostí populace odpovídajícího věku. Dalším faktorem, především na středoškolské a vyšších úrovních, je oborová a institucionální nabídka škol v regionu. Nezane-

¹ Finanční prostředky na platy a náhrady platů, popřípadě mzdy a náhrady mezd, na odměny za pracovní pohotovost, odměny za práci vykonávanou na základě dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, na náklady na zvláštním způsobem stanovené odvozy do sociálních a zdravotních fondů a ostatní náklady vyplývající z pracovních vztahů, na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí zdravotně postižených, na výdaje na učební pomůcky a dále na výdaje na učebnice a školní potřeby, pokud se žákům poskytují bezplatně, a rovněž výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků a služby, které souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání.

² Přesný název materiálu, který každoročně připravuje MŠMT, zní: „Vyhodnocení podrobných rozpočtů neinvestičních výdajů státního rozpočtu pro krajské a obecní školství za rok 200x zpracovaných krajskými úřady“.

³ Jednalo se o skutečnost k 31. 12. 2007 (2006).

dbatelným faktorem ovlivňujícím jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta je i jejich podíl v denní formě vzdělávání a v ostatních formách vzdělávání.

Ukazatel popisuje finanční náročnost vzdělávání jednoho dítěte/žáka/studenta mateřské, základní a střední školy (včetně vyšší odborné školy), nově též konzervatoře a školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (agregace napříč všemi úrovněmi vzdělávání). Výše výdajů na jedno dítě/žáka/studenta je díky normativní metodě financování velmi závislá na výši republikového normativu na žáka, který je stanoven pro danou věkovou kategorii,⁴ a výši krajského normativu. Tento normativ je tvořen základní částkou a případným příplatkem na vzdělávání dětí/žáků a studentů se zdravotním postižením a s tímto související služby, dále na vzdělávání dětí a žáků ve škole nebo třídě s vyučovacím jazykem národnostní menšiny, na vzdělávání dětí a žáků umístěných ve zdravotnickém zařízení, kteří se vzdělávají ve škole při tomto zařízení atd. Blíže jsou příplatky k normativu definovány v § 3 vyhlášky č. 492/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů (vyhláška o krajských normativních). U jednotlivých škol však mohou vzhledem k oborové a institucionální skladbě nastat poměrně velké rozdíly ve výši výdajů na žáka, které škola z rozpočtu obdrží.

Ukazatel porovnává celkovou výši neinvestičních výdajů (včetně transferů MŠMT) vynaložených z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ na mateřské, základní, střední školy (včetně VOŠ), konzervatoře a školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami s přepočtenými počty dětí/žáků/studentů. Ukazatel byl pro rok 2007 vypočten rovněž na základě rozpisu prostředků státního rozpočtu na rok 2007 pro krajské a obecní školství zpracovaného jednotlivými krajskými úřady (stav k 20. 11. 2007). Metodika výpočtu zůstala shodná.

Metodika výpočtu

$$\frac{V_i}{Z_i}$$

V – neinvestiční (běžné) výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce, DSO; KÚ; včetně transferů MŠMT na jednotlivé druhy škol; resp. rozpis finančních prostředků státního rozpočtu pro krajské a obecní školství;⁵

Z – přepočtený počet žáků za kalendářní rok 2007 = $\frac{2}{3}$ přepočtených žáků za školní rok 2006/07 + $\frac{1}{3}$ přepočtených žáků za školní rok 2007/08 v jednotlivých druzích škol;

přepočtení žáci za školní rok = počet žáků v denní formě vzdělávání + $\frac{1}{4}$ počtu žáků v ostatních formách vzdělávání;

i – jednotlivé druhy (resp. typy) škol na základě paragrafů rozpočtové skladby.

Nově použitou metodikou jsou zohledněny děti s omezenou délkou docházky do MŠ (§ 30 odst. 3 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů), a to jejich zahrnutím pouze z $\frac{1}{2}$. V rámci základních škol jsou zahrnuti děti v přípravných třídách pro děti se sociálním znevýhodněním, dále žáci plnící školní docházku podle § 42 školského zákona a $\frac{1}{4}$ žáci plnící školní docházku podle § 41 a § 38 školského zákona. Změnou oproti dosud používané metodice je započtení účasti žáků ostatních forem vzdělávání, a to z dosavadní $\frac{1}{3}$ na $\frac{1}{4}$. Na všech příslušných úrovních vzdělávání byl zohledněn rovněž počet žáků v kurzech na doplnění základů/základního vzdělání, denní forma je započtena $\frac{1}{2}$, ostatní formy vzdělávání pak $\frac{1}{8}$. V rámci škol určených pro děti/žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou zahrnuti i děti v přípravného stupně včetně dětí integrovaných.

Zdroj dat:

- databáze ÚIV (počty dětí/žáků/studentů; zřizovatelé obec, kraj a soukromý sektor)
- Asseco Czech Republic, a.s. – výdaje kapitoly 700-Obce, DSO; Krajské úřady
- MŠMT – materiál MŠMT č.j.: 6135/2008-26

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrně bylo na jedno dítě v mateřské škole v roce 2007 vynaloženo 40 214 Kč z rozpočtů obcí, DSO a krajských úřadů. Na jednoho žáka základní školy bylo průměrně vydáno 45 579 Kč. Finanční náročnost žáka/studenta střední školy (včetně vyšších odborných škol) dosahovala v průměru 52 426 Kč. Ze středních škol je nejdražší výuka v oborech odpovídajících střednímu odbornému učilišti (v republikovém průměru stojí výuka jednoho žáka 63 127 Kč), v oborech odpovídajících střední odborné škole (včetně vyšších odborných škol) je v průměru na žáka/studenta vydáno 47 753 Kč, ze středních škol jsou nejméně finančně nároční žáci vzdělávající se v gymnaziálních oborech (tedy v oborech všeobecného vzdělávání), jejichž výuka stojí 46 473 Kč na žáka. Nejvíce prostředků z rozpočtu obcí, DSO a krajských úřadů odčerpávají děti/žáci škol určených pro děti/žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, u nichž jednotkové údaje dosahují 84 944 Kč.

V případě výpočtu jednotkových výdajů pouze z rozpisu finančních prostředků státního rozpočtu pro krajské a obecní školství jsou jednotkové výdaje na dítě v mateřské škole 30 700 Kč, na vzdělávání jednoho žáka v základní škole připadá 39 525 Kč. Ve středních školách je na jednoho žáka vydáváno v průměru 40 872 Kč. V rámci středního vzdělávání je finančně nejnáročnější vzdělávání v oborech středních odborných učilišť (44 801 Kč), následuje vzdělávání v oborech středních odborných škol (41 051 Kč), nejméně finančně náročné je vzdělávání v gymnáziích (35 849 Kč). Výdaje na vzdělávání jednoho žáka konzervatoře dosahují v průměru 137 493 Kč. Výdaje na jednoho studenta vyšší odborné školy představují 36 923 Kč. Vzdělávání žáků ve školách samostatně zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami stojí v průměru na jedno dítě/žáka/studenta 77 018 Kč. Tyto výdaje jsou v porovnání s výdaji z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ samozřejmě znatelně nižší. Jedná se o rozpočtované finanční prostředky vyplacené podle § 160 odstavce 1 písmen c) a d) určené na přímé výdaje na vzdělávání (mzdové prostředky a ostatní neinvestiční výdaje specifikované ve výše zmíněných ustanoveních školského zákona). Nejsou v nich zahrnuty výdaje na vzdělávání v soukromých školách a školských zařízeních, provozní prostředky a další finanční prostředky, které školám zasílá MŠMT mimo přímé výdaje na vzdělávání a další prostředky od zřizovatelů.

Regionální rozdíly

Jedná se o data spočtená z výdajů kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady.

Průměrné výdaje na dítě umístěné v mateřské škole se v jednotlivých krajích odlišují. Nejnižší jsou jednotkové výdaje v Jihočeském kraji (31 466 Kč), nejvyšší v Hlavním městě Praze (47 041 Kč). V ostatních deseti krajích jsou hodnoty tohoto ukazatele variabilní, výdaje se pohybovaly mezi 34 375 Kč v kraji Vysočina až do 42 982 Kč v Ústeckém kraji. Do 40 000 Kč na dítě se výdaje pohybovaly v již zmiňovaném Jihočeském kraji, v kraji Vysočina a dále pak v Královéhradeckém, Plzeňském a Olomouckém kraji.

Výdaje na žáka základní školy se v jednotlivých krajích pohybovaly od 40 969 Kč v Karlovarském kraji do 52 403 Kč v Jihočeském kraji. V sedmi krajích se jednotkové výdaje na žáka základní školy pohybovaly v intervalu 40–45 tisíc Kč (Karlovarský, Středočeský, Zlínský,

⁴ Jedná se o teoretické věkové kategorie odpovídající úrovním vzdělávání.

⁵ Jedná se o rozpis finančních prostředků poskytovanych podle § 160 odstavce 1 písmen c, d zákona č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Jihomoravský, Olomoucký, Moravskoslezský, Liberecký). V intervalu 45–50 tisíc Kč se pak nacházely dva kraje (Pardubický a Ústecký). Zbývajících pět krajů překonalo hranici 50 tisíc Kč (Plzeňský, Královéhradecký, Vysočina, Hlavní město Praha a Jihočeský kraj).

Průměrné výdaje na žáka střední školy (včetně vyšší odborné školy) se v jednotlivých krajích lišily, odrážely tak rozmanitost středního a vyššího odborného školství; rozličná výše výdajů na žáka/studenta v jednotlivých krajích je ovlivněna různou finanční náročností oborů a jejich nerovnoměrným mezikrajovým rozložením. Jednotkové výdaje byly nejnižší v Moravskoslezském kraji (46 495 Kč), naopak nejvyšší v Jihočeském kraji (58 498 Kč). Pod celorepublikovým průměrem 52 426 Kč se nalézal již zmíněný Moravskoslezský kraj a dále Jihomoravský kraj (47 467 Kč), Olomoucký kraj (50 003 Kč), Zlínský kraj (51 189 Kč) a Karlovarský kraj (51 721 Kč). Jen těsně nad průměrem bylo Hlavní město Praha s 52 627 Kč. V ostatních krajích byly jednotkové výdaje vyšší než 53 tisíc Kč.

Výdaje na žáka v gymnaziálním oboru se pak pohybovaly od 43 349 Kč ve Středočeském kraji do 52 734 Kč v kraji Vysočina. V republikovém porovnání je nejvíce finančních prostředků na žáky v oborech gymnázií vynakládáno v již zmíněném kraji Vysočina, následuje Liberecký kraj (51 339 Kč), dále pak kraj Karlovarský (49 350 Kč), Jihočeský (49 294 Kč), Plzeňský (48 616 Kč), Královéhradecký (48 570 Kč) a Hlavní město Praha (47 711 Kč). Nad celorepublikovým průměrem se nacházejí ještě kraj Ústecký (46 696 Kč) a Pardubický (46 628 Kč). Pod republikovým průměrem je pak kraj Olomoucký, Zlínský, Jihomoravský, Moravskoslezský a již zmíněný kraj Středočeský.

Výdaje na žáka v oborech odpovídajících střední odborné škole a studenta vyšší odborné školy z rozpočtů obcí, DSO a krajských úřadů (včetně transferů z MŠMT) se v roce 2007 pohybovaly v průměru na hodnotě 47 753 Kč. Tento údaj je pouze orientační, protože údaje (39 329 Kč na žáka) za Ústecký kraj nebyly posouzeny jako zcela věrohodné a s největší pravděpodobností došlo k chybnému zaúčtování výdajů na nesprávné paragrafy rozpočtové skladby. Porovnáním krajů, u kterých lze hodnoty jednotkových výdajů považovat za věrohodné, jsou nejvyšší hodnoty ve Zlínském kraji (57 039 Kč), v kraji Libereckém (53 614 Kč), Karlovarské (53 428 Kč), dále v kraji Vysočina (52 049 Kč) a v kraji Plzeňském (50 145 Kč). V ostatních krajích se hodnoty pohybovaly pod 50 tisíc Kč, nejnižší byly v Královéhradeckém kraji 42 954 Kč.

Výdaje na žáka v oborech odpovídajících střednímu odbornému učilišti jsou z celého segmentu středoškolského vzdělávání nejvyšší. Pohybovaly se v rozmezí od 48 364 Kč ve Zlínském kraji do 78 285 Kč v Ústeckém kraji.⁶ Kromě již zmíněného Ústeckého kraje překročily jednotkové výdaje na žáka v oboru odpovídajícím střednímu odbornému učilišti hranici 70 tisíc Kč ještě v kraji Pardubickém (77 164 Kč), Jihočeském (76 814 Kč), Královéhradeckém (72 794 Kč), Hlavním městě Praze (71 492 Kč) a v kraji Vysočina (70 140 Kč).

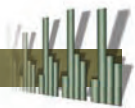
⁶ Vzhledem k velmi nízkým jednotkovým výdajům na žáky vzdělávající se v oborech středních odborných škol a vyšších odborných škol, a naopak velmi vysokým výdajům na žáky oborů středních odborných učilišť lze předpokládat, že zejména u škol, které vyučují jak obory středních odborných škol, tak obory středních odborných učilišť, nedocházelo ke striktnímu dělení výdajů na odpovídající paragrafy rozpočtové skladby.

BI T1: Jednotkové výdaje na dítě / žáka / studenta (výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady včetně transferů MŠMT), 2007, v Kč

Území	mateřské školy	základní školy	střední školy celkem	z toho			konzervatoře	školy pro žáky se SVP
				gymnázia	SOŠ a VOŠ	střední odborná učiliště		
ČR celkem	40 214	45 579	52 426	46 473	47 753	63 127	157 104	84 944
CZ01 Praha	47 041	51 163	52 627	47 711	46 455	71 492	168 915	97 575
CZ011 Hlavní město Praha	47 041 (1.)	51 163 (2.)	52 627 (9.)	47 711 (7.)	46 455 (10.)	71 492 (5.)	168 915 (1.)	97 575 (3.)
CZ02 Střední Čechy	40 666	41 025	54 493	43 349	49 849	69 450	–	72 287
CZ021 Středočeský kraj	40 666 (7.)	41 025 (13.)	54 493 (6.)	43 349 (14.)	49 849 (6.)	69 450 (7.)	– (9.)	72 287 (12.)
CZ03 Jihozápad	34 230	51 449	56 239	49 009	49 808	69 252	151 089	85 191
CZ031 Jihočeský kraj	31 466 (14.)	52 403 (1.)	58 498 (1.)	49 294 (4.)	49 567 (7.)	76 814 (3.)	157 016 (4.)	87 397 (8.)
CZ032 Plzeňský kraj	37 593 (11.)	50 308 (5.)	53 206 (8.)	48 616 (5.)	50 145 (5.)	59 771 (9.)	145 314 (6.)	83 141 (10.)
CZ04 Severozápad	42 806	47 009	54 023	47 456	42 793	71 316	158 145	70 202
CZ041 Karlovarský kraj	42 318 (3.)	40 969 (14.)	51 721 (10.)	49 350 (3.)	53 428 (3.)	51 331 (12.)	– (9.)	74 355 (11.)
CZ042 Ústecký kraj	42 982 (2.)	49 182 (6.)	54 827 (5.)	46 696 (8.)	– (8.)	78 285 (1.)	158 145 (3.)	68 724 (13.)
CZ05 Severovýchod	38 822	46 698	55 517	48 490	47 416	71 352	150 550	78 170
CZ051 Liberecký kraj	40 457 (8.)	43 057 (8.)	56 752 (3.)	51 339 (2.)	53 614 (2.)	63 318 (8.)	– (9.)	– (9.)
CZ052 Královéhradecký kraj	35 671 (12.)	50 649 (4.)	53 790 (7.)	48 570 (6.)	42 954 (13.)	72 794 (4.)	– (9.)	92 402 (6.)
CZ053 Pardubický kraj	40 690 (6.)	45 555 (7.)	56 443 (4.)	46 628 (9.)	47 871 (9.)	77 164 (2.)	150 550 (5.)	94 071 (5.)
CZ06 Jihovýchod	38 294	44 899	50 761	46 146	47 671	58 047	139 598	95 889
CZ061 Vysočina	34 375 (13.)	50 701 (3.)	58 348 (2.)	52 734 (1.)	52 049 (4.)	70 140 (6.)	– (9.)	98 634 (2.)
CZ062 Jihomoravský kraj	40 134 (9.)	41 994 (11.)	47 467 (13.)	43 673 (12.)	45 623 (11.)	52 707 (11.)	139 598 (7.)	95 057 (4.)
CZ07 Střední Morava	40 608	41 644	50 575	45 312	53 317	51 207	121 880	87 065
CZ071 Olomoucký kraj	39 365 (10.)	42 091 (10.)	50 003 (12.)	45 659 (10.)	49 521 (8.)	53 957 (10.)	– (9.)	89 280 (7.)
CZ072 Zlínský kraj	41 976 (4.)	41 172 (12.)	51 189 (11.)	44 856 (11.)	57 039 (1.)	48 364 (14.)	121 880 (8.)	83 921 (9.)
CZ08 Moravskoslezsko	41 434	42 338	46 495	43 646	45 387	49 897	167 799	102 043
CZ081 Moravskoslezský kraj	41 434 (5.)	42 338 (9.)	46 495 (14.)	43 646 (13.)	45 387 (12.)	49 897 (13.)	167 799 (2.)	102 043 (1.)

Komentář: Údaje za střední odborné školy včetně vyšších odborných škol. Údaje uvedené kurzívou jsou údaji pouze orientačními s ohledem na výskyt extrémní hodnoty u některého z krajů.

Krajský úřad Karlovarského kraje provedl po dohodě korekci údajů kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady ve smyslu zpřesnění rozložení výdajů na jednotlivých paragrafech rozpočtové skladby.

Výdaje na žáka konzervatoří je možné sledovat poprvé v roce 2007. Vzdělávání v konzervatořích je z pohledu rozpočtu finančních prostředků nejnáročnější. Celorepublikový průměr jednotkových výdajů činí 157 104 Kč. Výrazněji vyšší jsou pak jednotkové výdaje v Hlavním městě Praze (168 915 Kč) a v Moravskoslezském kraji (167 799 Kč). Nejnížší jednotkové výdaje byly zjištěny ve Zlínském kraji (121 880 Kč), Jihomoravském kraji (139 598 Kč) a v kraji Pardubickém (150 550 Kč). V Jihočeském kraji jsou jednotkové výdaje jen nepatrně nižší než celorepublikový průměr (157 016 Kč), v Ústeckém kraji pak mírně vyšší (158 145 Kč).

Výdaje na dítě/žáka školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami zahrnují výdaje na mateřské školy, základní školy a střední školy pro děti/žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Průměrné výdaje na dítě/žáka v těchto školách v roce 2007 z rozpočtu obcí, DSO a krajských úřadů činily 84 944 Kč, což je údaj orientační, neboť v kraji Libereckém jsou tyto jednotkové výdaje (53 801 Kč) v porovnání s ostatními kraji velmi nízké. Nejvyšší výdaje v této oblasti jsou na vzdělávání jednoho dítěte/žáka vynakládány v Moravskoslezském kraji (102 043 Kč).

V rámci regionálního porovnání jednotkových výdajů vypočtených z rozpisu finančních prostředků státního rozpočtu pro krajské a obecní školství jsou difference mezi výší jednotkových výdajů v jednotlivých krajích a celorepublikovým průměrem ve většině kategorií nižší.

Základní informace o meziročním chování ukazatele v republikovém měřítku

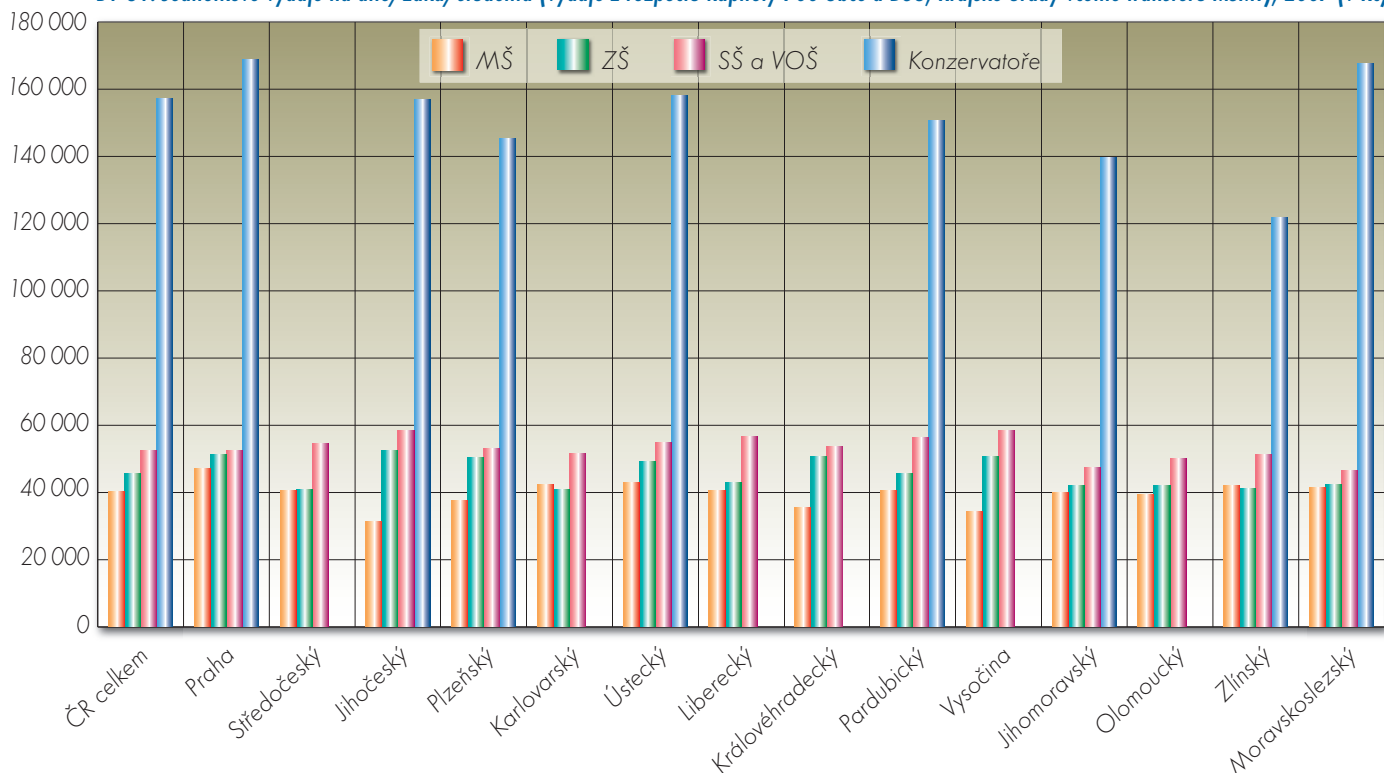
V úvodu je třeba zmínit, že i přes použití nové metodiky počínaje rokem 2007 byly údaje za rok 2006 přepočteny podle shodného metodického postupu, aby bylo možné provést meziroční srovnání. Jednotkové

výdaje na dítě/žáka v mateřských a základních školách meziročně vzrostly, a to v případě mateřských škol z 38 348 Kč na 40 214 Kč, v případě základních škol ze 42 377 Kč na 45 579 Kč, což činí u mateřských škol téměř 5% nárůst a u základních škol nárůst více než 7,5%. V oblasti středního vzdělávání, kam jsou započteny též vyšší odborné školy a z důvodu meziročního porovnání též konzervatoře, došlo meziročně k růstu jednotkových výdajů, a to z 49 858 Kč v roce 2006 na 52 727 Kč v roce 2007. Jednotkové výdaje na vzdělávání žáků středních odborných škol, konzervatoří a VOŠ dosahovaly v roce 2006 celkem 45 843 Kč, v roce 2007 pak 48 581 Kč. Jednotkové výdaje na žáky v gymnaziálních oborech a oborech středních odborných učilišť rovněž meziročně vzrostly, v případě gymnázií ze 43 495 Kč na 46 473 Kč, v případě středních odborných učilišť z 60 249 Kč na 63 127 Kč. V oblasti středoškolského vzdělávání se u Ústeckého kraje vyskytují v mezikrajořovém měřítku extrémní hodnoty, které z výše uvedených údajů o středním vzdělávání činí údaje orientační. K poklesu jednotkových výdajů došlo u škol pro děti/žáky/studenty se speciálními vzdělávacími potřebami (z 86 123 Kč v roce 2006 na 84 944 Kč v roce 2007). I v tomto případě je vzhledem k extrémně nízkým hodnotám jednotkových výdajů u Libereckého kraje nutné brát údaje za rok 2007 spíše jako orientační.

Regionální rozdíly v rámci meziročního porovnání

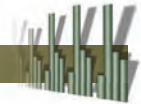
Meziročně nedochází k výrazným změnám v chování ukazatele jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta v jednotlivých krajích. Tento fakt lze předpokládat, pokud chápeme tento ukazatel jako ukazatel charakterizující vzdělávací politiku země, priority kraje a finanční náročnost vzdělávacího procesu.

B1 G1: Jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta (výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO; Krajské úřady včetně transferů MŠMT), 2007 (v Kč)

B1 T2: Jednotkové výdaje na dítě / žáka / studenta z rozpočtu rozpočtu neinvestičních výdajů státního rozpočtu pro krajské a obecní školství v roce 2007, v Kč

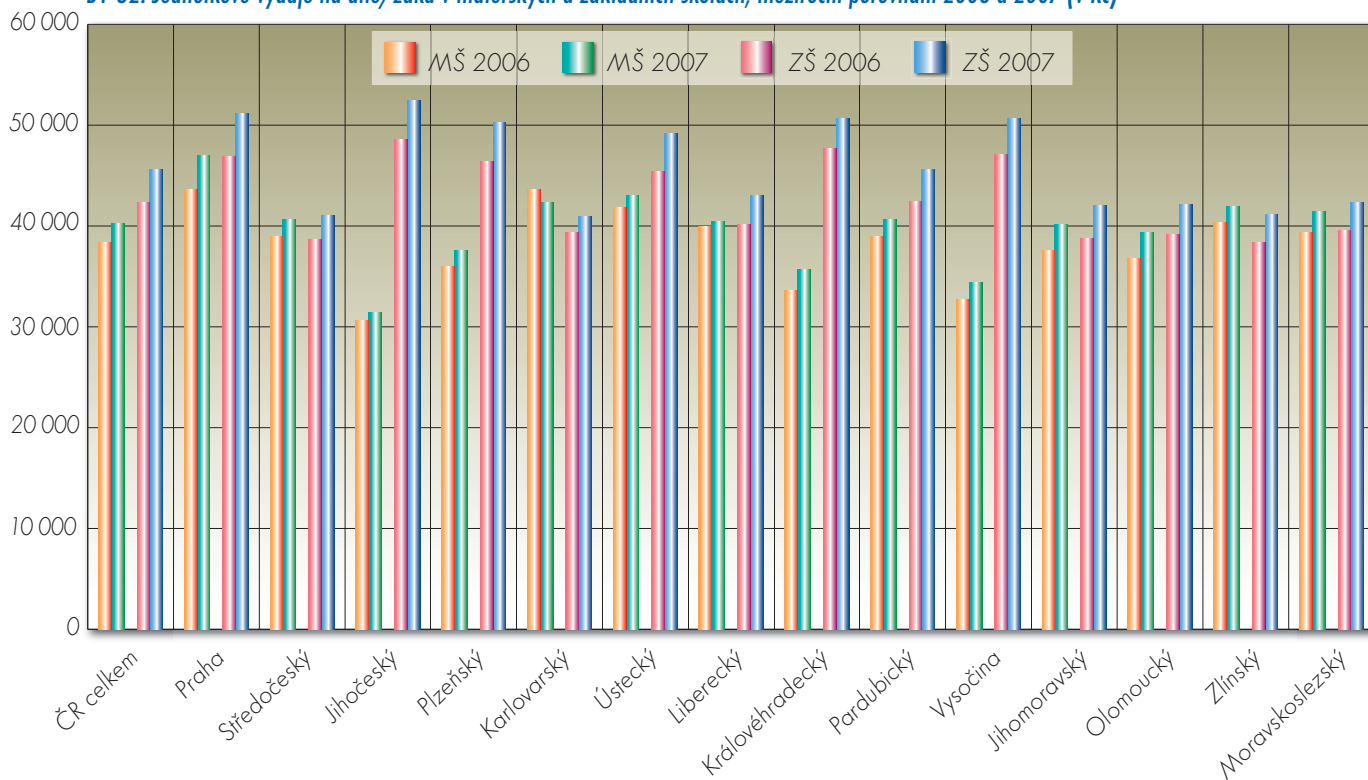
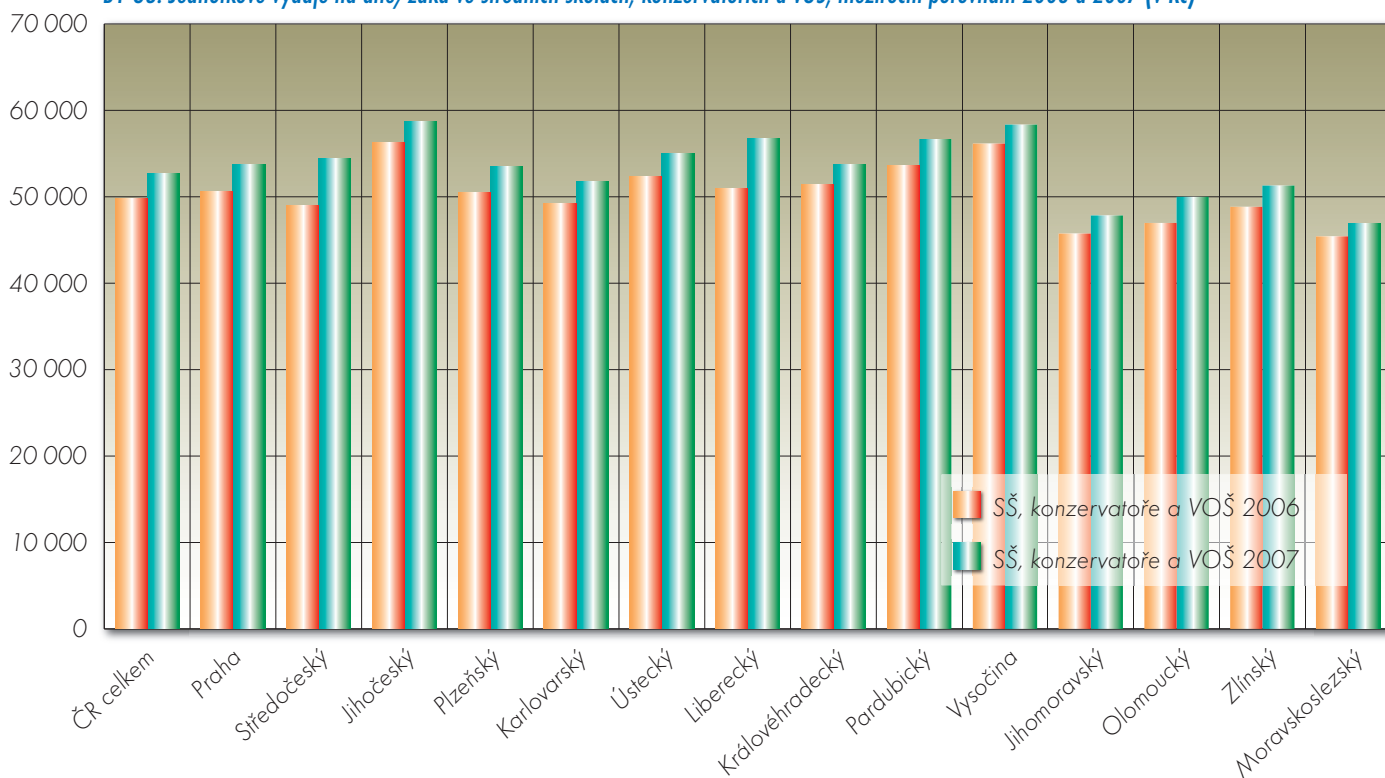
Území	materské školy		základní školy	střední školy celkem	z toho			konzervatoře	VOŠ	školy pro žáky se SVP
	gymnázia	SOŠ			střední odborná učiliště					
ČR celkem	30 700	39 525	40 872	35 849	41 051	44 801	137 493	36 293	77 018	
CZ01 Praha	30 121	29 892	40 681	33 345	42 026	50 853	151 542	40 635	67 813	
CZ011 Hlavní město Praha	30 121 (13.)	29 892 (11.)	40 681 (9.)	33 345 (14.)	42 026 (3.)	50 853 (2.)	151 542 (1.)	40 635 (3.)	67 813 (12.)	
CZ02 Střední Čechy	30 754	26 340	43 715	35 869	40 678	54 457	-	40 485	61 273	
CZ021 Středočeský kraj	30 754 (7.)	26 340 (13.)	43 715 (2.)	35 869 (9.)	40 678 (9.)	54 457 (1.)	-	40 485 (4.)	61 273 (13.)	
CZ03 Jihozápad	29 626	48 246	41 021	35 823	41 016	44 356	125 129	32 440	75 797	
CZ031 Jihočeský kraj	28 740 (14.)	44 310 (9.)	41 140 (6.)	35 749 (11.)	41 948 (5.)	43 801 (7.)	121 375 (5.)	32 417 (11.)	83 470 (4.)	
CZ032 Plzeňský kraj	37 593 (1.)	53 206 (4.)	50 145 (1.)	145 314 (1.)	0 (14.)	0 (14.)	0 (8.)	0 (14.)	0	
CZ04 Severozápad	31 744	47 501	41 079	37 827	42 626	41 491	126 595	32 831	77 629	
CZ041 Karlovarský kraj	30 568 (9.)	88 430 (1.)	39 288 (14.)	36 025 (7.)	40 662 (10.)	40 141 (13.)	-	43 177 (2.)	80 006 (7.)	
CZ042 Ústecký kraj	32 171 (2.)	32 797 (10.)	41 762 (4.)	38 595 (2.)	43 349 (1.)	41 989 (11.)	126 595 (3.)	30 528 (12.)	76 871 (9.)	
CZ05 Severovýchod	30 386	54 280	41 418	36 031	41 296	45 650	117 939	34 317	72 282	
CZ051 Liberecký kraj	30 646 (8.)	63 297 (2.)	42 996 (3.)	37 110 (3.)	42 884 (2.)	46 818 (3.)	-	43 547 (1.)	70 235 (10.)	
CZ052 Královéhradecký kraj	30 121 (12.)	47 981 (7.)	40 630 (10.)	35 841 (10.)	39 906 (11.)	45 099 (5.)	-	38 231 (5.)	68 132 (11.)	
CZ053 Pardubický kraj	30 446 (10.)	53 375 (3.)	40 997 (8.)	35 481 (12.)	41 617 (6.)	45 161 (4.)	117 939 (6.)	28 447 (13.)	80 688 (5.)	
CZ06 Jihovýchod	30 467	35 625	40 068	36 138	39 976	43 211	124 404	37 639	81 633	
CZ061 Vysočina	30 773 (6.)	51 511 (5.)	41 255 (5.)	36 669 (5.)	41 544 (7.)	44 299 (6.)	-	36 852 (9.)	85 690 (3.)	
CZ062 Jihomoravský kraj	30 322 (11.)	27 650 (12.)	39 530 (12.)	35 915 (8.)	39 232 (13.)	42 714 (10.)	124 404 (4.)	37 998 (7.)	80 354 (6.)	
CZ07 Střední Morava	31 151	47 227	40 694	36 086	41 460	43 635	111 675	35 481	83 141	
CZ071 Olomoucký kraj	30 855 (5.)	45 982 (8.)	41 048 (7.)	36 980 (4.)	41 975 (4.)	43 710 (8.)	-	36 940 (8.)	79 599 (8.)	
CZ072 Zlínský kraj	31 470 (4.)	48 549 (6.)	40 302 (11.)	34 936 (13.)	40 935 (8.)	43 555 (9.)	111 675 (7.)	34 182 (10.)	88 288 (2.)	
CZ08 Moravskoslezsko	31 566	23 366	39 307	36 544	39 624	41 029	150 832	38 225	95 554	
CZ081 Moravskoslezský kraj	31 566 (3.)	23 366 (14.)	39 307 (13.)	36 544 (6.)	39 624 (12.)	41 029 (12.)	150 832 (2.)	38 225 (6.)	95 554 (1.)	

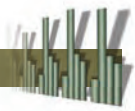
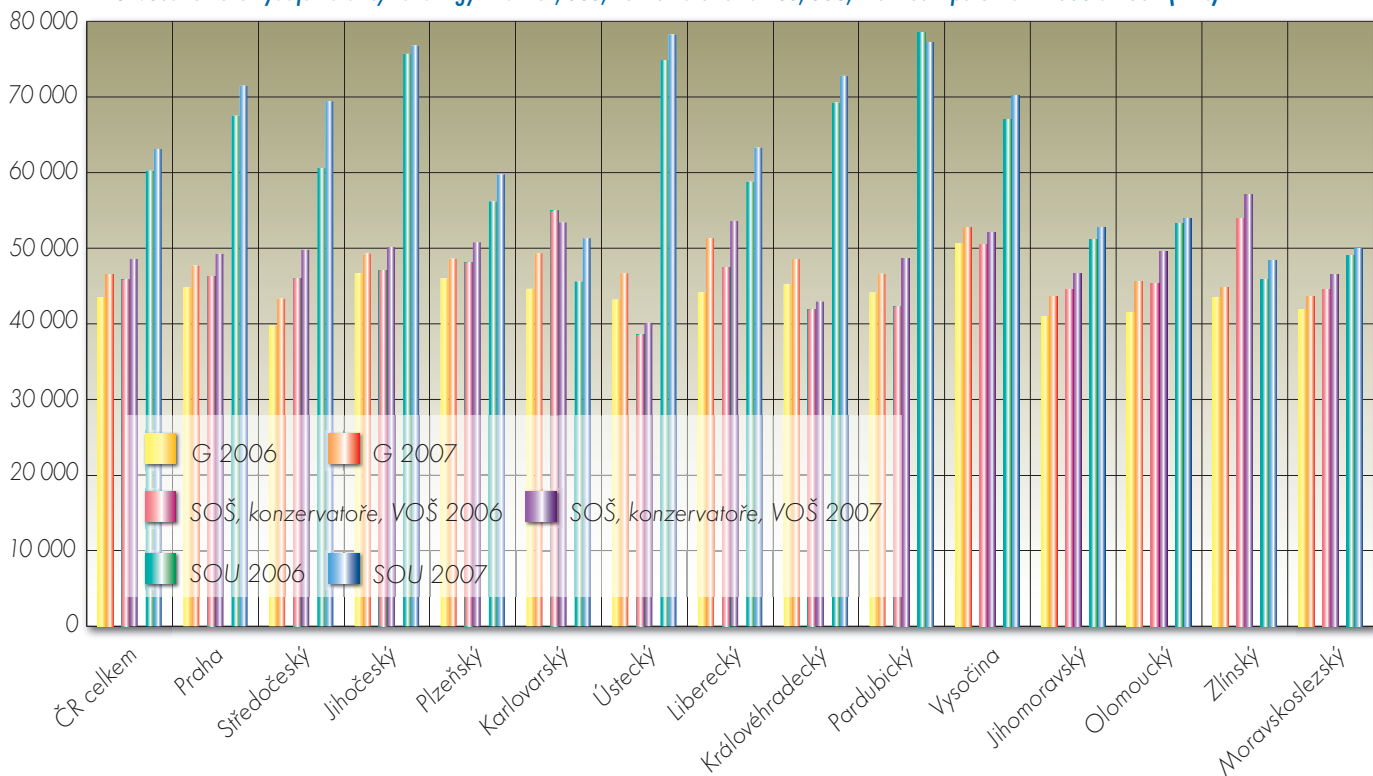

Území	materské školy		základní školy		střední školy, konzervatoře, VOŠ celkem		z toho				školy pro žáky se SVP			
							gymnázia		SOŠ, VOŠ, konzervatoře		střední odborná učiliště			
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007		
ČR celkem	38 348	40 214	42 377	45 579	49 858	52 727	43 495	46 473	45 843	48 581	60 249	63 127	86 123	84 944
Praha	43 610	47 041	46 852	51 163	50 581	53 733	44 822	47 711	46 320	49 259	67 520	71 492	91 195	97 575
Hlavní město Praha	43 610	47 041	46 852	51 163	50 581	53 733	44 822	47 711	46 320	49 259	67 520	71 492	91 195	97 575
Střední Čechy	38 964	40 666	38 631	41 025	48 984	54 470	39 808	43 349	46 026	49 798	60 601	69 450	86 308	72 287
Středočeský kraj	38 964	40 666	38 631	41 025	48 984	54 470	39 808	43 349	46 026	49 798	60 601	69 450	86 308	72 287
Jihozápad	33 028	34 230	47 596	51 449	53 780	56 442	46 416	49 009	47 520	50 424	67 045	69 252	88 220	85 191
Jihočeský kraj	30 592	31 466	48 580	52 403	56 282	58 679	46 693	49 294	47 086	50 155	75 700	76 814	82 636	87 397
Plzeňský kraj	35 957	37 593	46 417	50 308	50 447	53 447	46 028	48 616	48 112	50 796	56 200	59 771	93 900	83 141
Severozápad	42 294	42 806	43 828	47 009	51 522	54 189	43 617	47 456	42 582	43 351	67 073	71 316	65 278	70 202
Karlovarský kraj	43 583	42 318	39 400	40 969	49 184	51 721	44 623	49 350	54 923	53 428	45 610	51 331	68 903	74 355
Ústecký kraj	41 815	42 982	45 428	49 182	52 358	55 044	43 203	46 696	38 540	40 135	74 886	78 285	64 157	68 724
Severovýchod	37 318	38 822	43 658	46 698	52 052	55 608	44 556	48 490	43 515	47 713	68 945	71 352	87 621	78 170
Liberecký kraj	39 936	40 457	40 111	43 057	50 924	56 752	44 172	51 339	47 504	53 614	58 797	63 318	76 425	53 801
Královéhradecký kraj	33 588	35 671	47 656	50 649	51 450	53 790	45 231	48 570	41 894	42 954	69 271	72 794	89 273	92 402
Pardubický kraj	38 986	40 690	42 386	45 555	53 579	56 688	44 150	46 628	42 285	48 668	78 526	77 164	97 324	94 071
Jihovýchod	35 993	38 294	41 512	44 899	48 849	50 982	43 515	46 146	46 367	48 289	55 996	58 047	91 838	95 889
Vysočina	32 689	34 375	47 077	50 701	56 152	58 348	50 596	52 734	50 506	52 049	67 087	70 140	86 673	98 634
Jihomoravský kraj	37 566	40 134	38 724	41 994	45 741	47 836	40 921	43 673	44 484	46 602	51 146	52 707	93 506	95 057
Střední Morava	38 516	40 608	38 774	41 644	47 883	50 630	42 337	45 312	49 831	53 419	49 616	51 207	94 510	87 065
Olomoucký kraj	36 806	39 365	39 169	42 091	46 971	50 003	41 521	45 659	45 383	49 521	53 250	53 957	96 149	89 280
Zlínský kraj	40 395	41 976	38 357	41 172	48 838	51 297	43 423	44 856	53 953	57 141	45 901	48 364	91 978	83 921
Moravskoslezsko	39 378	41 434	39 523	42 338	45 418	46 950	41 832	43 646	44 549	46 492	49 094	49 897	90 774	102 043
Moravskoslezský kraj	39 378	41 434	39 523	42 338	45 418	46 950	41 832	43 646	44 549	46 492	49 094	49 897	90 774	102 043

Komentář: Údaje uvedené kurzivou jsou údaji pouze orientačními s ohledem na výšky extrémní hodnoty u některého z krajů.

Krajští úřad Karlovarského kraje provedl po dohodě korekci údajů kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady ve smyslu zpřesnění rozložení výdajů na jednotlivých paragrafech rozpočtové skladby.

B1 G2: Jednotkové výdaje na dítě/žáka v mateřských a základních školách, meziroční porovnání 2006 a 2007 (v Kč)**B1 G3: Jednotkové výdaje na dítě/žáka ve středních školách, konzervatořích a VOŠ, meziroční porovnání 2006 a 2007 (v Kč)**

B1 G4: Jednotkové výdaje na dítě/žáka v gymnáziích, SOŠ, konzervatořích a VOŠ, SOU, meziroční porovnání 2006 a 2007 (v Kč)

B 2 Podíl neinvestičních transferů z kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady

Neinvestičními transfery veřejným rozpočtům územní úrovně se rozumí transfery peněžních prostředků určených na neinvestiční výdaje regionálnímu školství územně samosprávných celků a neinvestiční transfery soukromému školství. Skutečně poskytnuté neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně v roce 2007 zahrnovaly: přímé výdaje na vzdělávání na krajské a obecní školství, účelové neinvestiční dotace pro soukromé školství, nákup učebních pomůcek, programy sociální prevence a prevence kriminality, projekty romské komunity, program protidrogové politiky, soutěže, program podpory vzdělávání národnostních menšin a další programy, některé kofinancované z EU. Regionálnímu školství mohou plynout rovněž investiční transfery, ty však nemusí být meziročně ani mezikrajově rovnoměrně rozloženy, a proto s nimi pro potřeby této publikace nepracujeme.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje podíl neinvestičních transferů z kapitoly 333-MŠMT na celkových neinvestičních výdajích na vzdělávání z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady v %.

Metodika výpočtu

$$\frac{NT}{V} \times 100$$

NT – skutečně poskytnuté neinvestiční transfery z kapitoly 333-MŠMT veřejným rozpočtům územní úrovně

V – neinvestiční (běžné) výdaje na školství z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO; Krajské úřady

Zdroj dat:

- Asseco Czech Republic, a. s. – výdaje kapitoly 700-Obce a DSO; Krajské úřady
- MÚZO Praha s. r. o. – výdaje kapitoly 333-MŠMT

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územně správních celků z kapitoly 333-MŠMT na rok 2007 představovaly 71,7 % neinvestičních výdajů na školství kapitoly 700-Obce a DSO; Krajské úřady v oblasti školství. Celkem činily 75 283,3 mil. Kč, z toho na přímé náklady na vzdělávání (včetně sportovních gymnázií) a na dotace na soukromé školy včetně rozvojových programů sledovaných pod shodnými účelovými znaky bylo poskytnuto 74 957,8 mil. Kč (tedy 99,6 % skutečně poskytnutých neinvestičních transferů veřejným rozpočtům ÚSC).

Regionální rozdíly

Neinvestiční transfery poskytnuté z kapitoly 333-MŠMT se podílely na pokrytí neinvestičních výdajů rozpočtů ÚSC ve školství v rozmezí od 62,6 % v Praze do 74,7 % v Moravskoslezském kraji. Nejvyšší podíl transferů byl v kraji Moravskoslezském (74,7 %), Pardubickém (74,1 %), Ústeckém (73,8 %), Karlovarském (73,5 %), Jihočeském a Královéhradeckém (73,4 %) a Olomouckém (72,7 %). Naopak nejvíce bylo vzdělávání dofinancováno veřejnými rozpočty ÚSC v Praze (37,4 %), v kraji Plzeňském (29,3 %), Zlínském a Středočeském (28,1 %), Jihomoravském a Libereckém (27,7 %) a v kraji Vysočina (27,5 %).

Základní informace o meziročním chování ukazatele v republikovém měřítku

Přes meziroční nárůst objemu transferů finančních prostředků v absolutním i relativním vyjádření (nárůst o téměř 8 %) došlo k poklesu podílu těchto transferů na neinvestičních výdajích kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ. V roce 2006 podíl neinvestičních transferů z kapitoly

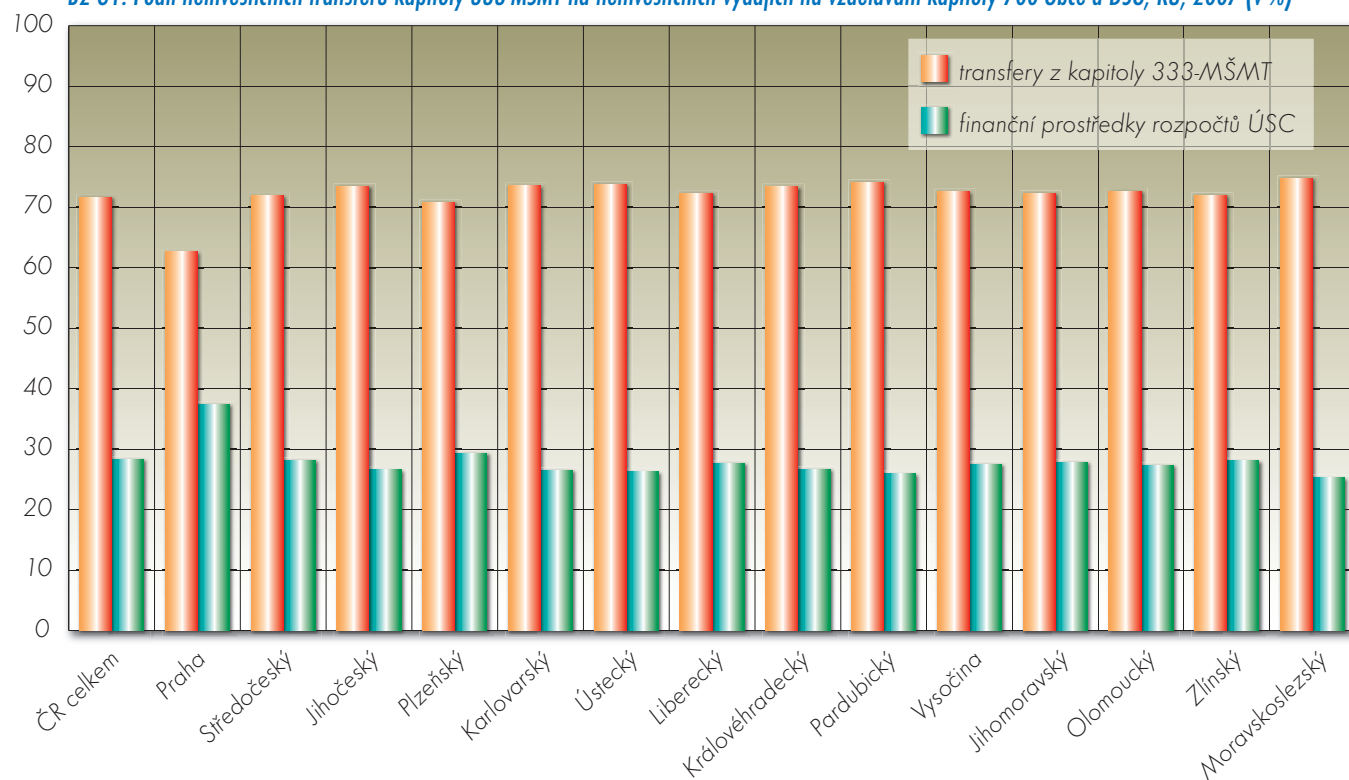

B2 T1: Podíl neinvestičních transferů kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích na vzdělávání kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady v roce 2007

Území		Neinvestiční výdaje kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ v tis. Kč ¹⁾			Neinvestiční transfery z kapitoly 333-MŠMT v tis. Kč	Podíl neinv. transferů na neinvestičních výdajích rozpočtů	
		celkem	Obce a DSO	Krajské úřady			
ČR celkem		105 050 068,1	29 638 540,4	75 411 527,7	75 283 307,2	71,7 %	
CZ01	Praha	12 765 873,6	12 765 873,6	x	7 990 033,5	62,6 %	
CZ011	Hlavní město Praha	12 765 873,6	12 765 873,6	x	7 990 033,5	62,6 %	(14.)
CZ02	Střední Čechy	10 857 914,5	2 233 131,9	8 624 782,6	7 801 862,6	71,9 %	
CZ021	Středočeský kraj	10 857 914,5	2 233 131,9	8 624 782,6	7 801 862,6	71,9 %	(12.)
CZ03	Jihozápad	12 045 430,7	2 164 922,9	9 880 507,8	8 696 620,8	72,2 %	
CZ031	Jihočeský kraj	6 571 129,4	1 127 135,7	5 443 993,8	4 825 289,8	73,4 %	(5.)
CZ032	Plzeňský kraj	5 474 301,2	1 037 787,2	4 436 514,1	3 871 331,1	70,7 %	(13.)
CZ04	Severozápad	11 527 630,4	2 020 859,0	9 506 771,4	8 496 486,6	73,7 %	
CZ041	Karlovarský kraj	3 049 777,5	522 852,7	2 526 924,8	2 242 132,0	73,5 %	(4.)
CZ042	Ústecký kraj	8 477 853,0	1 498 006,4	6 979 846,6	6 254 354,7	73,8 %	(3.)
CZ05	Severovýchod	15 450 956,4	2 747 884,2	12 703 072,2	11 325 314,8	73,3 %	
CZ051	Liberecký kraj	4 489 476,0	859 557,0	3 629 919,0	3 246 476,3	72,3 %	(9.)
CZ052	Královéhradecký kraj	5 698 149,3	1 066 222,5	4 631 926,8	4 180 114,3	73,4 %	(6.)
CZ053	Pardubický kraj	5 263 331,2	822 104,8	4 441 226,4	3 898 724,1	74,1 %	(2.)
CZ06	Jihovýchod	16 851 210,0	2 990 196,4	13 861 013,6	12 190 460,9	72,3 %	
CZ061	Vysočina	5 371 375,1	948 499,0	4 422 876,1	3 895 606,6	72,5 %	(8.)
CZ062	Jihomoravský kraj	11 479 834,8	2 041 697,3	9 438 137,5	8 294 854,3	72,3 %	(10.)
CZ07	Střední Morava	12 856 208,3	2 416 013,6	10 440 194,8	9 295 927,1	72,3 %	
CZ071	Olomoucký kraj	6 658 085,4	1 212 762,6	5 445 322,8	4 837 926,7	72,7 %	(7.)
CZ072	Zlínský kraj	6 198 122,9	1 203 251,0	4 994 872,0	4 458 000,4	71,9 %	(11.)
CZ08	Moravskoslezsko	12 694 844,2	2 299 658,9	10 395 185,3	9 486 600,8	74,7 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	12 694 844,2	2 299 658,9	10 395 185,3	9 486 600,8	74,7 %	(1.)

Poznámky: ¹⁾ Do neinvestičních výdajů kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ jsou započteny neinvestiční transfery z MŠMT.

B2 G1: Podíl neinvestičních transferů kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích na vzdělávání kapitoly 700-Obce a DSO, KÚ, 2007 (v %)

B2 T2: Podíl neinvestičních transferů kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích na vzdělávání kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady, meziroční porovnání														
Území	Neinvestiční výdaje kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ v tis. Kč ⁽¹⁾													
	celkem			Obce a DSO			Krajské úřady			Neinvestiční transfery z kapitoly 333-MŠMT v tis. Kč			Podíl neinv. transferů na neinvestičních výdajích rozpočtů ÚSC	
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007
ČR celkem	91 992 518,4	105 050 068,1	121 222 763,5	29 638 540,4	70 769 754,9	75 411 527,7	72 539 591,0	75 283 307,2	78,9 %	78,9 %	78,9 %	78,9 %	78,9 %	71,7 %
CZ01 Praha	10 270 212,7	12 765 873,6	10 270 212,7	12 765 873,6	x	x	7 667 068,0	7 990 033,5	74,7 %	74,7 %	74,7 %	74,7 %	74,7 %	62,6 %
CZ011 Hlavní město Praha	10 270 212,7	12 765 873,6	10 270 212,7	12 765 873,6	x	x	7 667 068,0	7 990 033,5	74,7 %	74,7 %	74,7 %	74,7 %	74,7 %	62,6 %
CZ02 Střední Čechy	9 384 633,6	10 857 914,5	1 296 312,5	2 233 131,9	8 088 321,1	8 624 782,6	7 454 587,7	7 801 862,6	79,4 %	79,4 %	79,4 %	79,4 %	79,4 %	71,9 %
CZ021 Středočeský kraj	9 384 633,6	10 857 914,5	1 296 312,5	2 233 131,9	8 088 321,1	8 624 782,6	7 454 587,7	7 801 862,6	79,4 %	79,4 %	79,4 %	79,4 %	79,4 %	71,9 %
CZ03 Jihozápad	10 667 770,7	12 045 430,7	1 436 202,3	2 164 922,9	9 231 568,4	9 880 507,8	8 377 610,4	8 696 620,8	78,5 %	78,5 %	78,5 %	78,5 %	78,5 %	72,2 %
CZ031 Jihočeský kraj	5 959 543,5	6 571 129,4	781 256,0	1 127 135,7	5 178 287,5	5 443 993,8	4 652 428,4	4 825 289,8	78,1 %	78,1 %	78,1 %	78,1 %	78,1 %	73,4 %
CZ032 Plzeňský kraj	4 708 227,2	5 474 301,2	654 946,4	1 037 787,2	4 053 280,8	4 436 514,1	3 725 182,0	3 871 331,1	79,1 %	79,1 %	79,1 %	79,1 %	79,1 %	70,7 %
CZ04 Severozápad	10 359 464,1	11 527 630,4	1 519 364,5	2 020 859,0	8 840 099,7	9 506 771,4	8 174 172,2	8 496 486,6	78,9 %	78,9 %	78,9 %	78,9 %	78,9 %	73,7 %
CZ041 Karlovarský kraj	2 785 008,5	3 049 777,5	427 203,5	522 852,7	2 357 804,9	2 526 924,8	2 163 270,5	2 242 132,0	77,7 %	77,7 %	77,7 %	77,7 %	77,7 %	73,5 %
CZ042 Ústecký kraj	7 574 455,7	8 477 853,0	1 092 161,0	1 498 006,4	6 482 294,7	6 979 846,6	6 010 901,7	6 254 354,7	79,4 %	79,4 %	79,4 %	79,4 %	79,4 %	73,8 %
CZ05 Severovýchod	13 806 345,2	15 450 956,4	1 940 858,5	2 747 884,2	11 865 486,7	12 703 072,2	10 918 522,8	11 325 314,8	79,1 %	79,1 %	79,1 %	79,1 %	79,1 %	73,3 %
CZ051 Liberecký kraj	4 014 756,0	4 489 476,0	616 631,6	859 557,0	3 398 124,5	3 629 919,0	3 122 845,4	3 246 476,3	77,8 %	77,8 %	77,8 %	77,8 %	77,8 %	72,3 %
CZ052 Královéhradecký kraj	5 127 040,0	5 698 149,3	745 628,0	1 066 222,5	4 381 412,0	4 631 926,8	4 039 964,7	4 180 114,3	78,8 %	78,8 %	78,8 %	78,8 %	78,8 %	73,4 %
CZ053 Pardubický kraj	4 664 549,2	5 263 331,2	578 599,0	822 104,8	4 085 950,2	4 441 226,4	3 755 712,7	3 898 724,1	80,5 %	80,5 %	80,5 %	80,5 %	80,5 %	74,1 %
CZ06 Jihovýchod	14 816 302,3	16 851 210,0	1 802 935,3	2 990 196,4	13 013 367,0	13 861 013,6	11 781 597,6	12 190 460,9	79,5 %	79,5 %	79,5 %	79,5 %	79,5 %	72,3 %
CZ061 Vysočina	4 788 734,1	5 371 375,1	601 257,0	948 499,0	4 187 477,1	4 422 876,1	3 785 579,5	3 895 606,6	79,1 %	79,1 %	79,1 %	79,1 %	79,1 %	72,5 %
CZ062 Jihomoravský kraj	10 027 568,2	11 479 834,8	1 201 678,3	2 041 697,3	8 825 889,9	9 438 137,5	7 996 018,1	8 294 854,3	79,7 %	79,7 %	79,7 %	79,7 %	79,7 %	72,3 %
CZ07 Střední Morava	11 314 394,8	12 856 208,3	1 448 533,3	2 416 013,6	9 865 861,5	10 440 194,8	8 990 293,5	9 295 927,1	79,5 %	79,5 %	79,5 %	79,5 %	79,5 %	72,3 %
CZ071 Olomoucký kraj	5 908 475,3	6 658 085,4	771 102,8	1 212 762,6	5 137 372,5	5 445 322,8	4 662 026,8	4 837 926,7	78,9 %	78,9 %	78,9 %	78,9 %	78,9 %	72,7 %
CZ072 Zlínský kraj	5 405 919,5	6 198 122,9	677 430,5	1 203 251,0	4 728 489,0	4 994 872,0	4 328 266,7	4 458 000,4	80,1 %	80,1 %	80,1 %	80,1 %	80,1 %	71,9 %
CZ08 Moravskoslezsko	11 373 395,1	12 694 844,2	1 508 344,4	2 299 658,9	9 865 050,6	10 395 185,3	9 175 738,8	9 486 600,8	80,7 %	80,7 %	80,7 %	80,7 %	80,7 %	74,7 %
CZ081 Moravskoslezský kraj	11 373 395,1	12 694 844,2	1 508 344,4	2 299 658,9	9 865 050,6	10 395 185,3	9 175 738,8	9 486 600,8	80,7 %	80,7 %	80,7 %	80,7 %	80,7 %	74,7 %

Komentář: Do neinvestičních výdajů kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ jsou započteny neinvestiční transfery z MŠMT.

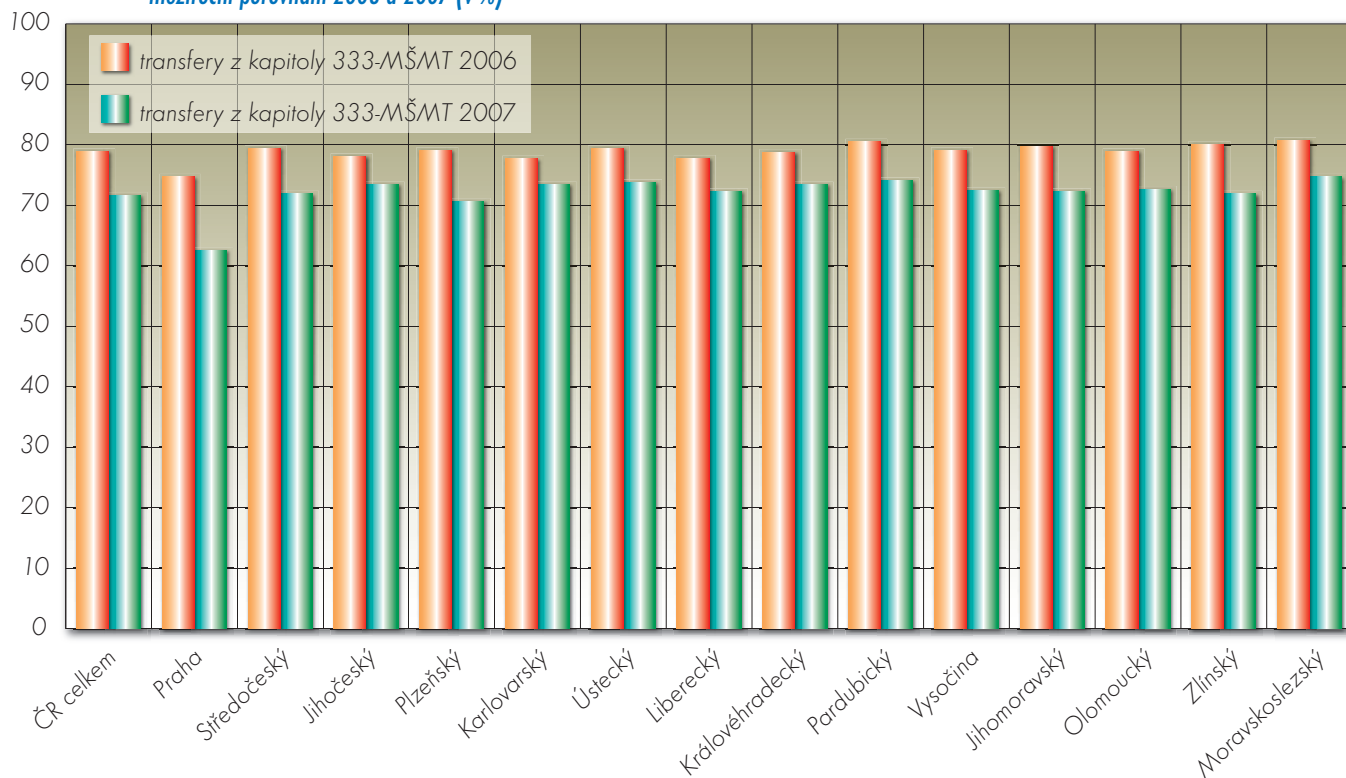
333-MŠMT dosahoval 78,9%. V roce 2007 poklesl na 71,7%. Část výdajů, které byly dříve pokryty těmito transfery, realizují v roce 2007 ÚSC ze svých rozpočtů. Výdaje kapitoly 700-Obce a DSO, KÚ meziročně rovněž vzrostly, a to o více než 14%. Výraznější nárůst zaznamenaly Obce a DSO.

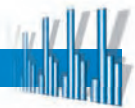
Regionální rozdíly v rámci meziročního porovnání

Kraje s nejnižším a nejvyšším podílem pokrytí neinvestičních výdajů transfery se meziročně nezměnily. U některých krajů však došlo k větší

míře financování neinvestičních výdajů, než tomu bylo v loňském roce. Jedná se o Zlínský kraj, který v roce 2006 pokrýval neinvestiční výdaje transferem z 80,1 %, v roce 2007 již jen ze 71,9%, což je třetí nejnižší hodnota v roce 2007. Obdobná situace byla též u Jihomoravského, Plzeňského a Středočeského kraje. Opačný jev, a tedy relativní meziroční zvýšení pokrytí neinvestičních výdajů z transferu v rámci mezikrajového srovnání, je možné sledovat u Karlovarského kraje.

B2 G2: Podíl neinvestičních transferů kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích na vzdělávání kapitoly 700-Obce a DSO, KÚ
- meziroční porovnání 2006 a 2007 (v %)

KAPITOLA

**PŘÍSTUP KE VZDĚLÁVÁNÍ,
ÚČAST NA NĚM A PRŮCHOD
VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVOU**

C 1 Účast na vzdělávání

Téma účasti na vzdělávání popisuje, jakou měrou se populace podílí na vzdělávání v jednotlivých vzdělávacích úrovních, a udává, jak se bude v budoucnu měnit kvalita lidských zdrojů v ekonomice.

Nejen na mezinárodní úrovni, ale i v ČR můžeme sledovat zcela zřejmý trend posilování účasti na vzdělávání. Účast na vzdělávání je nutné posilovat již na středoškolské úrovni, neboť kvalifikovaní jedinci mají na trhu práce mnohem lepší pozici a středoškolské vzdělávání jednoznačně poskytuje kvalitnější kvalifikaci. Lidé bez dostatečné kvalifikace (tzn. pouze se základním vzděláním nebo bez vzdělání) velmi obtížně hledají práci a většinou rozšiřují armádu nezaměstnaných.

Je také nutno pečlivě zvážit míru rozdělení účastníků do jednotlivých oborů středních škol. Středoškolské obory ukončené maturitní zkouškou jsou a budou i v budoucnu výrazně preferovány, neboť jejich absolventi mají nejen lepší uplatnění na trhu práce, ale i otevřenou cestu ke vzdělávání terciárnímu. Nejvíce preferovány jsou v současné době zejména obory středního vzdělávání s maturitou, jak všeobecného vzdělávacího proudu (tedy obory gymnaziální a obory lyceí), tak odborného.

Míry účasti na vzdělávání jsou také jedním z klíčových parametrů, z nichž je nutno vycházet při nastavení kapacit jednotlivých úrovní vzdělávacího systému, a do značné míry určují i ekonomickou náročnost vzdělávacího systému. V souvislosti s rostoucím podílem studia na vyšších úrovních vzdělávání se tento vliv stále zvyšuje.

Vzhledem k tomu, že podle novely školského zákona se již ve školském rejstříku evidují pouze druhy škol a nikoli typy, používáme pro účely této publikace následující označení škol:

Gymnázium je střední škola, která vyučuje obory KKOv (klasifikace kmenových oborů vzdělání), které mají na 5. místě kódu písmeno „K“.

Střední odborná škola je střední škola, která vyučuje obory KKOv, které mají na 5. místě kódu alespoň jedno z písmen „M“, „J“, „C“, „D“ (kde „C“, „D“ je praktická škola).

Střední odborné učiliště je střední škola, kde se vyučují obory KKOv s výučním listem, které mají na 5. místě kódu písmeno „H“ a „E“ („E“ jsou odborná učiliště) a obory KKOv s maturitní zkouškou, které mají na 5. místě kódu písmeno „L“. Řadíme sem i nástavbové studium.

Lyceum je střední škola, která vyučuje obory lyceum s kódem KKOv 7842M. Pokud nejsou lycea uvedena samostatně v tabulce, jsou součástí škol vyučujících obory středních odborných škol.

Podíly jednotlivých kohort odpovídajících stupňům vzdělávání na celkové populaci obyvatel kraje

Charakteristika ukazatele

Indikátor popisuje nároky, které jsou v daném kraji kladeny na zabezpečení vzdělávání. Popisuje účastí na jednotlivých vzdělávacích úrovních v procentech, a tím umožňuje přímé srovnání účastí, avšak nevypovídá o charakteru a kvalitě vzdělávání. V rozlišení podle vzdělávacích úrovní (a podle odpovídajících věkových skupin) ukazatel popisuje míru účasti v poměrně podrobném pohledu, čímž umožňuje popsání míry účasti v nejvyšších, terciárních formách vzdělávání.

Metodika výpočtu

$$\frac{Z_i}{K_i} \times 100$$

Z – počet žáků vzdělávajících se na odpovídající vzdělávací úrovni v denní formě vzdělávání

K – populace příslušné věkové skupiny odpovídající jednotlivým vzdělávacím úrovním

i – jednotlivé vzdělávací úrovně

vzdělávací úroveň	počty dětí, žáků, studentů	populace ve věku
mateřské školy	mateřských škol včetně škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami	3–5 let
základní školy	základních škol včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, základních škol praktických, základních škol speciálních, ročníků oborů gymnázií a konzervatoří, ve kterých žáci plní povinnou školní docházku (včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)	6–14 let
střední školy	denní formy vzdělávání oborů SOŠ a SOU (střední vzdělávání, střední vzdělávání s výučním listem, střední vzdělávání s maturitní zkouškou, zkrácené formy studia těchto druhů vzdělávání, nástavbové studium), oborů gymnázií (bez ročníků, ve kterých žáci plní povinnou školní docházku) včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	15–18 let
konzervatoře	konzervatoří (bez žáků v ročnících 8letých konzervatoří plnících povinnou školní docházku) v denní formě vzdělávání	15–20 let
vyšší odborné školy	vyšších odborných škol v denní formě vzdělávání	19–21 let

Zdroj dat

- ČSÚ – demografie k 31. 12. 2007
- databáze ÚIV

S účastí na základním vzdělávání souvisejí i další doplňkové ukazatele, a to:

Míry odkladů povinné školní docházky

Metodika výpočtu

$$\frac{Z_z}{P} \times 100$$

Z_z – počet dětí starších šesti let nastupujících do základní školy

P – populace sedmiletých

Zdroj dat

- počet dětí starších šesti let nastupujících do základní školy – ÚIV
- demografie k 31. 12. 2007 – ČSÚ

Podíl žáků v ročnících odpovídajících 2. stupni základních škol (včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), kteří plní povinnou školní docházku na víceletých gymnáziích a osmiletých oborech konzervatoří

Metodika výpočtu

$$\frac{Zg}{P} \times 100$$

Zg – celkový počet žáků víceletých oborů gymnázií v nižším stupni (1.–4. ročník osmiletého, 1.–2. ročník šestiletého gymnázia a 1.–4. ročník osmileté konzervatoře)

P – počet žáků základní školy a žáků víceletých oborů gymnázií a konzervatoří v nižším stupni

Zdroj dat

- databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Míra účasti na předškolním vzdělávání je u nás stále velmi vysoká (104,7 %). Míra účasti na předškolním vzdělávání překračuje 100 % především proto, že děti s odkladem povinné docházky i po dovršení věku šesti let zůstávají v mateřské škole (míra odkladů povinné školní docházky se v současné době pohybuje na úrovni 23 %) a mateřské školy navštěvují i děti mladší tří let (zejména v případech, když v obci neexistují dětské jesle). Vysoká účast na předškolním vzdělávání je dána i tím, že podle §123 odst. 2 školského zákona se vzdělávání v posledním ročníku mateřské školy zřizované státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí a v přípravné třídě základní školy poskytuje bezúplatně.

Prakticky **plná účast na základním vzdělávání (102,4%)** ponechává pro další působení vnějších vlivů pouze malý prostor. Na tomto stupni vzdělávání se plní povinná školní docházka, a z tohoto důvodu procesem základního vzdělávání prochází prakticky každý. Míra účasti vyšší než 100 % odpovídající věkové populace je způsobena především odklady povinné školní docházky, opakováním ročníků, ale také konstrukcí ukazatele, do kterého byli zahrnuti i žáci škol pro žáky se SVP, kteří mnohdy zůstávají ve škole díky svému postižení déle než devět let. Spíše než zvyšování míry účasti (které však prakticky už není možné) je důležitým aspektem především vnitřní struktura vzdělávání žáků v rámci povinné školní docházky (účast ve specifických formách základního vzdělávání – v základních školách speciálních a praktických a v neposlední řadě i plnění povinné školní docházky v oborech víceletých gymnázií).

Zmínili jsme se také o plnění povinné školní docházky na nižším stupni víceletých středních škol – v oborech šesti a osmiletých gymnázií a oboru tanec na konzervatoři – zde plní povinnou školní docházku 10,0 % všech žáků v ročnících odpovídajících 2. stupni základních škol. Také tento ukazatel má výrazně regionální charakter.

Středoškolská úroveň již kompetentním orgánům nabízí širší možnosti pro působení na míry účasti – **míra účasti na středoškolském vzdělávání je velmi vysoká, pohybuje se na úrovni 96 %**, proti minulým letům se v letošním roce mírně zvýšila. Poměrně vysoká míra účasti je způsobena částečně také konstrukcí ukazatele – do celkového počtu žáků jsou zahrnuti i žáci nástavbového studia a zkrácených forem vzdělávání. Míry účasti na středoškolském vzdělávání mohou ovlivnit následující tři faktory:

- Prvním a základním požadavkem je, aby byla zajištěna co nejvyšší účast na středním vzdělávání obecně, především dostatečnou nabídkou vhodných vzdělávacích programů i pro ty, kteří při absolvování povinné školní docházky nebyli příliš úspěšní a při vstupu na trh práce by měli velké problémy (obecně je nutno konstruovat nabídku programů středního vzdělávání v úzké návaznosti na požadavky trhu práce v regionu).
- Druhým možností ovlivňování účasti na středním vzdělávání je posilování vzdělávání s maturitní zkouškou, resp. středního vzdělá-

vání s výučním listem. Spojnicí je studium nástavbové⁷ – jeho podporou lze korigovat případné nepříznivé charakteristiky v dělení středoškolských účastí do „maturitní“ a „nematuritní“ větve, avšak úspěšnost studentů v dokončování studia je zde dosti nízká.

- Třetí možností ovlivnění je dělení středoškolského sektoru na všeobecný (obory gymnázií, obory lyceí, ovšem obory lyceí jsou zahrnuty pod daty škol vyučujících obory středních odborných škol) a odborný (obory středních odborných škol a středních odborných učilišť) proud. Pro vstup do terciárního vzdělávání je vhodnější všeobecně vzdělávací proud, pro vstup na trh práce spíše odborný proud (obě varianty mají svá pro a proti, záleží na tom, zda chce daný žák dále pokračovat ve studiu na VOŠ či VŠ nebo po ukončení školy vstoupit na trh práce).

I když **terciární vzdělávání** nepatří zcela, kromě vyšších odborných škol, do kompetencí krajských autorit a i když charakter problémů týkajících se terciárního vzdělávání je od regionálního školství poměrně odlišný, rádi bychom zde alespoň krátce tuto problematiku zmínili. Vzhledem k tomu, že veřejně vysoké školy jsou dosti autonomními subjekty, jsou cesty ovlivňování míry účasti mladé populace na terciárním vzdělávání krajskými autoritami spíše nepřímé a pouze prostřednictvím spolupráce. Zejména v posledních letech dochází k výraznému nárůstu počtu soukromých vysokých škol, které rozšiřují nabídku terciárního vzdělávání. Tyto školy mají často výrazně regionální charakter. Základním cílem je zde opět posilování účasti na této úrovni vzdělávání, důležitým aspektem však je i diverzifikace nabídky terciárních vzdělávacích programů tak, aby lépe vyhovovala potřebám a možnostem cílové populace.

Vyšší odborné školy si za 12 let působnosti v českém vzdělávacím systému v rámci terciárního sektoru již získaly svoje nezastupitelné místo. Dnes se VOŠ stávají pro uchazeče již i cílovou volbou, ne jen náhradní volbou za neúspěšnou snahu o vysokoškolské studium. Zvláště když do terciárního vzdělávání je přesunuto i studium pro zdravotní sestry a učitelky mateřských škol. **Výhodou vyšších odborných škol je silná vazba na region. Tyto školy nabízejí potenciál lidí vzdělaných na terciární úrovni, který je či alespoň může být úzce spjat s ekonomikou kraje. Podporou těchto škol tedy lze dosahovat rozšiřování terciárních kapacit a zároveň se vyhnout potenciálními problémům s nevhodnou oborovou strukturou absolventů na trhu práce.**

Účast odpovídající věkové populace 19–21letých **na vyšším odborném vzdělávání** se v celorepublikovém měřítku pohybuje na úrovni 5,5%. Hodnoty ukazatele v jednotlivých regionech však vykazují značné rozdíly (rozptyl 2,1–12,3 %), hlavně z důvodu rozdílné hustoty sítě vyšších odborných škol v regionech.

Problematikou **vysokého školství** se v krajské ročence podrobněji nezabýváme.

Regionální rozdíly

Míra účasti na předškolním vzdělávání se v jednotlivých regionech České republiky pohybuje od 94,7 % v Ústeckém kraji až po 111,4 % v Olomouckém kraji. Kromě kraje Ústeckého a Karlovarského se míry účasti na předškolním vzdělávání ve všech krajích pohybují nad úrovní 100 %.

Minimální regionální rozdíly najdeme v **míře účasti na základním vzdělávání**. Nejvyšší hodnoty – 107,2 %, dosahuje Hlavní město Praha (které je však spádové pro Středočeský kraj, především v oblasti škol pro žáky se SVP a ve vzdělávání na víceletých gymnáziích). Ve všech

⁷ Nástavbové programy jsou sice v České republice podle tradice řazeny do středního (tedy vyššího sekundárního) vzdělávání, avšak na mezinárodní úrovni jsou již vnímány jako další úroveň – postsekundární neterciární.

krajích kromě Středočeského kraje (nejnižší míra účasti 98,9% – ten ale částečně využívá jako spádovou oblast vzdělávání hlavní město Prahu.) je hodnota ukazatele nad 100% v roce 2007/08. Po Středočeském kraji mají nejnižší míru účasti kraje Karlovarský (100,1%), Ústecký (101,6%) a Plzeňský (101,9%).

Míry odkladů povinné školní docházky se v rámci krajů pohybují v rozmezí od 19,3% v kraji Vysočina do 28,7% v Praze.

Další údaj, který je nutno v souvislosti s touto problematikou zmínit, je **podíl žáků v ročnících odpovídajících 2. stupni základních škol** (včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), kteří plní povinnou školní docházku na víceletých gymnáziích a osmiletých oborech konzervatoří.

Celorepublikový průměr činí 10,0% a výrazně vysokých hodnot ukazatele (19,2%) dosahuje Praha. Hlavní město je však z hlediska této problematiky naprosto atypickým regionem – tvoří spádovou oblast i pro okolní okresy Středočeského kraje. Pokud porovnáme jednotlivé regiony s vyloučením Prahy, pak se hodnoty ukazatele pohybují v rozmezí od 7,2% v Ústeckém kraji do 11,1% v Jihomoravském kraji, tedy s odchylkami cca 1–3 procentních bodů od celorepublikového průměru.

Míra účasti na středoškolském vzdělávání je v naší republice poměrně vysoká. Vezmeme-li navíc v úvahu konstrukci ukazatele a poměrně velké množství žáků v programech tříletých a kratších, pak je 96,0% účasti na středním vzdělávání hodnota opravdu vysoká. Ve srovnání s rokem 2006 se podíl žáků středních škol na populaci 15–19letých mírně zvýšil téměř o 1 procentní bod. Zvýšený zájem o získání kvalifikace souvisí jednak s vyšším uplatněním na trhu práce, jednak se zájmem o získání vzdělání s maturitní zkouškou. Nejvyšší míra účasti na středoškolském vzdělávání je tradičně v Praze (127,9%). Praha je však pro středoškolské vzdělávání spádová především pro okrajové okresy Středočeského kraje, který má naopak míru účasti nejmenší z celé České republiky (74,5%). Pokud ukazatel vypočteme dohromady pro Prahu a Středočeský kraj, je míra účasti 98,8%. V této

hodnotě je lépe vyjádřeno, že některé střední školy sídlící v Praze mají působnost i nad rámec Prahy a Středočeského kraje. Nad 100% jsou kromě Prahy ještě Jihomoravský (101,1%), Zlínský (100,9%) a Královéhradecký kraj (100,5%). Míra účasti je tradičně vyšší v oborech s maturitou (včetně nástavbového studia), o které je vyšší zájem, než v oborech nematuritních (tedy oborech středního vzdělávání s výučním listem a oborech středního vzdělávání). Maturitní obory dosahují míry účasti 71,7% v celorepublikovém průměru, zatímco u nematuritních oborů je to 24,2%. Nevyšší míra účasti na středním vzdělávání s maturitou je pak v Praze, kde dosahuje 106,7%. Důvodem je opět spádovost Prahy a vyšší zastoupení škol poskytujících tento typ vzdělávání na úkor nematuritních oborů. Hodnoty výrazněji přes 70% dále dosáhly Zlínský kraj (77,9%), Jihomoravský kraj (76,8%), Královéhradecký kraj (73,6%) a Jihočeský kraj (72,5%). V nematuritních oborech dosahuje míra účasti 24,2%. Nejvyšší je v Ústeckém (27,6%), Královéhradeckém a Libereckém kraji (26,9%). Nejnižší pak ve Středočeském kraji (20,1%) a v Praze (21,2%), kde je vysoká míra účasti na středním vzdělávání zakončeném maturitní zkouškou.

Míra účasti na vzdělávání na konzervatořích je dána nerovnoměrným rozložením těchto škol v České republice. V pěti krajích se konzervatoře vůbec nevyskytují. Z ostatních krajů má nejvyšší míru účasti Praha (kde je také nejvyšší počet škol – 7) – 1,7%. Ukazatel nevyovídá o tom, jaká je účast věkové populace toho kterého kraje na vzdělávání na konzervatořích, ale spíše o jejich rozmístění.

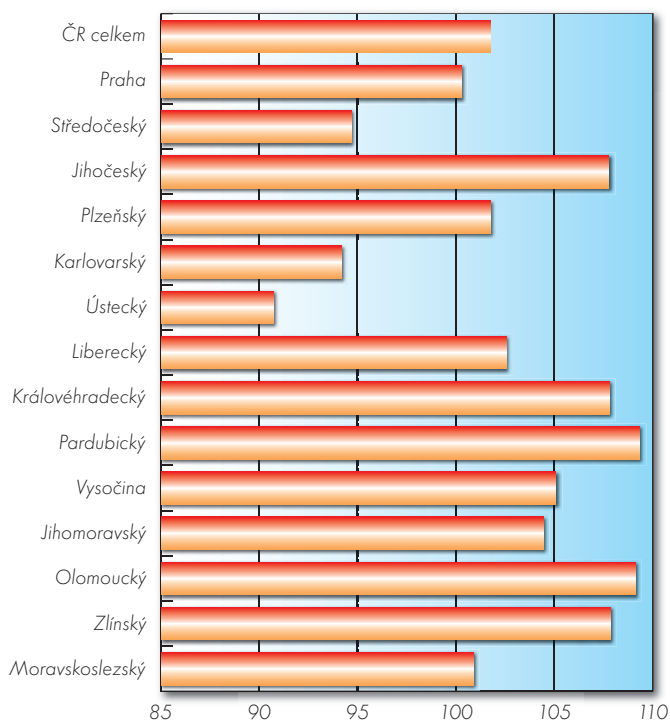
Míra účasti na vyšším odborném vzdělávání v jednotlivých krajích je velmi silně závislá na celkovém počtu žáků vyšších odborných škol bez ohledu na to, ze kterého kraje jsou. Z tohoto důvodu nejvyšší míry účasti vykazují kraje, ve kterých studuje nejvíce žáků. Také tento ukazatel nevyovídá o tom, jaká je účast věkové populace toho kterého kraje na vyšším odborném vzdělávání, ale spíše o hustotě sítě vyšších odborných škol. Nejvyšší míru účasti vyazuje Praha (12,3%), Jihočeský (8,7%), Pardubický (6,3%), Jihomoravský kraj (6,3%) a Vysočina (5,3%).

C1 T1: Míra účasti dětí v MŠ a žáků ZŠ, SŠ, konzervatoří a studentů VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2007, v %

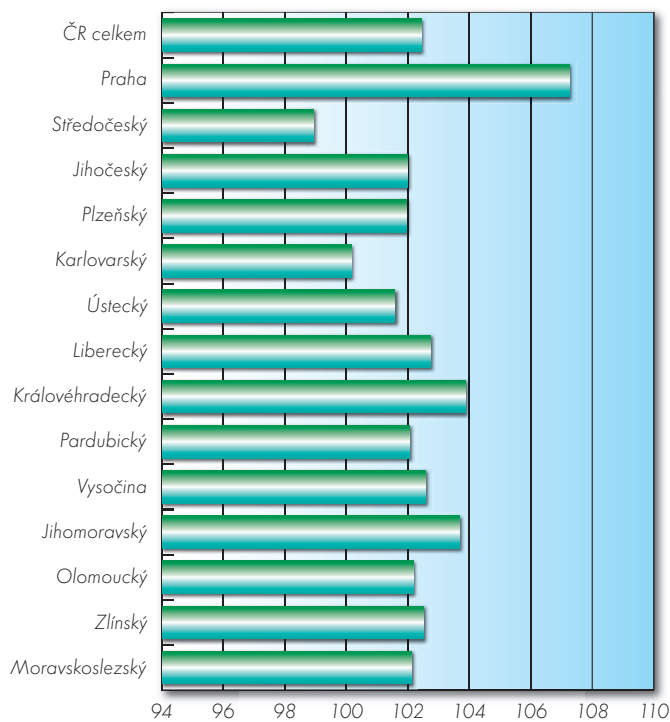
Území		MŠ		ZŠ		SŠ						konzervatoře		VOŠ	
						celkem		maturitní obory		nematuritní obory					
ČR celkem		101,7		102,4		96,0		71,7		24,2		0,40		5,5	
CZ01	Praha	100,2		107,2		127,9		106,7		21,2		1,66		12,3	
CZ011	Hlavní město Praha	100,2	(11.)	107,2	(1.)	127,9	(1.)	106,7	(1.)	21,2	(13.)	1,66	(1.)	12,3	(1.)
CZ02	Střední Čechy	94,6		98,9		74,5		54,4		20,1		0,03		3,6	
CZ021	Středočeský kraj	94,6	(12.)	98,9	(14.)	74,5	(14.)	54,4	(14.)	20,1	(14.)	0,03	(9.)	3,6	(12.)
CZ03	Jihozápad	105,0		102,0		95,5		69,4		26,1		0,38		6,9	
CZ031	Jihočeský kraj	107,7	(5.)	102,0	(10.)	98,9	(5.)	72,5	(5.)	26,4	(4.)	0,34	(7.)	8,7	(2.)
CZ032	Plzeňský kraj	101,7	(9.)	101,9	(11.)	91,4	(11.)	65,6	(10.)	25,8	(5.)	0,42	(5.)	4,7	(7.)
CZ04	Severozápad	91,6		101,2		90,5		63,6		26,9		0,20		3,3	
CZ041	Karlovarský kraj	94,1	(13.)	100,1	(13.)	84,1	(13.)	59,0	(13.)	25,2	(7.)	–	(10.)	2,1	(14.)
CZ042	Ústecký kraj	90,7	(14.)	101,6	(12.)	92,9	(8.)	65,3	(11.)	27,6	(1.)	0,27	(8.)	3,7	(11.)
CZ05	Severovýchod	106,7		102,9		93,5		67,7		25,9		0,14		5,2	
CZ051	Liberecký kraj	102,5	(8.)	102,7	(4.)	86,0	(12.)	59,1	(12.)	26,9	(3.)	–	(10.)	4,3	(9.)
CZ052	Královéhradecký kraj	107,7	(4.)	103,8	(2.)	100,5	(4.)	73,6	(4.)	26,9	(2.)	–	(10.)	4,8	(6.)
CZ053	Pardubický kraj	109,3	(1.)	102,0	(9.)	92,5	(9.)	68,7	(8.)	23,8	(11.)	0,41	(6.)	6,3	(3.)
CZ06	Jihovýchod	104,6		103,3		98,2		74,1		24,2		0,33		6,0	
CZ061	Vysočina	105,0	(6.)	102,6	(5.)	92,4	(10.)	68,5	(9.)	23,9	(10.)	–	(10.)	5,3	(5.)
CZ062	Jihomoravský kraj	104,4	(7.)	103,6	(3.)	101,1	(2.)	76,8	(3.)	24,3	(8.)	0,50	(3.)	6,3	(4.)
CZ07	Střední Morava	108,5		102,3		98,3		74,2		24,2		0,28		4,2	
CZ071	Olomoucký kraj	109,1	(2.)	102,2	(7.)	96,0	(6.)	70,7	(6.)	25,3	(6.)	–	(10.)	4,1	(10.)
CZ072	Zlínský kraj	107,8	(3.)	102,5	(6.)	100,9	(3.)	77,9	(2.)	23,0	(12.)	0,58	(2.)	4,4	(8.)
CZ08	Moravskoslezsko	100,8		102,1		94,3		70,2		24,1		0,43		3,4	
CZ081	Moravskoslezský kraj	100,8	(10.)	102,1	(8.)	94,3	(7.)	70,2	(7.)	24,1	(9.)	0,43	(4.)	3,4	(13.)

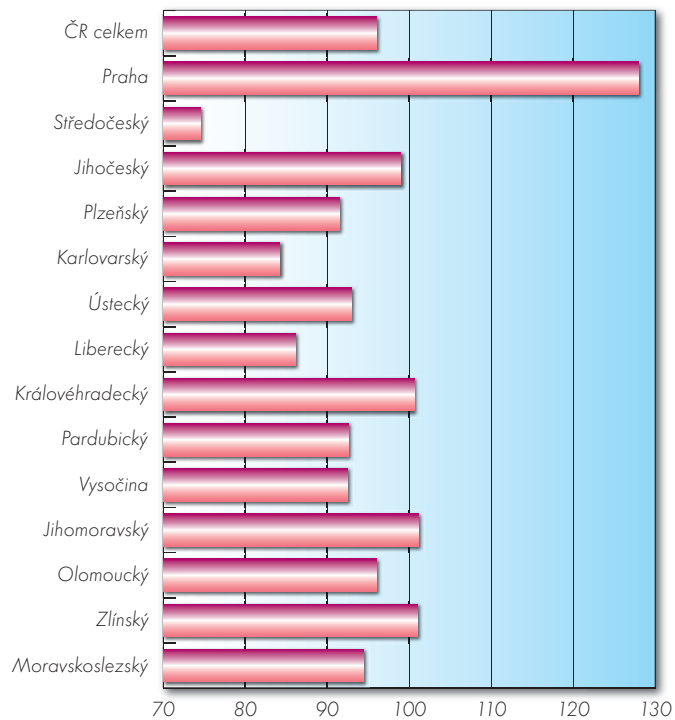
C1 G1: Podíl dětí v MŠ na odpovídající věkové populaci 3-5letých, 2007 (v %)

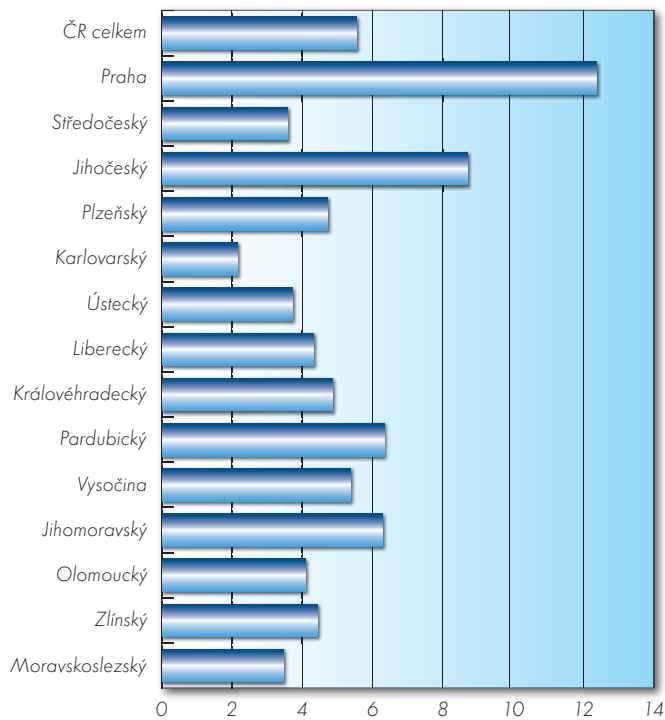
C1 G2: Podíl dětí v ZŠ na odpovídající věkové populaci 6-14letých, 2007 (v %)

C1 G3: Podíl žáků SŠ na odpovídající věkové populaci 15-18letých, 2007 (v %)

C1 G4: Podíl studentů VOŠ na odpovídající věkové populaci 19-21letých, 2007 (v %)

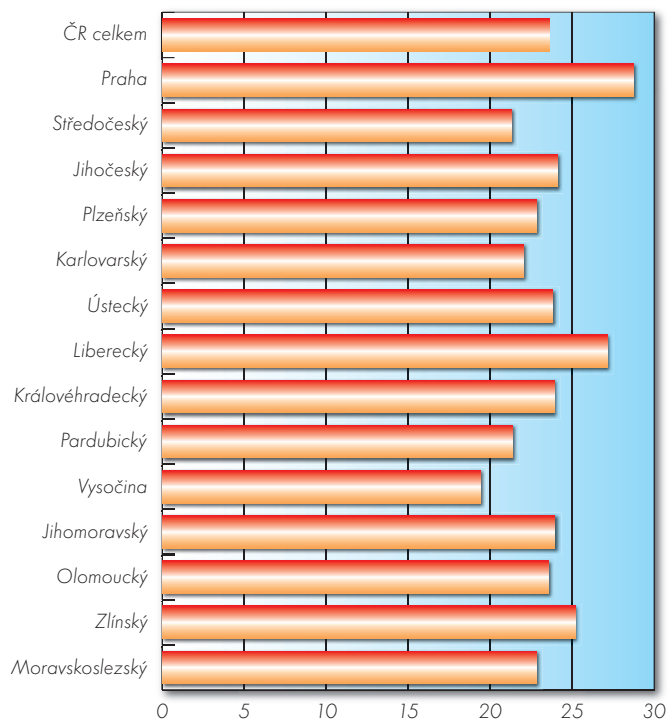
C1 T2: Míra účasti dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2007, v %

Území			
ČR celkem		23,6	
CZ01	Praha	28,7	
CZ011	Hlavní město Praha	28,7	(1.)
CZ02	Střední Čechy	21,3	
CZ021	Středočeský kraj	21,3	(13.)
CZ03	Jihozápad	23,5	
CZ031	Jihočeský kraj	24,1	(4.)
CZ032	Plzeňský kraj	22,8	(9.)
CZ04	Severozápad	23,3	
CZ041	Karlovarský kraj	22,0	(11.)
CZ042	Ústecký kraj	23,8	(7.)
CZ05	Severovýchod	24,0	
CZ051	Liberecký kraj	27,1	(2.)
CZ052	Královéhradecký kraj	23,9	(6.)
CZ053	Pardubický kraj	21,3	(12.)
CZ06	Jihovýchod	22,4	
CZ061	Vysočina	19,3	(14.)
CZ062	Jihomoravský kraj	23,9	(5.)
CZ07	Střední Morava	24,3	
CZ071	Olomoucký kraj	23,5	(8.)
CZ072	Zlínský kraj	25,1	(3.)
CZ08	Moravskoslezsko	22,8	
CZ081	Moravskoslezský kraj	22,8	(10.)

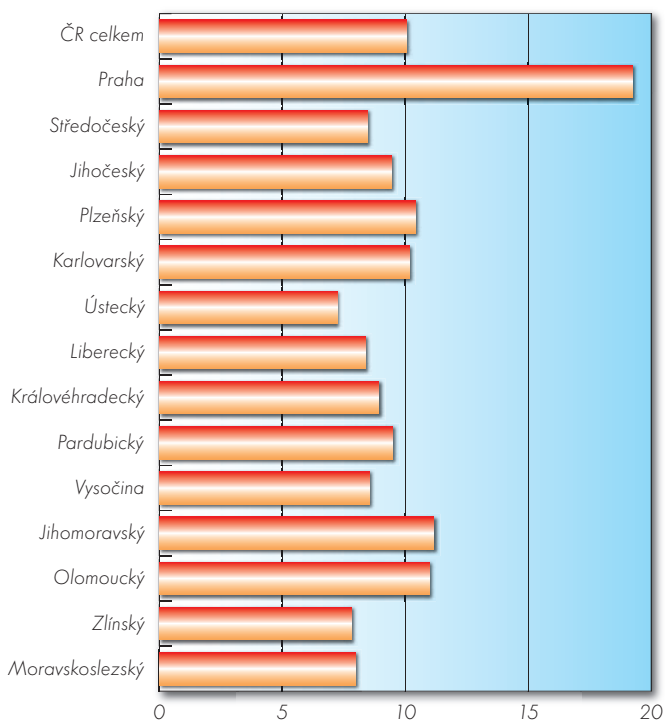
C1 T3: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročnících ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2007, v %

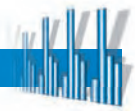
Území			
ČR celkem		10,0	
CZ01	Praha	19,2	
CZ011	Hlavní město Praha	19,2	(1.)
CZ02	Střední Čechy	8,4	
CZ021	Středočeský kraj	8,4	(10.)
CZ03	Jihozápad	9,9	
CZ031	Jihočeský kraj	9,4	(7.)
CZ032	Plzeňský kraj	10,4	(4.)
CZ04	Severozápad	8,0	
CZ041	Karlovarský kraj	10,1	(5.)
CZ042	Ústecký kraj	7,2	(14.)
CZ05	Severovýchod	8,9	
CZ051	Liberecký kraj	8,4	(11.)
CZ052	Královéhradecký kraj	8,9	(8.)
CZ053	Pardubický kraj	9,5	(6.)
CZ06	Jihovýchod	10,3	
CZ061	Vysočina	8,5	(9.)
CZ062	Jihomoravský kraj	11,1	(2.)
CZ07	Střední Morava	9,4	
CZ071	Olomoucký kraj	11,0	(3.)
CZ072	Zlínský kraj	7,8	(13.)
CZ08	Moravskoslezsko	7,9	
CZ081	Moravskoslezský kraj	7,9	(12.)

C1 G5: Podíl dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2007 (v %)

C1 G6: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročnících ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2007 (v %)

C 2 Přístup ke střednímu a vyššímu odbornému vzdělávání

Po absolvování základního vzdělávání naprostá většina odpovídající věkové populace vstupuje do středoškolského vzdělávání a vzdělávání v konzervatořích.

Volba konkrétního středoškolského programu je dána především osobními prioritami uchazečů, může však být ovlivněna i dimenzováním vstupních kapacit středních škol. Proto se může stát, že na regionální, ale i celostátní úrovni bude existovat naddimenzovaná síť, ve které bude převažovat vzdělávání pouze v gymnaziálním, maturitním nebo nematuritním proudu středoškolského vzdělávání. Pokud potom bude snaha tuto síť zachovat ve stávajícím rozsahu bez ohledu na vývoj priorit absolventů základních škol a na vývoj na trhu práce, dojde pravděpodobně k tomu, že vstupní kapacity jednoho proudu budou omezovány ve prospěch proudu druhého. Tato skutečnost nemusí být zjevná na první pohled, protože jednou z priorit uchazečů o vzdělávání na střední škole je také její umístění. Toto hledisko často převažuje nad požadavkem konkrétní odbornosti.

V rámci **středního vzdělávání s maturitní zkouškou**, ze kterého lze následně pokračovat ve vzdělávání na terciární vzdělávací úrovni, se uchazeči rozhodují mezi všeobecně vzdělávacími programy (na školách vyučujících obory gymnázií a lyceí) a odbornými programy (především obory středních odborných škol, v menší míře obory středních odborných učilišť), případně vzděláváním na konzervatořích. Rozdělení populace nově vstupující do odborného vzdělávání podle oborů KKO, na které se hlásí, se řídí na jedné straně institucionálními charakteristikami systému, záměry krajských samospráv, a na druhé straně zájmem žáků. Nabídky vzdělání by měly odrážet potřeby ekonomiky, resp. požadavky trhu práce v regionu. Jakkoli jsou lycea zahrnována převážně do všeobecného vzdělávacího programu, jsou vykazována u oborů středních odborných škol.

C 2.1 Podíly nově přijatých na jednotlivé druhy škol na odpovídající věkové populaci

C 2.1.1 Podíl nově přijatých na střední a vyšší odborné školy a konzervatoře na odpovídající věkové populaci

Charakteristika ukazatele

Ukazatel se zaměřuje na popis procesu vstupu žáků na středoškolskou úroveň vzdělávání a na popis vstupu studentů do terciárního vzdělávání na vyšších odborných školách. Všímá si zvláště rozlišení středního vzdělávání s maturitní zkouškou a středního vzdělávání s výučním listem, středního vzdělávání a všeobecně vzdělávacího a odborného proudu. Popisuje také vstupy na konzervatoře a vyšší odborné školy.

Při konstrukci ukazatele byl zvolen první ze dvou úhlů pohledu – **podíl počtu nově přijatých na odpovídající věkové populaci** (15letí pro střední školy a konzervatoře, 18letí pro nástavbové studium a 19letí pro vyšší odborné školy). Druhým pohledem (je obsahem dalšího ukazatele v této kapitole) je **podíl počtu nově přijatých na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně** (pro střední školy a vyšší odborné vzdělávání na konzervatořích – absolventi základních škol, pro nástavbové studium – absolventi vzdělávání s výučním listem (včetně zkráceného studia), pro vyšší odborné školy – absolventi oborů středních škol ukončených maturitní zkouškou).

Metodika výpočtu

$$\frac{NP_i}{P_j} \times 100$$

NP – počet nově přijatých do denní formy vzdělávání

P – populace

i – jednotlivé druhy středních škol, konzervatoře, vyšší odborné školy, příp. jednotlivé druhy vzdělávání (maturitní včetně vyššího odborného na konzervatořích, nematuritní)

j – velikost populace typické pro vstup do dané vzdělávací úrovně (15letí pro střední školy a šestileté konzervatoře, 18letí pro nástavbové studium a 19letí pro vyšší odborné školy)

Nově přijatí na střední školy a konzervatoře – maturitní obory zahrnují nově přijaté na čtyřleté obory gymnázií, konzervatoře (šestileté vzdělávání a 5. ročníky osmiletých délek vzdělávání), obory středních odborných škol a středních odborných učilišť s maturitní zkouškou (vč. zkrácených forem studia), ročníky víceletých oborů gymnázií odpovídající 1. ročníku střední školy (5. ročníky osmiletých délek vzdělávání, 3. ročníky šestiletého vzdělávání) včetně odpovídajícího vzdělávání na školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a konzervatořích. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní formu vzdělávání.

Nově přijatí na střední školy – nematuritní obory zahrnují nově přijaté na obory středních odborných učilišť s výučním listem (vč. zkrácených forem studia) a obory středního vzdělávání na školách vyučujících obory středních odborných škol včetně odpovídajícího vzdělávání na školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní formu vzdělávání.

Zdroj dat

- ČSÚ – demografie k 31. 12. 2007
- databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Vzhledem k populaci patnáctiletých **nastupuje na střední školy a konzervatoře** stejně jako v roce 2006 **prakticky každý**. Celkový podíl se mírně snížil a poněkud se změnila struktura nově přijímaných (= 109,1 % – ukazatel převyšuje hranici sta procent, protože do celkového počtu nově přijímaných jsou zahrnuti nejen nově přijatí absolventi základních škol, ale i ti, kteří nastupují na střední školy z jiných škol, ze zaměstnání či odjinud, v roce 2007 je tento podíl nižší o 0,2 procentního bodu proti předcházejícímu roku).

Specifickými obory jsou obory gymnázií s víceletým vzděláváním a obory tanec na konzervatořích, tedy školy, kam nastupují žáci ještě v průběhu povinné školní docházky (PŠD). Na úrovni 1. ročníku střední školy se v oborech víceletých gymnázií vzdělává v celorepublikovém měřítku celkem 9,2 % patnáctiletých, na konzervatořích celkem (včetně 5. ročníku osmiletého oboru tanec) 0,5 % patnáctiletých.

Porovnáme-li nově přijímané podle druhu vzdělávání, nejvíce nově přijímaných pohlží **obory středních odborných škol s maturitní zkouškou** – 45,1 % patnáctiletých, následují obory středních odborných učilišť s výučním listem – 34,5 % v porovnání s populací patnáctiletých, a pak **obory čtyřletých gymnázií** – 12,0 % (vezmeme-li však obory gymnázií jako celek, tedy včetně víceletých vzdělávání, potom celkový počet nově vstupujících na „středoškolskou“ úroveň oborů gymnázií činí 21,2 % v porovnání s populací patnáctiletých). Nově přijatí na **obory středních odborných učilišť** ukončené maturitní zkouškou tvoří 8,3 % vzhledem k populaci patnáctiletých a nově přijímaní do oborů středních odborných škol do oborů středního vzdělávání tvoří pouze 0,07 %.

Do denní formy **nástavbového studia** po absolvování středního vzdělávání s výučním listem nastupuje 8,8 % žáků vzhledem k populaci osmnáctiletých.

V celorepublikovém měřítku nastupuje do denní formy vzdělávání **vyšších odborných škol** 6,5 % studentů vzhledem k populaci devate-

C2 T1: Podíl nově přijatých na SŠ, konzervatoře a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2007, v %

Území	SŠ „maturitní“ obory	SŠ „nematuritní“ obory	SŠ celkem	4leté obory gymnázií	obory SOŠ střední vzdělávání s maturitní zkouškou	obory SOŠ střední vzdělávání s maturitní zkouškou	obory SOŠ střední vzdělávání s maturitní zkouškou	obory SOU střední vzdělávání s maturitní zkouškou	obory SOU obory s vyučným listem	obory víceletých gymnázií	konzervatoře		nástavbové studium	VOŠ
ČR celkem	74,6	34,6	109,1	12,0	45,1	0,07	8,3	34,5	9,2	0,50	8,8	6,5		
CZ01 Praha	115,1	30,3	145,5	18,9	66,7	0,31	11,0	30,0	18,6	2,21	10,7	15,2		
CZ011 Hlavní město Praha	115,1 (1.)	30,3 (13.)	145,5 (1.)	18,9 (1.)	66,7 (1.)	0,31 (1.)	11,0 (2.)	30,0 (13.)	18,6 (1.)	2,21 (1.)	10,7 (2.)	15,2 (1.)		
CZ02 Střední Čechy	55,7	29,0	84,7	9,4	34,6	-	4,9	29,0	6,7	0,21	8,5	3,8		
CZ021 Středočeský kraj	55,7 (14.)	29,0 (14.)	84,7 (14.)	9,4 (11.)	34,6 (14.)	-	4,9 (13.)	29,0 (14.)	6,7 (13.)	0,21 (9.)	8,5 (8.)	3,8 (13.)		
CZ03 Jihozápad	70,2	37,3	107,5	9,9	44,4	-	6,4	37,3	9,5	0,52	9,8	8,4		
CZ031 Jihočeský kraj	72,9 (6.)	37,0 (5.)	109,8 (6.)	11,6 (7.)	45,5 (4.)	-	6,3 (12.)	37,0 (5.)	9,5 (5.)	0,50 (5.)	9,7 (5.)	11,0 (2.)		
CZ032 Plzeňský kraj	66,9 (12.)	37,7 (4.)	104,7 (10.)	7,8 (14.)	43,0 (9.)	-	6,6 (11.)	37,7 (4.)	9,5 (4.)	0,53 (4.)	9,8 (4.)	5,4 (8.)		
CZ04 Severovýchod	68,3	41,2	109,5	9,3	44,8	0,03	7,6	41,2	6,6	0,20	8,6	4,1		
CZ041 Karlovarský kraj	67,0 (11.)	41,5 (1.)	108,5 (7.)	10,0 (10.)	42,5 (10.)	-	7,1 (10.)	41,5 (1.)	7,3 (10.)	-	8,1 (10.)	2,6 (14.)		
CZ042 Ústecký kraj	68,8 (9.)	41,1 (2.)	109,9 (5.)	9,1 (12.)	45,6 (3.)	0,04 (5.)	7,7 (8.)	41,0 (2.)	6,4 (14.)	0,26 (8.)	8,8 (7.)	4,6 (10.)		
CZ05 Severovýchod	71,1	35,6	106,8	10,6	45,6	-	6,9	35,6	8,0	0,15	6,6	6,1		
CZ051 Liberecký kraj	61,0 (13.)	39,5 (3.)	100,5 (13.)	8,2 (13.)	40,6 (13.)	-	4,9 (14.)	39,5 (3.)	7,3 (11.)	-	5,8 (13.)	5,0 (9.)		
CZ052 Královéhradecký kraj	79,4 (3.)	35,4 (6.)	114,8 (2.)	11,9 (6.)	52,0 (2.)	-	7,3 (9.)	35,4 (6.)	8,3 (6.)	-	8,2 (9.)	5,6 (7.)		
CZ053 Pardubický kraj	71,0 (8.)	32,7 (11.)	103,7 (11.)	11,4 (8.)	43,2 (8.)	-	8,2 (6.)	32,7 (11.)	8,2 (7.)	0,42 (7.)	5,5 (14.)	7,5 (3.)		
CZ06 Jihovýchod	75,2	34,4	109,6	12,5	43,8	0,06	9,1	34,3	9,8	0,40	8,7	6,8		
CZ061 Vysočina	68,3 (10.)	33,0 (10.)	101,4 (12.)	11,0 (9.)	41,6 (11.)	-	7,7 (7.)	33,0 (10.)	8,0 (8.)	-	7,9 (11.)	6,5 (5.)		
CZ062 Jihomoravský kraj	78,5 (4.)	35,0 (8.)	113,6 (3.)	13,2 (4.)	44,9 (5.)	0,09 (3.)	9,8 (3.)	34,9 (8.)	10,7 (2.)	0,60 (3.)	9,0 (6.)	6,9 (4.)		
CZ07 Střední Morava	75,7	33,3	109,1	13,6	42,7	0,03	10,8	33,3	8,6	0,32	11,1	5,0		
CZ071 Olomoucký kraj	71,8 (7.)	35,2 (7.)	107,0 (9.)	12,6 (5.)	40,8 (12.)	-	8,3 (5.)	35,2 (7.)	10,1 (3.)	-	11,9 (1.)	4,4 (11.)		
CZ072 Zlímský kraj	79,9 (2.)	31,4 (12.)	111,3 (4.)	14,6 (2.)	44,8 (6.)	0,07 (4.)	13,6 (1.)	31,3 (12.)	7,0 (12.)	0,66 (2.)	10,3 (3.)	5,7 (6.)		
CZ08 Moravskoslezsko	74,1	34,4	108,5	13,2	43,4	0,20	9,7	34,2	7,7	0,49	7,6	4,1		
CZ081 Moravskoslezský kraj	74,1 (5.)	34,4 (9.)	108,5 (8.)	13,2 (3.)	43,4 (7.)	0,20 (2.)	9,7 (4.)	34,2 (9.)	7,7 (9.)	0,49 (6.)	7,6 (12.)	4,1 (12.)		

náctiletých. Tento ukazatel však vykazuje velké regionální rozdíly. Meziročně se tento ukazatel snížil o 0,4 procentního bodu.

Z uvedených podílů a porovnání s rokem 2006 lze zjistit celkovou stabilizaci nabídky studijních programů a mírný vzrůst podílu populace patnáctiletých vzdělávajících se na víceletých gymnáziích.

Regionální rozdíly

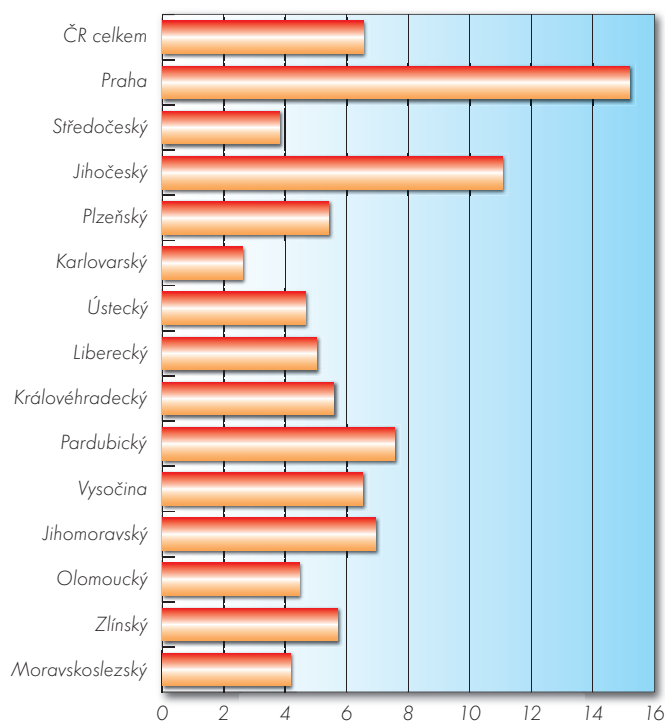
Porovnáváme-li počty nově přijímaných na střední školy s populací patnáctiletých v kraji, jsou na první pohled zřejmé poměrně značné regionální rozdíly. Naprosto atypická je situace v Praze.

Podíly žáků víceletých oborů gymnázií v ročnících odpovídajících 1. ročníku středních škol ve vztahu k populaci patnáctiletých se v jednotlivých krajích značně liší. Odchylka od celorepublikového průměru 9,2% je v kladné škále nejvyšší u Prahy (hodnota 18,6%), ve které se opět uplatňuje funkce spádového centra, naopak v záporné škále je nejnižší u Ústeckého kraje s hodnotou 6,4%. V případě oborů víceletých gymnázií nehraje roli pouze spádovost, ale vzhledem k tomu, že na oborech víceletých gymnáziích žáci plní povinnou školní docházku a v převážné většině nejsou ubytováni v domovech mládeže či internátech, především hustota sítě těchto škol, resp. jejich dopravní dostupnost.

Počet žáků nově přijatých do oborů čtyřletých gymnázií vzhledem k populaci patnáctiletých vykazuje také poměrně vysoké mezikrajové rozdíly. Hodnoty ukazatele se pohybují od 7,8% v Plzeňském kraji až do 18,9% v Praze. Tento ukazatel charakterizuje podíly nově přijímaných do všeobecného směru vzdělávání a závisí jednak na síti škol vyučujících obory gymnázií v kraji, jednak do jisté míry i na charakteru regionu a možnostech absolventů pokračovat ve studiu na vysoké škole. Rozložení krajů pod a nad celorepublikovým průměrem je vcelku rovnoměrné.

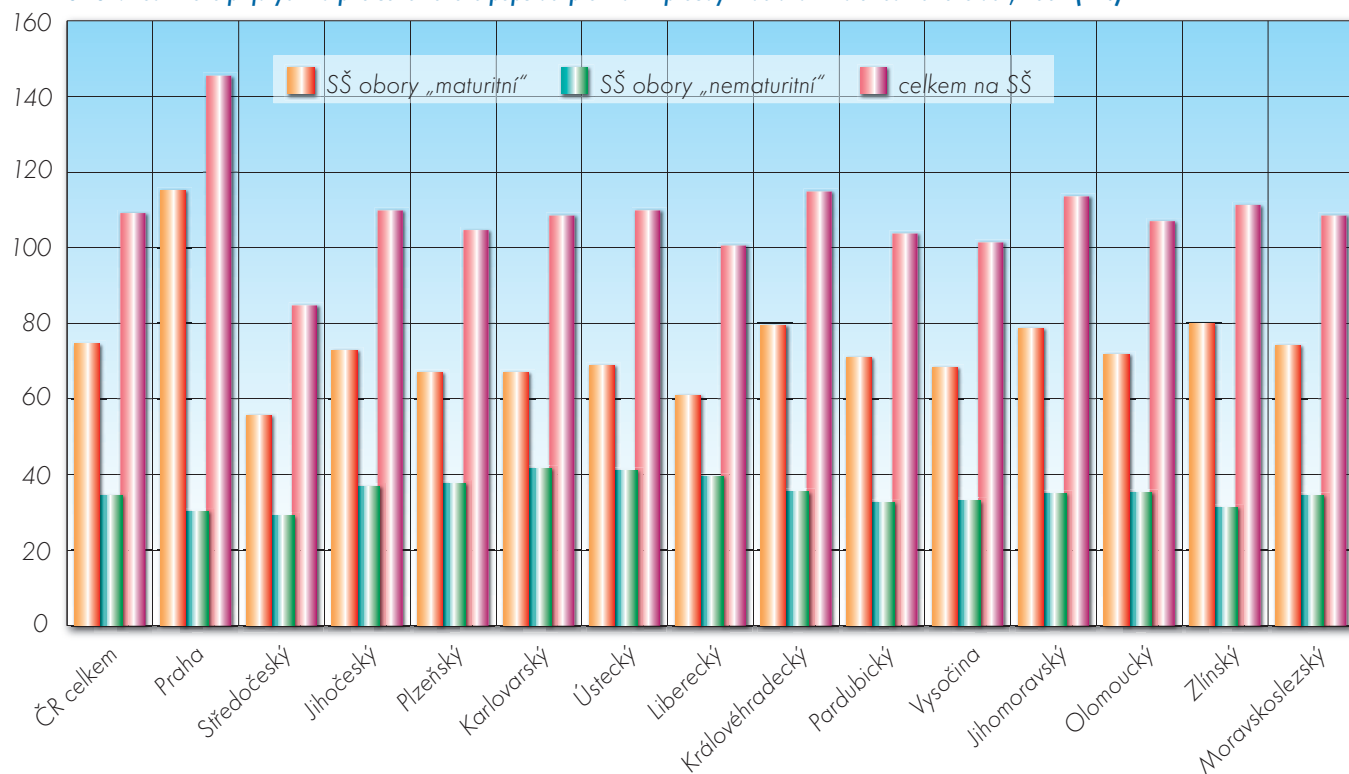
Pro odborné vzdělávání jsou charakteristické základní dva druhy vzdělávání – obory středního vzdělávání s maturitní zkouškou v oborech středních odborných škol a obory středního vzdělávání s výučním listem (obory bývalých středních odborných učilišť); školy vyučující

C2 G1: Podíl nově přijatých na VOŠ na populaci 15letých, 2007 (v %)

obory středního vzdělávání s maturitní zkouškou (v oborech bývalých středních odborných učilišť) a obory středního vzdělávání v oborech středních odborných škol jsou, pokud jde o počet žáků, méně početně zastoupené a v současné době hrají roli spíše doplňkových programů. Z tohoto důvodu se zde budeme věnovat především maturitním oborům středních odborných škol a oborům středního vzdělávání s výučním listem a závislostem mezi jejich rozdělením.

C2 G2: Podíl nově přijatých na příslušné věkové populaci pro hlavní proudy vzdělávání na středních školách, 2007 (v %)

Pokud jde o **vzdělávání s maturitní zkouškou v oborech středních odborných škol**, nejvyšší podíl nově přijímaných vzhledem k populaci patnáctiletých vykazuje, stejně jako u vzdělávání na školách vyučujících obory gymnázií, Praha (66,7%), nejnižší opět Středočeský kraj (34,6%), který jako svoji spádovou oblast využívá Prahu. U ostatních krajů dosahuje ukazatel hodnot od 40,6% v Libereckém kraji až do 52,0% v Královéhradeckém kraji.

Počty nově přijímaných do oborů středního vzdělávání s výučním listem – nejvyšších hodnot dosahuje ukazatel v Karlovarském (41,5%) a Ústeckém kraji (41,0%). Pod celorepublikovou hodnotou ukazatele (34,5%) se pohybuje šest krajů – Středočeský (zde je však celkově malá míra nově přijímaných do škol v tomto kraji), Praha, Vysočina, Zlínský, Pardubický a Moravskoslezský kraj (potenciální uchazeči ve všech šesti krajích si častěji vybírají školy vyučující obory středních odborných škol).

Podíly **nově přijímaných do nástavbového studia** jsou v jednotlivých krajích celkem vyrovnané. Hodnota ukazatele je nejvyšší v Olomouckém kraji (11,9%), na druhém místě je Praha (10,7%), kde je také nejvíce škol nabízejících tento druh vzdělávání. Více než 10% má ještě kraj Zlínský. Nejmenší hodnotu ukazatele vykazuje kraj Pardubický (5,5%).

Jak již bylo v úvodu řečeno, **podíly nově přijímaných na vyšší odborné školy vzhledem k populaci 19letých** vykazují významné regionální rozdíly. Tyto podíly velmi úzce souvisejí, podobně jako u ukazatele C1, s hustotou sítě vyšších odborných škol a často nespovídají o studentech pocházejících z regionu, ve kterém je vyšší odborná škola umístěna, vzhledem k jejich spádovosti.

C 2.1.1.a Podíl nově přijatých do oborů všeobecného vzdělávání na odpovídající věkové populaci

Charakteristika ukazatele

V této podobě publikujeme ukazatel poprvé. Ukazatel se zaměřuje na popis procesu vstupu studentů na středoškolskou úroveň všeobecného

vzdělávání a poskytuje tak přehled o míře potenciálních uchazečů o terciární vzdělávání. Všeobecnou úroveň vzdělání poskytují nejen školy, které vyučují gymnaziální obory, ale i střední školy, které poskytují vzdělání v oborech lyceí. Žáci všeobecného vzdělávání nezískávají odbornost, ale jsou připravováni k dalšímu studiu v terciární sféře, proto je samostatný ukazatel zcela namístě.

Metodika výpočtu

$$\frac{NP_i}{P} \times 100$$

NP – počet nově přijatých do denní formy vzdělávání

P – populace 15letých

i – jednotlivé druhy všeobecného vzdělávání (4leté obory gymnázií, víceleté obory gymnázií a obory lyceí)

Nově přijatí do oborů všeobecného vzdělávání zahrnují nově přijaté na čtyřleté obory gymnázií, ročníky víceletých oborů gymnázií odpovídající 1. ročníku střední školy (5. ročníky osmiletých dělek vzdělávání, 3. ročníky šestiletého vzdělávání) včetně odpovídajícího vzdělávání na školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a do oborů lyceí. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní formu vzdělávání.

Zdroj dat

➤ ČSÚ – demografie k 31. 12. 2007

➤ databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Vzhledem k populaci patnáctiletých **nastupuje do oborů všeobecného vzdělávání** téměř třetina žáků. Do oborů gymnázií se čtyřletým vzděláváním bylo přijato v celorepublikovém měřítku celkem 12% patnáctiletých, podíl žáků v oborech víceletých gymnázií na úrovni 1. ročníku střední školy je 9,2% a do oborů lyceí se hlásí 5,4% patnáctiletých.

C2 T2: Podíl nově přijatých do oborů všeobecného vzdělávání na odpovídající věkové populaci, 2007, v %

Území		obory všeobecného vzdělávání celkem		4leté obory gymnázií		obory víceletých gymnázií		obory lyceí	
ČR celkem		26,6		12,0		9,2		5,4	
CZ01	Praha	44,2		18,9		18,6		6,7	
CZ011	Hlavní město Praha	44,2	(1.)	18,9	(1.)	18,6	(1.)	6,7	(4.)
CZ02	Střední Čechy	20,9		9,4		6,7		4,7	
CZ021	Středočeský kraj	20,9	(12.)	9,4	(11.)	6,7	(13.)	4,7	(8.)
CZ03	Jihozápad	24,1		9,9		9,5		4,8	
CZ031	Jihočeský kraj	25,7	(7.)	11,6	(7.)	9,5	(5.)	4,6	(11.)
CZ032	Plzeňský kraj	22,2	(10.)	7,8	(14.)	9,5	(4.)	5,0	(6.)
CZ04	Severozápad	19,8		9,3		6,6		3,9	
CZ041	Karlovarský kraj	22,1	(11.)	10,0	(10.)	7,3	(10.)	4,7	(7.)
CZ042	Ústecký kraj	19,0	(14.)	9,1	(12.)	6,4	(14.)	3,6	(14.)
CZ05	Severovýchod	24,2		10,6		8,0		5,6	
CZ051	Liberecký kraj	20,1	(13.)	8,2	(13.)	7,3	(11.)	4,6	(10.)
CZ052	Královéhradecký kraj	27,6	(5.)	11,9	(6.)	8,3	(6.)	7,4	(1.)
CZ053	Pardubický kraj	24,1	(8.)	11,4	(8.)	8,2	(7.)	4,5	(12.)
CZ06	Jihovýchod	27,8		12,5		9,8		5,5	
CZ061	Vysočina	23,6	(9.)	11,0	(9.)	8,0	(8.)	4,6	(9.)
CZ062	Jihomoravský kraj	29,9	(2.)	13,2	(4.)	10,7	(2.)	6,0	(5.)
CZ07	Střední Morava	27,5		13,6		8,6		5,3	
CZ071	Olomoucký kraj	26,3	(6.)	12,6	(5.)	10,1	(3.)	3,6	(13.)
CZ072	Zlínský kraj	28,7	(3.)	14,6	(2.)	7,0	(12.)	7,1	(2.)
CZ08	Moravskoslezsko	27,7		13,2		7,7		6,8	
CZ081	Moravskoslezský kraj	27,7	(4.)	13,2	(3.)	7,7	(9.)	6,8	(3.)

Regionální rozdíly

Podíl nově přijatých do škol vyučujících obory gymnázií na odpovídající populaci je nejvyšší v Praze, a to jak do čtyřletých oborů gymnázií (18,9 %), tak do víceletých oborů gymnázií do ročníků odpovídajících 1. ročníku střední školy (18,6 %). Jak jsme psali již při popisu ukazatele C2.1.1, tato skutečnost mimo jiné odráží spádovost Prahy jako vzdělávacího centra zejména pro Středočeský kraj. Celkově do středoškolské části škol vyučujících obory gymnázií nastupuje 21,1 % žáků. Ve srovnání s tím je podíl žáků nově nastupujících do oborů lyceí „pouze“ 5,4 %, což je pětina všech přijatých do všeobecného vzdělávání, ale počet škol s obory lyceí má rostoucí tendenci (proti loňskému roku přibylo 25 škol). Podíl žáků na odpovídající populaci nastupujících do oborů lyceí má z regionálního hlediska trochu jiný charakter než u oborů gymnázií. Nejvyšší podíl nově přijímaných žáků vykazuje Královéhradecký (7,4 %), Zlínský (7,1 %) a Moravskoslezský kraj (6,8 %). Praha je s 6,7 % na 4. místě. Nejmenší podíl zaznamenává Ústecký (3,6 %) a Olomoucký kraj (3,6 %).

C.2.1.2 Podíl nově přijatých na střední a vyšší odborné školy na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně

Charakteristika ukazatele

Ukazatel se zaměřuje na popis procesu vstupu žáků na středoškolskou úroveň vzdělávání. Zvláště si všímá rozlišení na a) střední vzdělávání s maturitní zkouškou a b) střední vzdělávání a střední vzdělávání s výučním listem a dále dělení na všeobecně vzdělávací a odborný proud. Do všeobecně vzdělávacího proudu jsou započítány pouze školy vyučující obory gymnázií. Školy vyučující obory lyceí, ač jsou svým charakterem zahrnovány převážně do všeobecného vzdělávacího programu, jsou vykazovány u oborů středních odborných škol.

Při konstrukci ukazatele byl zvolen druhý ze dvou úhlů pohledu – podíl nově přijatých na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně (pro střední školy – počet absolventů základních škol, základních škol speciálních, praktických a základních škol pro žáky se SVP; pro nástavbové studium – počet absolventů středního vzdělávání s výučním listem; pro vyšší odborné školy – počet absolventů oborů středních škol ukončených maturitní zkouškou vč. absolventů nástavbového studia). Prvním pohledem (viz ukazatel C2.1.1) je podíl nově přijatých žáků na odpovídající věkové populaci (15letí pro střední školy, 18letí pro nástavbové studium, 19letí pro vyšší odborné školy).

Metodika výpočtu

$$\frac{NP}{A_j} \times 100$$

NP – počet nově přijatých do denní formy vzdělávání

A – počet absolventů předchozího vzdělávacího stupně (pro výpočet ukazatele týkajícího se středních škol se počítá s celkovým počtem absolventů základních škol včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, bez těch, kteří odešli ze základní školy na víceleté střední školy; pro nástavbové studium se počítá s absolventy středního vzdělávání s výučním listem; pro vyšší odborné školy se počítá s celkovým počtem absolventů středních škol v oborech ukončených maturitní zkouškou včetně zkrácené formy vzdělávání a absolventů nástavbového studia)

i – jednotlivé druhy škol – střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy, příp. jednotlivé druhy vzdělávání (s maturitou, s výučním listem, nástavbové studium)

j – druhy vzdělávání nižší vzdělávací úrovně (základní školy včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, obory víceletých gymnázií, střední školy v oborech vzdělávání ukončených

maturitní zkouškou, střední školy v oborech vzdělávání s výučním listem)

Nově přijatí na střední školy – maturitní obory – tento ukazatel zahrnuje nově přijaté na čtyřleté obory gymnázií, obory středních odborných škol a středních odborných učilišť ukončené maturitní zkouškou (bez nástavbového studia a zkrácené formy vzdělávání), ročníky víceletých oborů gymnázií a osmiletých konzervatoří odpovídajících 1. ročníku střední školy (5. ročníky osmiletých dělek vzdělávání, 3. ročníky šestiletého vzdělávání) včetně odpovídajícího vzdělávání na školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a konzervatořích a šestileté konzervatoře. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní formu vzdělávání.

Nově přijatí na střední školy – nematuritní obory – tento ukazatel zahrnuje nově přijaté do oborů vzdělávání s výučním listem a oborů středního vzdělávání včetně odpovídajícího vzdělávání na školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní formu vzdělávání.

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Výsledné hodnoty ukazatele a zvláště pořadí krajů podle jednotlivých druhů vzdělávání jsou velmi podobné předchozímu ukazateli C2.1.1.

Celkově jsou hodnoty ukazatele vyšší vzhledem k tomu, že celkový počet absolventů předcházející vzdělávací úrovně je obvykle o něco nižší než velikost odpovídající věkové populace patnáctiletých. V případě osmnáctiletých a devatenáctiletých jsou počty absolventů odpovídajícího vzdělání výrazně nižší.

Při porovnání celkových počtů žáků nově přijatých na střední školy a konzervatoře v roce 2007 s celkovým počtem absolventů předchozí vzdělávací úrovně dostaneme hodnotu zhruba o deset procentních bodů vyšší než v případě podílu k populaci patnáctiletých, a to hodnotu 120,8 %. Do celkového počtu nově přijímaných jsou totiž zahrnuti nejen nově přijatí absolventi základních škol, ale i ti, kteří nastupují na střední školy z jiných škol, ze zaměstnání či odjinud.

V ročnících víceletých oborů gymnázií odpovídajících 1. ročníku středoškolského vzdělávání studovalo celkem 10,1 % žáků vzhledem k celkovému počtu absolventů základních škol. O tento počet se dá zvýšit hodnota 13,3 %, tedy celkový počet nově přijatých na čtyřleté obory gymnázií vzhledem k celkovému počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně, a dostáváme se k hodnotě 23,4 %, což je prakticky celkový podíl nově přijatých do gymnaziálního směru vzdělávání na středoškolské úrovni.

Porovnáme-li **počty nově přijímaných podle druhu vzdělávání**, nejvíce nově přijímaných (vzhledem k počtu absolventů základní vzdělávací úrovně) pohltní maturitní obory středních odborných škol (49,9 %), následují obory středního vzdělávání s výučním listem středních odborných učilišť s 38,2 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně a pak čtyřleté obory gymnázií s 13,3 % (vezmeme-li však v úvahu školy vyučující obory gymnázií jako celek, tedy včetně víceletých oborů gymnázií, pak celkový počet nově vstupujících na „středoškolskou“ úroveň oborů gymnázií činí 23,4 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně). Nově přijatí na obory středních odborných učilišť ukončené maturitní zkouškou tvoří 9,2 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně a nově přijímaní do oborů středního vzdělávání tvoří pouze 0,08 %.

Do **nástavbového studia** bylo nově přijato 31,8 % žáků vzhledem k počtu absolventů středního vzdělávání s výučním listem. To je podstatně vyšší číslo než v ukazateli C2.1.1 a znamená, že prakticky třetina žáků si po získání výučního listu zvyšuje kvalifikaci nástavbovým studiem.

C2 T3: Podíl nově přijatých na SŠ a VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2007, v %

Území	SŠ „maturitní“ obory	SŠ „nematuritní“ obory	SŠ celkem	obory 4letých gymnázií	obory SOŠ s maturitní zkouškou	obory SOŠ střední vzdělávání	obory SOŠ s maturitní zkouškou	obory SOU s vyučováním listem	obory víceletých gymnázií	konzervatoře	nástavbové studium		VOŠ
											obory SOŠ s maturitní zkouškou	obory SOŠ střední vzdělávání	
ČR celkem	82,6	38,3	120,8	13,3	49,9	0,08	9,2	38,2	10,1	0,55	31,8	10,2	
CZ01 Praha	131,1	34,5	165,6	21,5	76,0	0,35	12,5	34,2	21,2	2,51	44,9	16,9	
CZ011 Hlavní město Praha	131,1 (1.)	34,5 (12.)	165,6 (1.)	21,5 (1.)	76,0 (1.)	0,35 (1.)	12,5 (1.)	34,2 (12.)	21,2 (1.)	2,51 (1.)	44,9 (1.)	16,9 (1.)	
CZ02 Střední Čechy	63,4	33,1	96,4	10,7	39,4	-	5,6	33,1	7,7	0,24	38,7	7,7	
CZ021 Středočeský kraj	63,4 (14.)	33,1 (14.)	96,4 (14.)	10,7 (11.)	39,4 (14.)	-	5,6 (6.)	33,1 (14.)	7,7 (12.)	0,24 (9.)	38,7 (3.)	7,7 (11.)	
CZ03 Jihozápad	78,7	41,8	120,5	11,1	49,7	-	7,2	41,8	10,6	0,58	32,3	13,1	
CZ031 Jihočeský kraj	81,1 (7.)	41,1 (5.)	122,2 (3.)	13,0 (6.)	50,6 (3.)	-	7,0 (6.)	41,1 (5.)	10,6 (5.)	0,56 (5.)	32,6 (5.)	16,0 (2.)	
CZ032 Plzeňský kraj	75,7 (9.)	42,7 (4.)	118,3 (9.)	8,8 (14.)	48,7 (6.)	-	7,5 (6.)	42,7 (4.)	10,7 (4.)	0,60 (4.)	31,9 (7.)	9,0 (7.)	
CZ04 Severovýchod	74,0	44,7	118,7	10,1	48,5	0,03	8,2	44,6	7,2	0,21	30,1	7,9	
CZ041 Karlovarský kraj	72,2 (12.)	44,8 (1.)	117,0 (10.)	10,8 (10.)	45,9 (11.)	-	7,7 (9.)	44,8 (1.)	7,9 (11.)	-	28,6 (9.)	5,5 (14.)	
CZ042 Ústecký kraj	74,7 (10.)	44,6 (2.)	119,3 (6.)	9,8 (12.)	49,5 (5.)	0,04 (5.)	8,4 (8.)	44,6 (2.)	7,0 (14.)	0,29 (8.)	30,6 (8.)	8,7 (9.)	
CZ05 Severovýchod	77,5	38,8	116,3	11,6	49,7	-	7,5	38,8	8,7	0,16	22,4	10,2	
CZ051 Liberecký kraj	67,5 (13.)	43,7 (3.)	111,2 (12.)	9,0 (13.)	45,0 (13.)	-	5,4 (14.)	43,7 (3.)	8,1 (10.)	-	19,9 (14.)	9,4 (6.)	
CZ052 Královéhradecký kraj	83,6 (4.)	37,3 (9.)	120,9 (5.)	12,5 (8.)	54,7 (2.)	-	7,6 (6.)	37,3 (9.)	8,7 (7.)	-	26,4 (12.)	8,9 (8.)	
CZ053 Pardubický kraj	79,2 (8.)	36,4 (10.)	115,6 (11.)	12,8 (7.)	48,1 (7.)	-	9,1 (6.)	36,4 (10.)	9,1 (6.)	0,46 (7.)	19,9 (13.)	12,2 (3.)	
CZ06 Jihovýchod	83,1	38,0	121,1	13,8	48,5	0,07	10,1	37,9	10,9	0,45	30,5	10,1	
CZ061 Vysočina	74,6 (11.)	36,1 (11.)	110,7 (13.)	12,0 (9.)	45,4 (12.)	-	8,5 (7.)	36,1 (11.)	8,7 (8.)	-	27,4 (11.)	10,4 (4.)	
CZ062 Jihomoravský kraj	87,4 (2.)	38,9 (7.)	126,3 (2.)	14,7 (3.)	50,0 (4.)	0,10 (3.)	10,8 (3.)	38,8 (7.)	11,9 (2.)	0,67 (3.)	32,0 (6.)	9,9 (5.)	
CZ07 Střední Morava	83,3	36,7	119,9	14,9	47,0	0,04	11,9	36,6	9,5	0,35	37,0	7,5	
CZ071 Olomoucký kraj	81,3 (6.)	39,9 (6.)	121,2 (4.)	14,3 (5.)	46,2 (10.)	-	9,4 (5.)	39,9 (6.)	11,4 (3.)	-	39,4 (2.)	6,9 (12.)	
CZ072 Zlínský kraj	85,2 (3.)	33,4 (13.)	118,7 (8.)	15,6 (2.)	47,8 (8.)	0,07 (4.)	14,5 (4.)	33,4 (13.)	7,4 (13.)	0,70 (2.)	34,3 (4.)	8,0 (10.)	
CZ08 Moravskoslezsko	81,4	37,8	119,2	14,5	47,7	0,23	10,7	37,6	8,5	0,53	27,5	6,7	
CZ081 Moravskoslezský kraj	81,4 (5.)	37,8 (8.)	119,2 (7.)	14,5 (4.)	47,7 (9.)	0,23 (2.)	10,7 (4.)	37,6 (8.)	8,5 (9.)	0,53 (6.)	27,5 (10.)	6,7 (13.)	

Vzhledem k hodnotě předchozího ukazatele jsou **hodnoty nově přijímaných na vyšší odborné školy ve vztahu k celkovému počtu maturantů** prakticky dvojnásobné. Tento rozdíl je způsoben především velkým rozdílem mezi velikostí populačního ročníku (134 946 obyvatel) a celkovým počtem maturantů (90 997 žáků) v příslušném roce. Do denní formy vzdělávání vyšších odborných škol nastoupilo celkem 11,3 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně, tedy maturantů. Regionální rozdíly jsou opět, stejně jako v případě ukazatele C2.1.1, velké a vypovídají opět spíše o rozložení sítě vyšších odborných škol než o podílu nově přijímaných na vyšší odborné školy z toho kterého regionu.

Regionální rozdíly

Porovnáváme-li **podíly nově přijímaných na střední školy a konzervatoře na počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně**, jsou prakticky všechny hodnoty vyšší než hodnoty předchozího ukazatele C2.1.1. I zde jsou na první pohled patrné poměrně značné regionální rozdíly. Naprosto atypická situace je opět v Praze, kde hodnota ukazatele dosahuje 165,6 % (oproti hodnotě 96,4 % ve Středočeském kraji). Tato vysoká hodnota je, stejně jako v případě ukazatele C2.1, ovlivněna spádovostí Prahy jako středoškolského centra především pro okresy Praha-východ a Praha-západ. Hodnoty ukazatele v ostatních krajích se všude pohybují nad hranicí sta procent.

Rozdíly nalezneme i v **případě podílů nově přijímaných na střední školy a konzervatoře na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně z hlediska dosaženého stupně vzdělání – tedy „maturitní“ x „nematuritní“ obory**. V případě oborů ukončených maturitní zkouškou (všeobecného i odborného proudu) opět v žebříčku krajů vede s velkým náskokem Praha, kde hodnota ukazatele dosahuje 131,1 % (i zde platí, že Praha je spádovou oblastí pro hraniční okresy – Středočeský kraj dosahuje hodnoty pouze 63,4 %). Ostatní kraje dosahují hodnot v rozmezí od 67,5 % v Libereckém kraji do 87,4 % v kraji Jihomoravském. Nad úroveň celorepublikové hodnoty ukazatele (82,6 %) je kromě Prahy a Jihomoravského kraje pouze kraj Zlínský (85,2 %) a Královéhradecký (83,6 %). Vysoký podíl nově přijímaných do oborů ukončených maturitní zkouškou opět není na úkor oborů nematuritních – ve všech těchto krajích se celkový podíl nově přijímaných na střední školy na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně pohybuje nad průměrnou celorepublikovou hodnotou nebo těsně pod ní.

U oborů, které končí dosažením středního vzdělání a středního vzdělání s výučním listem (tedy oborů nematuritních), se podíly nově přijímaných na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně pohybují v rozmezí od 33,1 % ve Středočeském kraji a 33,4 % v kraji Vysočina do 44,6 % v Ústeckém kraji a 44,8 % v Karlovarském kraji. Poměrně nízké hodnoty ukazatele v Praze (34,2 %), stejně jako v případě ukazatele C2.1, jsou způsobeny tím, že v Praze je především hustá síť škol se středním vzděláváním s maturitní zkouškou na úkor škol středního vzdělávání s výučním listem.

V jednotlivých krajích se velkou měrou liší i **podíly žáků víceletých oborů gymnázií v ročnících odpovídajících 1. ročníku střední školy na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně**. Odchylka od celorepublikového průměru 10,1 % je v kladné škále nejvyšší opět u Prahy (hodnota 21,2 %), ve které se opět uplatňuje funkce spádového centra, naopak v záporné škále u Ústeckého kraje s hodnotou 7,0 %.

Počet žáků nově přijatých do „běžných“, tedy čtyřletých oborů gymnázií vzhledem k populaci absolventů předchozí vzdělávací úrovně vykazuje také poměrně vysoké mezikrajové rozdíly. Hodnoty ukazatele se pohybují od 8,8 % v Plzeňském kraji a 9,0 % v Libereckém kraji až do 21,5 % v Praze a 15,6 % ve Zlínském kraji. Tento ukazatel

opět charakterizuje podíly nově přijímaných do všeobecného směru vzdělávání a závisí na síti škol vyučujících obory gymnázií v kraji, ale do jisté míry i na charakteru regionu a možnostech dalšího pokračování ve studiu na vysoké škole. Rozložení krajů pod a nad celorepublikovým průměrem je vcelku rovnoměrné.

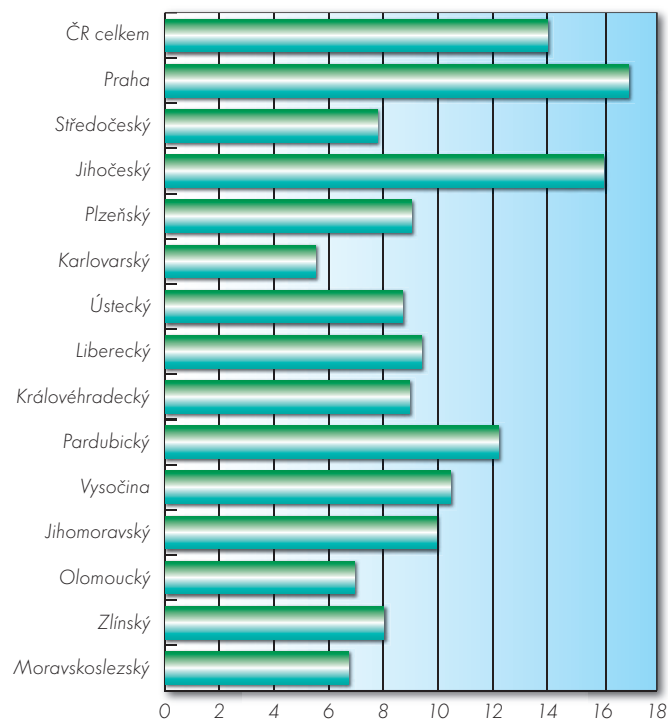
Pokud jde o **střední vzdělávání s maturitní zkouškou v oborech středních odborných škol**, nejvyšší podíl nově přijímaných vzhledem k populaci absolventů předchozí vzdělávací úrovně má, stejně jako u vzdělávání na školách vyučujících obory gymnázií, Praha (76,0 %), nejnižší opět Středočeský kraj (39,4 %), který jako svoji spádovou oblast využívá Prahu. U ostatních krajů dosahuje ukazatel hodnot od 45,0 % v Libereckém kraji až do 54,7 % v Královéhradeckém kraji.

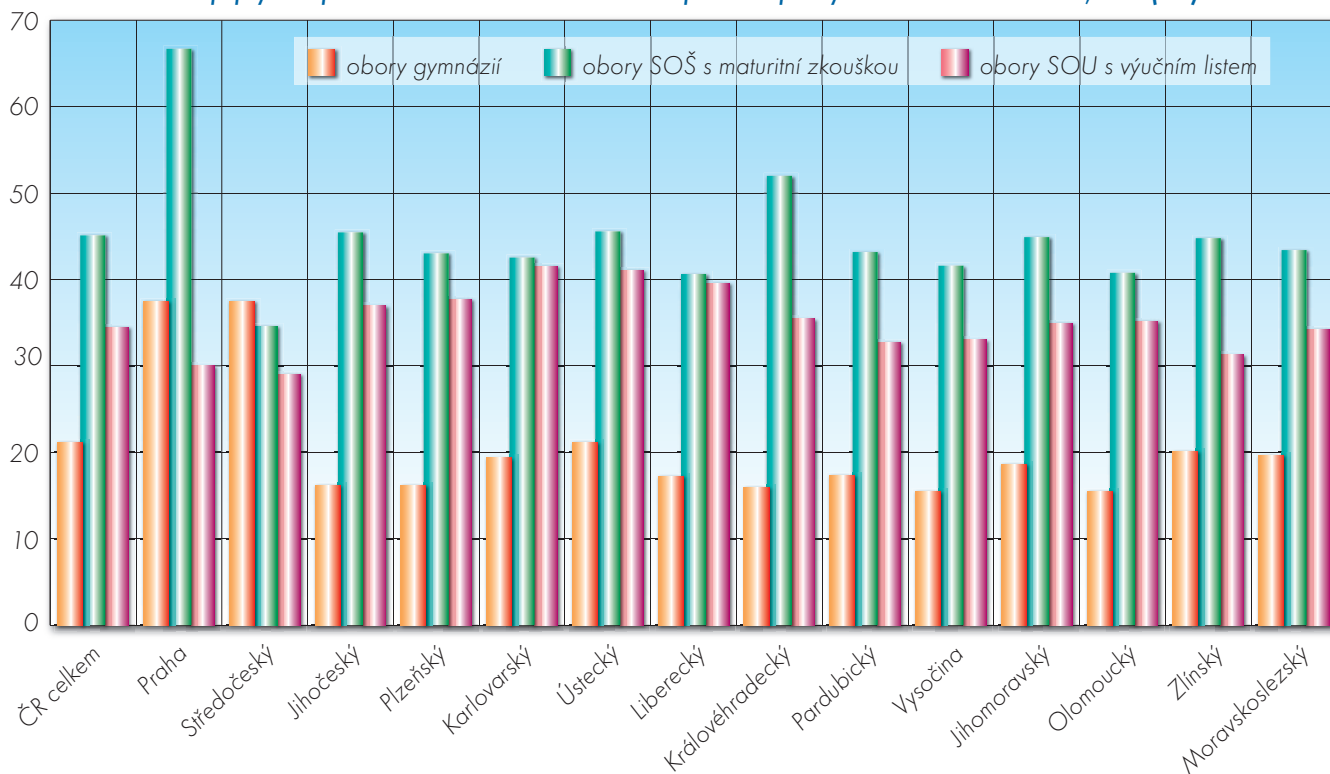
Podíl počtu nově přijímaných do oborů středního vzdělávání s výučním listem tvoří ve srovnání s celkovým počtem absolventů předchozí vzdělávací úrovně v celorepublikovém měřítku 38,2 %. Pod touto hodnotou ukazatele se pohybuje sedm krajů – Středočeský kraj (zde je však celkově nízká míra nově přijímaných do škol v tomto kraji), Zlínský, Praha, Vysočina, Pardubický, Královéhradecký a Moravskoslezský kraj. Výrazně nad celkovou hodnotou ukazatele je Karlovarský kraj (44,8 %) a Ústecký kraj (44,6 %).

Pro nástavbové studium se rozhodlo celkem 31,8 % žáků vzhledem k počtu absolventů středního vzdělávání s výučním listem. Nejvyšší hodnoty vykazuje opět Praha (44,9 %), Olomoucký kraj (39,4 %), Středočeský kraj (38,7 %) a nejnižší Liberecký (19,9 %), Pardubický (19,9 %) a Královéhradecký kraj (26,4 %). Odchylky v ostatních krajích od celorepublikového průměru nejsou příliš velké.

Jak již bylo řečeno, **podíly nově přijímaných na vyšší odborné školy vzhledem k absolventům nižší vzdělávací úrovně (maturantům)** vykazují významné regionální rozdíly. Tyto podíly velmi úzce souvisejí, podobně jako u ukazatele C1 a C2.1.1, s hustotou sítě vyšších odborných škol. Nejvyšších podílů dosahuje opět Praha (18,5 %), Jihočeský (17,8 %), Pardubický kraj (12,9 %) a Vysočina (11,5 %). Ostatní kraje se pohybují pod úrovní celorepublikového průměru.

C2 G3: Podíl nově přijatých na VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2007 (v %)

C2 G4: Podíl nově přijatých na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně pro hlavní proudy středoškolského vzdělávání, 2007 (v %)

C2.1.2.a Podíl nově přijatých do oborů všeobecného vzdělávání na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně

Charakteristika ukazatele

Také tento ukazatel v této podobě publikujeme poprvé. Ukazatel se zaměřuje na popis procesu vstupu studentů na středoškolskou úroveň všeobecného vzdělávání a poskytuje tak přehled o míře potenciálních uchazečů o terciární vzdělávání. Vykazuje vyšší hodnoty než ukazatel 2.1.1.a, protože počet absolventů základních škol, se kterými se ukazatel poměruje, je nižší než populace 15letých. Všeobecnou úroveň vzdělání poskytují nejen školy, které vyučují gymnaziální obory, ale i střední školy, které poskytují vzdělání v oborech lyceí. Žáci všeobecného vzdělávání nezískávají odbornost, ale jsou připravováni k dalšímu studiu v terciární sféře, proto je pro lepší přehled samostatný ukazatel namístě.

Metodika výpočtu

$$\frac{NP_i}{P} \times 100$$

NP – počet nově přijatých do denní formy vzdělávání

P – počet absolventů základních škol

i – jednotlivé druhy všeobecného vzdělávání (4leté obory gymnázií, víceleté obory gymnázií a obory lyceí)

Nově přijatí do oborů všeobecného vzdělávání zahrnují nově přijaté na čtyřleté obory gymnázií, ročníky víceletých oborů gymnázií odpovídající 1. ročníku střední školy (5. ročníky osmiletých dělek vzdělávání, 3. ročníky šestiletého vzdělávání) včetně odpovídajícího vzdělávání na školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a do oborů lyceí. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní formu vzdělávání.

Zdroj dat

- ČSÚ – demografie k 31. 12. 2007
- databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Vzhledem k počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně nastupuje do oborů všeobecného vzdělávání téměř třetina žáků. Do oborů gymnázií se čtyřletým vzděláváním bylo přijato v celorepublikovém měřítku celkem 13,3% absolventů základních škol, podíl žáků v oborech víceletých gymnázií na úrovni 1. ročníku střední školy je 10,1% a do oborů lyceí se hlásí 6,0% absolventů ZŠ.

Regionální rozdíly

Podíl nově přijatých do škol vyučujících obory gymnázií na odpovídajícím počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně (v tomto případě absolventů ZŠ) je nejvyšší v Praze, a to jak do čtyřletých oborů gymnázií (21,5%), tak do víceletých oborů gymnázií do ročníků odpovídajících 1. ročníku střední školy (21,2%). Jak jsme psali již při popisu ukazatele C2.1.1.a, tato skutečnost mimo jiné odráží spádovost Prahy jako vzdělávacího centra zejména pro Středočeský kraj. Celkově v ČR do středoškolské části škol vyučujících obory gymnázií nastupuje 23,5% žáků. Ve srovnání s tím je podíl žáků nově nastupujících do oborů lyceí „pouze“ 6,0%, což je pětina všech přijatých do všeobecného vzdělávání, ale počet škol s obory lyceí má rostoucí tendenci (proti loňskému roku přibylo 25 škol). Podíl žáků nastupujících do oborů lyceí na odpovídající populaci má z regionálního hlediska trochu jiný charakter než u oborů gymnázií. Nejvyšší podíl nově přijímaných žáků vykazuje Královéhradecký kraj (7,8%), Praha (7,6%), Zlínský (7,6%) a Moravskoslezský kraj (7,5%). Nejmenší podíl zaznamenává Ústecký (3,9%) a Olomoucký kraj (4,1%).

C2.2 Podíl jednotlivých druhů škol na 100 dětí odpovídající věkové populaci

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje vzdělávací obslužnost regionu z institucionálního hlediska, popisuje, jaký výběr (z počtu institucí) v regionu mají současní žáci (nebo spíše populace ve věku odpovídajícím dané vzdělá-

C2 T4: Podíl nově přijatých do oborů všeobecného vzdělávání na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2007, v %

Území		obory všeobecného vzdělávání celkem		4leté obory gymnázií		obory víceletých gymnázií		obory lyceí	
ČR celkem		29,4		13,3		10,1		6,0	
CZ01	Praha	50,3		21,5		21,2		7,6	
CZ011	Hlavní město Praha	50,3	(1.)	21,5	(1.)	21,2	(1.)	7,6	(2.)
CZ02	Střední Čechy	23,7		10,7		7,7		5,4	
CZ021	Středočeský kraj	23,7	(12.)	10,7	(11.)	7,7	(12.)	5,4	(7.)
CZ03	Jihozápad	27,1		11,1		10,6		5,3	
CZ031	Jihočeský kraj	28,6	(7.)	13,0	(6.)	10,6	(5.)	5,1	(10.)
CZ032	Plzeňský kraj	25,1	(10.)	8,8	(14.)	10,7	(4.)	5,6	(6.)
CZ04	Severozápad	21,5		10,1		7,2		4,2	
CZ041	Karlovarský kraj	23,8	(11.)	10,8	(10.)	7,9	(11.)	5,1	(8.)
CZ042	Ústecký kraj	20,7	(14.)	9,8	(12.)	7,0	(14.)	3,9	(14.)
CZ05	Severovýchod	26,3		11,6		8,7		6,1	
CZ051	Liberecký kraj	22,2	(13.)	9,0	(13.)	8,1	(10.)	5,1	(9.)
CZ052	Královéhradecký kraj	29,0	(6.)	12,5	(8.)	8,7	(7.)	7,8	(1.)
CZ053	Pardubický kraj	26,9	(8.)	12,8	(7.)	9,1	(6.)	5,0	(12.)
CZ06	Jihovýchod	30,8		13,8		10,9		6,1	
CZ061	Vysočina	25,8	(9.)	12,0	(9.)	8,7	(8.)	5,1	(11.)
CZ062	Jihomoravský kraj	33,2	(2.)	14,7	(3.)	11,9	(2.)	6,7	(5.)
CZ07	Střední Morava	30,2		14,9		9,5		5,8	
CZ071	Olomoucký kraj	29,8	(5.)	14,3	(5.)	11,4	(3.)	4,1	(13.)
CZ072	Zlínský kraj	30,6	(3.)	15,6	(2.)	7,4	(13.)	7,6	(3.)
CZ08	Moravskoslezsko	30,5		14,5		8,5		7,5	
CZ081	Moravskoslezský kraj	30,5	(4.)	14,5	(4.)	8,5	(9.)	7,5	(4.)

vací úrovní). Větší počet institucí nabízí širší nabídku škol, menší počet naopak nabízí sice méně škol, ale mnohem větších, u kterých je předpoklad širších možností v nabídce povinně volitelných a výběrových předmětů a dalších aktivit.

Metodika výpočtu

$$\frac{P\check{s}_i}{0,01 \times Pp_j}$$

$P\check{s}$ – počet škol

Pp – velikost populace

i – jednotlivé druhy škol

j – věk odpovídající vzdělávání na jednotlivých druzích škol

MŠ	– populace 3–5 let
ZŠ	– populace 6–14 let
obory G	– populace 15–18 let
obory SOŠ	– populace 15–18 let
z toho obory lyceí	– populace 15–18 let
obory SOU	– populace 15–18 let
obory nástavb. studia	– populace 18–19 let
konzervatoře	– populace 15–20 let
VOŠ	– populace 19–21 let

Zdroj dat

- ČSÚ – demografie k 31. 12. 2007
- databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V České republice připadá **na 100 dětí ve věku 3–5 let celkem 1,68 mateřské školy**. Znamená to, že kdyby každé dítě ve věku 3–5 let navštěvovalo mateřskou školu, byla by průměrná velikost mateřské školy téměř 60 dětí.

Na 100 dětí ve věku 6–14 let připadá 0,48 základní školy. Neznamená to však, že průměrná velikost jedné základní školy je 209 žáků, ale že v průměru na 209 dětí dané věkové skupiny existuje jedna základní škola. Pochopitelně je průměrná velikost základních škol menší vzhledem k tomu, že část populace 6–14letých navštěvuje víceletá gymnázia a taneční konzervatoře a část je umístěna v základních školách speciálních a praktických a ve školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Střední školy mají v České republice poměrně hustou síť a rozmanitá je i nabídka z institucionálního hlediska – tedy ve členění na obory gymnázií, obory středních odborných škol a středních odborných učilišť. **V průměru připadá na 100 obyvatel populace ve věku 15–18 let celkem 0,28 střední školy** (právních subjektů), tedy v průměru jedna škola na 353 obyvatel ve věku 15–18 let.

Všeobecné vzdělávání v oborech gymnázií nabízí na 100 obyvatel ve věku 15–18 let v průměru 0,07 školy vyučující obory gymnázií. Znamená to, že na každých 1 371 dětí ve věku 15–18 let připadá v České republice jedna škola vyučující obory gymnázií. **Všeobecné vzdělávání v oborech lyceí** nabízí v průměru 0,04 školy, což je 2 357 obyvatel ve věku 15–18 let na jednu školu. **Odborné vzdělávání v oborech středních odborných škol** nabízí celkem 0,18 školy na 100 obyvatel ve věku 15–18 let (1 škola připadá v průměru na 558 obyvatel 15–18letých). V případě oborů **středních odborných učilišť** je hodnota ukazatele 0,11 (tedy 920 obyvatel ve věku 15–18 let na jednu školu vyučující obory SOU).

Nástavbové studium nabízí na 100 obyvatel ve věku 18–19 let v průměru 0,17 střední školy. To znamená, že na 603 obyvatel ve věku 18–19 let je v průměru jedna střední škola poskytující nástavbové studium.

Vzdělávání na **konzervatořích**, vzhledem k tomu, že jejich síť není příliš hustá, ani rovnoměrně rozložená, na 100 obyvatel ve věku 15–20 let nabízí 0,04 školy. To je 41 107 obyvatel na jednu školu.

Sít vyšších odborných škol není v České republice tak hustá jako síť středních škol a tomu odpovídá i celkový počet vyšších odborných škol na 100 obyvatel ve věku 19–21 let – celkem 0,04 školy (tedy 1 škola na 2 301 obyvatel 19–21letých).

Meziročně se tento ukazatel příliš nemění, u většiny druhů škol zůstává stejný.

Regionální rozdíly

Počet mateřských škol na 100 dětí ve věku 3–5 let vykazuje poměrně velké regionální rozdíly, které jsou způsobeny především hustotou sítě mateřských škol v jednotlivých regionech a s tím související průměrnou velikostí mateřských škol. Dá se předpokládat, že v regionech s vyšším podílem větších obcí bude méně mateřských škol, ale budou mít větší průměrnou velikost. Naopak mateřské školy v regionech s vyšším podílem malých obcí budou početně více zastoupené, ale v průměru budou menší. Hodnoty ukazatele se v jednotlivých regionech pohybují od 1,08 školy v Praze až do 2,17 školy na 100 dětí ve věku 3–5 let v Pardubickém kraji. Pod celorepublikovým průměrem se pohybují kromě Prahy pouze tři další kraje – Ústecký (1,29), Karlovarský (1,34), Moravskoslezský (1,38) a Jihočeský kraj (1,67).

Situace v celkovém počtu základních škol na 100 obyvatel ve věku 6–14 let je velmi podobná situaci v mateřských školách. Opět platí, že čím více velkých obcí je v regionu, tím menších hodnot ukazatel dosahuje a naopak. Počty škol na 100 dětí ve věku 6–14 let se pohybují od 0,32 školy v Praze až do 0,58 školy v kraji Vysočina a v Královéhradeckém kraji. Pod hodnotou celorepublikového průměru jsou kromě Prahy ještě kraje Ústecký (0,38), Moravskoslezský (0,41), Karlovarský (0,43) a Jihočeský (0,46). Povinná školní docházka se plní i ve školách nabízejících obory víceletých gymnázií.

Školy nabízející obory gymnázií jsou v České republice poměrně rovnoměrně rozmístěny a s výjimkou velkých center (krajských měst) platí, že v naprosté většině okresů jsou dvě až čtyři školy

(s výjimkou okresu Praha-západ, který nemá žádnou školu nabízející vzdělávání v oborech gymnázií a jako spádovou oblast využívá Prahu). Z toho důvodu se i hodnoty ukazatelů pohybují v poměrně úzké škále od 0,05 do 0,08 školy na 100 obyvatel ve věku 15–18 let. Z této škály vybočuje pouze Praha s vyšším podílem těchto škol (0,14).

Sít škol nabízejících obory středních odborných škol je v České republice poměrně hustá, liší se však ve velikosti i oborové nabídce. Hustotě sítě odpovídají i poměrně vysoké hodnoty ukazatele. Tyto hodnoty se v naprosté většině případů pohybují v rozmezí 0,14 – 0,20 školy na 100 obyvatel ve věku 15–18 let. Nad touto pomyslnou škálou jsou Královéhradecký kraj (0,24) a Praha (0,23).

Situace v oblasti škol s obory středních odborných učilišť je obdobná jako u škol vyučujících obory středních odborných škol, i když ukazatel dosahuje o něco nižších hodnot a síť škol není tak hustá. Hodnoty ukazatele se ve většině krajů pohybují v rozmezí 0,09–0,14 školy na 100 obyvatel ve věku 15–18 let. Pod celostátním průměrem jsou kromě Libereckého kraje (0,09) další čtyři kraje – Moravskoslezský (0,09), Jihomoravský (0,10), Středočeský (0,10) a Praha (0,10).

V případě konzervatoří je ukazatel velmi malý, což je způsobeno nízkým počtem škol a jejich nerovnoměrným rozložením. Nejvyšší ukazatel je v Praze (0,009), ve všech ostatních krajích, pokud se tam škola vyskytuje, je ukazatel na celorepublikovém průměru (0,002) nebo vyšší.

Školy poskytující nástavbové studium jsou poměrně rovnoměrně rozloženy a ukazatel se pohybuje od 0,13 v Moravskoslezském kraji do 0,21 v kraji Vysočina. Všechny hodnoty jen velmi mírně oscilují kolem celorepublikové hodnoty 0,17.

Vyšší odborné školy nejsou v síti škol početně silně zastoupeny, a tomu odpovídají i hodnoty ukazatele. Pohybují se kolem celorepublikové hodnoty a dosahují ve většině krajů úrovně 0,02–0,07. Celorepublikovou hodnotu 0,04 výrazně překračuje Praha (0,09), Jihočeský kraj (0,07 %) a kraj Vysočina (0,06 %).

C2 T5: Počet jednotlivých druhů škol na 100 dětí odpovídající věkové populaci, 2007

Území	MŠ	ZŠ	SŠ celkem	SŠ s obory gymnázií celkem	SŠ s obory SOŠ	z toho: lycea	s obory SOU	s obory nástavbového studia	konzervatoře	VOŠ
ČR celkem	1,68	0,48	0,28	0,07	0,18	0,04	0,11	0,17	0,002	0,04
CZ01 Praha	1,08	0,32	0,42	0,14	0,23	0,05	0,10	0,18	0,009	0,09
CZ011 Hlavní město Praha	1,08 (14.)	0,32 (14.)	0,42 (1.)	0,14 (1.)	0,23 (2.)	0,05 (5.)	0,10 (10.)	0,18 (5.)	0,009 (1.)	0,09 (1.)
CZ02 Střední Čechy	1,76	0,52	0,26	0,06	0,17	0,03	0,10	0,15	0,00	0,04
CZ021 Středočeský kraj	1,76 (7.)	0,52 (6.)	0,26 (9.)	0,06 (10.)	0,17 (10.)	0,03 (12.)	0,10 (11.)	0,15 (12.)	0,00	0,04 (8.)
CZ03 Jihozápad	1,69	0,48	0,27	0,07	0,17	0,04	0,12	0,17	0,002	0,05
CZ031 Jihočeský kraj	1,67 (10.)	0,47 (10.)	0,31 (3.)	0,08 (2.)	0,20 (3.)	0,04 (9.)	0,12 (7.)	0,15 (10.)	0,002 (7.)	0,07 (2.)
CZ032 Plzeňský kraj	1,70 (8.)	0,49 (9.)	0,24 (13.)	0,05 (14.)	0,14 (14.)	0,04 (10.)	0,12 (6.)	0,19 (4.)	0,002 (5.)	0,02 (12.)
CZ04 Severozápad	1,30	0,39	0,28	0,06	0,19	0,04	0,11	0,18	0,002	0,03
CZ041 Karlovarský kraj	1,34 (12.)	0,43 (11.)	0,25 (11.)	0,07 (7.)	0,17 (9.)	0,05 (3.)	0,12 (5.)	0,15 (9.)	– (10.)	0,02 (13.)
CZ042 Ústecký kraj	1,29 (13.)	0,38 (13.)	0,29 (6.)	0,06 (12.)	0,20 (4.)	0,04 (11.)	0,11 (9.)	0,19 (3.)	0,003 (3.)	0,03 (10.)
CZ05 Severovýchod	1,94	0,56	0,29	0,07	0,20	0,04	0,12	0,16	0,001	0,05
CZ051 Liberecký kraj	1,70 (9.)	0,54 (5.)	0,24 (12.)	0,06 (11.)	0,19 (5.)	0,04 (8.)	0,09 (14.)	0,15 (11.)	– (10.)	0,05 (6.)
CZ052 Královéhradecký kraj	1,94 (6.)	0,58 (2.)	0,32 (2.)	0,07 (5.)	0,24 (1.)	0,05 (2.)	0,14 (1.)	0,18 (6.)	– (10.)	0,05 (5.)
CZ053 Pardubický kraj	2,17 (1.)	0,56 (4.)	0,30 (4.)	0,08 (3.)	0,18 (7.)	0,03 (13.)	0,12 (3.)	0,14 (13.)	0,003 (4.)	0,05 (4.)
CZ06 Jihovýchod	2,01	0,53	0,26	0,07	0,17	0,05	0,10	0,18	0,002	0,04
CZ061 Vysočina	1,95 (5.)	0,58 (1.)	0,27 (8.)	0,07 (8.)	0,18 (6.)	0,04 (6.)	0,11 (8.)	0,21 (1.)	– (10.)	0,06 (3.)
CZ062 Jihomoravský kraj	2,04 (3.)	0,51 (8.)	0,26 (10.)	0,08 (4.)	0,17 (11.)	0,05 (4.)	0,10 (12.)	0,16 (7.)	0,002 (6.)	0,03 (9.)
CZ07 Střední Morava	2,04	0,54	0,28	0,06	0,16	0,03	0,13	0,18	0,002	0,04
CZ071 Olomoucký kraj	2,09 (2.)	0,57 (3.)	0,29 (5.)	0,06 (9.)	0,15 (12.)	0,02 (14.)	0,13 (2.)	0,21 (2.)	– (10.)	0,03 (11.)
CZ072 Zlínský kraj	1,98 (4.)	0,51 (7.)	0,27 (7.)	0,05 (13.)	0,17 (8.)	0,04 (7.)	0,12 (4.)	0,15 (8.)	0,004 (2.)	0,05 (7.)
CZ08 Moravskoslezsko	1,38	0,42	0,23	0,07	0,15	0,06	0,09	0,13	0,002	0,02
CZ081 Moravskoslezský kraj	1,38 (11.)	0,42 (12.)	0,23 (14.)	0,07 (6.)	0,15 (13.)	0,06 (1.)	0,09 (13.)	0,13 (14.)	0,002 (8.)	0,02 (14.)

C 3 Ukončení vzdělávání na jednotlivých vzdělávacích úrovních

Absolvování základní školy je pro drtivou většinu populace pouze prvním, samozřejmým a elementárním krokem na vzdělávací cestě. **Fakt, že absolvování pouze základního vzdělání dnes nedává jedinci reálnou šanci uspět ve světě práce, mění možnost volby vzdělávání na střední škole prakticky v nutnost.** Do této úrovně vzdělávání tedy vstupuje naprostá většina odpovídající mladé populace.

Absolventi středních škol se od absolventů škol základních výrazně liší – ze základních škol vycházejí jedinci po absolvování více méně stejného základního učebního plánu (i když jednotlivé vzdělávací programy mají v průběhu vzdělávání určité odlišnosti, základní znalosti na výstupu jsou stejné), zatímco na středních školách jsou vzdělávací programy velmi diverzifikované. Základním dělením absolventů středních škol je dělení na absolventy „s maturitou“ (tedy absolventy oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou) a na absolventy „bez maturity“ (absolventy oborů středního vzdělání a středního vzdělání s výučním listem). **Absolventi oborů s maturitou mají** mimo možnosti vstupu na trh práce otevřenou cestu do **terciárního vzdělávání**. Pokud chtějí do terciéru vstoupit absolventi oborů bez maturity, musejí si nejdříve doplnit střední vzdělávání s maturitní zkouškou absolvováním nástavbových studijních programů středních škol.

Podrobnějším dělením je **dělení absolventů podle oborů středních škol, resp. konzervatoří**, které absolvovali – obory gymnázií, obory středních odborných škol, obory středních odborných učilišť nebo konzervatoř. Absolventi oborů gymnázií mají vždy vzdělávání zakončeno maturitní zkouškou, konzervatoře absolutoriem (ve čtvrtém ročníku konzervatoří mají jejich žáci možnost složit maturitní zkoušku), odborné střední školy poskytují buď střední vzdělávání s maturitní zkouškou, nebo střední vzdělávání a střední vzdělávání s výučním listem. Střední vzdělávání s výučním listem získávají absolventi po dvou nebo třech letech denní formy vzdělávání nebo po absolvování vzdělávacího programu zkráceného studia pro získání středního vzdělání s výučním listem.

Kromě klasických oborů s maturitou střední školy realizují i **nástavbové studium** v délce dvou let denní formy vzdělávání nebo vzdělávací program zkráceného studia pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou.

Absolventi vyšších odborných škol (označovaní titulem „diplomovaný specialista“ ve zkratce DiS. za jménem) již přestávají být nedocenenou skupinou absolventů na trhu práce.

C 3.1 Podíly absolventů základních a středních škol, konzervatoří a vyšších odborných škol na odpovídající věkové populaci

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje, jaký je podíl absolventů jednotlivých druhů škol na odpovídající věkové populaci absolventů. Vypovídá o tom, jaký je přibližně podíl lidí v odpovídající věkové populaci, kteří ukončili daný stupeň vzdělání, případně druh školy. Čím vyšší hodnota ukazatele, tím vyšší je podíl lidí s příslušnou kvalifikací.

Metodika výpočtu

$$\frac{A_i}{Pp_j} \times 100$$

A – počet absolventů jednotlivých úrovní vzdělávání

Pp – odpovídající věková populace (pro základní školy populace patnáctiletých, pro střední školy populace devatenáctiletých, pro ná-

stavbové studium populace 20letých, pro konzervatoře populace 20letých a pro vyšší odborné školy populace 22letých)

- i – úrovně vzdělávání
 - ZŠ – absolventi základních škol, základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, základních škol speciálních a základních škol praktických bez odchodů do víceletých gymnázií a konzervatoří
 - obory G – absolventi denní formy vzdělávání ve čtyřletých i víceletých oborech gymnázií včetně oborů gymnázií pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
 - K – absolventi denní formy vzdělávání na konzervatořích včetně konzervatoří pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
 - obory SOŠ maturitní – absolventi denní formy vzdělávání v oborech středního vzdělávání s maturitní zkouškou středních odborných škol včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (bez absolventů nástavbového studia)
 - obory SOŠ střední – absolventi denní formy vzdělávání v oborech středního vzdělávání středních odborných škol včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a praktických škol
 - obory SOU maturitní – absolventi denní formy vzdělávání v oborech s maturitní zkouškou včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (bez absolventů nástavbového studia)
 - obory SOU učební – absolventi denní formy vzdělávání v oborech středního vzdělávání s výučním listem středních odborných učilišť včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
 - SŠ maturitní – součet absolventů oborů gymnázií, středních odborných škol s maturitní zkouškou, středních odborných učilišť s maturitní zkouškou a vyššího odborného vzdělávání v konzervatořích
 - SŠ nematuritní – součet absolventů středního vzdělávání na SOŠ a středního vzdělávání s výučním listem na SOU
 - Nástavbové studium – absolventi nástavbového studia ukončeného maturitní zkouškou
 - VOŠ – absolventi denní formy vzdělávání VOŠ
- j – odpovídající věk patnáctiletí pro základní školy
 - devatenáctiletí pro obory gymnázií, obory středních odborných škol s maturitní zkouškou, oborů středního vzdělání na středních odborných školách, oborů středních odborných učilišť s maturitou, středních odborných učilišť s výučním listem, tj. střední vzdělávání s maturitní zkouškou a střední vzdělávání a střední vzdělávání s výučním listem a konzervatoře
 - dvacetiletí pro nástavbové studium
 - dvadvacetiletí pro vyšší odborné školy

Zdroj dat

- ČSÚ – demografie k 31. 12. 2007
- databáze ÚIV

Chování ukazatele v celostátním měřítku

V ČR **opouští základní školu z 9. ročníku v průměru 85,8 % dětí vzhledem k populaci patnáctiletých**. Do celkového počtu těchto absolventů jsou však zahrnuti i absolventi starší, kteří 9. ročník museli opakovat, a ti, kteří měli povolený odklad povinné školní docházky. Další více než 9 % odpovídajícího populačního ročníku studuje v nižších ročnících víceletých oborů gymnázií.

Jiná situace je u absolventů středních škol. Celkově střední vzdělávání úspěšně ukončí 84,8 % všech devatenáctiletých, ale mezi jednotlivými druhy vzdělávání jsou rozdíly. **Obory s maturitou úspěšně absolvuje asi 2krát více žáků než obory nematuritní**. Úspěšní ab-

solventi středního vzdělávání s maturitou představují 57,8 % devatenáctiletých. Do počtu absolventů středního odborného vzdělávání s maturitou jsou započtení i absolventi všeobecného vzdělávacího proudu na lyceích.

Při uplatnění na trhu práce jsou více ceněni absolventi se středním vzděláním s maturitní zkouškou (navíc jim dává maturitní zkouška možnost přímo vstoupit do terciárního vzdělávání), tudíž lze předpokládat, že zájem o obory s maturitou v dalších letech neustále poroste.

Absolventů vyšších odborných škol je v ČR 3,8 % vzhledem k populačnímu ročníku dvaadvacetiletých. Meziroční pokles mezi rokem 2007 a 2006 činí 0,9 procentního bodu. Celkový trend odpovídá zhruba trendu v počtech nově přijímaných na VOŠ v minulých letech.

Regionální rozdíly

Pro absolventy základních škol platí, že v krajském srovnání víceméně nenajdeme žádné velké výkyvy od celostátního průměru (85,8 %). Nejvyšší procento absolventů základních škol (nejsou sem zahrnuti žáci, kteří se již vzdělávají na víceletých oborech gymnázií) vzhledem k populaci patnáctiletých je v kraji Vysočina (90,7 %), dále ve Zlínském kraji (88,0 %) a v Královéhradeckém kraji (87,3 %). Nejnižší podíly najdeme v Karlovarském kraji (81,4 %) a ve Středočeském kraji (83,6 %).

Absolventy maturitních a nematuritních oborů středních škol je vhodné porovnávat vzájemně, aby neunikly specifické krajské odlišnosti. Obecně platí, že absolventů vzdělávání s maturitní zkouškou (celorepubliková hodnota ukazatele 57,8 %) je více než absolventů bez maturity (hodnota ukazatele za celou Českou republiku je 29,0 %), **ale mezi kraji najdeme velmi výrazné rozdíly.**

Zcela specifická je situace v Praze. Najdeme zde výrazně vyšší počet škol vyučujících obory středního vzdělání s maturitní zkouškou jak všeobecného, tak odborného charakteru, naopak školy s obory středního vzdělání a středního vzdělávání s výučním listem jsou zde velmi výrazně potlačeny. Navíc je nutno zmínit, že **Praha funguje jako spádové vzdělávací centrum pro Středočeský kraj** a velká část žáků středních škol do Prahy dojíždí, především z příhraničních okresů. Tyto dvě skutečnosti ovlivňují oba dva regiony natolik, že Praha je v podílu absolventů maturitních oborů středních škol na odpovídající věkové populaci na prvním místě (83,1 %) a v počtu absolventů nematuritních oborů středních škol na odpovídající věkové populaci na předposledním místě (23,2 %) mezi kraji. Praha také jako jediný region v ČR vykazuje celkový počet absolventů středních škol vyšší, než je celkový počet obyvatel ve věku absolventů středních škol (106,4 %). Kraj Středočeský je proto v podílu absolventů maturitních oborů středních škol na populaci devatenáctiletých mezi kraji předposlední (44,2 %), a protože nemá ani vysoký počet škol s obory středních odborných učilišť, vykazuje nejnižší hodnotu ukazatele i pro absolventy nematuritních oborů středních škol v celé České republice (21,4 %). Celkově se absolventi středních škol ve Středočeském kraji podílí na populaci 19letých pouze 60,6 %, což je nejméně ze všech krajů.

Za zmínku stojí i situace dalších čtyř krajů – Jihočeského, Zlínského, Jihomoravského a Královéhradeckého, ve kterých je podíl absolventů jak maturitních, tak i nematuritních oborů středních škol na odpovídající věkové populaci nadprůměrný.

Pro ostatní kraje většinou platí, že pokud mají nadprůměrný podíl absolventů oborů s maturitou, je v nich potom naopak podprůměrný podíl absolventů nematuritních oborů středních škol vůči celorepublikovým hodnotám.

Absolventy středních škol můžeme rozdělit na šest podskupin – absolventy oborů gymnázií, oborů SOŠ s maturitní zkouškou, středního vzdělání, oborů SOU s maturitní zkouškou a oborů SOU s výučním listem.

Nejvýznamnější skupiny tvoří absolventi škol vyučujících obory gymnázií, obory středních odborných škol s maturitní zkouškou a obory středního vzdělání s výučním listem, kteří potom největší měrou udávají výslednou skladbu absolventů středních škol s maturitou a bez maturity. Absolventů konzervatoří a absolventů středního vzdělávání v oborech středních odborných škol je velmi málo a není třeba detailně analyzovat jejich strukturu v krajském kontextu – jejich podíl na odpovídající populaci je menší než jedno procento. Absolventů středního vzdělávání s maturitní zkouškou na školách vyučujících obory středních odborných učilišť je o něco více a jejich podíl už není tak zanedbatelný (v ČR 5,1 %).

Situace v oborech gymnázií je co do pořadí krajů s menšími odchylkami prakticky stejná jako u absolventů maturitních oborů středních škol, ale podíl absolventů je poloviční. Výrazným regionem je Praha, kde podíl absolventů oborů gymnázií na odpovídající věkové populaci je téměř třicet procent (28,1 %). Důvody jsou již popsány výše u situace absolventů maturitních oborů středních škol. Dalšími regiony s výrazným podílem absolventů škol vyučujících obory gymnázií na odpovídající věkové populaci jsou kraj Jihomoravský (21,3 %), Olomoucký (18,9 %) a Jihočeský (18,7 %). Nízkou hodnotu ukazatele vykazují kraje Plzeňský a Liberecký (14,0 %), Ústecký (13,4 %) a Karlovarský (12,0 %).

Podíl absolventů maturitních oborů středních odborných škol víceméně kopíruje již popsanou situaci absolventů všech maturitních oborů. Praha (48,5 %) je opět vůči podílu za celou Českou republiku velmi nadprůměrná (z toho 3,8 % tvoří absolventi oborů lyceí – také nadprůměrně), dalšími regiony s výrazným podílem jsou kraje Jihočeský (38,3 %), Zlínský (37,1 %) a Pardubický (36,7 %). Nejnižších hodnot dosahuje ukazatel v kraji Středočeském (26,4 %), potom následují kraje Karlovarský (28,3 %), Liberecký (30,2 %) a Ústecký (30,4 %). Absolventi oborů lyceí z celkového podílu zaujímají 1–2,5 %.

Pro podíl absolventů středního vzdělávání s výučním listem na odpovídající věkové populaci platí téměř stejné krajské pořadí jako pro podíl absolventů nematuritních oborů SŠ, do kterých se mimo absolventů středního vzdělávání s výučním listem započítávají ještě absolventi středního vzdělávání (jejich podíl na populaci je ale menší než 1 %, jak ukazuje tabulka).

Největší podíl na odpovídající věkové populaci mají absolventi středního vzdělávání s výučním listem v Plzeňském kraji (30,5 %), následují kraje Královéhradecký (30,3 %) a Olomoucký (29,3 %). Naopak nejnižší podíly absolventů učebních oborů SOU jsou v krajích Středočeském (21,1 %) a v Praze (22,1 %), kde není tak hustá síť těchto škol.

Na závěr popisu tohoto ukazatele týkajícího se středních škol se krátce zmíníme o **podílu absolventů středního vzdělávání s maturitou na školách vyučujících obory středních odborných učilišť na odpovídající věkové populaci** – podíl za celou Českou republiku činí 5,1 %. V krajském pořadí vykazují nejvyšší podíly kraje moravské – Jihomoravský (7,0 %), Vysočina (6,4 %) a Moravskoslezský (6,0 %). Nejnižší podíly pak najdeme v krajích Karlovarském (2,3 %), Libereckém (2,9 %) a Středočeském (3,5 %).

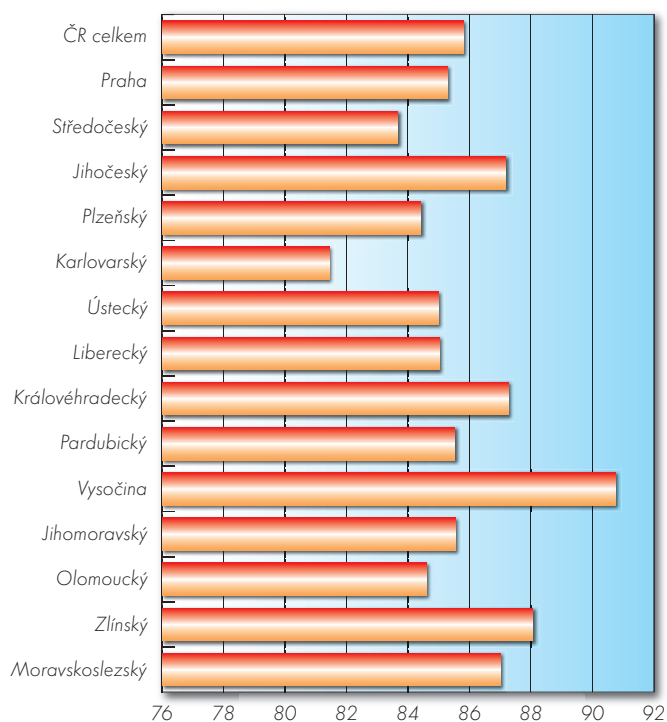
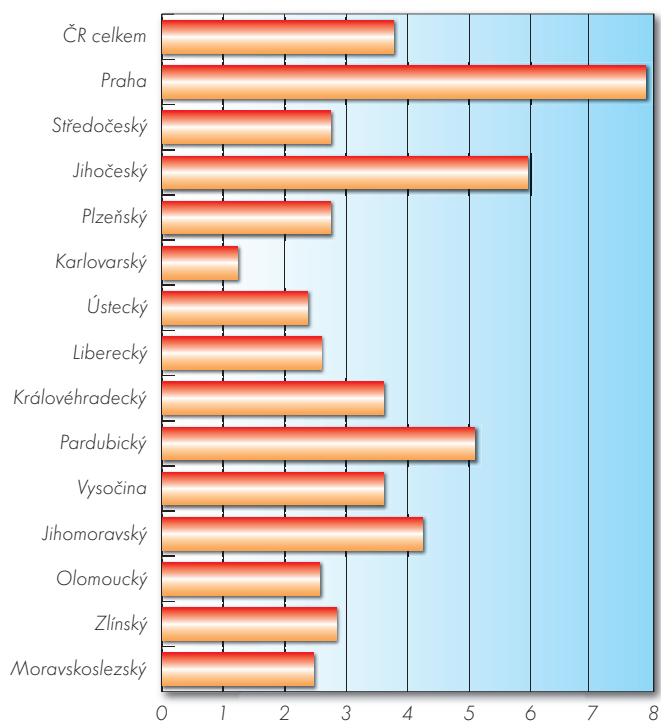
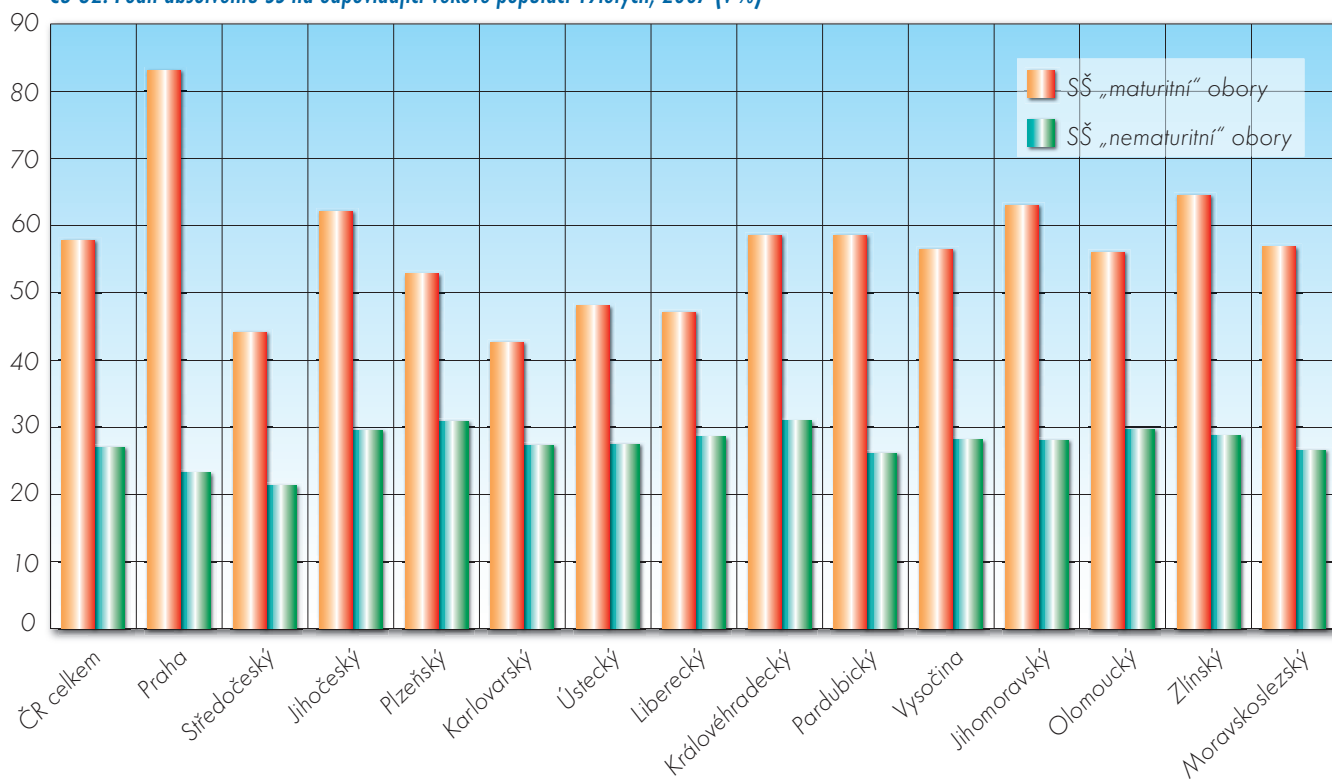
Podíl absolventů **nástavbového studia** na odpovídající věkové populaci je poměrně vyrovnaný a v celorepublikovém průměru činí 6,3 %. Nejvyšší je opět v Praze (8,2 %) a nejméně absolventů má Pardubický kraj (3,6 %).

Poslední sledovaný ukazatel je **podíl absolventů vyšších odborných škol na odpovídající věkové populaci v kraji.** Zde jasně dominuje Praha (7,9 % – je zde vysoký počet škol, Praha hraje ve vyšším odborném školství roli spádového centra), s odstupem potom následují kraje Jihočeský (5,9 %), Pardubický (5,1 %) a Jihomoravský (4,2 %) a nejmenší podíl absolventů vyšších odborných škol na odpovídající populaci je v krajích Karlovarském (1,2 %), Ústeckém (2,4 %), Moravskoslezském (2,5 %) a Olomouckém (2,6 %).

C3 T1: Podíl absolventů ZŠ, SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2007, v %

Území	základní školy	SŠ „maturitní“ obory		SŠ „nematuritní“ obory	obory gymnázií	konzervatoře	obory SOŠ s maturitní zkouškou		obory SOŠ střední vzdělávání	obory SOU s maturitní zkouškou		obory SOU s výučním listem	nástavbové studium		VOŠ		
		obory	„maturitní“ obory				obory	obory		obory	obory		nástavbové studium	VOŠ			
ČR celkem	85,8	57,8	27,0		17,9	0,3	34,5	0,5	0,5	5,1	26,5	6,3	3,8				
CZ01 Praha	85,3	83,1	23,2		28,1	1,2	48,5	1,1	1,1	5,3	22,1	8,2	7,9				
CZ011 Hlavní město Praha	85,3	83,1	23,2	(13.)	28,1	(1.)	48,5	(1.)	(1.)	5,3	(5.)	8,2	(2.)	7,9	(1.)		
CZ02 Střední Čechy	83,6	44,2	21,4		14,3	-	26,4	0,3	0,3	3,5	21,1	5,1	2,7				
CZ021 Středočeský kraj	83,6	44,2	21,4	(14.)	14,3	(10.)	26,4	(14.)	0,3	3,5	(14.)	5,1	(11.)	2,7	(8.)		
CZ03 Jihozápad	85,9	57,9	30,1		16,6	0,3	36,6	0,3	0,3	4,4	29,8	7,2	4,4				
CZ031 Jihočeský kraj	87,2	62,2	29,5	(4.)	18,7	(4.)	38,3	(2.)	(11.)	4,8	(7.)	7,1	(6.)	5,9	(2.)		
CZ032 Plzeňský kraj	84,4	52,8	30,9	(2.)	14,0	(12.)	34,4	(6.)	(8.)	4,0	(10.)	7,4	(4.)	2,7	(9.)		
CZ04 Severozápad	84,0	46,5	27,4		13,0	0,2	29,8	0,4	0,4	3,5	27,0	5,6	2,0				
CZ041 Karlovarský kraj	81,4	42,6	27,3	(10.)	12,0	(14.)	28,3	(13.)	0,2	2,3	(14.)	4,5	(12.)	1,2	(14.)		
CZ042 Ústecký kraj	85,0	48,0	27,5	(9.)	13,4	(13.)	30,4	(11.)	0,4	4,0	(11.)	27,0	(8.)	2,4	(13.)		
CZ05 Severovýchod	86,0	55,2	28,6		16,8	0,1	34,3	0,5	0,5	4,0	28,1	4,5	5,8				
CZ051 Liberecký kraj	85,0	47,1	28,6	(6.)	14,0	(11.)	30,2	(12.)	0,4	2,9	(13.)	28,2	(6.)	6,3	(7.)	2,6	(10.)
CZ052 Královéhradecký kraj	87,3	58,5	30,9	(1.)	18,7	(5.)	35,5	(5.)	0,6	4,4	(9.)	30,3	(2.)	4,0	(13.)	3,6	(6.)
CZ053 Pardubický kraj	85,5	58,5	26,1	(12.)	17,2	(7.)	36,7	(4.)	0,3	4,4	(8.)	25,8	(12.)	3,6	(14.)	5,1	(3.)
CZ06 Jihovýchod	87,2	60,9	28,1		19,9	0,3	33,9	0,8	0,8	6,8	27,2	6,8	4,0				
CZ061 Vysočina	90,7	56,5	28,1	(7.)	16,9	(9.)	33,2	(9.)	0,5	4,4	(3.)	27,6	(7.)	5,8	(9.)	3,6	(5.)
CZ062 Jihomoravský kraj	85,5	63,0	28,1	(8.)	21,3	(2.)	34,3	(7.)	1,0	7,0	(2.)	27,1	(8.)	7,3	(5.)	4,2	(4.)
CZ07 Střední Morava	86,3	60,1	29,2		18,4	0,3	34,5	0,4	0,4	7,0	28,9	8,0	2,7				
CZ071 Olomoucký kraj	84,6	56,0	29,7	(3.)	18,9	(3.)	32,0	(10.)	0,4	5,0	(6.)	29,3	(3.)	8,3	(1.)	2,6	(11.)
CZ072 Zlínský kraj	88,0	64,5	28,7	(5.)	17,8	(6.)	37,1	(3.)	0,3	9,0	(1.)	28,4	(5.)	7,6	(3.)	2,8	(7.)
CZ08 Moravskoslezsko	87,0	56,8	26,6		17,1	0,3	33,4	0,1	0,1	6,0	26,4	5,5	2,5				
CZ081 Moravskoslezský kraj	87,0	56,8	26,6	(11.)	17,1	(8.)	33,4	(8.)	0,1	6,0	(4.)	26,4	(11.)	5,5	(10.)	2,5	(12.)

C3 G1: Podíl absolventů ZŠ na odpovídající věkové populaci 15letých, 2007 (v %)**C3 G3: Podíl absolventů VOŠ na odpovídající věkové populaci 22letých, 2007 (v %)****C3 G2: Podíl absolventů SŠ na odpovídající věkové populaci 19letých, 2007 (v %)**

C 4 Děti a žáci vyžadující zvláštní péči

Ukazatel vypovídá o specifické části vzdělávacího systému – vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami.

Na základě školského zákona č. 561/2004 Sb. postupuje další integrace postižených dětí do běžného vzdělávacího proudu a začínají se stírat rozdíly mezi dříve tzv. „speciálními“ školami a běžným vzdělávacím proudem.

Pro děti mentálně postižené jsou určeny základní školy praktické a speciální. To jsou vlastně jediné „zvlášť označené“ vzdělávací programy, určené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP).

C 4.1 Žáci ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje podíly dětí v přípravných třídách pro děti se sociálním znevýhodněním, které jsou určeny pro děti před nástupem do základního vzdělávání a výuka v nich je realizována v základních školách a speciálních školách.

Metodika

$$\frac{PZsk}{P6}$$

PZsk – počet dětí v přípravných třídách pro děti se sociálním znevýhodněním

P6 – populace šestiletých dětí

Zdroj dat

- ČSÚ – demografie k 31. 12. 2007
- databáze ÚIV

C4 T1: Podíl žáků v přípravných třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých, 2007, v %

Území			
ČR celkem		2,1	
CZ01	Praha	2,3	
CZ011	Hlavní město Praha	2,3	(4.)
CZ02	Střední Čechy	0,7	
CZ021	Středočeský kraj	0,7	(9.)
CZ03	Jihozápad	0,3	
CZ031	Jihočeský kraj	0,1	(14.)
CZ032	Plzeňský kraj	0,5	(11.)
CZ04	Severozápad	8,2	
CZ041	Karlovarský kraj	8,6	(1.)
CZ042	Ústecký kraj	8,0	(2.)
CZ05	Severovýchod	1,3	
CZ051	Liberecký kraj	1,7	(5.)
CZ052	Královéhradecký kraj	1,6	(6.)
CZ053	Pardubický kraj	0,5	(12.)
CZ06	Jihovýchod	0,9	
CZ061	Vysočina	0,6	(10.)
CZ062	Jihomoravský kraj	1,1	(8.)
CZ07	Střední Morava	1,0	
CZ071	Olomoucký kraj	1,4	(7.)
CZ072	Zlínský kraj	0,5	(13.)
CZ08	Moravskoslezsko	2,7	
CZ081	Moravskoslezský kraj	2,7	(3.)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Podíl šestiletých dětí umístěných v přípravných třídách pro děti se sociálním znevýhodněním činí v celorepublikovém měřítku 2,1 %. Ukazatel však vykazuje velké mezikrajové rozdíly. Tento ukazatel proti roku 2006 se o 0,2 procentního bodu zvýšil.

Regionální rozdíly

Hodnoty ukazatele se pohybují v poměrně velkém rozpětí – od 0,1 % v Jihočeském kraji až do 8,6 % v kraji Karlovarském. Nejvyšší podíl dětí ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých vykazuje kromě Karlovarského kraje i kraj Ústecký (8,0 %). Nejnižší podíl vykazují již zmíněný kraj Jihočeský a Zlínský a Pardubický (0,5 %). Ve srovnání s předchozím rokem je podíl žáků ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých v roce 2006 o něco vyšší.

C 4.2 Podíly dětí/žáků se zdravotním postižením integrovaných do běžných tříd, speciálních tříd a do škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Charakteristika ukazatele

Ukazatel uvádí procentuální zastoupení počtu zdravotně postižených dětí a žáků na jednotlivých stupních vzdělávání a charakterizuje rozvrstvení zdravotně postižených dětí a žáků individuálně integrovaných v běžných třídách, speciálních třídách běžných škol a třídách a školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami vzhledem k celkovému počtu dětí/žáků v příslušné úrovni vzdělávání (MŠ, ZŠ a SŠ). Snaha integrovat zdravotně postižené děti a žáky do běžných tříd je charakteristická zejména pro období po roce 1989. Tato integrace napomáhá jak dětem zdravotně postiženým zařadit se do běžného života, tak dětem a žákům bez postižení naučit se žít se zdravotně postiženými spoluobčany. Z tohoto důvodu je míra integrace velmi důležitá. Speciální třídy v převážné míře existují na mateřské a základní škole, několik takových tříd je i na středních školách.

Metodika

$$\frac{PŽb_i}{PŽcelk_i}, \frac{PŽst_i}{PŽcelk_i}, \frac{PŽ_{SVPi}}{PŽcelk_i}$$

PŽb – počet zdravotně postižených žáků integrovaných v běžných třídách běžných škol

PŽst – počet zdravotně postižených žáků integrovaných ve speciálních třídách běžných škol

PŽSVP – počet zdravotně postižených žáků ve školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

PŽcelk – celkový počet žáků dané vzdělávací úrovně (MŠ, ZŠ, SŠ) včetně počtu žáků na školách se SVP, v případě SŠ pouze žáci denní formy vzdělávání

i – jednotlivé vzdělávací úrovně

Zdroj dat

- databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Pokud sledujeme podíly zdravotně postižených dětí v mateřských školách podle toho, kam jsou umístěny, vidíme, že v ČR je nejvíce dětí v této kategorii ve speciálních třídách běžných mateřských škol (1,3 %), o něco méně je umístěno v mateřských školách zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (1,0 %) a nejméně postižených dětí je integrováno do běžných tříd běžných škol (0,6 %).

Na základních školách je situace poněkud jiná – do běžných tříd základních škol je integrováno 4,3 % žáků. Speciální třídy běžných ZŠ navštěvuje 1,1 % žáků. V základních školách zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami se vzdělává 3,8 % žáků. Poměrně vysoký podíl individuálně integrovaných je dán především tím, že na základní škole se plní povinná školní docházka, a pokud jsou pro integraci podmínky, je pro rodiče ve většině případů výhodnější umístit dítě do běžné základní školy než do školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, která často bývá hůře dopravně dostupná. Ve srov-

nání s předchozími lety je situace prakticky stabilizovaná, tzn. že hodnoty ukazatele se výrazně neliší.

Na středoškolské úrovni je do běžných tříd běžných SŠ individuálně integrováno necelé jedno procento žáků (0,9 %), tento nízký počet je způsoben především tím, že individuálně integrované třídy se nacházejí jen na nižším stupni víceletých oborů gymnázií. Zbylé počty postižených žáků navštěvují buď školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (1,8 %), nebo velmi malé množství je umístěno do speciálních tříd běžných SŠ (0,04 %).

C4 T2: Struktura postižených dětí a žáků na jednotlivých vzdělávacích stupních podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2007, v %

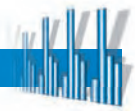
Území	MŠ						ZŠ						SŠ						
	individuálně integrovaní v běžných třídách MŠ		speciální třídy MŠ běžných MŠ		děti v MŠ pro žáky se SVP		individuálně integrovaní v běžných třídách ZŠ		speciální třídy ZŠ běžných ZŠ		žáci v ZŠ pro žáky se SVP		individuálně integrovaní v běžných třídách SŠ		speciální třídy SŠ běžných SŠ		žáci v SŠ pro žáky se SVP		
CZ0	ČR celkem	0,6		1,3		1,0		4,3		1,1		3,8		0,9		0,04		1,8	
CZ01	Praha	0,6		0,7		1,5		5,1		1,7		3,5		0,9		0,04		2,1	
CZ011	Hlavní město Praha	0,6	(6.)	0,7	(12.)	1,5	(3.)	5,1	(3.)	1,7	(2.)	3,5	(9.)	0,9	(7.)	0,04	(9.)	2,1	(5.)
CZ02	Střední Čechy	0,5		0,2		0,7		5,2		1,1		3,7		1,3		0,06		1,6	
CZ021	Středočeský kraj	0,5	(9.)	0,2	(14.)	0,7	(9.)	5,2	(2.)	1,1	(7.)	3,7	(8.)	1,3	(2.)	0,06	(2.)	1,6	(9.)
CZ03	Jihozápad	0,7		0,8		0,7		4,0		0,5		3,6		0,7		0,04		1,3	
CZ031	Jihočeský kraj	0,7	(3.)	0,4	(13.)	0,7	(10.)	3,1	(12.)	0,3	(14.)	3,3	(12.)	0,6	(10.)	0,04	(7.)	0,9	(12.)
CZ032	Plzeňský kraj	0,5	(8.)	1,4	(8.)	0,8	(8.)	5,0	(4.)	0,8	(11.)	3,9	(5.)	0,8	(8.)	0,03	(12.)	1,9	(7.)
CZ04	Severozápad	0,4		1,8		0,8		4,3		1,7		5,4		0,5		0,06		0,9	
CZ041	Karlovarský kraj	0,4	(11.)	1,4	(7.)	0,6	(12.)	3,2	(11.)	1,2	(4.)	4,1	(4.)	0,3	(14.)	0,05	(3.)	1,1	(11.)
CZ042	Ústecký kraj	0,3	(13.)	2,0	(5.)	0,9	(7.)	4,6	(6.)	1,8	(1.)	5,9	(1.)	0,5	(12.)	0,06	(1.)	0,8	(13.)
CZ05	Severovýchod	0,7		1,8		1,0		5,2		0,8		4,1		0,7		0,03		2,8	
CZ051	Liberecký kraj	1,2	(1.)	2,4	(1.)	1,4	(4.)	2,6	(13.)	1,0	(8.)	5,0	(2.)	0,6	(9.)	0,03	(13.)	1,7	(8.)
CZ052	Královéhradecký kraj	0,4	(12.)	2,0	(3.)	1,6	(2.)	8,7	(1.)	1,1	(6.)	3,7	(7.)	0,6	(11.)	0,04	(8.)	4,1	(1.)
CZ053	Pardubický kraj	0,5	(10.)	1,2	(10.)	0,2	(13.)	3,9	(8.)	0,4	(13.)	3,7	(6.)	0,9	(6.)	0,03	(14.)	2,3	(4.)
CZ06	Jihovýchod	0,4		1,4		0,9		2,4		1,2		3,0		1,2		0,04		2,2	
CZ061	Vysočina	0,7	(5.)	1,8	(6.)	0,1	(14.)	3,6	(9.)	1,1	(5.)	2,5	(14.)	1,3	(1.)	0,04	(6.)	1,2	(10.)
CZ062	Jihomoravský kraj	0,3	(14.)	1,3	(9.)	1,3	(5.)	1,8	(14.)	1,2	(3.)	3,3	(11.)	1,2	(3.)	0,04	(10.)	2,6	(2.)
CZ07	Střední Morava	0,8		1,4		0,9		4,0		0,7		3,8		0,8		0,05		2,1	
CZ071	Olomoucký kraj	0,6	(7.)	0,9	(11.)	1,2	(6.)	4,8	(5.)	0,9	(10.)	4,4	(3.)	1,1	(4.)	0,05	(4.)	2,3	(3.)
CZ072	Zlínský kraj	1,0	(2.)	2,0	(4.)	0,6	(11.)	3,3	(10.)	0,6	(12.)	3,1	(13.)	0,5	(13.)	0,05	(5.)	2,0	(6.)
CZ08	Moravskoslezsko	0,7		2,1		1,6		4,5		1,0		3,5		1,0		0,04		0,7	
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,7	(4.)	2,1	(2.)	1,6	(1.)	4,5	(7.)	1,0	(9.)	3,5	(10.)	1,0	(5.)	0,04	(11.)	0,7	(14.)

C 5 Účast dospělých na odborné přípravě a na dalším vzdělávání

Vzdělávání dospělých je významnou součástí celoživotního učení, kde se zdůrazňuje aktivní role učícího se jedince. Celoživotní vzdělávání lze charakterizovat jako kontinuální vzdělávací proces, kdy představuje zásadní změnu v přístupu ke vzdělávání. Veškeré vzdělávání, a to jak v rámci vzdělávacího systému, tak mimo něj, je chápáno jako jediný propojený celek, který umožňuje přechody mezi vzděláváním a zaměstnáním a umožňuje získání kvalifikace různými vzdělávacími cestami v průběhu celého života. Formalizovaný vzdělávací systém vytváří pro toto pojetí celoživotního vzdělávání nezbytný základ, avšak tvoří pouze jednu součást celoživotního vzdělávání. Celoživotní vzdělávání má tak člověku poskytovat možnosti vzdělávání v různých stádiích jeho rozvoje až do úrovně jeho možností v souladu s jeho zájmy, úkoly a potřebami.

Účast dospělých na dalším vzdělávání včetně odborné přípravy je součástí širokého komplexu celoživotního učení jehož prvořadým úkolem je rozvoj osobnosti jedince. K tomu, aby se další vzdělávání stalo nedílnou součástí života jednotlivce, je nutné splnit několik podmínek, které podobu vzdělávacího procesu ovlivňují:

- Odstranění diskriminace a podpora znevýhodněných společenských skupin v přístupu ke vzdělávání
- Podpora zájmu o získávání nových poznatků, posílení motivace k učení a k dalšímu vzdělávání
- Zvyšování účasti dospělých zejména na terciární úrovni vzdělávání a rozšiřování možnosti vzdělávání na této úrovni
- Odstraňování bariér při prostupnosti vzdělávacího systému, a to ve vertikální i horizontální rovině
- Lepší využívání informačních technologií při výuce
- Vyšší důraz na jazykové vzdělávání
- Zlepšení podmínek pro vzdělávání v již započaté pracovní kariéře

Nutnost a účel vzdělávání dospělých se zdůvodňují z několika hledisek. Pro pochopení následující typologie záměrů vzdělávání dospělých je třeba si uvědomit, že jeho význam a účel se nemusí z hlediska společnosti/státu, zadavatele, provozovatele a účastníka krýt. Jako nejčastější důvody dalšího vzdělávání se uvádí následující:

- Další vzdělávací šance pro osoby, které z nějakých důvodů nezískaly vzdělání podle svých potřeb nebo v určitém úseku svého života o toto vzdělání neměly zájem či z jakýchkoliv důvodů vzdělávací systém předčasně opustily.
- Odborné vzdělávání a zvyšování kvalifikace, rekvalifikace.
- Rozvoj schopností plnit sociální role (tj. role ve společenském životě, v rodině, jako občan atd.).
- Sociální péče týkající se zdravotní výchovy.
- Individuální rozvoj chápaný většinou jako rozvoj kulturních, všeobecných znalostí, schopností hodnotně trávit volný čas.
- V mnoha společnostech se doplňuje individuální rozvoj záměrem spojit jej se sociálním citěním, solidaritou.

Jedním z nejvíce se rozvíjejících sektorů celoživotního vzdělávání je **další kvalifikační vzdělávání**, a to co do počtu účastníků i výše vynaložených prostředků. Současně roste i subjektivní hodnota dalšího kvalifikačního vzdělávání. Další kvalifikační vzdělávání často navazuje na získání první kvalifikace na odborných středních školách, vyšších odborných školách a vysokých školách a také v podnicích. V současné době, kdy se primárně získaná kvalifikace stává jenom možnou, víceméně předběžnou kvalifikací, přebírá další kvalifikační vzdělávání do značné míry roli celkového odborného vzdělávání nutného pro získání a výkon povolání. Další kvalifikační vzdělávání se tak jeví permanentní nutností a skýtá šance profesního vývoje. Současně však neustálý tlak na doplňování kvalifikace může vést u jednotlivců i ke strachu ze ztráty kompetencí, neboť získané kvalifikace mají v mnoha případech pouze dočasnou platnost a nezaručují doživotní uplatnění a stále jistoty.

Námi sledovaný **ukazatel vypovídá o účasti dospělých na odborné přípravě a na dalším vzdělávání, které probíhá formou večerního, kombinovaného, dálkového nebo distančního studia a jímž si lidé mohou zajistit udržení, růst a rozvoj kvalifikační úrovně**. Je však nezbytné si uvědomit, že většina kurzů dalšího vzdělávání se realizuje mimo vzdělávací systém, přičemž statisticky relevantní údaje, které jsou k dispozici, se týkají především vzdělávacího systému. To znamená, že statisticky je podchycena pouze malá část dalšího vzdělávání.

Určitá část dospělých studuje i v denním, respektive prezenčním vzdělávání, ale tato skupina studujících nepatří svým charakterem do naší kapitoly a nebudeme se jí zde zabývat.

V rámci vzdělávací soustavy realizují další vzdělávání dospělých prakticky všechny druhy vzdělávacích institucí s výjimkou předškolních zařízení.

Pro ty, kteří neukončili úspěšně základní vzdělávání, jsou určeny **kurzy pro doplnění základního vzdělání** (realizují je základní školy a střední školy) a **kurzy pro získání základů vzdělání** (realizované základními školami zřízenými pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami).

Na středních školách si mohou zájemci doplnit formou externího, dálkového, večerního či kombinovaného studia vzdělání v oborech KKOV (pokud má tyto formy studia škola povoleno), na vyšších odborných školách je tato možnost v dálkovém studiu.

Na vysokých školách si dospělí zvyšují kvalifikaci při zaměstnání ve studijních programech formou distanční nebo kombinované.

Střední školy pořádají – především pro nezaměstnané – **rekvalifikační studium v oborech KKOV** vedoucí k získání výučního listu nebo maturity, přičemž některé kurzy jsou hrazeny úřady práce.

Dále nabízejí některé střední a vysoké školy **studium jednotlivých předmětů a další rekvalifikační kurzy**. Vysoké školy nabízejí dále **studium k získání a doplnění pedagogické kvalifikace, univerzity třetího věku a širokou škálu dalších vzdělávacích programů**.

V rámci vzdělávací soustavy existuje i široká škála dalšího studia cizích jazyků – např. na jazykových školách s právem státní zkoušky v běžných kurzech a v kurzech pomaturitního studia, které nabízejí i další jazykové školy.

C 5.1 Podíl žáků v ostatních formách vzdělávání

Charakteristika ukazatele

Ukazatel podává **základní přehled o podílech studujících dospělých na jednotlivých vzdělávacích úrovních, nebo spíše o podílech osob, které studují v ostatních formách vzdělávání** (večerní, distanční, kombinované, dálkové) v jednotlivých druzích vzdělávání. Celkový počet těchto žáků a studentů porovnáváme s celkovým počtem žáků/studentů v daném typu a druhu školy. V určité míře tento ukazatel informuje, jak školy v jednotlivých krajích využívají volných kapacit pro tyto formy vzdělávání.

Metodika výpočtu

$$\frac{ZO_i}{Z_i} \times 100$$

ZO – počet žáků a studentů ostatních forem vzdělávání v daném typu vzdělávání (všeobecné vzdělávací obory střední školy ukončené maturitní zkouškou, odborně zaměřené obory střední školy ukončené maturitní zkouškou, obory nástavbového studia na středních školách, obory středního vzdělání s výučním listem, obory konzervatoří a vzdělávání na vyšších odborných školách) včetně vzdělávání ve školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Z – celkový počet žáků a studentů ve všech formách vzdělávání studujících na daném druhu školy a druhu studia včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

i – daný druh školy, příp. vzdělávání (střední škola – čtyřleté gymnaziální obory, obory odborného středního vzdělání ukončené maturitní zkouškou, obory středního vzdělání, obory nástavbového studia, obory středního vzdělání s výučním listem, obory konzervatoří, vzdělávání na vyšších odborných školách) včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Zdroj dat

- databáze ÚIV, 2007

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku
Jednoznačně nejvyšší zastoupení ostatních forem vzdělávání najdeme u nástavbového a zkráceného studia na středních školách (53,5 %), což znamená, že více než polovina studujících v tomto druhu vzdělávání preferuje vzdělávání v rámci ostatních forem vzdělávání před vzděláváním denním. Podíl žáků je zde již tradičně velmi vysoký a žáci nástavbového studia tvoří naprostou většinu studujících v ostatních formách vzdělávání na středních školách, a to jak absolutními počty (23 261 studujících), tak výše uvedeným podílovým zastoupením. Ve srovnání s rokem 2006 se zastoupení žáků v ostatních formách vzdělávání u nástavbového studia mírně navýšilo, a to o 1,4 procentního bodu.

Dalším druhem škol, na kterých značná část studentů preferuje studium v ostatních formách vzdělávání, jsou vyšší odborné školy, kde podíl žáků v tomto druhu studia z celkového počtu činí 22,5 %. Na vyšších odborných školách studuje v ostatních formách vzdělávání 6 479 studujících. Ve srovnání s předchozími roky se podíl studujících v ostatních formách vzdělávání na vyšších odborných školách zvyšuje: v roce 2005 činil 17,1 %, v roce 2006 šlo o 17,9 % a v roce 2007 o již uvedených 22,5 %.

Ačkoliv pomyslné druhé místo náleží vyšším odborným školám, v absolutním počtu žáků v ostatních formách vzdělávání by druhé místo patřilo studujícím v ostatních formách vzdělávání v oborech odborného středního vzdělání s maturitní zkouškou. Přestože jejich podíl na všech studujících v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou je velmi nízký (3,7 %), vyjádřeno v absolutních počtech jde o 9 431 žáků.

V oborech středního vzdělání s výučním listem činí podíl žáků v ostatních formách vzdělávání pouze 1,1 %. V absolutních počtech jde však o více než 1 000 žáků (1 360 žáků).

Ve vzdělávání na konzervatořích najdeme v ostatních formách vzdělávání 6,8 % žáků, přičemž v absolutních počtech jde však pouze o 195 žáků.

Dalších necelých tisíc žáků v ostatních formách vzdělávání najdeme u všeobecného vzdělávání s maturitní zkouškou v oborech středního vzdělání, kde v ostatních formách vzdělávání studuje 923 žáků.

Ostatní formy vzdělávání využívají v oblasti vyššího sekundárního vzdělávání především žáci s dosaženým středním vzděláním s výučním listem, kteří chtějí získat vyšší úroveň vzdělání, a to především vzdělání v oborech ukončených maturitní zkouškou prostřednictvím studia v nástavbových oborech. Další početnou skupinou, která využívá současné nabídky

ostatních forem vzdělávání, jsou lidé s ukončeným vzděláním s maturitní zkouškou, kteří si chtějí doplnit vzdělání na terciární úrovni a rozhodnou se pro studium na vyšší odborné škole.

Regionální rozdíly

Z hlediska regionálního pohledu na výsledky ukazatele se budeme věnovat nejvíce zastoupeným druhům vzdělávání – nástavbovému studiu v oborech středních škol a vzdělávání na vyšších odborných školách. Ostatní druhy vzdělávání jsou málo zastoupené, a proto hodnoty ukazatele na regionální úrovni doporučujeme považovat pouze za orientační.

V nástavbovém studiu v oborech středních škol studuje v ostatních formách vzdělávání celkem 53,5 % žáků. Hodnoty ukazatele se v jednotlivých krajích značně liší. Nejvíce žáků najdeme v Libereckém kraji (61,3 %), dále v Praze (59,3 %), v Ústeckém kraji (58,3 %), Moravskoslezském (56,8 %) a Karlovarském kraji (56,6 %). Nejméně žáků v ostatních formách vzdělávání vykazuje Olomoucký (43,8 %), Zlínský (46,8 %), Plzeňský (47,1 %) a Středočeský kraj (47,1 %). Jak vidíme, rozdíl mezi krajem s nejvyšším a nejnižším podílem žáků v této formě vzdělávání činí 17,5 procentního bodu.

Na vyšších odborných školách je o vzdělávání v ostatních formách vzdělávání značný zájem. Možnosti této formy vzdělávání využilo celkem 22,5 % studujících, přičemž mezi jednotlivými krajemi jsou značné diference. Nejvyšší zastoupení vykazovaly školy ve Středočeském (36,7 %), Moravskoslezském (28,6 %) a Pardubickém kraji (25,0 %) a také v Praze (24,6 %). Naopak nejnižší zájem o tuto formu vzdělávání evidovaly vyšší odborné školy v kraji Libereckém (6,0 %) a Královéhradeckém (6,7 %). V ostatních krajích se podíl studujících v ostatních formách vzdělávání na vyšších odborných školách pohyboval mezi 16–24 %.

C5 T1: Podíl žáků v ostatních formách vzdělávání (večerní, kombinované, dálkové, distanční) na celkovém počtu žáků na jednotlivých vzdělávacích úrovních, 2007, v %

Území		střední vzdělávání s maturitní zkouškou – všeobecně		6leté konzervatoře		střední vzdělávání s maturitní zkouškou – odborné		střední vzdělávání s výučním listem		nástavbové studium		VOŠ	
ČR celkem		0,63		6,80		3,72		1,10		53,48		22,52	
CZ01	Praha	1,80		–		5,68		4,83		59,31		24,58	
CZ011	Hlavní město Praha	1,80	(1.)	–	(5.)	5,68	(1.)	4,83	(1.)	59,31	(2.)	24,58	(4.)
CZ02	Střední Čechy	0,25		–		4,40		0,61		47,50		36,70	
CZ021	Středočeský kraj	0,25	(5.)	–	(5.)	4,40	(4.)	0,61	(10.)	47,50	(11.)	36,70	(1.)
CZ03	Jihozápad	0,41		–		2,41		0,53		52,00		19,79	
CZ031	Jihočeský kraj	–	(7.)	–	(5.)	2,39	(10.)	0,46	(11.)	55,68	(7.)	18,88	(10.)
CZ032	Plzeňský kraj	0,96	(4.)	–	(5.)	2,45	(9.)	0,61	(9.)	47,06	(12.)	21,69	(7.)
CZ04	Severozápad	0,75		31,91		5,25		0,71		57,85		17,91	
CZ041	Karlovarský kraj	–	(7.)	–	(5.)	4,07	(6.)	2,63	(2.)	56,65	(5.)	23,01	(6.)
CZ042	Ústecký kraj	1,05	(3.)	31,91	(1.)	5,64	(2.)	0,02	(13.)	58,26	(3.)	16,70	(12.)
CZ05	Severovýchod	–		30,30		2,91		1,21		57,14		15,25	
CZ051	Liberecký kraj	–	(7.)	–	(5.)	1,42	(14.)	1,78	(3.)	61,33	(1.)	6,04	(14.)
CZ052	Královéhradecký kraj	–	(7.)	–	(5.)	2,15	(13.)	0,66	(8.)	55,86	(6.)	6,65	(13.)
CZ053	Pardubický kraj	–	(7.)	30,30	(2.)	4,82	(3.)	1,30	(4.)	53,83	(8.)	25,01	(3.)
CZ06	Jihovýchod	0,14		2,01		2,53		0,63		51,35		20,40	
CZ061	Vysočina	–	(7.)	–	(5.)	2,27	(12.)	0,17	(12.)	51,96	(9.)	23,25	(5.)
CZ062	Jihomoravský kraj	0,19	(6.)	2,01	(4.)	2,65	(8.)	0,84	(7.)	51,09	(10.)	19,17	(9.)
CZ07	Střední Morava	–		–		3,01		0,52		45,22		19,01	
CZ071	Olomoucký kraj	–	(7.)	–	(5.)	3,69	(7.)	–	(14.)	43,82	(14.)	19,80	(8.)
CZ072	Zlínský kraj	–	(7.)	–	(5.)	2,39	(11.)	1,12	(5.)	46,84	(13.)	18,23	(11.)
CZ08	Moravskoslezsko	1,43		8,26		4,13		0,98		56,85		28,59	
CZ081	Moravskoslezský kraj	1,43	(2.)	8,26	(3.)	4,13	(5.)	0,98	(6.)	56,85	(4.)	28,59	(2.)

C5.2 Počet frekventantů kurzů pro doplnění základního vzdělání a základů vzdělání

Charakteristika ukazatele

Jedním z úhlů pohledu na problematiku účasti dospělých na dalším vzdělávání v rámci regionálního školství jsou údaje o frekventantech kurzů pro doplnění základního vzdělání a základů vzdělání. Ačkoliv počet účastníků tohoto typu vzdělávání je velmi nízký, má svoje nezastupitelné místo, neboť umožňuje těm, kteří z jakéhokoliv důvodu nemají ukončené základní vzdělání, si je doplnit. Ukončené základní vzdělání je zcela nezbytné pro uplatnění nejen na trhu práce, ale i v osobním životě. Současně je nutným předpokladem pro získání odborného vzdělání, které umocňuje šance na získání kvalifikovaného zaměstnání.

Kurzy pro doplnění základního vzdělání jsou určeny především občanům, kteří v minulosti sice dokončili povinnou školní docházku, ale základní školu opustili dříve než v posledním ročníku a nyní si potřebují vzdělání doplnit.

Metodika výpočtu

Zk

Zk – celkový počet frekventantů kurzů pro doplnění základního vzdělání a základů vzdělání včetně kurzů na školách zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV, 2007

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V České republice si v roce 2007/2008 doplňovalo základní vzdělání prostřednictvím kurzů celkem 344 frekventantů, kteří si doplnili základní vzdělání na základních a středních školách. Dalších 307 lidí využilo možnosti doplnit si základy vzdělání na základních školách speciálních.

Regionální rozdíly

Základní vzdělání si doplňovali nejvíce lidé v Jihomoravském kraji, a to 113 osob. V ostatních krajích to již bylo výrazně méně, kdy druhým krajem s největším počtem frekventantů těchto kurzů byl Moravsko-

C5 T2: Počet frekventantů kurzů pro doplnění základního vzdělání a základů vzdělání, 2007/08					
Území		základní vzdělání		základy vzdělání	
ČR celkem		344		307	
CZ01	Praha	49		7	
CZ011	Hlavní město Praha	49	(4.)	7	(10.)
CZ02	Střední Čechy	–		22	
CZ021	Středočeský kraj	–	(12.)	22	(6.)
CZ03	Jihozápad	2		43	
CZ031	Jihočeský kraj	1	(10.)	3	(11.)
CZ032	Plzeňský kraj	1	(10.)	40	(3.)
CZ04	Severozápad	63		32	
CZ041	Karlovarský kraj	11	(5.)	8	(9.)
CZ042	Ústecký kraj	52	(3.)	24	(5.)
CZ05	Severovýchod	10		87	
CZ051	Liberecký kraj	10	(7.)	–	(12.)
CZ052	Královéhradecký kraj	–	(12.)	56	(2.)
CZ053	Pardubický kraj	–	(12.)	31	(4.)
CZ06	Jihovýchod	123		96	
CZ061	Vysočina	10	(7.)	18	(8.)
CZ062	Jihomoravský kraj	113	(1.)	78	(1.)
CZ07	Střední Morava	16		–	
CZ071	Olomoucký kraj	5	(9.)	–	(12.)
CZ072	Zlínský kraj	11	(5.)	–	(12.)
CZ08	Moravskoslezsko	81		20	
CZ081	Moravskoslezský kraj	81	(2.)	20	(7.)

slezský kraj s 81 frekventanty. Následuje Ústecký kraj s 52 účastníky a Praha, kde tyto kurzy navštěvovalo 49 lidí. Na druhém konci kontinua stojí Královéhradecký, Pardubický a Středočeský kraj, kde kurz pro doplnění základního vzdělání organizovaného základní školou nikdo nenavštěvoval. V Jihočeském a Plzeňském kraji tento kurz navštěvoval 1 člověk.

Kurzy pro doplnění základů vzdělání navštěvovalo nejvíce frekventantů v Jihomoravském (78 lidí), Královéhradeckém (56 účastníků) a Plzeňském kraji (40 frekventantů). Naopak v Libereckém, Zlínském a Olomouckém kraji tyto kurzy nebyly využívány. Méně než 10 účastníků bylo evidováno v Jihočeském a Karlovarském kraji a v Praze.

KAPITOLA

ŠKOLNÍ PROSTŘEDÍ A ORGANIZACE ŠKOL

D 1 Platy učitelů mateřských škol, základních škol, středních škol, konzervatoří a vyšších odborných škol

Finanční ohodnocení pedagogických pracovníků, resp. učitelů je v současné době jedno z nejdiskutovanějších témat. S odměňováním učitelů úzce souvisí současná problematika kvalifikovanosti učitelů, resp. jak „omladit“ učitelské sbory kvalifikovanými, perspektivními, mladými učiteli. Nízká úroveň platů učitelů bývá chápána jako jeden z hlavních kritických faktorů, které způsobují a prohlubují krizi učitelské profese. Za negativní důsledky nízké mzdové úrovně jsou považovány nízká motivace učitelů, odchod nejschopnějších učitelů, zvláště mužů, do jiného sektoru a nízká atraktivita učitelské profese pro absolventy pedagogických fakult, kteří často směřují svou profesní dráhu do jiných než veřejných vzdělávacích institucí.

Učitelé platy jsou hodnoceny jako nízké, a proto většina řešení této komplexní otázky směřuje k jejich postupnému zvyšování. I když se v posledních několika letech platová situace učitelů v České republice zlepšovala, platy stále zdaleka nedosahují předpokládané úrovně 130 % celorepublikové mzdy. Je zřejmé, že dlouhodobý nepřítomný stav v oblasti odměňování učitelů by se nutně negativně promítl i do kvality výuky, a v důsledku toho i do úrovně absolventů škol.

Vzhledem ke způsobu odměňování učitelů formou tabulkových platů je plat učitele nejvýrazněji ovlivněn délkou jeho učitelé praxe, do určité míry zde mohou hrát roli další aspekty spojené převážně s kvalitou jeho práce, rozšířením jeho zodpovědnosti v rámci školy či vykonáváním náročnějších prací. Výše prostředků nad rámec tabulkového platu pak je dána především prostorem, který ředitel v rozpočtu školy pro tyto účely má. V každém případě však veškeré pravomoci spojené s určováním odměňování jednotlivých učitelů nad úrovní tarifního platu jsou v kompetenci ředitele školy.

Současný systém odměňování je výhodný pro dlouhodobě a třeba i méně aktivně, nebo dokonce pasivně působící pedagogy a nevýhodný pro začínající, mladé a zejména pro aktivní pedagogy. Do popředí vstupuje návrh změny, podle kterého by měla být oceněna práce pedagoga podle skutečné kvality bez ohledu na dobu jeho praxe. Cílem je zajistit, aby učitelé byli placeni nejen podle odsloužených let, ale také podle odváděné práce. **Se zvýšením kvality pedagogické práce přímo souvisí další vzdělávání pedagogických pracovníků.**

Jednou z mála systémových charakteristik, které s vyšší průměrného platu učitele přímo souvisejí, je kapacitní náročnost vzdělávacího systému – průměrný počet žáků na jednoho učitele (resp. učitelův úvazek) a s tím související průměrná velikost tříd (vyučovací povinnost je dána nařízením vlády). Je-li totiž stejný počet žáků za stejnou cenu učen méně učiteli, zbývá na odměnu jednoho učitele v průměru více finančních prostředků.

V celé kapitole jsou **údaje uváděny včetně škol určených pro děti/žáky se speciálními vzdělávacími potřebami** (dále jen SVP). Označení škol určených pro děti/žáky se SVP je využíváno jen pro statistické účely. Jedná se o tyto školy:

Mateřské školy určené pro děti se SVP – jsou mateřské školy pro mentálně postižené, pro sluchově postižené, pro zrakově postižené, pro tělesně postižené, pro hluchoslepé, dále jsou zahrnuty mateřské školy logopedické, speciální, při zdravotnickém zařízení, zřízené pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy – včetně škol v zařízeních dětské domovy se školou.

Základní školy určené pro žáky se SVP – jsou základní školy pro sluchově postižené, pro zrakově postižené, pro tělesně postižené, pro děti s více vadami, při zdravotnickém zařízení, pro žáky se specifickými poruchami učení a chování, dále základní školy speciální, logopedická,

pro hluchoslepé a základní školy při školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, včetně škol v dětských domovech se školou.

Střední školy a konzervatoře určené pro žáky se SVP (se zdravotním postižením) – zahrnují střední školy pro sluchově, zrakově, tělesně a mentálně postižené a pro mládež s více vadami, dále střední školy při školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.

D 1.1 Platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje průměrnou **měsíční hrubou výši platového ohodnocení**, jehož se **učitelům** dostává. Podávaný přehled je přitom členěn **podle úrovně vzdělávání**, tj. na platy učitelů (včetně vedoucích zaměstnanců) na jednotlivých typech a druzích škol; mateřských (včetně mateřských škol pro děti se SVP), základních (včetně základních škol pro žáky se SVP), středních – gymnázií včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření, středních škol s obory středních odborných škol, středních škol s obory středních odborných učilišť včetně středisek praktického vyučování, středních škol pro žáky se SVP, konzervatoří (včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením) a vyšších odborných škol.

Údaje o průměrných měsíčních platech učitelů uvádíme pro účely tohoto ukazatele pouze za školy veřejné (zřizované MŠMT, obcemi a kraji) a z důvodu porovnatelnosti s údaji o průměrných platech v ČR a v nepodnikatelské sféře uvádíme **zaměstnance (včetně vedoucích pracovníků) odměňované nejen z prostředků státního rozpočtu, ale i z jiných zdrojů.** Údaje o učitelích bez vedoucích pracovníků není možné s ohledem na způsob vykazování oddělit.

Metodika výpočtu

$$\frac{MP_i}{U\check{c}_i} : 12 \times 1000$$

MP – roční (kumulativní za 12 měsíců) hrubé platy v tis. Kč, vyplácené z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé platy); zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení a zastupování, zvláštní příplatky, odměny za přespočetné hodiny, platy za přesčasy, ostatní příplatky) a nenárokové složky platu (osobní příplatky a odměny). Jedná se o mzdové prostředky ze státního rozpočtu včetně mimorozpočtových zdrojů vyplácené učitelům.

U\check{c} – průměrný přepočtený počet učitelů za kalendářní rok

i – jednotlivé druhy škol (mateřské včetně mateřských škol určených pro děti se SVP; základní včetně základních škol určených pro žáky se SVP; střední školy včetně středních škol určených pro žáky se SVP; konzervatoře včetně konzervatoří určených pro žáky se zdravotním postižením; vyšší odborné školy).

Jsou uvedeny také údaje podle jednotlivých typů škol, kterými jsou:

Gymnázia včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření – střední školy vzdělávající žáky v oborech vzdělání stupně K (písmeno 5. místa kódu oboru KKO), pokud se nejedná o školu určenou pro žáky se SVP a nejedná se o školy vzdělávající žáky v oborech vzdělání gymnázium-tělesná výchova nebo gymnázium-sportovní příprava. Dále jde o školy vzdělávající žáky v oborech vzdělání gymnázium-tělesná výchova nebo gymnázium-sportovní příprava.

Střední odborné školy – střední školy vzdělávající žáky v oborech vzdělání stupně C, D, J a M (písmeno 5. místa kódu oboru KKO), pokud se nejedná o školu určenou pro žáky se SVP.

Střední odborná učiliště včetně středisek praktického vyučování – střední školy vzdělávající žáky v oborech vzdělání stupně E, H, L (písmeno 5. místa kódu oboru KKO V), pokud se nejedná o školu určenou pro žáky se SVP.

Za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj

Platový řád: § 109 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce (dříve zákon č. 143/92 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech).

Průměrný měsíční nominální plat učitele (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé platy zahrnují platy celkem, tj. peněžitá plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení a zastupování, zvláštní příplatky, odměny za přespočetné hodiny, platy za přesčasy, ostatní příplatky) a nenárokové složky platu (osobní příplatky a odměny).

Průměrný měsíční plat učitele zahrnuje kromě mzdových prostředků ze státního rozpočtu také finanční prostředky z mimorozpočtových zdrojů, tedy z jiné činnosti, z fondu odměn, z ESF a z ostatních zdrojů.

Zdroj dat

- výkaz Škol (MŠMT) P 1 – 04 Čtvrtletní výkaz o pracovních a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2007)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrné měsíční platy učitelů regionálního školství škol zřizovaných MŠMT, obcemi a kraji, **vyplácené ze státního rozpočtu včetně mimorozpočtových zdrojů, podle úrovní vzdělávání** jsou uvedeny v následující tabulce a následujících grafech. **Obecně nejnižší platy mají učitelé v mateřských školách** – celorepublikový průměr 19 254 Kč. **Na základních školách** se průměrné měsíční platy učitelů proti roku 2006 výrazně zvýšily (celorepublikový průměr 24 364 Kč), a to zejména díky úpravě platových poměrů zaměstnanců ve veřejných službách a správě od 1. ledna 2007 nařízením vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.

Učitelé středních škol mají platy ještě o poznání vyšší – celorepublikový průměr 25 989 Kč. Z toho učitelé gymnázií a škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření pobírají průměrný plat 26 019 Kč, učitelé středních odborných škol 26 044 Kč, učitelé středních odborných učilišť a středisek praktického vyučování 25 780 Kč a učitelé středních škol pro žáky se SVP 26 335 Kč. Na přibližně stejné výši se pohybovaly platy **učitelů konzervatoří** – celorepublikový průměr 25 979 Kč. **Nejvyšší platy v rámci regionálního školství byly v roce 2007 na vyšších odborných školách (27 546 Kč). Platy tak obecně rostou se zvyšující se úrovní vzdělávání, na které učitel vyučuje, i když v důsledku změn v platových poměrech se platy učitelů základních škol stále více přibližují platům učitelů na středních školách.**

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i regionální rozdíly. Jak však uvidíme dále, krajová diferenciac platů učitelů je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry **ekonomické prostředí** kraje (jsou započteny i podnikatelské, tržní subjekty), platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích jsou vázány na položky **z rozpočtu MŠMT, kraje nebo obce (resp. zřizovatele)**. MŠMT přiděluje prostředky státního rozpočtu (tj. prostředky na „přímé vzdělávací výdaje“) **krajům**. V roce 2007 byly přímé náklady na vzdělávání z rozpočtové kapitoly 333-MŠMT poskytovány obecnímu a krajskému

školství prostřednictvím krajských úřadů přímým transferem z kapitoly 333-MŠMT na základě republikových a krajských normativů. Krajské úřady rozepisují a přidělují školám a předškolním a školským zařízením zřizovaným krajem a obcemi finanční prostředky na výdaje (přímé výdaje) prostřednictvím stanovených normativů na jednotku výkonů uvedených organizací.

Zatímco průměrná výše mezd zaměstnanců úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji, **platy učitelů se v jednotlivých krajích** diferencují spíše podle jiných hledisek. Hlavním z nich jsou **krajské normativy** operující s celkovým počtem žáků a s ohledem na jejich specifika podchycená v krajských normativních (velikost škol a počet žáků, vyučovaný studijní obor, počty dětí a žáků se zdravotním nebo sociálním postižením apod.). Vyhláška MŠMT č. 492/2005 Sb., o krajských normativních, ve znění pozdějších předpisů, kterou se stanoví členění normativů, ukazatele rozhodné pro jejich stanovení, jednotky výkonu pro jednotlivé krajské normativy, vztah mezi ukazateli a jednotkami výkonu, ukazatele pro výpočet minimální úrovně krajských normativů a zásady pro jejich zvýšení a jejich zveřejnění, nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2006. Učitelé jsou odměňováni podle platových tabulek, které jsou uvedeny v nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů, a platí pro odměňování učitelů od 1. 1. 2007.

Regionální rozdíly

Zmíněné skutečnosti je nutné vzít v úvahu při interpretaci údajů o výši průměrného platu učitelů v jednotlivých krajích a oblastech. Pokud jde o absolutní výši průměrných platů učitelů, **rozdíly jsou již na první pohled v jednotlivých krajích jen malé – zejména v případě mateřských a základních škol. Výraznější rozdíly v platech nalezneme pouze u vyšších odborných škol** – ve Zlínském kraji činí průměrný plat 32 050 Kč, což je zřetelně více než celorepublikový průměr 27 546 Kč. V Libereckém kraji je tato hodnota naopak nejnižší: 25 137 Kč. Zde nejspíše působí zmíněný faktor rozpočtových financí vázaných na konkrétní oborovou strukturu vyšších odborných škol v daném kraji.

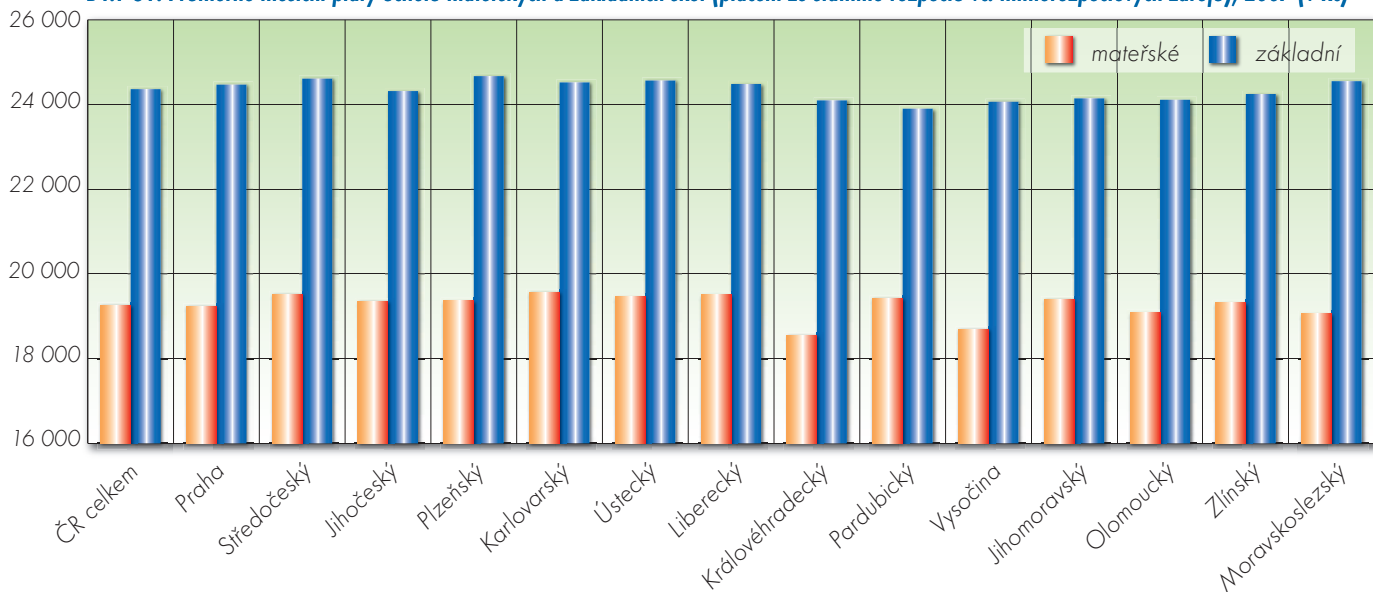
Platy učitelů jsou regionálně diferencovány v menší míře než platy zaměstnanců, které odrážejí zejména celkovou ekonomickou vyspělost kraje. Platy učitelů ve veřejné sféře se totiž odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socioekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Diference mezi platy učitelů v jednotlivých krajích jsou tak způsobovány zejména pevně danými faktory, jako jsou velikost škol a počet žáků, oborová struktura středních škol a vyšších odborných škol, počty žáků se zdravotním či jiným postižením.

Průměrné měsíční platy učitelů regionálního školství škol zřizovaných MŠMT, obcemi a kraji, **vyplácené jen ze státního rozpočtu, podle úrovní vzdělávání** jsou uvedeny v následující tabulce. Platy učitelů vyplácené jen ze státního rozpočtu jsou v porovnání s platy učitelů vyplácenými včetně mimorozpočtových zdrojů u mateřských, základních a středních škol jen o 70–180 Kč nižší. V případě konzervatoří a vyšších odborných škol je rozdíl vyšší, platy vyplácené ze státního rozpočtu jsou v obou druhích škol o více než 500 Kč nižší než platy vyplácené včetně mimorozpočtových zdrojů.

Obecně nejnižší platy (vyplácené jen ze státního rozpočtu) mají učitelé opět v mateřských školách – průměr za ČR 19 180 Kč, což je dáno především zařazením do nižší platové třídy, než je tomu u učitelů působících na vyšších úrovních vzdělávání. Na **základních školách** se díky úpravě platových poměrů zaměstnanců ve veřejných službách a správě průměrné měsíční platy učitelů (průměr za ČR 24 295 Kč) proti roku 2006 zvýšily (o 1 176 Kč).

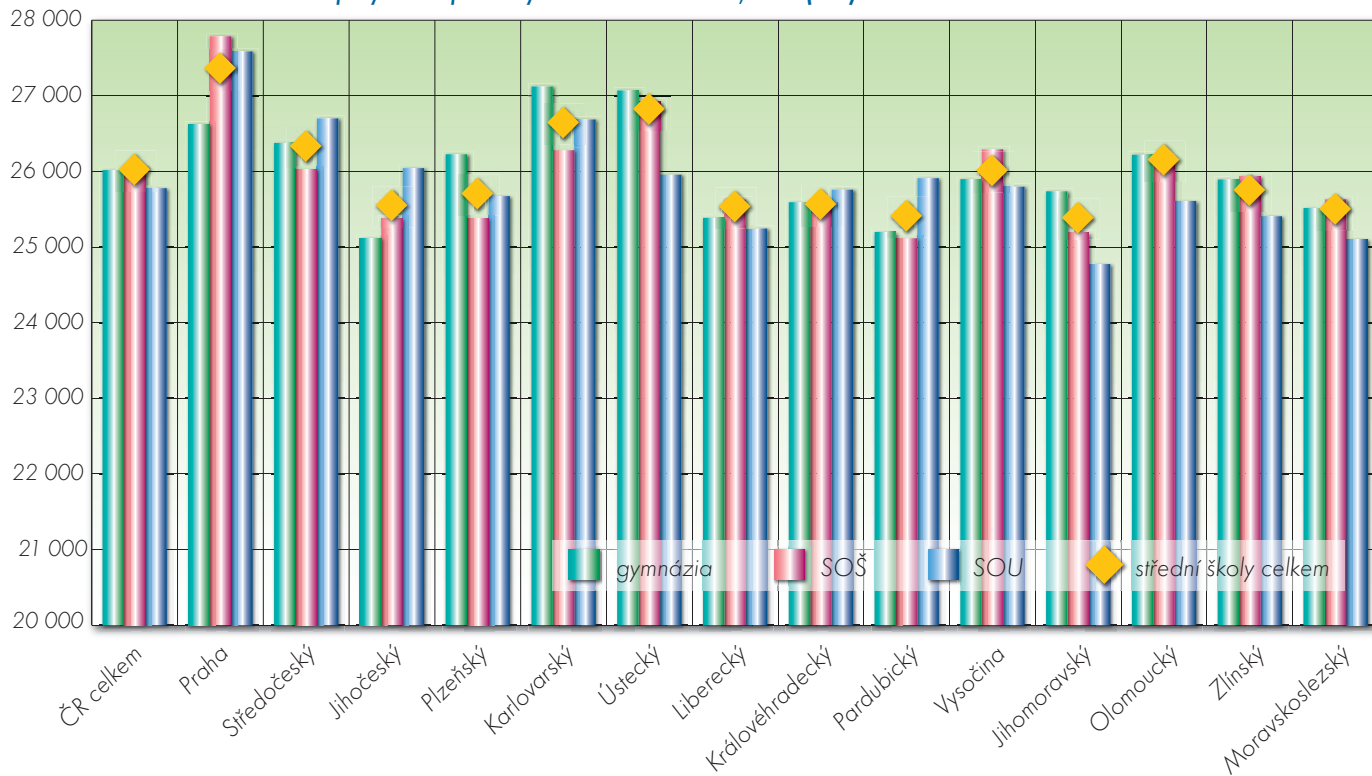

D1.1 T1: Průměrné měsíční platy učitelů (placených ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP, 2007, v Kč

Území	mateřské + MŠ pro děti se SVP	základní + ZŠ pro žáky se SVP	SŠ + SŠ pro žáky se SVP	z toho:				konz. + konz. pro žáky se zdr. post.	VOŠ
				gymnáz., šk. sport. zam.	SOŠ	SOU, SPV	SŠ pro žáky se SVP		
ČR celkem	19 254	24 364	25 989	26 019	26 044	25 780	26 335	25 979	27 546
CZ01 Praha	19 232	24 470	27 330	26 620	27 789	27 589	27 802	26 914	28 290
CZ011 Hlavní město Praha	19 232 (10.)	24 470 (7.)	27 330 (1.)	26 620 (3.)	27 789 (1.)	27 589 (1.)	27 802 (2.)	26 914 (1.)	28 290 (6.)
CZ02 Střední Čechy	19 524	24 611	26 300	26 378	26 028	26 703	26 069	x	28 108
CZ021 Středočeský kraj	19 524 (2.)	24 611 (2.)	26 300 (4.)	26 378 (4.)	26 028 (6.)	26 703 (2.)	26 069 (9.)	x x	28 108 (7.)
CZ03 Jihozápad	19 362	24 481	25 583	25 594	25 377	25 879	25 994	26 581	27 470
CZ031 Jihočeský kraj	19 359 (8.)	24 319 (8.)	25 516 (10.)	25 119 (14.)	25 376 (12.)	26 045 (4.)	26 853 (7.)	26 818 (2.)	28 601 (4.)
CZ032 Plzeňský kraj	19 366 (7.)	24 672 (1.)	25 671 (8.)	26 229 (5.)	25 380 (11.)	25 675 (9.)	25 387 (11.)	26 359 (4.)	25 458 (12.)
CZ04 Severozápad	19 485	24 556	26 741	27 086	26 746	26 170	27 777	25 233	27 590
CZ041 Karlovarský kraj	19 567 (1.)	24 523 (5.)	26 611 (3.)	27 125 (1.)	26 281 (4.)	26 689 (3.)	27 051 (6.)	x x	25 295 (13.)
CZ042 Ústecký kraj	19 457 (4.)	24 567 (3.)	26 790 (2.)	27 072 (2.)	26 923 (2.)	25 958 (5.)	27 915 (1.)	25 233 (6.)	28 337 (5.)
CZ05 Severovýchod	19 121	24 144	25 471	25 394	25 431	25 663	25 392	25 255	25 787
CZ051 Liberecký kraj	19 505 (3.)	24 486 (6.)	25 501 (11.)	25 388 (12.)	25 631 (9.)	25 247 (12.)	26 355 (8.)	x x	25 137 (14.)
CZ052 Královéhradecký kraj	18 552 (14.)	24 098 (12.)	25 532 (9.)	25 595 (10.)	25 554 (10.)	25 760 (8.)	24 557 (12.)	x x	26 179 (8.)
CZ053 Pardubický kraj	19 417 (5.)	23 902 (14.)	25 377 (13.)	25 200 (13.)	25 117 (14.)	25 912 (6.)	27 113 (4.)	25 255 (5.)	25 843 (10.)
CZ06 Jihovýchod	19 169	24 119	25 548	25 787	25 550	25 099	26 373	24 684	26 921
CZ061 Vysočina	18 687 (13.)	24 065 (13.)	25 978 (6.)	25 900 (7.)	26 294 (3.)	25 799 (7.)	24 431 (14.)	x x	28 656 (3.)
CZ062 Jihomoravský kraj	19 401 (6.)	24 146 (10.)	25 352 (14.)	25 739 (9.)	25 189 (13.)	24 776 (14.)	27 093 (5.)	24 684 (7.)	26 121 (9.)
CZ07 Střední Morava	19 194	24 178	25 928	26 082	26 069	25 513	25 919	26 777	30 815
CZ071 Olomoucký kraj	19 083 (11.)	24 113 (11.)	26 119 (5.)	26 222 (6.)	26 204 (5.)	25 611 (10.)	27 638 (3.)	x x	28 784 (2.)
CZ072 Zlínský kraj	19 317 (9.)	24 249 (9.)	25 718 (7.)	25 896 (8.)	25 929 (7.)	25 409 (11.)	24 517 (13.)	26 777 (3.)	32 050 (1.)
CZ08 Moravskoslezsko	19 055	24 552	25 468	25 517	25 634	25 106	25 639	24 602	25 656
CZ081 Moravskoslezský kraj	19 055 (12.)	24 552 (4.)	25 468 (12.)	25 517 (11.)	25 634 (8.)	25 106 (13.)	25 639 (10.)	24 602 (8.)	25 656 (11.)

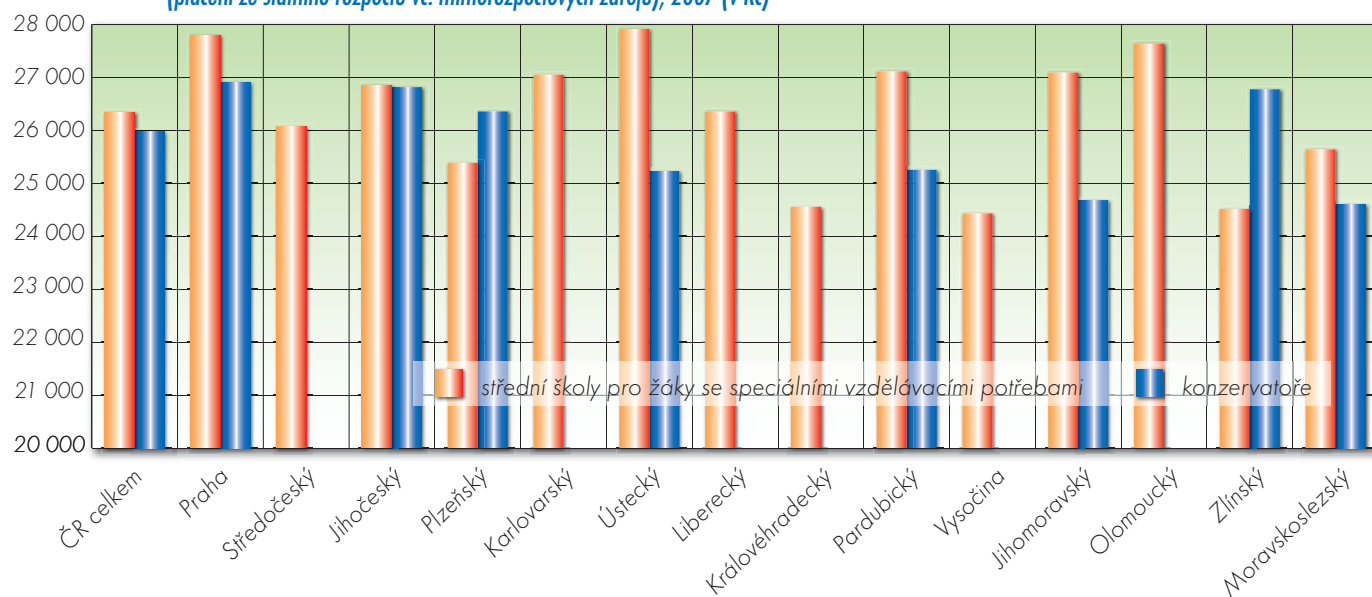
D1.1 G1: Průměrné měsíční platy učitelů mateřských a základních škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů), 2007 (v Kč)

D1.1 G2: Průměrné měsíční platy učitelů jednotlivých druhů středních škol, 2006 (v Kč)

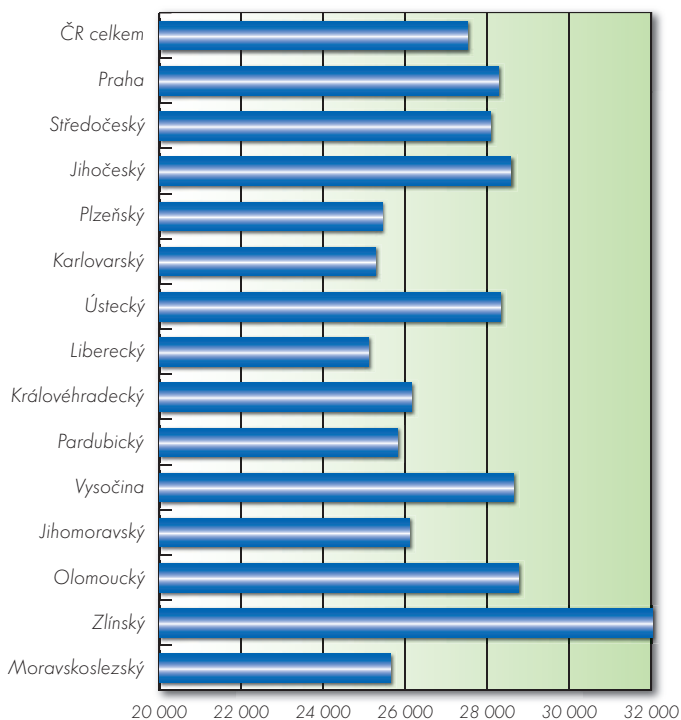

D1.1 G3: Průměrné měsíční platy učitelů středních škol pro žáky se SVP a konzervatoři včetně konzervatoři pro žáky se zdravotním postižením (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů), 2007 (v Kč)

D1.1 G4: Průměrné měsíční platy učitelů vyšších odborných škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů), 2007 (v Kč)

Učitelé středních škol mají platy o něco vyšší – 25 816 Kč a na jednotlivých typech škol se pohybují v rozmezí 25,6 až 26,2 tis. Kč (tedy učitelé středních odborných učilišť včetně středisek praktického

vyučování pobírají průměrný plat 25 620 Kč a učitelé středních škol včetně SŠ pro žáky se SVP 26 195 Kč). Učitelé konzervatoří pobírají průměrný plat 25 459 Kč. Nejvyšší platy byly v roce 2007 na vyšších odborných školách (26 999 Kč). Platové zařazení učitelů do platových tříd na jednotlivých vzdělávacích stupních kromě učitelů mateřských škol (tj. učitelů na základních a středních školách, konzervatořích, vyšších odborných školách a školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP) je podle platného katalogu prací stejné a závisí na nejnáročnější činnosti, kterou na učitelé zaměstnavatel požaduje v rámci druhu práce sjednaného v pracovní smlouvě a na základě plnění kvalifikačních předpokladů.

Jak již bylo řečeno, platy učitelů ve veřejné sféře se odvíjejí na jednotlivých školách od výše rozpočtu resortu školství, normativů a dalších pevných faktorů (velikost škol, tříd, počtu žáků, oborové struktury středních a vyšších odborných škol).

Zaměstnavatel (odměňující své zaměstnance podle § 109 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce) zařazuje zaměstnance do platových tříd podle nejnáročnější činnosti, kterou na něm požaduje v rámci druhu práce sjednaného v pracovní smlouvě, a na základě plnění kvalifikačních předpokladů, popř. kvalifikačních požadavků, pokud je stanovil vnitřním platovým předpisem.⁸

Platový tarif je určen platovou třídou a platovým stupněm v platových tabulkách. Platová třída stanoví nejnáročnější druh činnosti, který zaměstnavatel může na zaměstnanci požadovat v rámci sjednaného druhu práce. Platový stupeň stanoví počet započtených odpracovaných let. K zařazování do platových tříd slouží katalog prací, který je upraven nařízením vlády č. 469/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů. S účinností

⁸ § 123 zákoníku práce a § 3 nařízení vlády č. 564/2006 Sb., ze dne 6. 12. 2005, o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů, které platí pro odměňování zaměstnanců od 1. 1. 2007.

D1.1 T2: Průměrné měsíční platy učitelů (placeni ze státního rozpočtu) na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP, 2007, v Kč

Území	materské + MŠ pro děti se SVP	základní + ZŠ pro žáky se SVP	SŠ + SŠ pro žáky se SVP	z toho:				konz. + konz. pro žáky se zdr. post.	VOŠ
				gymnáz., šk. sport. zam.	SOŠ	SOU, SPV	SŠ pro žáky se SVP		
ČR celkem	19 180	24 295	25 816	25 847	25 860	25 620	26 195	25 459	26 999
CZ01 Praha	18 909	24 036	26 216	25 571	26 690	26 128	26 975	25 761	27 054
CZ011 Hlavní město Praha	18 909 (12.)	24 036 (12.)	26 216 (4.)	25 571 (9.)	26 690 (2.)	26 128 (3.)	26 975 (6.)	25 761 (4.)	27 054 (7.)
CZ02 Střední Čechy	19 491	24 586	26 267	26 376	26 007	26 602	26 065	x	28 105
CZ021 Středočeský kraj	19 491 (2.)	24 586 (1.)	26 267 (3.)	26 376 (3.)	26 007 (6.)	26 602 (1.)	26 065 (9.)	x	28 105 (5.)
CZ03 Jihozápad	19 290	24 428	25 505	25 575	25 276	25 784	25 942	26 581	27 390
CZ031 Jihočeský kraj	19 335 (6.)	24 307 (7.)	25 463 (11.)	25 116 (14.)	25 321 (11.)	25 947 (4.)	26 772 (7.)	26 818 (1.)	28 498 (3.)
CZ032 Plzeňský kraj	19 238 (9.)	24 569 (2.)	25 562 (8.)	26 190 (5.)	25 212 (12.)	25 584 (9.)	25 357 (11.)	26 359 (3.)	25 419 (12.)
CZ04 Severozápad	19 445	24 496	26 669	27 057	26 658	26 071	27 774	25 233	27 590
CZ041 Karlovarský kraj	19 525 (1.)	24 407 (6.)	26 518 (2.)	27 022 (2.)	26 193 (4.)	26 588 (2.)	27 051 (5.)	x	25 295 (13.)
CZ042 Ústecký kraj	19 417 (4.)	24 527 (3.)	26 726 (1.)	27 070 (1.)	26 835 (1.)	25 860 (5.)	27 912 (1.)	25 233 (6.)	28 337 (4.)
CZ05 Severovýchod	19 095	24 128	25 431	25 414	25 374	25 582	25 340	25 245	25 727
CZ051 Liberecký kraj	19 459 (3.)	24 467 (5.)	25 531 (9.)	25 505 (12.)	25 641 (8.)	25 231 (12.)	26 304 (8.)	x	25 051 (14.)
CZ052 Královéhradecký kraj	18 538 (14.)	24 064 (11.)	25 467 (10.)	25 568 (10.)	25 480 (10.)	25 666 (8.)	24 493 (13.)	x	26 158 (8.)
CZ053 Pardubický kraj	19 395 (5.)	23 908 (14.)	25 306 (13.)	25 200 (13.)	25 019 (14.)	25 790 (6.)	27 097 (3.)	25 245 (5.)	25 761 (10.)
CZ06 Jihovýchod	19 109	24 100	25 506	25 757	25 517	25 027	26 352	24 613	26 920
CZ061 Vysočina	18 648 (13.)	24 032 (13.)	25 950 (6.)	25 950 (6.)	26 264 (3.)	25 687 (7.)	24 429 (14.)	x	28 652 (2.)
CZ062 Jihomoravský kraj	19 332 (7.)	24 133 (9.)	25 305 (14.)	25 676 (8.)	25 155 (13.)	24 723 (14.)	27 067 (4.)	24 613 (7.)	26 121 (9.)
CZ07 Střední Morava	19 168	24 146	25 903	26 081	26 047	25 451	25 917	26 777	28 240
CZ071 Olomoucký kraj	19 061 (10.)	24 081 (10.)	26 095 (5.)	26 224 (4.)	26 181 (5.)	25 548 (10.)	27 634 (2.)	x	28 784 (1.)
CZ072 Zlínský kraj	19 285 (8.)	24 216 (8.)	25 691 (7.)	25 890 (7.)	25 908 (7.)	25 349 (11.)	24 517 (12.)	26 777 (2.)	27 674 (6.)
CZ08 Moravskoslezsko	19 000	24 508	25 458	25 505	25 597	25 154	25 559	24 568	25 579
CZ081 Moravskoslezský kraj	19 000 (11.)	24 508 (4.)	25 458 (12.)	25 505 (11.)	25 597 (9.)	25 154 (13.)	25 559 (10.)	24 568 (8.)	25 579 (11.)

ností od 31. 12. 2006 byla provedena změna katalogu prací nařízením vlády č. 568/2006 Sb.

Pro zařazování pedagogických pracovníků dle katalogu prací je například pro učitele mateřské školy doporučena tarifní třída 8 až 10, příp. třída 11 (pro metodika koncepce vzdělávání MŠ). Dále pro učitele, učitele praktického vyučování, učitele odborného výcviku, učitele základní školy, základní umělecké školy, střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy a školy (třídy) samostatně zřízené pro děti, žáky a studenty se SVP tarifní třída 9 až 12, příp. 13 (např. stanovování koncepce rozvoje oboru středního vzdělání s maturitní zkouškou nebo oboru vzdělání ukončeného absolutoriem nebo rámcových vzdělávacích programů, tj. činnosti přesahující rámec školy, atd.), příp. až třída 14 (tvorba celostátních nebo mezinárodních programů vzdělávání).

Meziroční srovnání ukazatele

Ukazatel meziroční index charakterizuje **meziroční růst/pokles průměrného měsíčního hrubého platu učitelů v procentech** a vyjadřuje, o kolik procent se zvýšil/snížil tento plat v daném období (za rok 2007) oproti stejnému období předchozího roku (2006).

Meziroční srovnání průměrného měsíčního platu učitelů je přitom členěno **podle úrovně vzdělávání**, na které učitel učí, tj. na meziroční růsty (indexy) platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol; mateřských, základních, středních – gymnáziích včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření, středních školách s obory středních odborných škol, středních školách s obory středních odborných učilišť včetně středisek praktického vyučování, středních školách pro žáky se SVP, konzervatořích a vyšších odborných školách.

Růst průměrných měsíčních platů učitelů placených ze státního rozpočtu včetně mimorozpočtových zdrojů v průměru za ČR

celkem podle jednotlivých typů a druhů škol se v roce 2007 v porovnání s rokem 2006 pohyboval v rozmezí od 4,9 % (u mateřských škol) až do 7,9 % (u středních škol pro žáky se SVP). V základních školách se jednalo o nárůst měsíčních platů učitelů o 5,0 %, ve středních odborných školách a stejně tak ve středních odborných učilištích včetně středisek praktického vyučování o 6,0 %, na gymnáziích a školách s rozšířenou výukou sportovního zaměření o 6,2 % a na konzervatořích o 6,5 %. U učitelů vyšších odborných škol činil nárůst průměrných platů 6,8 %. Meziroční nárůst průměrných měsíčních platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol byl způsoben především zvýšením platových tarifů v platových tabulkách.

Podle jednotlivých typů a druhů škol a **jednotlivých krajů** se hodnoty relativního ukazatele pohybují v poměrně malém rozpětí – zejména v případě mateřských a základních škol. **Výraznější krajové diference meziročního nárůstu průměrných platů placených ze státního rozpočtu včetně mimorozpočtových zdrojů nalezneme u vyšších odborných škol** – a to od nejnižšího meziročního nárůstu o 1,9 % v Moravskoslezském kraji až po nejvyšší meziroční nárůst o 15,2 % ve Zlínském kraji.

Další **vysoké hodnoty meziročního růstu průměrného měsíčního hrubého platu učitelů** placených ze státního rozpočtu včetně mimorozpočtových zdrojů byly zaznamenány u vyšších odborných škol v kraji Vysočina, v Olomouckém a Ústeckém kraji. Dále také u konzervatořích v Plzeňském a Jihočeském kraji a u středních škol pro žáky se SVP v Olomouckém a Jihomoravském kraji.

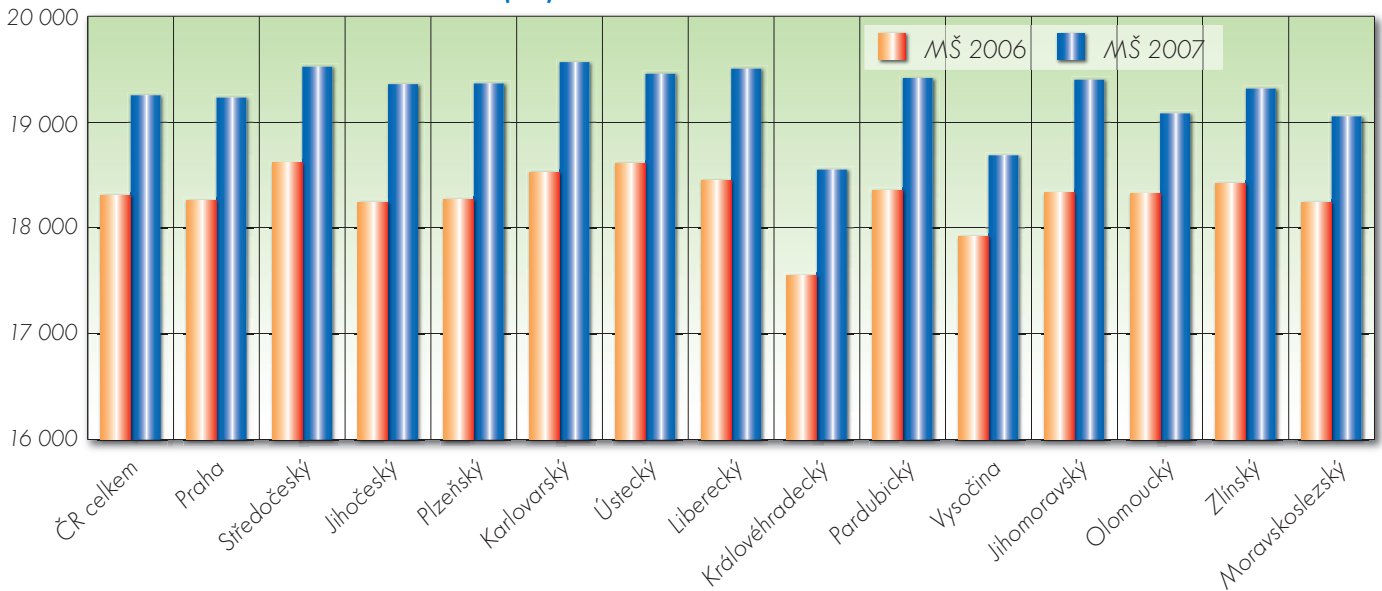
Naopak **nejnižší hodnoty meziročního relativního růstu průměrného měsíčního hrubého platu učitelů** placených ze státního rozpočtu včetně mimorozpočtových zdrojů v roce 2007 proti roku 2006 byly zaznamenány u středních škol pro žáky se SVP v Plzeňském kraji,

D1.1 T3: Meziroční relativní srovnání (růst / pokles) průměrných měsíčních platů učitelů (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) na jednotlivých typech a druzích škol za rok 2007 vzhledem k roku 2006, v %

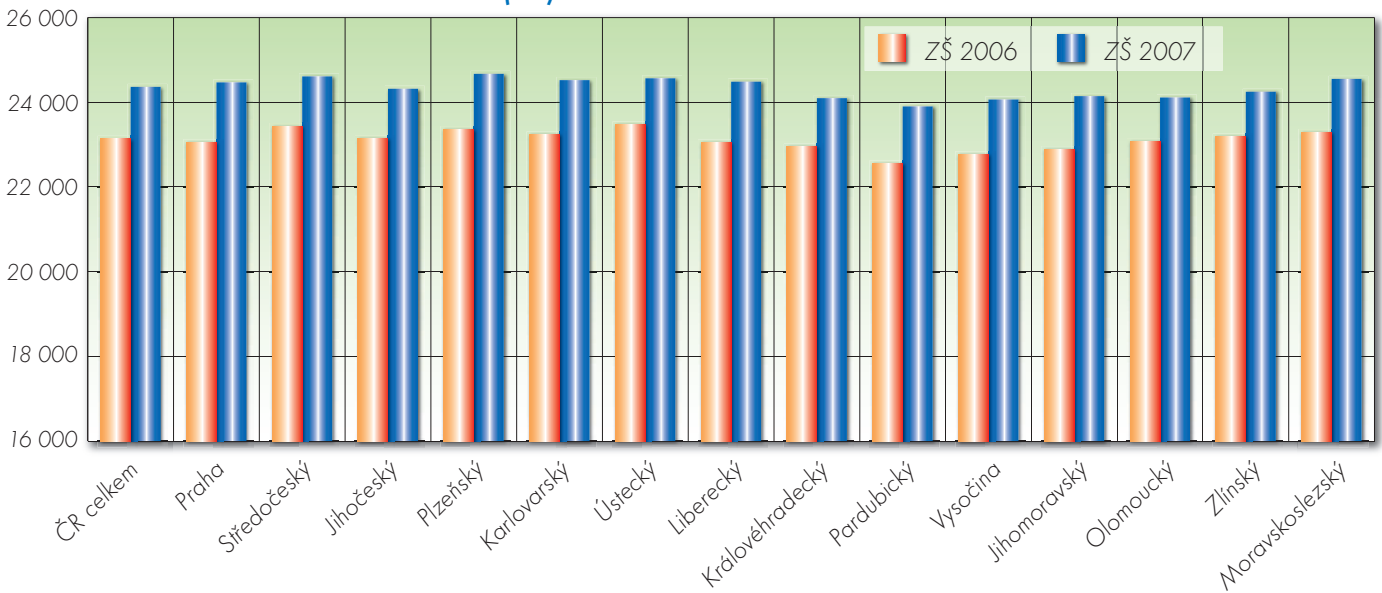
Území	mateřské + MŠ pro děti se SVP	základní + ZŠ pro žáky se SVP	SŠ + SŠ pro žáky se SVP	z toho:				konz. + konz. pro žáky se zdr. post.	VOŠ
				gymnáz., šk. sport. zam.	SOŠ	SOU, SPV	SŠ pro žáky se SVP		
ČR celkem	4,9	5,0	6,2	6,2	6,0	6,0	7,9	6,5	6,8
CZ01 Praha	5,1	5,8	7,8	7,4	7,8	8,5	8,7	6,7	6,2
CZ011 Hlavní město Praha	5,1 (8.)	5,8 (2.)	7,8 (1.)	7,4 (2.)	7,8 (1.)	8,5 (1.)	8,7 (5.)	6,7 (4.)	6,2 (8.)
CZ02 Střední Čechy	4,7	4,8	7,0	8,1	6,0	6,9	8,7	x	5,8
CZ021 Středočeský kraj	4,7 (9.)	4,8 (11.)	7,0 (2.)	8,1 (1.)	6,0 (8.)	6,9 (4.)	8,7 (4.)	x x	5,8 (9.)
CZ03 Jihozápad	5,7	5,0	5,5	5,7	5,3	5,9	3,2	9,4	5,9
CZ031 Jihočeský kraj	5,8 (1.)	4,8 (9.)	6,4 (5.)	5,7 (8.)	6,0 (9.)	7,8 (2.)	7,4 (8.)	8,5 (2.)	7,9 (5.)
CZ032 Plzeňský kraj	5,6 (2.)	5,3 (5.)	4,2 (14.)	5,7 (9.)	4,4 (13.)	3,3 (14.)	0,1 (14.)	10,3 (1.)	2,5 (13.)
CZ04 Severozápad	4,6	4,7	6,3	6,1	6,6	5,5	8,2	3,9	7,7
CZ041 Karlovarský kraj	5,3 (7.)	5,2 (6.)	6,3 (6.)	6,7 (5.)	6,3 (5.)	5,8 (7.)	6,3 (11.)	x x	5,4 (10.)
CZ042 Ústecký kraj	4,3 (11.)	4,5 (12.)	6,3 (7.)	5,9 (6.)	6,7 (4.)	5,4 (10.)	8,6 (6.)	3,9 (7.)	8,5 (4.)
CZ05 Severovýchod	5,4	5,4	5,4	5,3	5,1	5,8	7,4	3,3	4,6
CZ051 Liberecký kraj	5,4 (5.)	5,9 (1.)	5,7 (9.)	4,8 (13.)	6,1 (6.)	5,4 (9.)	6,3 (12.)	x x	6,6 (6.)
CZ052 Královéhradecký kraj	5,4 (6.)	4,8 (10.)	5,1 (12.)	5,4 (11.)	4,2 (14.)	5,6 (8.)	7,1 (9.)	x x	3,5 (12.)
CZ053 Pardubický kraj	5,5 (4.)	5,6 (3.)	5,6 (10.)	5,5 (10.)	5,1 (10.)	6,4 (5.)	9,1 (3.)	3,3 (8.)	4,5 (11.)
CZ06 Jihovýchod	5,1	5,2	6,5	6,7	6,4	5,8	8,2	7,6	7,7
CZ061 Vysočina	4,1 (13.)	5,4 (4.)	6,0 (8.)	5,3 (12.)	7,1 (3.)	5,2 (12.)	4,9 (13.)	x x	10,8 (2.)
CZ062 Jihomoravský kraj	5,5 (3.)	5,2 (7.)	6,6 (4.)	7,2 (3.)	6,1 (7.)	6,1 (6.)	9,3 (2.)	7,6 (3.)	6,4 (7.)
CZ07 Střední Morava	4,3	4,3	6,3	6,2	6,0	6,3	8,6	6,6	13,4
CZ071 Olomoucký kraj	4,0 (14.)	4,3 (14.)	6,9 (3.)	5,7 (7.)	7,2 (2.)	7,2 (3.)	9,8 (1.)	x x	10,1 (3.)
CZ072 Zlínský kraj	4,6 (10.)	4,4 (13.)	5,6 (11.)	6,7 (4.)	4,8 (12.)	5,3 (11.)	6,9 (10.)	6,6 (5.)	15,2 (1.)
CZ08 Moravskoslezsko	4,3	5,1	5,0	4,5	4,9	4,7	8,2	4,9	1,9
CZ081 Moravskoslezský kraj	4,3 (12.)	5,1 (8.)	5,0 (13.)	4,5 (14.)	4,9 (11.)	4,7 (13.)	8,2 (7.)	4,9 (6.)	1,9 (14.)

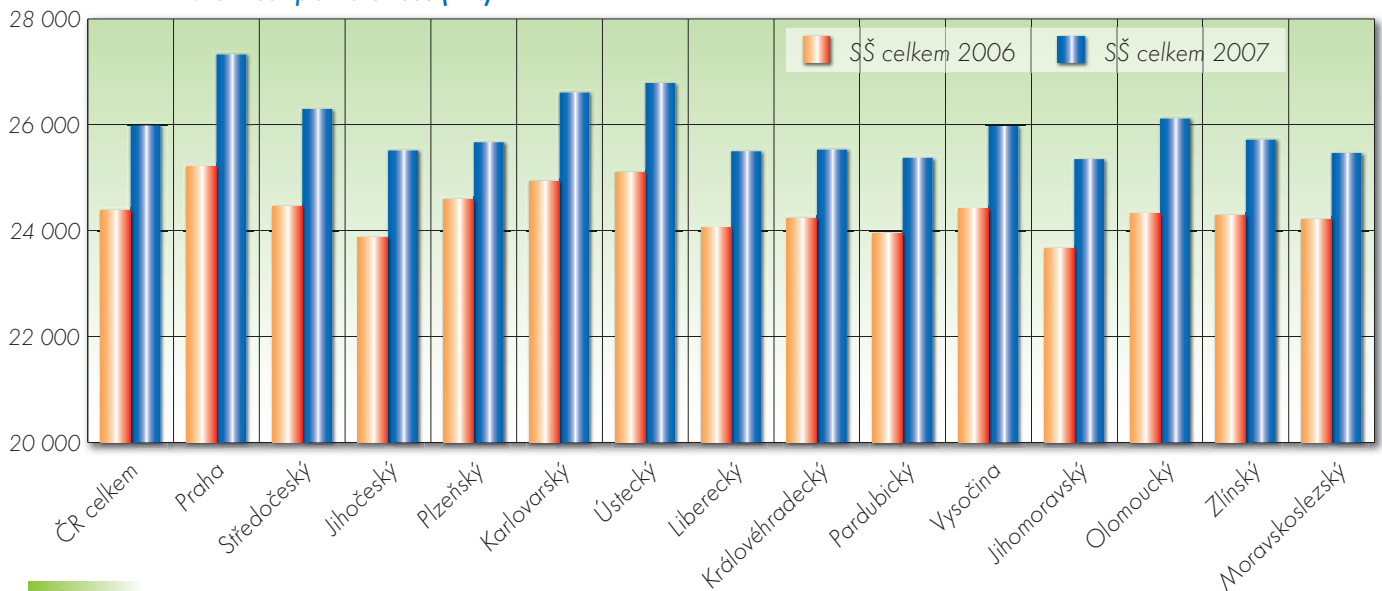
D1.1 G5.1: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů mateřských škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 vzhledem k roku 2006 (v Kč)

D1.1 G5.2: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů základních škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 vzhledem k roku 2006 (v Kč)

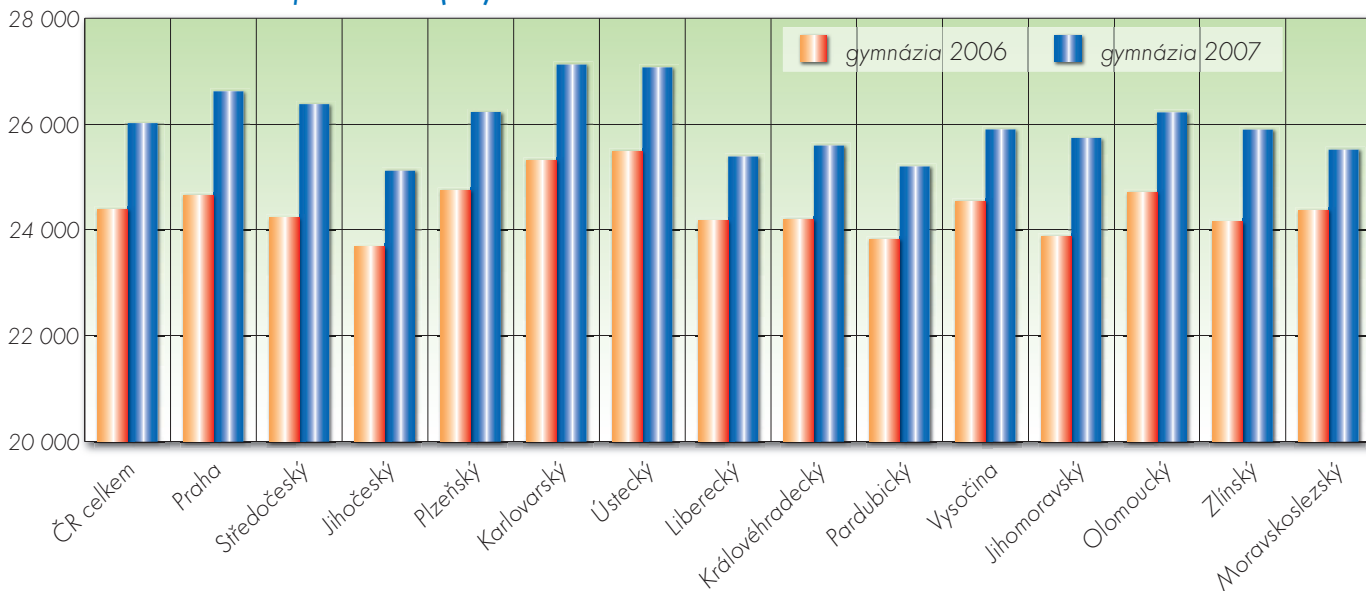

D1.1 G6.1: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů středních škol celkem (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 proti roku 2006 (v Kč)

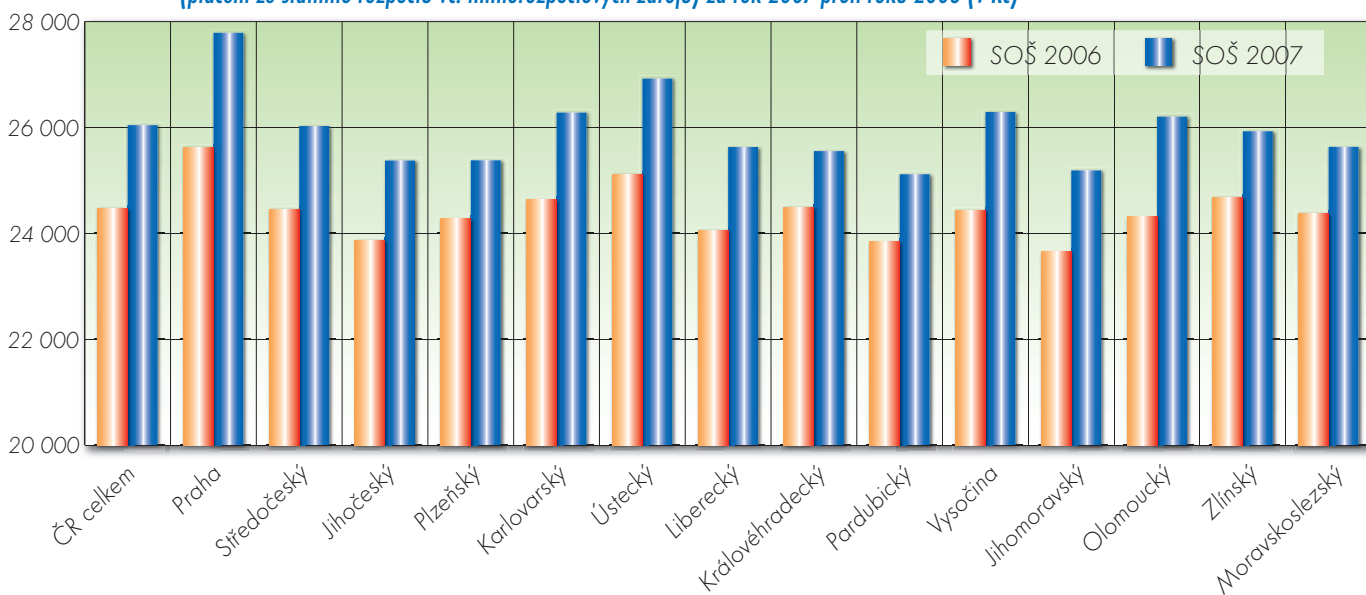

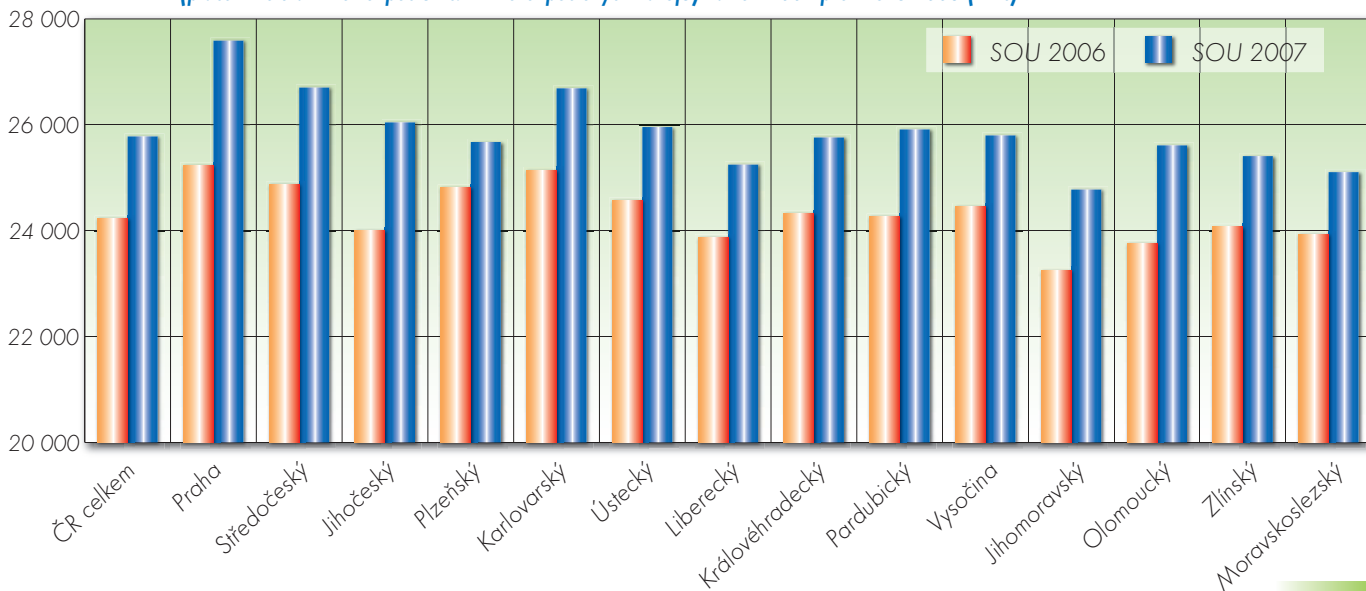
D1.1 G6.2: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů gymnázií (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 proti roku 2006 (v Kč)

D1.1 G6.3: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů středních odborných škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 proti roku 2006 (v Kč)

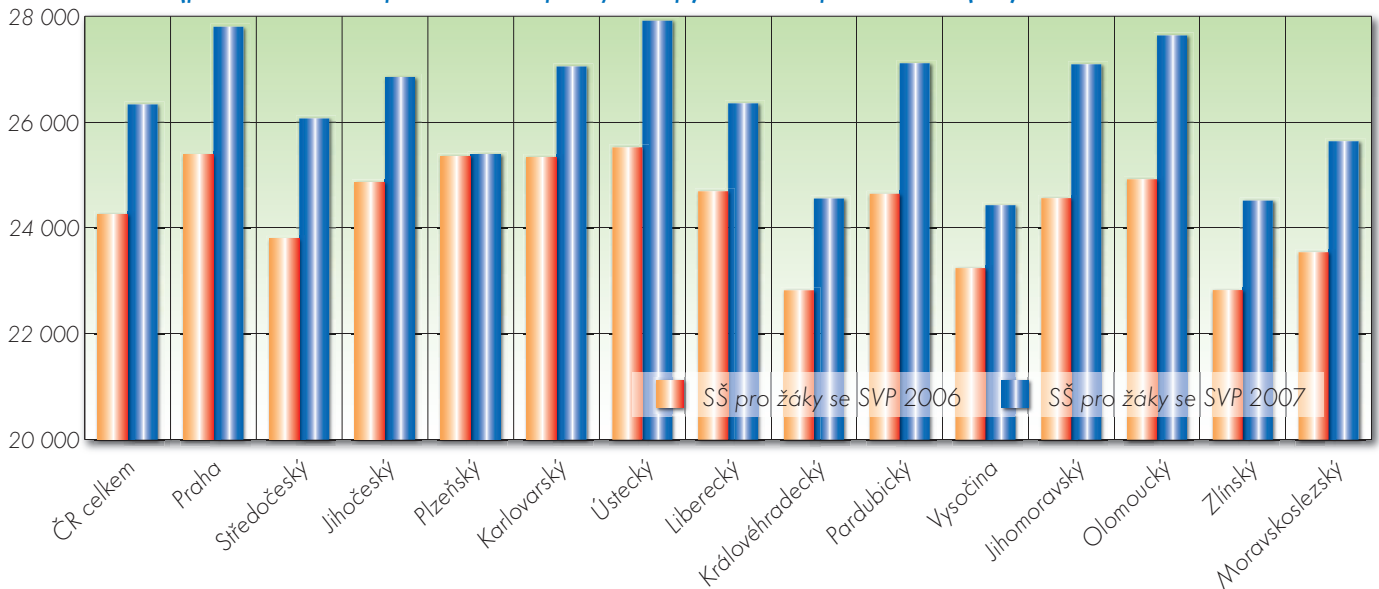

D1.1 G6.4: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů středních odborných učilišť (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 proti roku 2006 (v Kč)

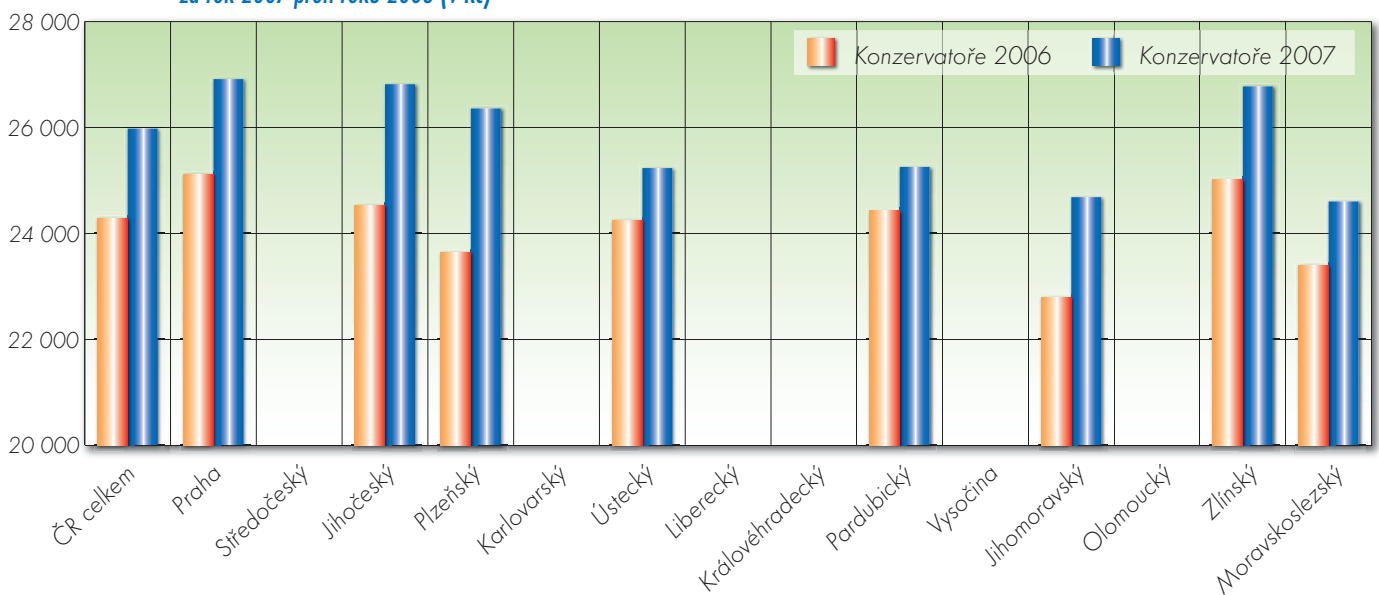

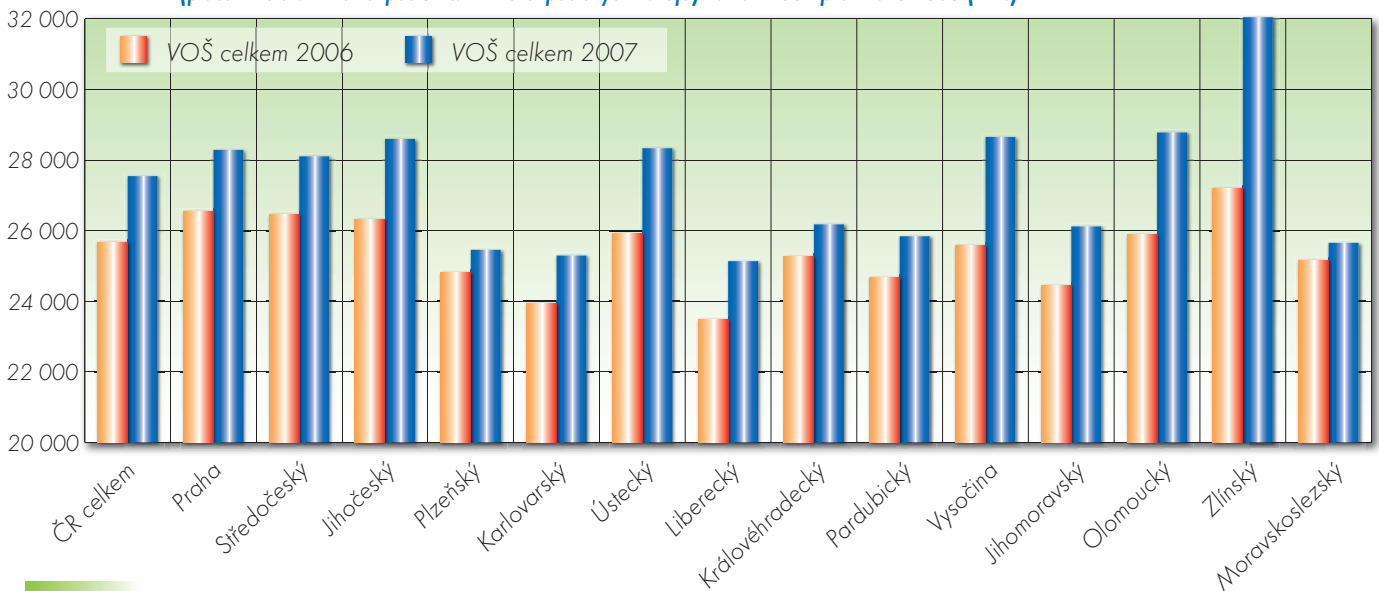
D1.1 G6.5: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů středních škol pro žáky se SVP (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 proti roku 2006 (v Kč)

D1.1 G7.1: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů konzervatoří (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 proti roku 2006 (v Kč)

D1.1 G7.2: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů vyšších odborných škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 proti roku 2006 (v Kč)

u vyšších odborných škol v Moravskoslezském kraji a v Plzeňském kraji, u středních odborných učilišť včetně středisek praktického vyučování v Plzeňském kraji a u konzervatoří v Pardubickém kraji.

Jak již bylo řečeno, platy učitelů ve veřejné sféře se odvíjejí na jednotlivých školách od výše rozpočtu resortu školství, republikových a krajských normativů a dalších pevně daných faktorů (velikost škol, tříd, počtu žáků, oborové struktury středních a vyšších odborných škol, počtu žáků se zdravotním či jiným postižením).

D 1.2 Platy pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol

Charakteristika ukazatele

Na školách působí kromě učitelů ještě další pedagogičtí pracovníci. Pedagogický pracovník je tedy širší pojem než učitel a zahrnuje kromě učitelů i vychovatele, ředitele škol a školských zařízení, zástupce ředitelů škol a školských zařízení, zástupce ředitelů pro výchovnou činnost mimo vyučování – učitele a vychovatele, výchovné poradce, učitele v zařízeních pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, vedoucí pedagogické pracovníky, ředitele pedagogicko-psychologických porad, dále učitele odborného výcviku a ostatní pedagogické pracovníky (tj. ostatní pedagogické pracovníky, speciální pedagogy, psychology, pedagogy volného času, asistenty pedagoga a trenéry).

Ukazatel charakterizuje průměrnou měsíční výši hrubých platů pedagogických pracovníků. Podávaný přehled je přitom členěn podle vzdělávací úrovně, na které pedagog působí, tj. na platy pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol: mateřských, základních, středních – gymnázií včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření, středních škol s obory středních odborných škol, středních škol s obory středních odborných učilišť včetně středisek praktického vyučování, středních škol pro žáky se SVP, konzervatoří a vyšších odborných škol.

Údaje o průměrných měsíčních platech pedagogických pracovníků uvádíme pro účely tohoto ukazatele pouze za školy veřejné (zřizované MŠMT, obcemi a kraji) a z důvodu porovnatelnosti s údaji o průměrných platech v ČR a v nepodnikatelské sféře uvádíme zaměstnance (včetně vedoucích pracovníků) odměňované nejen z prostředků státního rozpočtu, ale i z jiných zdrojů. Údaje o pedagogických pracovnících bez vedoucích zaměstnanců jsou uvedeny v podkapitole D1.2.1.

Metodika výpočtu

$$\frac{MP_i}{Ped_i} : 12 \times 1000$$

MP – roční (kumulativní za 12 měsíců) hrubé platy v tis. Kč, vyplácené z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci, zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení a zastupování, zvláštní příplatky, odměny za přespočetné hodiny, platy za přesčas, ostatní příplatky) a nenárokové složky platu (osobní příplatky a odměny). Jedná se o mzdové prostředky ze státního rozpočtu včetně mimorozpočtových zdrojů vyplácené pedagogickým pracovníkům.

Ped – průměrný přepočtený počet pedagogických pracovníků za kalendářní rok

i – jednotlivé druhy škol (mateřské; základní; střední školy; konzervatoře; a vyšší odborné školy) a typy škol (gymnázia včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření, střední odborné školy, střední odborná učiliště včetně středisek praktického vyučování a střední školy určené pro žáky se SVP)

Za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj

Platový řád: § 109 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce (dříve zákon č. 143/92 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech).

Průměrný měsíční nominální plat pedagogických pracovníků (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé platy zahrnují platy celkem, tj. peněžité plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení a zastupování, zvláštní příplatky, odměny za přespočetné hodiny, platy za přesčas, ostatní příplatky) a nenárokové složky platu (osobní příplatky a odměny).

Průměrný měsíční plat pedagogických pracovníků zahrnuje kromě mzdových prostředků ze státního rozpočtu také finanční prostředky z mimorozpočtových zdrojů, tedy z jiné činnosti, z fondu odměn, z ESF a z ostatních zdrojů.

Zdroj dat

➤ výkaz Škol (MŠMT) P 1 – 04 Čtvrtletní výkaz o pracovních a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2007)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku
Průměrné měsíční nominální platy pedagogických pracovníků jsou o něco nižší než platy učitelů, protože zahrnují také kategorie pedagogických pracovníků s nižším platovým ohodnocením.

Průměrné měsíční nominální platy pedagogických pracovníků regionálního školství škol zřizovaných MŠMT, obcemi a kraji, vyplácené ze státního rozpočtu včetně mimorozpočtových zdrojů, podle úrovně vzdělávání jsou uvedeny v následující tabulce a grafech. **Obecně nejnižší platy mají pedagogičtí pracovníci v mateřských školách** – celorepublikový průměr činí 19 195 Kč. **Na základních školách se průměrné platy pedagogických pracovníků** (celorepublikový průměr 24 082 Kč) za rok 2007 přibližují k průměrným platům středních škol.

Pedagogičtí pracovníci středních škol mají platy o něco vyšší, a to za ČR celkem v rozpětí od 23,5 až do 26,0 tis. Kč (z toho pedagogičtí pracovníci gymnázií a škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření pobírají průměrný plat 25 967 Kč, pedagogičtí pracovníci středních odborných škol 26 020 Kč, pedagogičtí pracovníci středních odborných učilišť včetně středisek praktického vyučování 23 475 Kč a pedagogičtí pracovníci středních škol určených pro žáky se SVP 23 893 Kč). **Platy pedagogických pracovníků konzervatoří činí průměrně v ČR 25 963 Kč. Nejvyšší platy pedagogických pracovníků byly v roce 2007 na vyšších odborných školách** (celorepublikový průměr 27 533 Kč). Platové zařazení pedagogických pracovníků do platových tříd na jednotlivých vzdělávacích stupních je podle platného katalogu prací stejné jako u učitelů (kromě učitelů mateřských škol).

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i **regionální rozdíly**. Jak však uvidíme dále, krajová diference platů pedagogických pracovníků je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje (jsou započteny i podnikatelské, tržní subjekty), platy pedagogických pracovníků ve veřejných vzdělávacích institucích jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT. U platů pedagogických pracovníků platí obdobné faktory jako u platů učitelů.

Zatímco průměrná výše mezd zaměstnanců úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji (jak již bylo naznačeno), **platy pedagogických pracovníků se v jednotlivých krajích diferencují spíše podle jiných hledisek**. Hlavním z nich jsou **republi-**

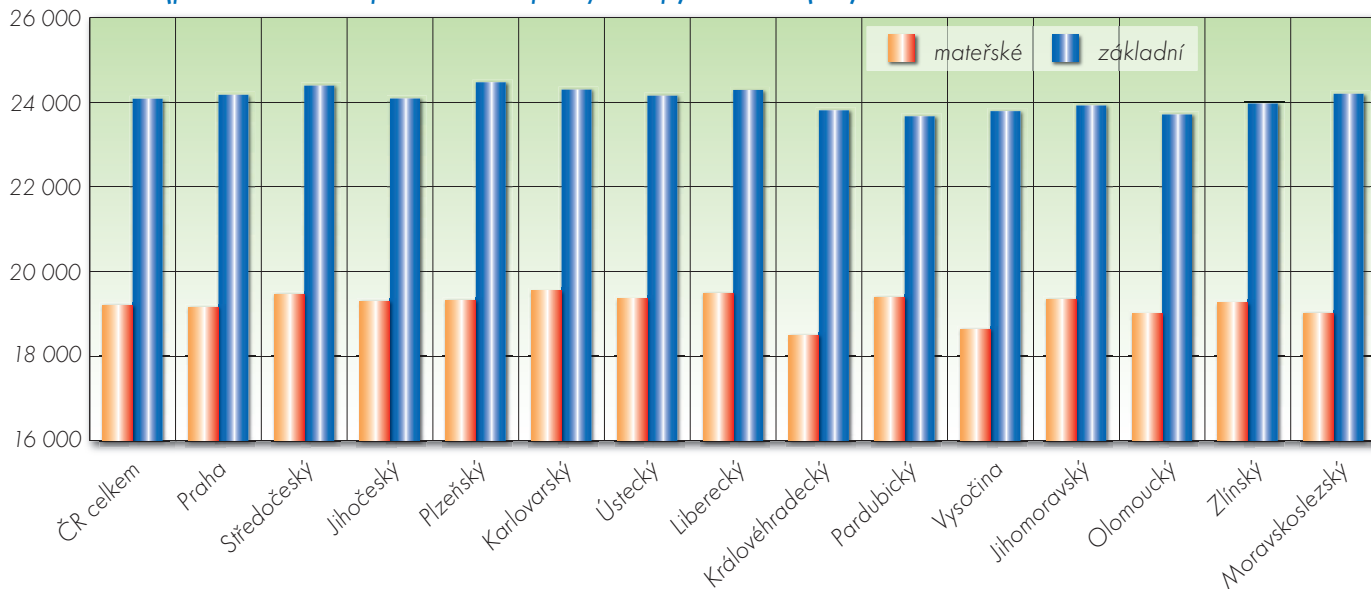
kové normativy, v krajích jsou to **krajské normativy** (jak již bylo uvedeno i v předchozí kapitole u učitelů). Vyhláška MŠMT č. 492/2005 Sb., o krajských normativy, ve znění pozdějších předpisů, kterou se stanoví členění normativů, ukazatele rozhodné pro jejich stanovení, jednotky výkonu pro jednotlivé krajské normativy, vztah mezi ukazateli a jednotkami výkonu, ukazatele pro výpočet minimální úrovně krajských normativů a zásady pro jejich zvýšení a jejich zveřejnění, nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2006.

Regionální rozdíly

Údaje v následující tabulce udávají výši průměrného platu pedagogických pracovníků, vyplaceného **ze státního rozpočtu včetně mimorozpočtových zdrojů**, v jednotlivých krajích a oblastech podle jednotlivých typů a druhů škol. Pokud jde o absolutní výši průměrných platů pedagogických pracovníků, **rozdíly jsou již na první pohled v jednotlivých krajích jen malé – zejména v případě základních a mateřských škol. Výraznější rozdíly v platech nalezneme pouze u vyš-**

D1.2 T1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP, 2007, v Kč													
Území		mateřské + MŠ pro děti se SVP	základní + ZŠ pro žáky se SVP	SŠ + SŠ pro žáky se SVP	z toho:				konz. + konz. pro žáky se zdr. post.		VOŠ		
					gymnáz., šk. sport. zam.	SOŠ	SOU, SPV	SŠ pro žáky se SVP					
ČR celkem		19 195	24 082	24 992	25 967	26 020	23 475	23 893	25 963	27 533			
CZ01	Praha	19 149	24 175	26 762	26 592	27 778	25 147	26 427	26 885	28 290			
CZ011	Hlavní město Praha	19 149 (10.)	24 175 (6.)	26 762 (1.)	26 592 (3.)	27 778 (1.)	25 147 (1.)	26 427 (1.)	26 885 (1.)	28 290 (6.)			
CZ02	Střední Čechy	19 458	24 391	25 318	26 320	25 988	24 202	23 646	x	28 108			
CZ021	Středočeský kraj	19 458 (3.)	24 391 (2.)	25 318 (4.)	26 320 (4.)	25 988 (6.)	24 202 (2.)	23 646 (7.)	x	28 108 (7.)			
CZ03	Jihozápad	19 308	24 263	24 576	25 507	25 347	23 553	22 826	26 581	27 470			
CZ031	Jihočeský kraj	19 299 (8.)	24 087 (8.)	24 510 (10.)	25 021 (14.)	25 370 (11.)	23 580 (4.)	22 619 (14.)	26 818 (2.)	28 601 (4.)			
CZ032	Plzeňský kraj	19 318 (7.)	24 471 (1.)	24 663 (8.)	26 165 (6.)	25 315 (12.)	23 518 (7.)	23 030 (11.)	26 359 (4.)	25 458 (12.)			
CZ04	Severozápad	19 405	24 190	25 533	27 043	26 710	23 628	24 680	25 233	27 590			
CZ041	Karlovarský kraj	19 543 (1.)	24 297 (3.)	25 452 (3.)	27 125 (1.)	26 267 (4.)	23 874 (3.)	23 867 (4.)	x	25 295 (13.)			
CZ042	Ústecký kraj	19 358 (5.)	24 153 (7.)	25 562 (2.)	27 013 (2.)	26 879 (2.)	23 532 (5.)	24 820 (3.)	25 233 (6.)	28 337 (5.)			
CZ05	Severovýchod	19 087	23 900	24 490	25 343	25 420	23 264	23 056	25 255	25 785			
CZ051	Liberecký kraj	19 491 (2.)	24 289 (4.)	24 446 (12.)	25 284 (12.)	25 626 (9.)	22 890 (13.)	22 978 (12.)	x	25 129 (14.)			
CZ052	Královéhradecký kraj	18 497 (14.)	23 809 (11.)	24 501 (11.)	25 566 (10.)	25 527 (10.)	23 330 (9.)	22 756 (13.)	x	26 179 (8.)			
CZ053	Pardubický kraj	19 392 (4.)	23 668 (14.)	24 515 (9.)	25 174 (13.)	25 117 (14.)	23 525 (6.)	23 756 (6.)	25 255 (5.)	25 843 (10.)			
CZ06	Jihovýchod	19 115	23 878	24 570	25 738	25 529	22 974	24 637	24 684	26 858			
CZ061	Vysočina	18 640 (13.)	23 789 (12.)	24 936 (6.)	25 884 (7.)	26 287 (3.)	23 317 (10.)	23 787 (5.)	x	28 656 (3.)			
CZ062	Jihomoravský kraj	19 343 (6.)	23 923 (10.)	24 404 (14.)	25 677 (9.)	25 162 (13.)	22 812 (14.)	24 914 (2.)	24 684 (7.)	26 042 (9.)			
CZ07	Střední Morava	19 126	23 834	24 870	26 042	26 023	23 317	23 317	26 777	30 815			
CZ071	Olomoucký kraj	19 004 (12.)	23 711 (13.)	25 019 (5.)	26 207 (5.)	26 132 (5.)	23 444 (8.)	23 320 (8.)	x	28 784 (2.)			
CZ072	Zlínský kraj	19 261 (9.)	23 970 (9.)	24 704 (7.)	25 825 (8.)	25 908 (7.)	23 186 (11.)	23 313 (9.)	26 777 (3.)	32 050 (1.)			
CZ08	Moravskoslezsko	19 008	24 199	24 431	25 465	25 628	23 030	23 055	24 572	25 655			
CZ081	Moravskoslezský kraj	19 008 (11.)	24 199 (5.)	24 431 (13.)	25 465 (11.)	25 628 (8.)	23 030 (12.)	23 055 (10.)	24 572 (8.)	25 655 (11.)			

D1.2G1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků mateřských a základních škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 (v Kč)

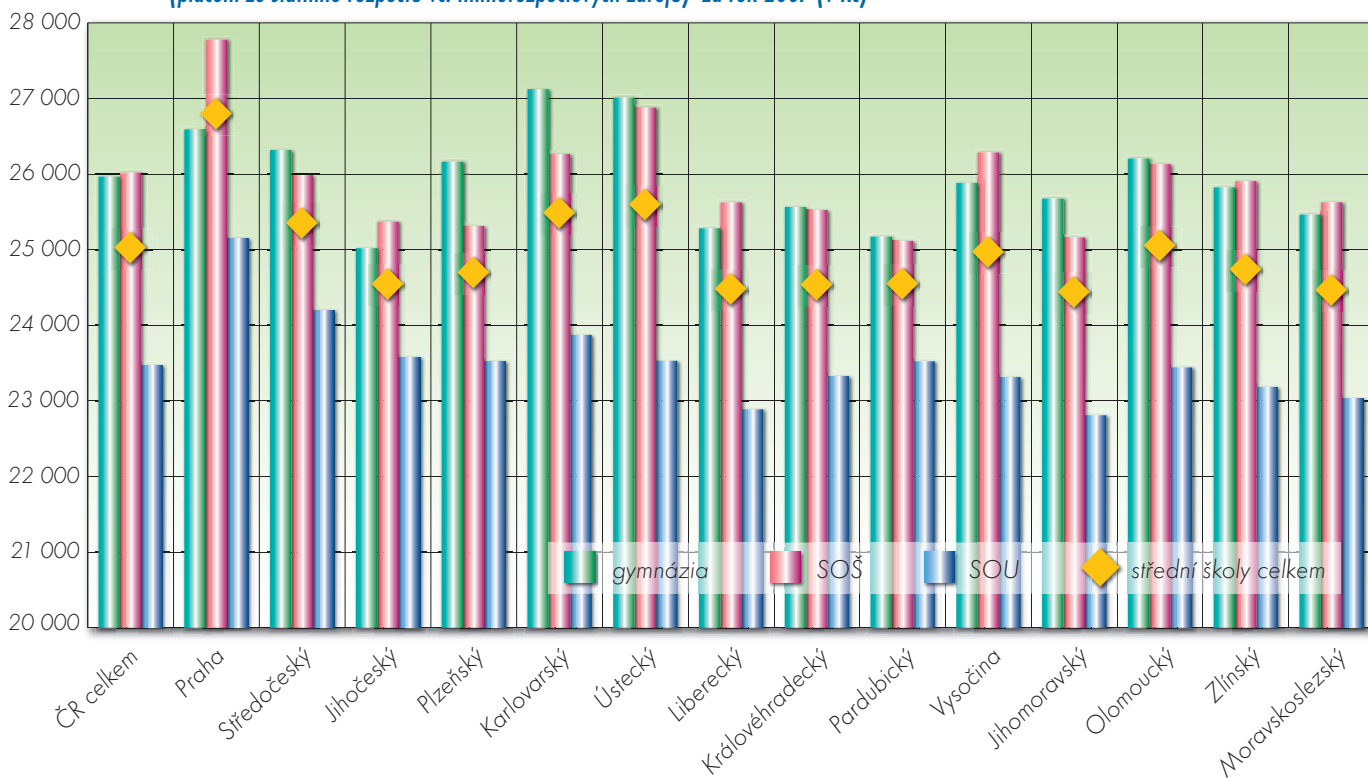
ších odborných škol – ve Zlínském kraji činí průměrný plat 32 050 Kč a v Olomouckém kraji 28 784 Kč, což je zřetelně více než celorepublikový průměr 27 533 Kč. V Libereckém kraji je tato hodnota naopak nejnižší: 25 129 Kč. Zde nejspíše působí zmíněný faktor rozpočtových financí vázaných na konkrétní oborovou strukturu vyšších odborných škol v daném kraji.

Platy pedagogických pracovníků jsou regionálně diferencovány v menší míře než mzdy zaměstnanců, které odrážejí zejména celkovou ekonomickou vyspělost kraje. Platy pedagogických pracovníků ve veřejné sféře se totiž v základu odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socioekonomická, kulturní a jiná krajová speci-

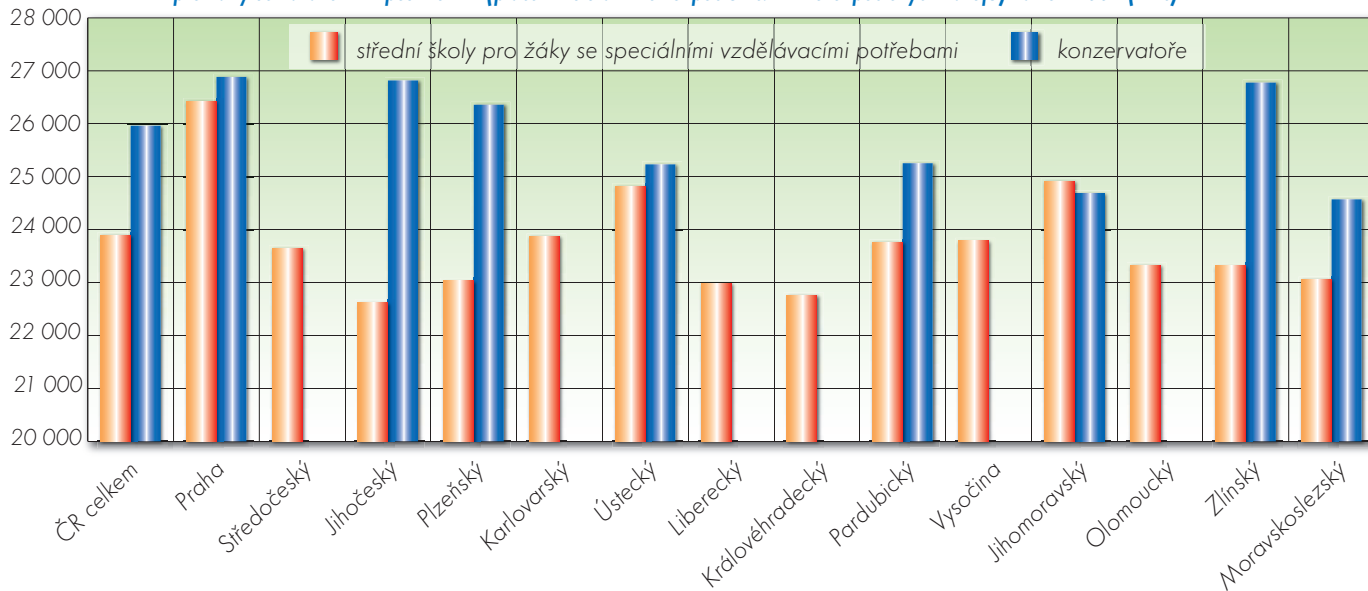
fika na ně působí jen málo. Diference mezi platy pedagogických pracovníků v jednotlivých krajích jsou tak způsobovány zejména pevně danými faktory, jako jsou velikost škol a počet žáků, oborová struktura středních škol, vyšších odborných škol, což závisí na krajských normativních.

Vzhledem k tomu, že mimorozpočtové zdroje financování platů pedagogických pracovníků tvoří jen nepatrnou část celkových mzdových prostředků, uvádíme v následující tabulce také údaje o výši průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků vyplacených jen ze státního rozpočtu, v jednotlivých krajích a oblastech podle jednotlivých typů a druhů škol. Pokud jde o absolutní výši průměrných platů

D1.2 G2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků na jednotlivých typech středních škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 (v Kč)

D1.2 G3: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků středních škol pro žáky se SVP a konzervatoři včetně konzervatoři pro žáky se zdravotním postižením (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 (v Kč)

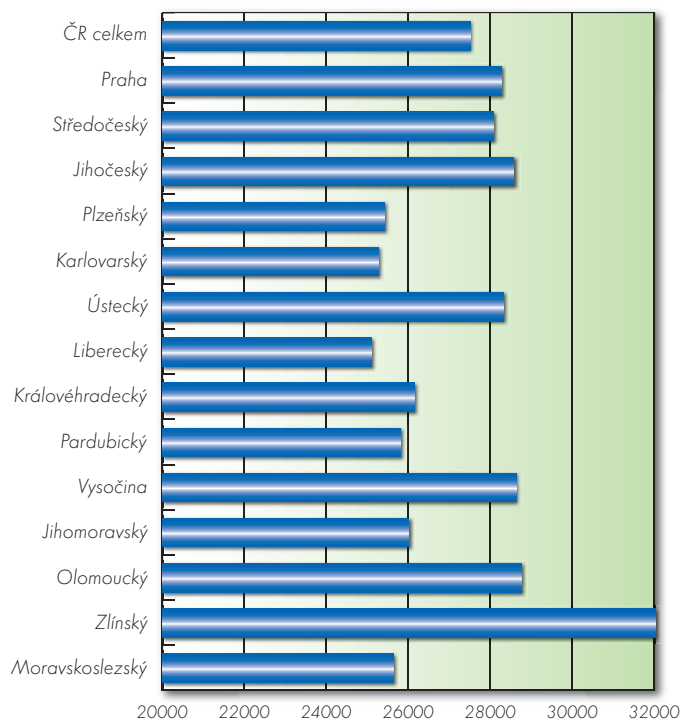
pedagogických pracovníků, **rozdíly jsou v jednotlivých krajích jen malé – zejména v případě základních a mateřských škol. Výraznější rozdíly v platech nalezneme pouze u vyšších odborných škol** – v Olomouckém kraji činí průměrný plat 28 784 Kč, v kraji Vysočina 28 652 Kč, což je znatelně více než celorepublikový průměr 26 986 Kč. V Libereckém kraji je tato hodnota naopak nejnižší: 25 043 Kč. Zde nejspíše působí zmíněný faktor rozpočtových financí vázaných na různou finanční náročnost jednotlivých oborů vyšších odborných škol v daném kraji.

Meziroční srovnání ukazatele

Ukazatel meziroční index charakterizuje **meziroční růst/pokles průměrného měsíčního hrubého platu pedagogických pracovníků (placených ze státního rozpočtu včetně mimorozpočtových zdrojů) v procentech** a vyjadřuje, o kolik procent se zvýšil/snížil tento plat v daném období (za rok 2007) oproti stejnému období předchozího roku (2006).

Růst průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků (placených ze státního rozpočtu včetně mimorozpočtových zdrojů) v průměru za ČR celkem podle jednotlivých typů a druhů škol se roce 2007 v porovnání s rokem 2006 pohyboval v rozmezí od 4,7 % (u základních škol) do 6,9 % (u vyšších odborných škol). V mateřských školách se jednalo o nárůst měsíčních platů pedagogických pracovníků o 4,8 %, ve středních odborných školách o 6,0 %, ve středních odborných učilištích včetně středisek praktického vyučování o 6,1 %, na gymnáziích a školách s rozšířenou výukou sportovního zaměření o 6,2 %, ve středních školách pro žáky se SVP o 6,5 % a na konzervatořích o 6,6 %. Nejvyšší nárůst průměrných platů mezi roky 2007 a 2006 byl zaznamenán u učitelů vyšších odborných škol a činil 6,9 %. Meziroční nárůst průměrných měsíčních platů učitelů na jednotlivých ty-

D1.2 G4: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků vyšších odborných škol (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) za rok 2007 (v Kč)

D1.2 T2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (placeni ze státního rozpočtu) na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP, 2007, v Kč

Území	mateřské + MŠ pro děti se SVP	základní + ZŠ pro žáky se SVP	SŠ + SŠ pro žáky se SVP	z toho:				konz. + konz. pro žáky se zdr. post.	VOŠ
				gymnáz., šk. sport. zam.	SOŠ	SOU, SPV	SŠ pro žáky se SVP		
ČR celkem	19 127	24 025	24 840	25 796	25 841	23 350	23 799	25 444	26 986
CZ01 Praha	18 825	23 749	25 701	25 545	26 682	24 032	25 694	25 736	27 054
CZ011 Hlavní město Praha	18 825 (12.)	23 749 (12.)	25 701 (1.)	25 545 (9.)	26 682 (2.)	24 032 (2.)	25 694 (1.)	25 736 (4.)	27 054 (7.)
CZ02 Střední Čechy	19 433	24 371	25 292	26 322	25 982	24 131	23 634	x	28 105
CZ021 Středočeský kraj	19 433 (3.)	24 371 (2.)	25 292 (4.)	26 322 (3.)	25 982 (6.)	24 131 (1.)	23 634 (7.)	x	28 105 (5.)
CZ03 Jihozápad	19 244	24 221	24 502	25 489	25 246	23 471	22 784	26 581	27 390
CZ031 Jihočeský kraj	19 292 (6.)	24 091 (7.)	24 451 (11.)	25 018 (14.)	25 315 (11.)	23 484 (5.)	22 552 (14.)	26 818 (1.)	28 498 (3.)
CZ032 Plzeňský kraj	19 190 (9.)	24 374 (1.)	24 570 (8.)	26 127 (5.)	25 148 (12.)	23 454 (6.)	23 013 (10.)	26 359 (3.)	25 419 (12.)
CZ04 Severozápad	19 378	24 159	25 476	27 014	26 622	23 569	24 682	25 233	27 590
CZ041 Karlovarský kraj	19 501 (1.)	24 185 (4.)	25 361 (3.)	27 022 (1.)	26 178 (4.)	23 776 (3.)	23 867 (4.)	x	25 295 (13.)
CZ042 Ústecký kraj	19 336 (5.)	24 150 (6.)	25 518 (2.)	27 011 (2.)	26 790 (1.)	23 489 (4.)	24 823 (3.)	25 233 (6.)	28 337 (4.)
CZ05 Severovýchod	19 063	23 904	24 456	25 366	25 371	23 206	23 022	25 245	25 725
CZ051 Liberecký kraj	19 451 (2.)	24 311 (3.)	24 467 (9.)	25 403 (12.)	25 635 (8.)	22 879 (13.)	22 951 (12.)	x	25 043 (14.)
CZ052 Královéhradecký kraj	18 484 (14.)	23 793 (10.)	24 448 (12.)	25 540 (10.)	25 478 (10.)	23 257 (9.)	22 708 (13.)	x	26 158 (8.)
CZ053 Pardubický kraj	19 370 (4.)	23 681 (14.)	24 454 (10.)	25 173 (13.)	25 019 (14.)	23 442 (7.)	23 748 (6.)	25 245 (5.)	25 761 (10.)
CZ06 Jihovýchod	19 063	23 874	24 530	25 708	25 504	22 905	24 629	24 613	26 857
CZ061 Vysočina	18 603 (13.)	23 775 (11.)	24 912 (6.)	25 933 (6.)	26 259 (3.)	23 248 (10.)	23 786 (5.)	x	28 652 (2.)
CZ062 Jihomoravský kraj	19 284 (7.)	23 923 (9.)	24 356 (14.)	25 614 (8.)	25 139 (13.)	22 742 (14.)	24 905 (2.)	24 613 (7.)	26 042 (9.)
CZ07 Střední Morava	19 101	23 803	24 844	26 041	26 001	23 270	23 316	26 777	28 240
CZ071 Olomoucký kraj	18 984 (10.)	23 681 (13.)	24 995 (5.)	26 209 (4.)	26 110 (5.)	23 399 (8.)	23 318 (8.)	x	28 784 (1.)
CZ072 Zlínský kraj	19 230 (8.)	23 939 (8.)	24 677 (7.)	25 819 (7.)	25 886 (7.)	23 137 (11.)	23 313 (9.)	26 777 (2.)	27 674 (6.)
CZ08 Moravskoslezsko	18 957	24 165	24 414	25 450	25 593	23 025	23 011	24 538	25 578
CZ081 Moravskoslezský kraj	18 957 (11.)	24 165 (5.)	24 414 (13.)	25 450 (11.)	25 593 (9.)	23 025 (12.)	23 011 (11.)	24 538 (8.)	25 578 (11.)

D1.2 T3: Meziroční relativní srovnání (růst / pokles) průměrných měsíčních platů učitelů (placeni ze státního rozpočtu vč. mimorozpočtových zdrojů) na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP za rok 2007 vzhledem k roku 2006, v %

Území	materské + MŠ pro děti se SVP		základní + ZŠ pro žáky se SVP		SŠ + SŠ pro žáky se SVP		z toho:								konz. + konz. pro žáky se zdr. post.		VOŠ	
							gymnáz., šk. sport. zam.		SOŠ		SOU, SPV		SŠ pro žáky se SVP					
ČR celkem	4,8		4,7		6,2		6,2		6,0		6,1		6,5		6,6		6,9	
CZ01 Praha	4,9	(8.)	5,3	(3.)	7,7	(1.)	7,4	(2.)	7,8	(1.)	7,6	(1.)	8,4	(3.)	6,7	(4.)	6,2	(8.)
CZ02 Střední Čechy	4,6		4,6		6,7		8,1		5,8		6,3		5,8		x		5,8	
CZ021 Středočeský kraj	4,6	(9.)	4,6	(10.)	6,7	(4.)	8,1	(1.)	5,8	(9.)	6,3	(6.)	5,8	(9.)	x	x	5,8	(9.)
CZ03 Jihozápad	5,7		4,9		5,6		5,7		5,3		5,8		4,2		9,4		5,9	
CZ031 Jihočeský kraj	5,7	(1.)	4,7	(9.)	6,6	(5.)	5,8	(6.)	5,9	(8.)	7,2	(2.)	8,0	(4.)	8,5	(2.)	7,9	(5.)
CZ032 Plzeňský kraj	5,6	(2.)	5,1	(4.)	4,3	(14.)	5,6	(9.)	4,3	(14.)	4,0	(14.)	0,9	(14.)	10,3	(1.)	2,5	(13.)
CZ04 Severozápad	4,5		4,2		6,3		6,0		6,9		5,1		8,8		3,9		7,7	
CZ041 Karlovarský kraj	5,2	(6.)	4,9	(7.)	6,3	(7.)	6,7	(4.)	7,4	(2.)	5,4	(8.)	5,6	(10.)	x	x	5,4	(10.)
CZ042 Ústecký kraj	4,2	(11.)	4,0	(13.)	6,3	(6.)	5,8	(7.)	6,7	(5.)	5,0	(13.)	9,4	(1.)	3,9	(7.)	8,5	(4.)
CZ05 Severovýchod	5,3		5,1		5,6		5,3		5,2		5,9		6,0		3,3		4,6	
CZ051 Liberecký kraj	5,4	(5.)	5,8	(1.)	5,9	(9.)	4,7	(13.)	6,1	(6.)	5,4	(10.)	4,7	(12.)	x	x	6,5	(7.)
CZ052 Královéhradecký kraj	5,1	(7.)	4,2	(11.)	5,2	(12.)	5,5	(11.)	4,4	(13.)	5,4	(11.)	6,3	(8.)	x	x	3,5	(12.)
CZ053 Pardubický kraj	5,5	(3.)	5,4	(2.)	5,9	(10.)	5,6	(10.)	5,1	(10.)	6,8	(5.)	6,5	(6.)	3,3	(8.)	4,5	(11.)
CZ06 Jihovýchod	5,0		5,0		6,7		6,6		6,4		6,3		8,2		7,6		7,8	
CZ061 Vysočina	4,0	(13.)	5,0	(5.)	6,1	(8.)	5,3	(12.)	7,1	(4.)	5,4	(9.)	5,2	(11.)	x	x	10,8	(2.)
CZ062 Jihomoravský kraj	5,4	(4.)	5,0	(6.)	6,9	(3.)	7,2	(3.)	6,1	(7.)	6,8	(4.)	9,2	(2.)	7,6	(3.)	6,7	(6.)
CZ07 Střední Morava	4,1		4,0		6,4		6,1		6,1		6,5		6,8		6,6		13,4	
CZ071 Olomoucký kraj	3,8	(14.)	4,0	(14.)	6,9	(2.)	5,7	(8.)	7,3	(3.)	7,1	(3.)	7,2	(5.)	x	x	10,1	(3.)
CZ072 Zlínský kraj	4,5	(10.)	4,1	(12.)	5,8	(11.)	6,7	(5.)	4,8	(12.)	6,0	(7.)	6,4	(7.)	6,6	(5.)	15,2	(1.)
CZ08 Moravskoslezsko	4,2		4,7		4,9		4,5		4,9		5,2		3,8		5,1		1,9	
CZ081 Moravskoslezský kraj	4,2	(12.)	4,7	(8.)	4,9	(13.)	4,5	(14.)	4,9	(11.)	5,2	(12.)	3,8	(13.)	5,1	(6.)	1,9	(14.)

pech a druzích škol byl způsoben především zvýšením platových tarifů v platových tabulkách.

Meziroční relativní srovnání průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků se od meziročního relativního srovnání průměrných měsíčních platů učitelů (uvedených v předchozí kapitole) liší jen nepatrně.

Podle jednotlivých typů a druhů škol a jednotlivých krajů se hodnoty relativního ukazatele meziročních nárůstů pohybují v poměrně malém rozpětí – zejména v případě mateřských a základních škol. **Výraznější krajové difference relativního ukazatele nalezneme pouze u vyšších odborných škol.**

Nejvyšší hodnoty meziročního růstu průměrného měsíčního hrubého platu pedagogických pracovníků byly zaznamenány u vyšších odborných škol ve Zlínském kraji, na Vysočině a v Olomouckém kraji. Dále také u konzervatoří v Plzeňském kraji a v Jihočeském kraji a u středních škol pro žáky se SVP v Ústeckém kraji a v Jihomoravském kraji.

Naopak **nejnižší hodnoty meziročního relativního růstu průměrného měsíčního platu pedagogických pracovníků** v roce 2007 proti roku 2006 byly zaznamenány u středních škol pro žáky se SVP v Plzeňském kraji, u vyšších odborných škol v Moravskoslezském kraji a v Plzeňském kraji.

D 1.2.1 Platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců na jednotlivých typech a druzích škol

Charakteristika ukazatele

Na rozdíl od učitelů, u kterých není možné údaje bez vedoucích zaměstnanců s ohledem na způsob vykazování oddělit, lze údaje o platech pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců získat sa-

mostatně. Způsob vykazování nám umožňuje sbírat údaje o platech pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců vyplácených **jen ze státního rozpočtu.**

Ukazatel charakterizuje průměrnou **měsíční výši hrubých platů** pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců. Podávaný přehled je přitom členěn **podle vzdělávací úrovně, na které pedagog působí**, tj. na platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců na jednotlivých typech a druzích škol: mateřských, základních, středních – gymnázií včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření, středních škol s obory středních odborných škol, středních škol s obory středních odborných učilišť včetně středisek praktického vyučování, středních škol pro žáky se SVP, konzervatoří a vyšších odborných škol.

Metodika výpočtu

$$\frac{MP_i}{Ped_bez_ved_i} : 12 \times 1000$$

MP – roční (kumulativní za 12 měsíců) hrubé platy v tis. Kč, vyplácené z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci, zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení a zastupování, zvláštní příplatky, odměny za přespočetné hodiny, platy za přesčasy, ostatní příplatky) a nenárokové složky platu (osobní příplatky a odměny). Jedná se pouze o mzdové prostředky ze státního rozpočtu vyplácené pedagogickým pracovníkům bez vedoucích zaměstnanců.

Ped_{bez_ved} – průměrný přepočtený počet pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců za kalendářní rok

- i – jednotlivé druhy škol (mateřské; základní; střední školy; konzervatoře; vyšší odborné školy) a typy škol (gymnázia včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření, střední odborné školy, střední odborná učiliště včetně středisek praktického vyučování a střední školy určené pro žáky se SVP)

Za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj

Platový řád: § 109 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce (dříve zákon č. 143/92 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech)

Jedná se pouze o finanční prostředky ze státního rozpočtu a o pracovníky z nich odměňované.

Průměrný měsíční nominální plat pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců v Kč je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé platy zahrnují platy celkem, tj. peněžita plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení a zastupování, zvláštní příplatky, odměny za přespočetné hodiny, platy za přesčas, ostatní příplatky) a nenárokové složky platu (osobní příplatky a odměny).

Zdroj dat

- výkaz Škol (MŠMT) P 1 – 04 Čtvrtletní výkaz o pracovních a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2007)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrné měsíční nominální platy pedagogických pracovníků včetně vedoucích zaměstnanců převyšují v ČR celkem platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců na jednot-

livých úrovních vzdělání o 4,3–9,4 %, přičemž nejvíce u pedagogických pracovníků mateřských škol a nejméně na gymnáziích včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření.

Průměrné měsíční nominální platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců regionálního školství škol zřizovaných MŠMT, obcemi a kraji, vyplacené jen ze státního rozpočtu, podle úrovně vzdělávání jsou uvedeny v následující tabulce a grafech. **Obecně nejnižší platy mají pedagogičtí pracovníci bez vedoucích zaměstnanců v mateřských školách** (celorepublikový průměr 17 337 Kč). **Na základních školách** se průměrné platy pedagogických pracovníků (celorepublikový průměr 22 510 Kč) za rok 2007 přibližují k průměrným platům středních škol.

Pedagogičtí pracovníci bez vedoucích zaměstnanců středních škol mají platy o něco vyšší, a to za ČR celkem v rozpětí od 22,1 až do 24,7 tis. Kč, z toho pedagogičtí pracovníci bez vedoucích zaměstnanců gymnázií a škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření pobírají průměrný plat 24 693 Kč, pedagogičtí pracovníci bez vedoucích zaměstnanců středních odborných škol 24 573 Kč, pedagogičtí pracovníci bez vedoucích zaměstnanců středních odborných učilišť včetně středisek praktického vyučování 22 075 Kč a pedagogičtí pracovníci bez vedoucích zaměstnanců středních škol pro žáky se SVP 22 260 Kč. Platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců konzervatoří včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením činí průměrně v ČR 24 107 Kč. **Nejvyšší platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců byly v roce 2007 na vyšších odborných školách** (celorepublikový průměr 25 347 Kč). Platové zařazení pedagogických pracovníků do platových tříd na jednotlivých vzdělávacích stupních u učitelů, kromě učitelů mateřských škol, tj. učitelů na základních a středních školách, konzervatořích, vyšších odborných školách a školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP, je podle platného katalogu prací stejné.

DI.2.1 T1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců (placeni ze státního rozpočtu) na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP, 2007, v Kč

Území	mateřské + MŠ pro děti se SVP	základní + ZŠ pro žáky se SVP	SŠ + SŠ pro žáky se SVP	z toho:				konz. + konz. pro žáky se zdr. post.	VOŠ
				gymnáz., šk. sport. zam.	SOŠ	SOU, SPV	SŠ pro žáky se SVP		
ČR celkem	17 337	22 510	23 614	24 693	24 573	22 075	22 260	24 107	25 347
CZ01 Praha	16 998	22 435	24 304	24 435	25 556	21 662	24 048	24 528	25 421
CZ011 Hlavní město Praha	16 998 (13.)	22 435 (8.)	24 304 (1.)	24 435 (10.)	25 556 (1.)	21 662 (13.)	24 048 (1.)	24 528 (2.)	25 421 (6.)
CZ02 Střední Čechy	17 333	22 677	23 929	24 979	24 610	22 789	21 790	x	26 751
CZ021 Středočeský kraj	17 333 (8.)	22 677 (4.)	23 929 (4.)	24 979 (5.)	24 610 (6.)	22 789 (1.)	21 790 (9.)	x	26 751 (3.)
CZ03 Jihozápad	17 688	22 844	23 385	24 497	24 102	22 290	21 544	24 686	25 956
CZ031 Jihočeský kraj	17 751 (2.)	22 657 (5.)	23 260 (10.)	23 969 (14.)	24 022 (12.)	22 342 (3.)	21 016 (14.)	25 268 (1.)	26 926 (2.)
CZ032 Plzeňský kraj	17 619 (3.)	23 064 (1.)	23 547 (7.)	25 198 (3.)	24 213 (10.)	22 222 (5.)	22 052 (6.)	24 163 (5.)	24 291 (12.)
CZ04 Severozápad	17 471	22 593	24 203	25 929	25 103	22 425	23 116	23 696	25 165
CZ041 Karlovarský kraj	17 439 (6.)	22 601 (6.)	24 208 (2.)	25 983 (1.)	24 838 (4.)	22 661 (2.)	22 636 (4.)	x	24 568 (10.)
CZ042 Ústecký kraj	17 481 (5.)	22 590 (7.)	24 201 (3.)	25 909 (2.)	25 202 (2.)	22 335 (4.)	23 196 (2.)	23 696 (6.)	25 360 (7.)
CZ05 Severovýchod	17 323	22 392	23 274	24 274	24 138	22 025	21 391	24 364	24 107
CZ051 Liberecký kraj	17 893 (1.)	22 727 (2.)	23 435 (9.)	24 346 (11.)	24 358 (8.)	22 107 (7.)	21 090 (13.)	x	23 834 (13.)
CZ052 Královéhradecký kraj	16 838 (14.)	22 260 (12.)	23 187 (14.)	24 515 (9.)	24 156 (11.)	21 908 (11.)	21 102 (12.)	x	23 663 (14.)
CZ053 Pardubický kraj	17 357 (7.)	22 251 (13.)	23 237 (12.)	23 981 (13.)	23 920 (14.)	22 085 (8.)	22 261 (5.)	24 364 (4.)	24 579 (9.)
CZ06 Jihovýchod	17 342	22 317	23 393	24 653	24 316	21 796	22 875	23 258	25 016
CZ061 Vysočina	17 004 (12.)	22 272 (11.)	23 789 (5.)	24 860 (6.)	25 004 (3.)	22 202 (6.)	21 939 (8.)	x	26 632 (4.)
CZ062 Jihomoravský kraj	17 503 (4.)	22 340 (10.)	23 218 (13.)	24 567 (8.)	23 988 (13.)	21 611 (14.)	23 176 (3.)	23 258 (8.)	24 366 (11.)
CZ07 Střední Morava	17 209	22 198	23 582	24 938	24 660	21 930	21 790	24 440	26 468
CZ071 Olomoucký kraj	17 280 (10.)	22 040 (14.)	23 693 (6.)	25 071 (4.)	24 786 (5.)	21 947 (9.)	21 613 (11.)	x	27 176 (1.)
CZ072 Zlínský kraj	17 132 (11.)	22 369 (9.)	23 458 (8.)	24 757 (7.)	24 526 (7.)	21 913 (10.)	22 004 (7.)	24 440 (3.)	25 700 (5.)
CZ08 Moravskoslezsko	17 325	22 725	23 242	24 339	24 309	21 872	21 781	23 521	24 700
CZ081 Moravskoslezský kraj	17 325 (9.)	22 725 (3.)	23 242 (11.)	24 339 (12.)	24 309 (9.)	21 872 (12.)	21 781 (10.)	23 521 (7.)	24 700 (8.)

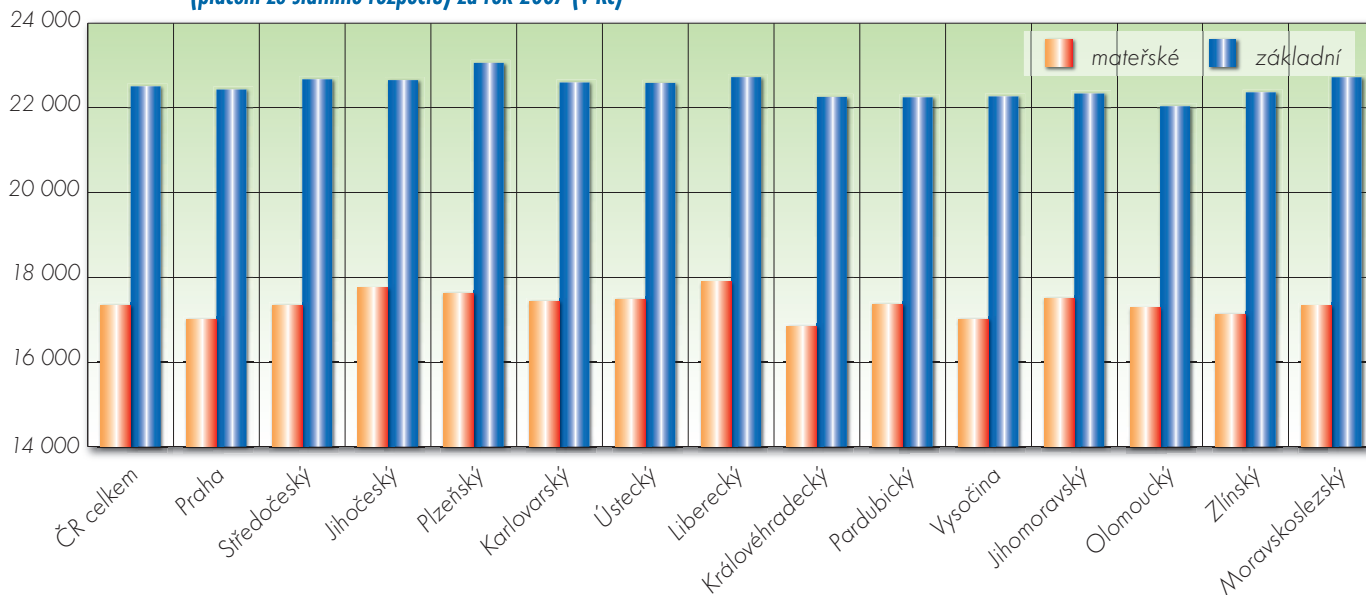

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i regionální rozdíly. Krajská diference platů pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje (jsou započteny i podnikatelské, tržní subjekty), platy pedagogických pracovníků placených ze státního rozpočtu ve veřejných vzdělávacích institucích jsou vázány zcela na položky z rozpočtu MŠMT. U platů pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců platí obdobné faktory jako u platů učitelů.

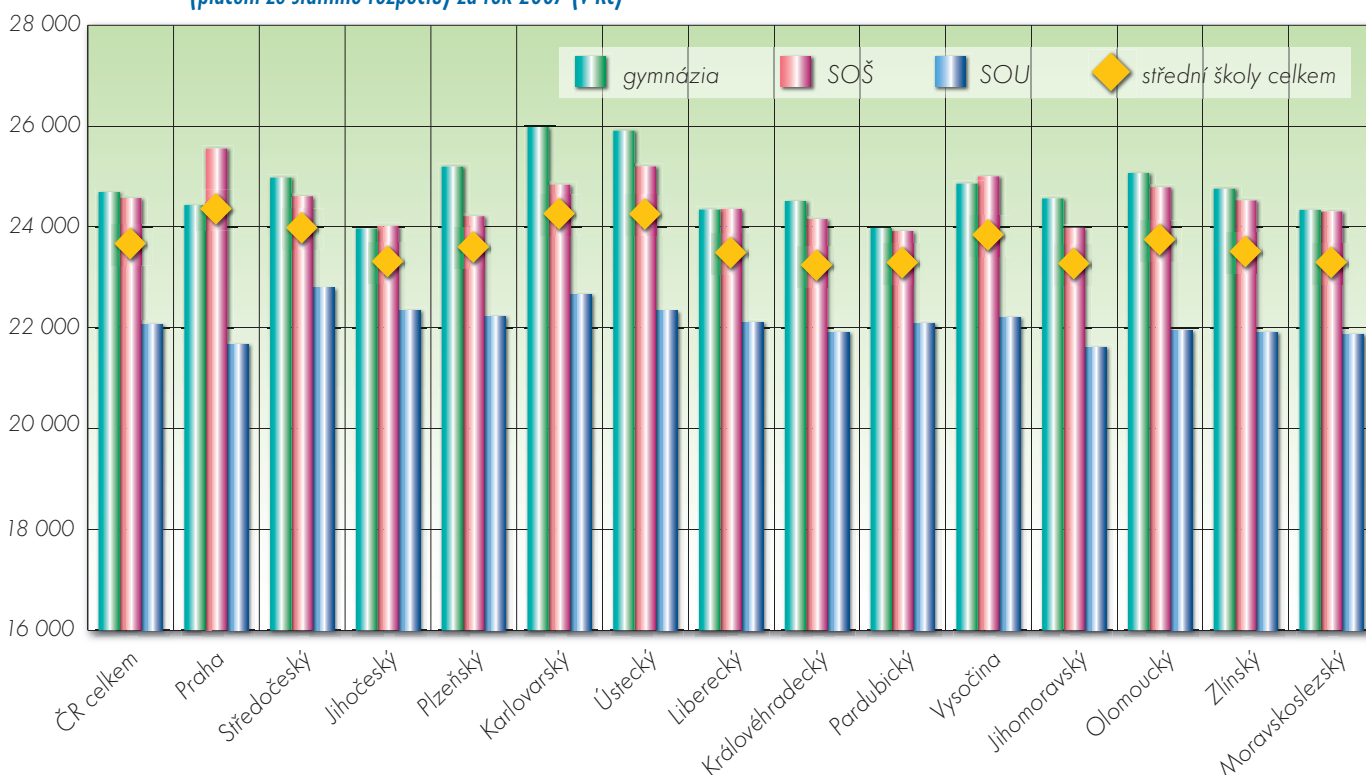
Regionální rozdíly

Údaje v následující tabulce udávají výši průměrného platu pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců), vyplacených jen ze státního rozpočtu, v jednotlivých krajích a oblastech podle jednotlivých typů a druhů škol. Pokud jde o absolutní výši průměrných platů pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců, rozdíly jsou již na první pohled v jednotlivých krajích jen malé – zejména v případě základních a mateřských škol. Výraznější rozdíly v platech nalezneme pouze u vyšších odborných škol – v Olomouckém kraji

D1.2.1 G1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců mateřských a základních škol (placeni ze státního rozpočtu) za rok 2007 (v Kč)

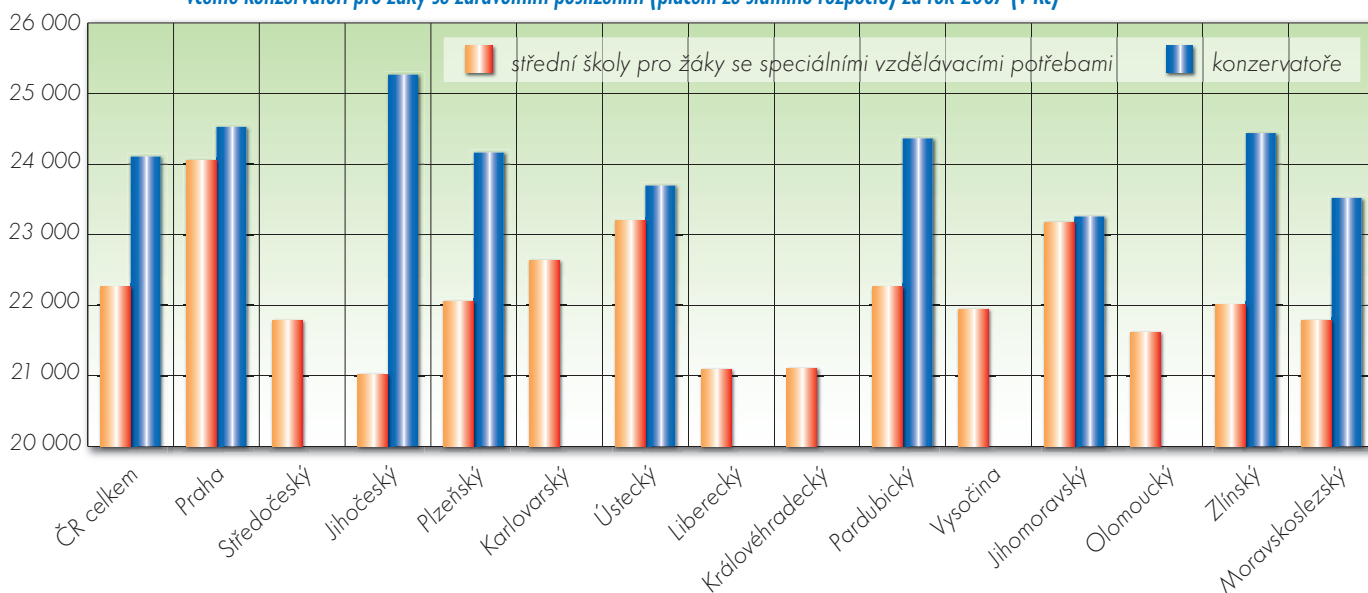

D1.2.1 G2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců jednotlivých typů středních škol (placeni ze státního rozpočtu) za rok 2007 (v Kč)

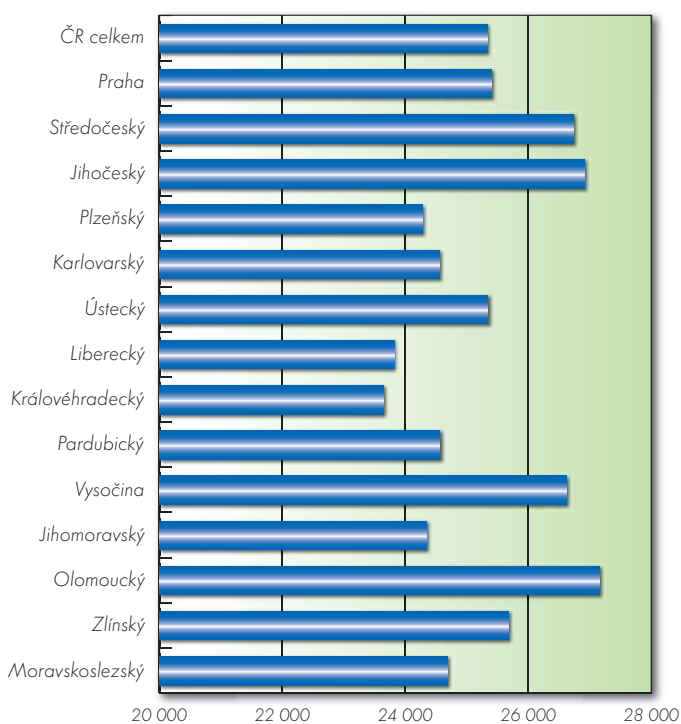

D1.2.1 G3: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců středních škol pro žáky se SVP a konzervatoři včetně konzervatořů pro žáky se zdravotním postižením (placeni ze státního rozpočtu) za rok 2007 (v Kč)

D1.2.1 G4: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců vyšších odborných škol (placeni ze státního rozpočtu) za rok 2007 (v Kč)

činí průměrný plat 27 176 Kč a v Jihočeském kraji 26 926 Kč, což je značně více než celorepublikový průměr 25 347 Kč. V Královéhradeckém kraji je tato hodnota naopak nejnižší: 23 663 Kč. Zde nejspíše působí zmíněný faktor rozpočtových financí vázaných na konkrétní oborovou strukturu vyšších odborných škol v daném kraji.

D 1.3 Porovnání platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou mzdou v regionu

Vzhledem k tomu, že platy učitelů jsou na jednotlivých úrovních vzdělávání z regionálního pohledu nivelizovány, odvíjí se sledovaný poměr

průměrného měsíčního učitelského platu ku průměrné měsíční mzdě zaměstnance prakticky pouze od vzdělávací úrovně, na níž učitel působí, a od průměrné mzdy zaměstnance v kraji.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel zaznamenává **podíly průměrných měsíčních platů učitelů** (přepočtené počty) za 1.–4. čtvrtletí 2007 **k průměrné měsíční mzdě zaměstnanců** (přepočtené počty) za 1.–4. čtvrtletí 2007 vyjádřené v procentech.

Ukazatel charakterizuje procentní podíly průměrné výše platového ohodnocení, jehož se učitelům dostává ve vztahu k zaměstnancům. Podávaný přehled je přitom členěn **podle vzdělávací úrovně, na které vyučují**, tj. na podíly platů učitelů včetně vedoucích zaměstnanců na jednotlivých typech a druzích škol – mateřských, základních, středních (gymnázia včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření, středních škol s obory středních odborných škol, středních škol s obory středních odborných učilišť včetně středisek praktického vyučování, středních škol pro žáky se SVP), konzervatořů a vyšších odborných škol v regionu ke mzdám zaměstnanců v regionu.

Metodika výpočtu

$$\frac{U\check{c}_i}{Z} \times 100$$

$U\check{c}$ – průměrný měsíční plat učitele (v Kč) na jednotlivých typech škol v regionu za 1.–4. čtvrtletí 2007

Z – průměrná měsíční mzda zaměstnance (v Kč) v regionu za 1.–4. čtvrtletí 2007

i – jednotlivé druhy škol (mateřské; základní; střední školy; konzervatoře; a vyšší odborné školy) a typy škol (gymnázia včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření, střední odborné školy, střední odborná učiliště včetně středisek praktického vyučování a střední školy určené pro žáky se SVP)

Průměrný měsíční plat učitele ($U\check{c}$) za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj
Platový řád: § 109 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce (dříve zákon č. 143/92 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech).

Průměrný měsíční nominální plat učitele (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou

práci (hrubé mzdy zahrnují mzdy a platy celkem, tj. peněžitá plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení a zastupování, zvláštní příplatky, odměny za přespočetné hodiny, platy za přesčasy, ostatní příplatky) a nenárokové složky platu (osobní příplatky a odměny).

Průměrný měsíční plat učitele zahrnuje kromě mzdových prostředků ze státního rozpočtu také finanční prostředky z mimorozpočtových zdrojů, tedy z jiné činnosti, z fondu odměn, z ESF a z ostatních zdrojů.

Průměrná měsíční nominální mzda zaměstnance (v Kč) představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadajících na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc. Zahrnuje všechny pracovní příjmy (základní mzdy a platy, příplatky a doplňky ke mzdě nebo platu, prémie a odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu), které byly v daném období zúčtovány zaměstnancům podle příslušných platových a mzdových předpisů k výplatě (jde o hrubou mzdu v Kč na přepočteného pracovníka). Tato průměrná hrubá nominální mzda je uvedena za ekonomické subjekty podnikatelské sféry s 20 a více zaměstnanci včetně zaměstnanců u soukromých podnikatelů nezapsaných do obchodního rejstříku (v odvětví finančního zprostředkování bez ohledu na počet zaměstnanců) a ve všech organizacích nepodnikatelské sféry, tj. za zaměstnance organizačních složek státu, příspěvkových organizací částečně financovaných ze státního či územních rozpočtů a institucí, které neohospodaří za účelem zisku (např. veřejně prospěšné instituce, zdravotní pojišťovny apod.). Přepočtené počty pracovníků – fyzické osoby přepočtené na plný úvazek.

Zdroj dat

- výkaz Škol (MŠMT) P 1 – 04 Čtvrtletní výkaz o pracovních a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2007)
- ČSÚ publikace – Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1. až 4. čtvrtletí 2007, Tabulka 01-03-05 Zaměstnanci a průměrné mzdy podle CZ – NUTS (přepočtené počty)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrná měsíční mzda zaměstnanců za rok 2007 činí za ČR celkem 22 382 Kč. Jedná se o celorepublikovou mzdu bez ohledu na resort školství. Resort školství se na hodnotě ukazatele průměrné měsíční celorepublikové mzdy zaměstnanců podílí asi 8 %.

Průměrné mzdy zaměstnanců v jednotlivých krajích jsou nejvyšší v Praze, a to velmi výrazně (27 803 Kč oproti republikovému průměru 22 382 Kč). **Poměrně vysoké hodnoty mezd nalezneme i ve Středočeském kraji** (22 316 Kč). Hlavní město Praha a částečně i Středočeský kraj tak tvoří výrazně příznivou oblast z hlediska výše mezd zaměstnanců. **Nejnižší mzdy mají zaměstnanci naopak v Karlovarském kraji** (18 692 Kč) a v **Olomouckém kraji** (19 101 Kč).

Tato diferenciaci bezesporu souvisí s obecným ekonomickým zájemem regionu, do kterého patří i takové aspekty, jako jsou vzdělanostní a kvalifikační struktura populace, struktura a charakter pracovních pozic, svázané mj. s výší investic (i zahraničních), převládající hospodářská orientace (sekundární, terciární, kvartérní sektor) aj.

Průměrné platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích podle úrovně vzdělávání jsou obecně nejnižší v mateřských školách (86,0 % celorepublikové mzdy). Na základních školách jsou platy již o poznání vyšší (108,9 % celorepublikové mzdy). Na středních školách jsou platy ještě vyšší (116,1 % celorepublikové průměrné mzdy). Z toho na středních školách určených pro žáky se SVP tvoří platy do-

konce 117,7 % celorepublikové mzdy. Nejvyšší platovou úroveň jsme zaznamenali v případě vyšších odborných škol (123,1 % průměrné celorepublikové mzdy).

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i krajské rozdíly – jak však uvidíme dále, krajská diferenciacie platů učitelů je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje (jsou započteny i podnikatelské, tržní subjekty), **platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT, kraje nebo obce (resp. zřizovatele).**

Zatímco průměrná výše mezd zaměstnanců úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji, **platy učitelů** se v jednotlivých krajích diferencují spíše podle pevně daných faktorů, jako jsou velikost škol a počet žáků, oborová struktura středních škol a vyšších odborných škol a rovněž existence normativů.

Regionální rozdíly

Zmíněné skutečnosti je nutné vzít v úvahu při interpretaci údajů, které v tomto ukazateli udávají podíl výše průměrného platu učitelů v jednotlivých krajích a oblastech vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji.

Vypočtený podíl průměrného platu učitele vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji odráží poměr mezi těmito dvěma položkami a logicky tak podává informaci zejména o tom, o kolik se regionálně vcelku stabilní učitelské platy odlišují od daleko více „tržních“ mezd zaměstnanců. Jak již bylo řečeno, krajská diferenciacie průměrných mezd zaměstnanců je výraznější než v případě platů učitelů, což se následně nutně odráží ve výši příslušných podílů.

Nejnižší podíly platu učitele k průměrné mzdě zaměstnance nalezneme u všech typů škol v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji. V Hlavním městě Praze se **průměrný plat učitele pohybuje na nižší nebo zhruba na stejné úrovni jako platy zaměstnance** – nejvýraznější je tento rozdíl v Hlavním městě Praze v případě učitelů mateřských škol, kdy je nižší o cca 30 %. I učitelé na vyšších stupních škol však mají v Hlavním městě Praze platy nižší než „průměrní“ zaměstnanci nebo na jejich úrovni, jen průměrný plat učitelů na vyšších odborných školách se pohybuje mírně nad úrovní platu zaměstnance (o 1,8 %). Příslušný podíl platů v Hlavním městě Praze se pohybuje od 69,2 % v případě mateřských škol a 88,0 % u učitelů základních škol, přes 98,3 % v případě středních škol až po 101,8 % u vyšších odborných škol. Tato skutečnost odráží, jak již bylo řečeno, zejména významně vyšší průměrnou platovou úroveň zaměstnanců v Praze vzhledem k ostatním krajům České republiky. Obdobná situace nastává i v případě učitelů ve Středních Čechách, kde se učitelské platy pohybují pod úrovní průměrného platu v regionu v případě mateřských škol, v ostatních typech a druzích škol jsou již platy učitelů nad průměrnou mzdou v regionu.

Ve všech krajích s výjimkou Prahy se platy učitelů základních a vyšších stupňů škol pohybují, a to v některých případech velmi výrazně, **nad průměrnou mzdovou hladinou zaměstnanců v kraji.** Čím vyšší je pak vzdělávací stupeň školy, na které učitel působí, tím vyšší je následně rozdíl mezi jeho průměrným platem a mzdou zaměstnance, a to v jeho prospěch. Tato skutečnost je v souladu s obecným trendem vyšších platů učitelů na vyšších vzdělávacích stupních škol. V důsledku změn v platových poměrech se platy učitelů základních škol ale stále více přibližují platům učitelů na středních školách.

Pod hladinou průměrné mzdy v regionu se pohybují pouze výdělky učitelů v mateřských školách, a to v průměru 86,0 % vzhledem ke mzdám zaměstnanců. V případě mateřských škol Hlavní město Praha a téměř všechny ostatní kraje (vyjma Karlovarského, Pardubic-

kého a Zlínského, kde je průměrný plat učitelů v mateřských školách na úrovni průměrného platu v regionu) patří k regionům, kde je průměrný plat učitele nižší než plat zaměstnance.

Relativně nejvíce převyšují průměrné platy učitelů mzdy zaměstnanců v krajích, kde je průměrná měsíční mzda zaměstnanců nejnižší (zejména v kraji Karlovarském, Pardubickém, Zlínském a Olomouckém). V těchto krajích je příslušný podíl platů nejvyšší.

V případě základních škol je celorepublikový průměr 108,9 % průměrné mzdy ovlivněn především hodnotou v Praze (88,0 %), v ostatních regionech se průměrné platy učitelů vzhledem k průměrnému

platu v regionu pohybují 10 až 31 % nad celorepublikovým průměrem. Nejvyššího podílu dosahují v Karlovarském kraji (131,2 % mzdy v regionu), Olomouckém kraji (126,2 %) a v kraji Zlínském (125,9 %).

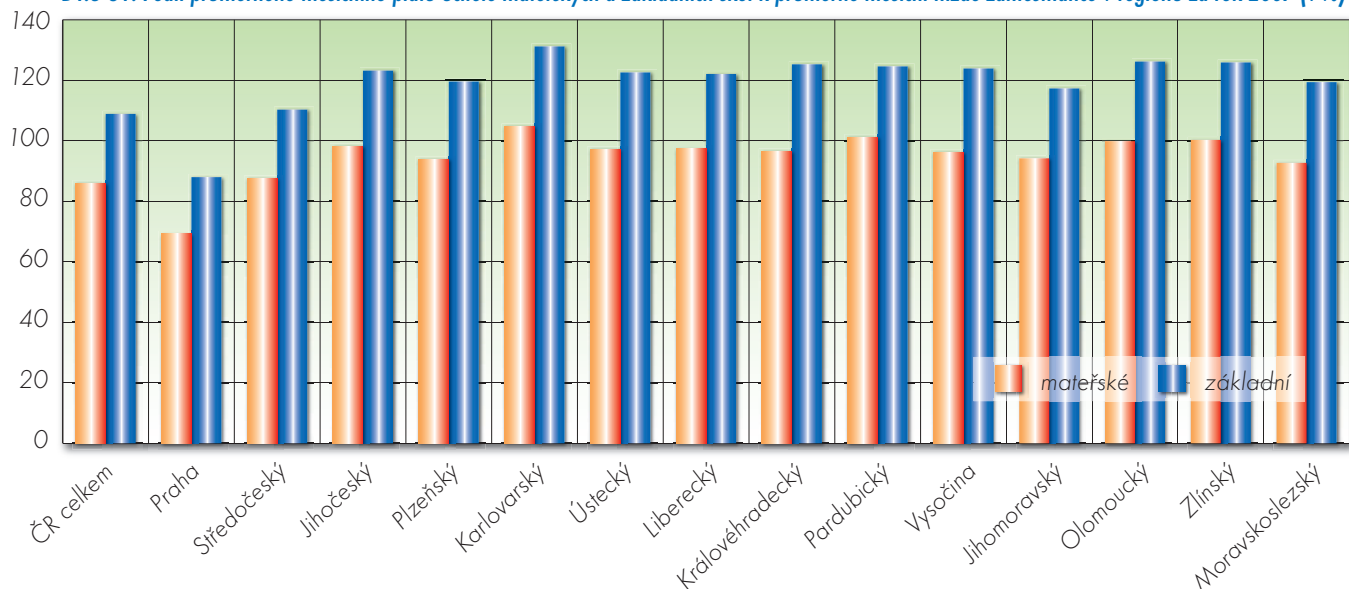
Obdobná situace jako u základních škol je i u škol středních, kde je opět celorepubliková hodnota ovlivněna podílem platů učitelů k průměrnému platu v Praze (98,3 %). Nejvíce převyšují průměrnou mzdu v regionu učitelé ve středních školách v krajích Karlovarském (142,4 %), Olomouckém (136,7 %) a v kraji Vysočina (133,8 %).

V konzervatořích činí celorepublikový průměr 116,1 %. Nejnižší hodnota podílu průměrného platu učitele a průměrné mzdy zaměst-

D1.3 T1: Podíl průměrného měsíčního platu učitele na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2007, v %

Území	mateřské + MŠ pro děti se SVP	základní + ZŠ pro žáky se SVP	SŠ + SŠ pro žáky se SVP	z toho:				konz. + konz. pro žáky se zdr. post.	VOŠ
				gymnáz., šk. sport. zam.	SOŠ	SOU, SPV	SŠ pro žáky se SVP		
ČR celkem	86,0	108,9	116,1	116,2	116,4	115,2	117,7	116,1	123,1
CZ01 Praha	69,2	88,0	98,3	95,7	99,9	99,2	100,0	96,8	101,8
CZ011 Hlavní město Praha	69,2 (14.)	88,0 (14.)	98,3 (14.)	95,7 (14.)	99,9 (14.)	99,2 (14.)	100,0 (14.)	96,8 (8.)	101,8 (14.)
CZ02 Střední Čechy	87,5	110,3	117,9	118,2	116,6	119,7	116,8	x	126,0
CZ021 Středočeský kraj	87,5 (13.)	110,3 (13.)	117,9 (13.)	118,2 (13.)	116,6 (13.)	119,7 (13.)	116,8 (13.)	x x	126,0 (10.)
CZ03 Jihozápad	95,9	121,3	126,7	126,8	125,7	128,2	128,8	131,7	136,1
CZ031 Jihočeský kraj	98,1 (5.)	123,2 (7.)	129,3 (8.)	127,3 (8.)	128,6 (8.)	132,0 (6.)	136,1 (5.)	135,9 (2.)	144,9 (4.)
CZ032 Plzeňský kraj	93,9 (11.)	119,6 (10.)	124,4 (10.)	127,1 (9.)	123,0 (11.)	124,5 (10.)	123,1 (12.)	127,8 (4.)	123,4 (13.)
CZ04 Severozápad	99,1	124,9	136,0	137,8	136,0	133,1	141,3	128,3	140,3
CZ041 Karlovarský kraj	104,7 (1.)	131,2 (1.)	142,4 (1.)	145,1 (1.)	140,6 (1.)	142,8 (1.)	144,7 (1.)	x x	135,3 (7.)
CZ042 Ústecký kraj	97,1 (7.)	122,6 (8.)	133,7 (4.)	135,1 (3.)	134,4 (5.)	129,6 (8.)	139,4 (4.)	126,0 (5.)	141,5 (5.)
CZ05 Severovýchod	98,3	124,1	130,9	130,5	130,7	131,9	130,5	129,8	132,5
CZ051 Liberecký kraj	97,3 (6.)	122,1 (9.)	127,2 (9.)	126,6 (10.)	127,8 (9.)	125,9 (9.)	131,4 (7.)	x x	125,3 (11.)
CZ052 Královéhradecký kraj	96,5 (8.)	125,3 (4.)	132,7 (6.)	133,1 (6.)	132,9 (6.)	133,9 (4.)	127,7 (8.)	x x	136,1 (6.)
CZ053 Pardubický kraj	101,2 (2.)	124,6 (5.)	132,3 (7.)	131,4 (7.)	131,0 (7.)	135,1 (2.)	141,4 (3.)	131,7 (3.)	134,7 (8.)
CZ06 Jihovýchod	94,7	119,1	126,2	127,4	126,2	124,0	130,3	121,9	133,0
CZ061 Vysočina	96,2 (9.)	123,9 (6.)	133,8 (3.)	133,4 (5.)	135,4 (3.)	132,8 (5.)	125,8 (10.)	x x	147,6 (3.)
CZ062 Jihomoravský kraj	94,2 (10.)	117,3 (12.)	123,1 (12.)	125,0 (11.)	122,3 (12.)	120,3 (12.)	131,6 (6.)	119,9 (6.)	126,9 (9.)
CZ07 Střední Morava	100,1	126,0	135,2	136,0	135,9	133,0	135,1	139,6	160,6
CZ071 Olomoucký kraj	99,9 (4.)	126,2 (2.)	136,7 (2.)	137,3 (2.)	137,2 (2.)	134,1 (3.)	144,7 (2.)	x x	150,7 (2.)
CZ072 Zlínský kraj	100,3 (3.)	125,9 (3.)	133,5 (5.)	134,4 (4.)	134,6 (4.)	131,9 (7.)	127,3 (9.)	139,0 (1.)	166,4 (1.)
CZ08 Moravskoslezsko	92,7	119,4	123,9	124,1	124,7	122,1	124,7	119,7	124,8
CZ081 Moravskoslezský kraj	92,7 (12.)	119,4 (11.)	123,9 (11.)	124,1 (12.)	124,7 (10.)	122,1 (11.)	124,7 (11.)	119,7 (7.)	124,8 (12.)

D1.3 G1: Podíl průměrného měsíčního platu učitele mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2007 (v %)

nance je v Praze (96,8 %), a naopak nejvyššího podílu je dosaženo v krajích Zlínském (139,0 %), Jihočeském (135,9 %) a Pardubickém (131,7 %). V krajích Středočeském, Karlovarském, Libereckém, Královéhradeckém, na Vysočině a v kraji Olomouckém se konzervatoře ani konzervatoře pro žáky se zdravotním postižením jako druh školy nevyskytují.

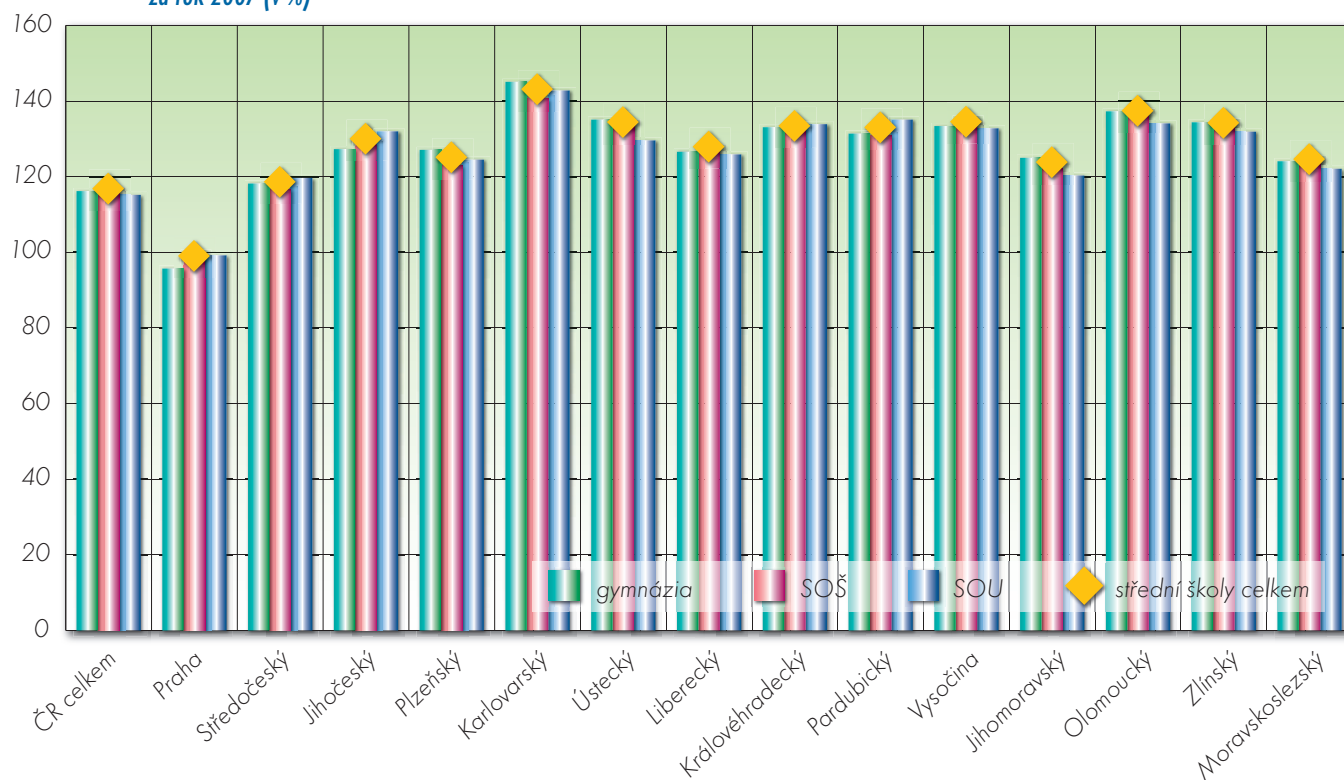
Na vyšších odborných školách nalezneme největší rozdíl mezi průměrným platem učitele a zaměstnance ve Zlínském kraji, kde první převyšuje druhý o cca 66 %, a dále v Olomouckém kraji (o cca 51 %).

Platy učitelů jsou regionálně diferencovány v menší míře než mzdy zaměstnanců, které odrážejí zejména celkovou economic-

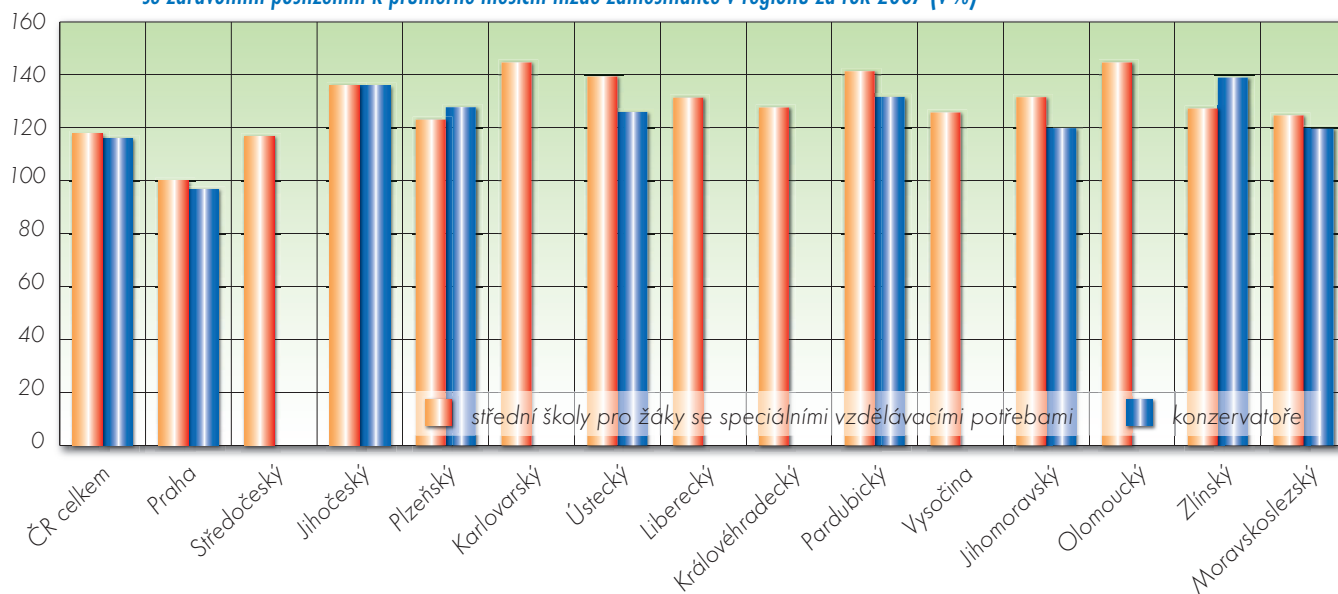
kou vyspělost kraje. Platy učitelů ve veřejné sféře se naopak v základu odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socioekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Diference mezi platy učitelů v jednotlivých krajích jsou tak způsobovány zejména pevně danými faktory, jako jsou velikost škol a počet žáků, oborová struktura středních škol a vyšších odborných škol, a rovněž existencí normativů.

Z těchto souvislostí je nutno vycházet při hodnocení podílu průměrného platu učitele ve veřejné sféře k průměrné mzdě zaměstnance. **Učitelé platy nejvíce převyšují mzdy zaměstnanců v krajích, kde je obecná mzdová úroveň nejnižší:** zejména v Karlovarském kraji, Pardubickém kraji a Zlínském kraji. Mezi kraje s vysokým rozdílem výše

D1.3 G2: Podíl průměrného měsíčního platu učitele na jednotlivých typech středních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2007 (v %)

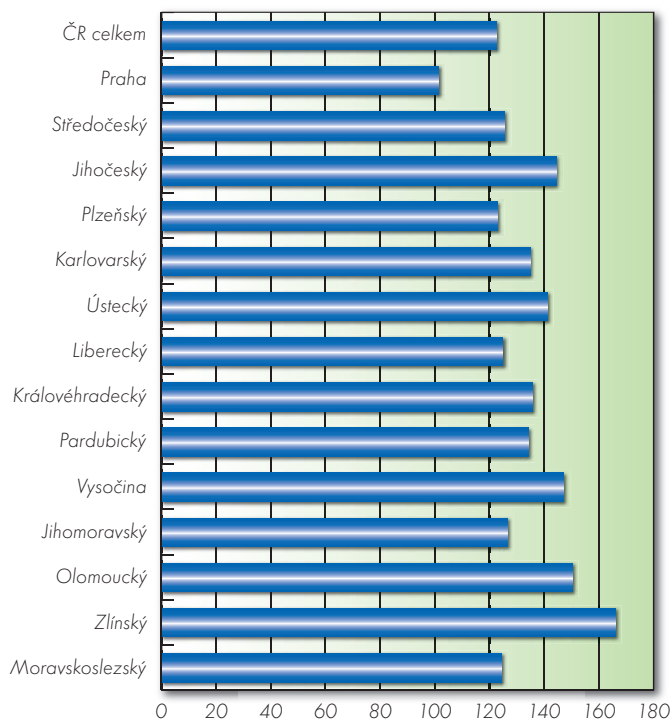

D1.3 G3: Podíl průměrného měsíčního platu učitele střední školy pro žáky se SVP a konzervatořích včetně konzervatořích pro žáky se zdravotním postižením k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2007 (v %)

D1.3 G4: Podíl průměrného měsíčního platu učitele vyšších odborných škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2007 (v %)

zmíněných platů učitelů a zaměstnanců patří i kraje Olomoucký, Jihočeský a Ústecký.

Hlavní město Praha je jediný kraj, kde jsou platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích v průměru nižší než mzdy zaměstnanců (s výjimkou vyšších odborných škol a středních škol pro žáky se SVP), nejvíce přitom v případě učitelů mateřských škol a základních škol. Na nižších vzdělávacích úrovních, tedy mateřských školách, platí tento vztah i ve Středočeském kraji. Pražští učitelé tak mají relativně horší finanční pozici v porovnání s ostatními kraji – ta je však způsobena obecně výrazně vyšší mzdovou úrovní zaměstnanců právě v Praze.

D 1.4 Porovnání průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou měsíční mzdou v regionu

Vzhledem k tomu, že platy pedagogických pracovníků jsou na jednotlivých úrovních vzdělávání z regionálního pohledu silně nivelizovány, odvíjí se sledovaný poměr průměrného měsíčního platu pedagogických pracovníků ku průměrné měsíční mzdě zaměstnance prakticky pouze od úrovně vzdělávání, na níž pedagogický pracovník působí, a od průměrné mzdy zaměstnance v kraji. Situace je zde velice podobná situaci popsané v předchozí kapitole.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel zaznamenává **podíly průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků** (přepočtené počty) za 1.–4. čtvrtletí 2007 **k průměrné měsíční mzdě zaměstnanců** (přepočtené počty) za 1.–4. čtvrtletí 2007.

Ukazatel charakterizuje procentní podíly průměrné výše platového ohodnocení, jehož se pedagogickým pracovníkům dostává, ve vztahu k zaměstnancům. Podávaný přehled je přitom členěn **podle úrovně vzdělávání**, tj. na podíly platů pedagogických pracovníků (včetně vedoucích zaměstnanců) na jednotlivých typech a druzích škol – mateřských škol, základních, středních (gymnazií včetně škol s rozšířenou vý-

ukou sportovního zaměření, středních škol s obory středních odborných škol, středních škol s obory středních odborných učilišť včetně středisek praktického vyučování, středních škol pro žáky se SVP), konzervatoří a vyšších odborných škol v regionu ke mzdám zaměstnanců v regionu.

Metodika výpočtu

$$\frac{Ped_i}{Z} \times 100$$

Ped – průměrný měsíční plat pedagogických pracovníků (v Kč) v regionu za 1.–4. čtvrtletí 2007

Z – průměrná měsíční mzda zaměstnance (v Kč) v regionu za 1.–4. čtvrtletí 2007

i – jednotlivé druhy škol (mateřské; základní; střední školy; konzervatoře; vyšší odborné školy) a typy škol (gymnázia včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření, střední odborné školy, střední odborná učiliště včetně středisek praktického vyučování a střední školy určené pro žáky se SVP)

Průměrný měsíční plat pedagogických pracovníků (*Ped*) za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj

Platový řád: § 109 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce (dříve zákon č. 143/92 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech)

Průměrný měsíční nominální plat pedagogických pracovníků (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé mzdy a platy zahrnují mzdy a platy celkem, tj. peněžitá plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení a zastupování, zvláštní příplatky, odměny za přespočetné hodiny, platy za přesčas, ostatní příplatky) a nenárokové složky platu (osobní příplatky a odměny). Přepočtené počty pracovníků jsou fyzické osoby přepočtené na plný úvazek.

Průměrný měsíční plat učitele zahrnuje kromě mzdových prostředků ze státního rozpočtu také finanční prostředky z mimorozpočtových zdrojů, tedy z jiné činnosti, z fondu odměn, z ESF a z ostatních zdrojů.

Průměrná měsíční nominální mzda zaměstnance (v Kč) představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadajících na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc. Zahrnuje všechny pracovní příjmy (základní mzdy a platy, příplatky a doplňky ke mzdě nebo platu, prémie a odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu), které byly v daném období zúčtovány zaměstnancům podle příslušných platových a mzdových předpisů k výplatě (jde o hrubou mzdu v Kč na přepočteného pracovníka). Tato průměrná hrubá nominální mzda je uvedena za ekonomické subjekty podnikatelské sféry s 20 a více zaměstnanci včetně zaměstnanců u soukromých podnikatelů nezapsaných do obchodního rejstříku (v odvětví finančního zprostředkování bez ohledu na počet zaměstnanců) a ve všech organizacích nepodnikatelské sféry, tj. za zaměstnance organizačních složek státu, příspěvkových organizací částečně financovaných ze státního či územních rozpočtů a institucí, které neohospodaří za účelem zisku (např. veřejně prospěšné instituce, zdravotní pojišťovny apod.). Přepočtené počty pracovníků – fyzické osoby přepočtené na plný úvazek.

Zdroj dat

➤ výkaz Škol (MŠMT) P 1 – 04 Čtvrtletní výkaz o pracovních a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2007)

- ČSÚ publikace – Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1. až 4. čtvrtletí 2007, Tabulka 01-03-05 Zaměstnanci a průměrné mzdy podle CZ – NUTS (přepočtené počty)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku
Průměrná měsíční mzda zaměstnanců za rok 2007 činí za ČR celkem 22 382 Kč. Jedná se o celorepublikovou mzdu bez ohledu na resort školství. Resort školství se na hodnotě ukazatele průměrné měsíční celorepublikové mzdy zaměstnanců podílí asi 8 %.

Průměrné mzdy zaměstnanců v jednotlivých krajích jsou nejvyšší v Praze (27 803 Kč). Vyšší průměrné hodnoty mezd zaměstnanců nalezneme také ve Středočeském kraji (22 316 Kč). Hlavní město Praha a částečně i Středočeský kraj tvoří výrazně příznivou oblast z hlediska výše mezd zaměstnanců. Nejnižší mzdy mají pak zaměstnanci v Karlovarském kraji (18 692 Kč) a v Olomouckém kraji (19 101 Kč). Tato diferenciací bezesporu souvisí s obecným ekonomickým zázemím regionu.

Průměrné platy pedagogických pracovníků ve veřejných vzdělávacích institucích podle úrovně vzdělávání jsou obecně nejnižší v mateřských školách (85,8 % celorepublikové mzdy). Na základních školách jsou platy již o poznání vyšší (107,6 % celorepublikové mzdy). Na středních školách jsou platy ještě vyšší (111,7 % celorepublikové mzdy). Z toho na gymnáziích a školách s rozšířenou výukou sportovního zaměření tvoří platy dokonce 116,0 % celorepublikové mzdy a na středních odborných školách 116,3 %. Nejvyšší platovou úroveň jsme zaznamenali v případě vyšších odborných škol (123,0 % průměrné celorepublikové mzdy).

Do těchto souvislostí se promítají i regionální rozdíly – regionální diferenciací platů pedagogických pracovníků je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí

kraje, platy pedagogických pracovníků ve veřejných vzdělávacích institucích, stejně jako platy učitelů (viz předchozí kapitola), jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT, kraje či obce.

Regionální rozdíly

Výše zmíněné skutečnosti je nutné vzít v úvahu při interpretaci tohoto ukazatele, který udává podíl výše průměrného platu pedagogických pracovníků v jednotlivých krajích a oblastech vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji.

Podíl průměrného platu pedagogických pracovníků vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji odráží poměr mezi těmito dvěma položkami a podává tak informaci zejména o tom, o kolik se regionálně vcelku stabilní platy pedagogických pracovníků odlišují od daleko více „tržních“ mezd zaměstnanců. Krajská diferenciací průměrných mezd zaměstnanců je výraznější než v případě platů pedagogických pracovníků, což se následně nutně odráží ve výši příslušných podílů.

Nejnižší podíly platu pedagogických pracovníků k průměrné mzdě zaměstnance nalezneme u všech typů škol v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji. Hlavní město Praha je také jediný region, kde je průměrný plat pedagogických pracovníků na všech vzdělávacích úrovních (kromě vyšších odborných škol) nižší než plat zaměstnance. Nejvýraznější je tento rozdíl v Hlavním městě Praze v případě pedagogických pracovníků v mateřských školách, kdy je nižší cca o třetinu. I pedagogičtí pracovníci na vyšších stupních škol však mají v Hlavním městě Praze platy nižší než „průměrní“ zaměstnanci. Pouze v případě vyšších odborných škol převyšuje plat pedagogických pracovníků průměrnou mzdu zaměstnanců o 1,8 %. Příslušný podíl platů v Hlavním městě Praze se pohybuje od 68,9 % v případě mateřských škol a 86,9 % v případě základní škol až po 99,9 % v případě středních odborných škol a 101,8 % u vyšších odborných škol.

D1.4. T1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2007, v %

Území	mateřské + MŠ pro děti se SVP	základní + ZŠ pro žáky se SVP	SŠ + SŠ pro žáky se SVP	z toho:				konz. + konz. pro žáky se zdr. post.	VOŠ
				gymnáz., šk. sport. zam.	SOŠ	SOU, SPV	SŠ pro žáky se SVP		
ČR celkem	85,8	107,6	111,7	116,0	116,3	104,9	106,8	116,0	123,0
CZ01 Praha	68,9	86,9	96,3	95,6	99,9	90,4	95,1	96,7	101,8
CZ011 Hlavní město Praha	68,9 (14.)	86,9 (14.)	96,3 (14.)	95,6 (14.)	99,9 (14.)	90,4 (14.)	95,1 (14.)	96,7 (8.)	101,8 (14.)
CZ02 Střední Čechy	87,2	109,3	113,5	117,9	116,5	108,4	106,0	x	126,0
CZ021 Středočeský kraj	87,2 (13.)	109,3 (13.)	113,5 (13.)	117,9 (13.)	116,5 (13.)	108,4 (13.)	106,0 (13.)	x	126,0 (10.)
CZ03 Jihozápad	95,7	120,2	121,8	126,4	125,6	116,7	113,1	131,7	136,1
CZ031 Jihočeský kraj	97,8 (5.)	122,1 (7.)	124,2 (8.)	126,8 (9.)	128,6 (8.)	119,5 (7.)	114,6 (9.)	135,9 (2.)	144,9 (4.)
CZ032 Plzeňský kraj	93,6 (11.)	118,6 (10.)	119,6 (10.)	126,8 (8.)	122,7 (11.)	114,0 (10.)	111,6 (12.)	127,8 (4.)	123,4 (13.)
CZ04 Severozápad	98,7	123,0	129,9	137,5	135,8	120,2	125,5	128,3	140,3
CZ041 Karlovarský kraj	104,6 (1.)	130,0 (1.)	136,2 (1.)	145,1 (1.)	140,5 (1.)	127,7 (1.)	127,7 (1.)	x	135,3 (7.)
CZ042 Ústecký kraj	96,6 (7.)	120,6 (9.)	127,6 (6.)	134,9 (3.)	134,2 (5.)	117,5 (8.)	123,9 (2.)	126,0 (5.)	141,5 (5.)
CZ05 Severovýchod	98,1	122,8	125,9	130,2	130,6	119,6	118,5	129,8	132,5
CZ051 Liberecký kraj	97,2 (6.)	121,1 (8.)	121,9 (9.)	126,1 (10.)	127,8 (9.)	114,1 (9.)	114,6 (10.)	x	125,3 (11.)
CZ052 Královéhradecký kraj	96,2 (8.)	123,8 (4.)	127,4 (7.)	132,9 (6.)	132,7 (6.)	121,3 (4.)	118,3 (8.)	x	136,1 (6.)
CZ053 Pardubický kraj	101,1 (2.)	123,4 (5.)	127,8 (5.)	131,3 (7.)	131,0 (7.)	122,7 (3.)	123,9 (3.)	131,7 (3.)	134,7 (8.)
CZ06 Jihovýchod	94,4	117,9	121,4	127,1	126,1	113,5	121,7	121,9	132,7
CZ061 Vysočina	96,0 (9.)	122,5 (6.)	128,4 (3.)	133,3 (5.)	135,4 (3.)	120,1 (6.)	122,5 (4.)	x	147,6 (3.)
CZ062 Jihomoravský kraj	93,9 (10.)	116,2 (12.)	118,5 (12.)	124,7 (11.)	122,2 (12.)	110,8 (12.)	121,0 (7.)	119,9 (6.)	126,5 (9.)
CZ07 Střední Morava	99,7	124,3	129,7	135,8	135,7	121,6	121,6	139,6	160,6
CZ071 Olomoucký kraj	99,5 (4.)	124,1 (3.)	131,0 (2.)	137,2 (2.)	136,8 (2.)	122,7 (2.)	122,1 (5.)	x	150,7 (2.)
CZ072 Zlínský kraj	100,0 (3.)	124,5 (2.)	128,3 (4.)	134,1 (4.)	134,5 (4.)	120,4 (5.)	121,0 (6.)	139,0 (1.)	166,4 (1.)
CZ08 Moravskoslezsko	92,5	117,7	118,8	123,9	124,6	112,0	112,1	119,5	124,8
CZ081 Moravskoslezský kraj	92,5 (12.)	117,7 (11.)	118,8 (11.)	123,9 (12.)	124,6 (10.)	112,0 (11.)	112,1 (11.)	119,5 (7.)	124,8 (12.)

Tato skutečnost odráží, stejně jako v případě platů učitelů, význameně vyšší průměrnou platovou úroveň zaměstnanců v Praze.

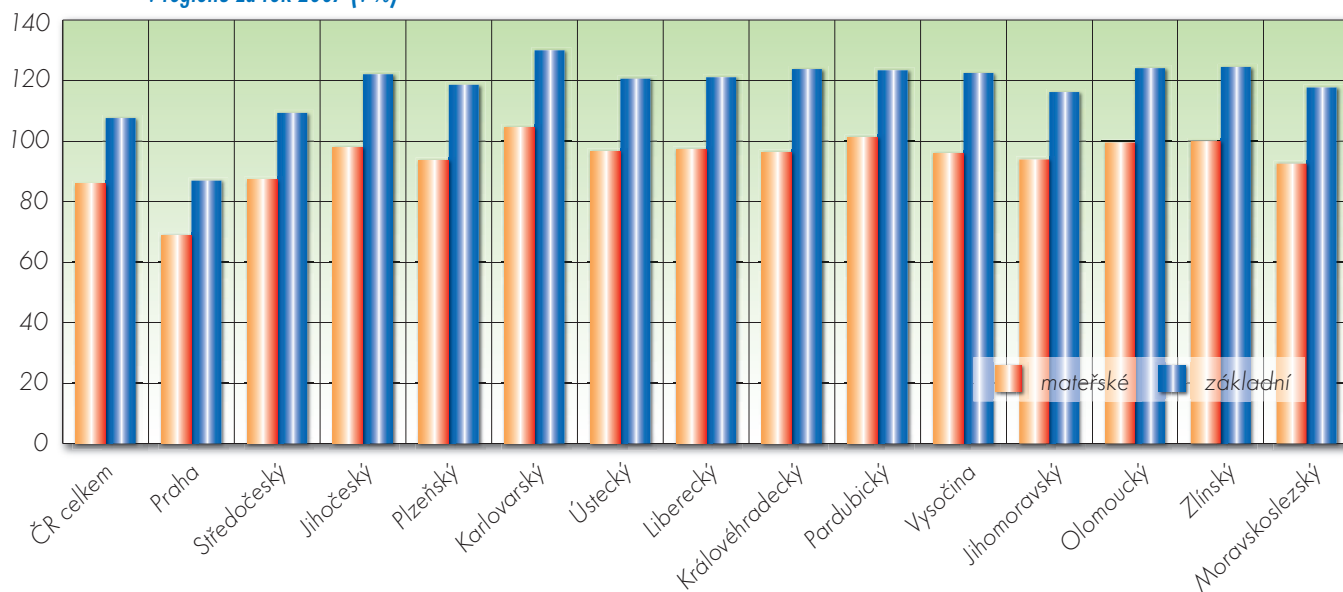
Ve všech ostatních krajích se platy pedagogických pracovníků základních a vyšších stupňů škol pohybují, a to v některých případech velmi výrazně, nad průměrnou mzdovou hladinou zaměstnanců. Čím vyšší je pak vzdělávací stupeň školy, na které pedagogický pracovník působí, tím vyšší je následně rozdíl mezi jeho průměrným platem a mzdou zaměstnance v regionu, a to v jeho prospěch. Pouze pedagogičtí pracovníci v mateřských školách dosahují v průměru 85,8 % mezd zaměstnanců. Tato skutečnost je v souladu s obecným trendem vyšších platů pedagogických pracovníků na vyšších stup-

ních škol. Hlavní město Praha, a v případě mateřských škol i téměř všechny ostatní kraje, patří k regionům, kde je průměrný plat pedagogických pracovníků nižší než plat zaměstnance u všech uvedených typů škol.

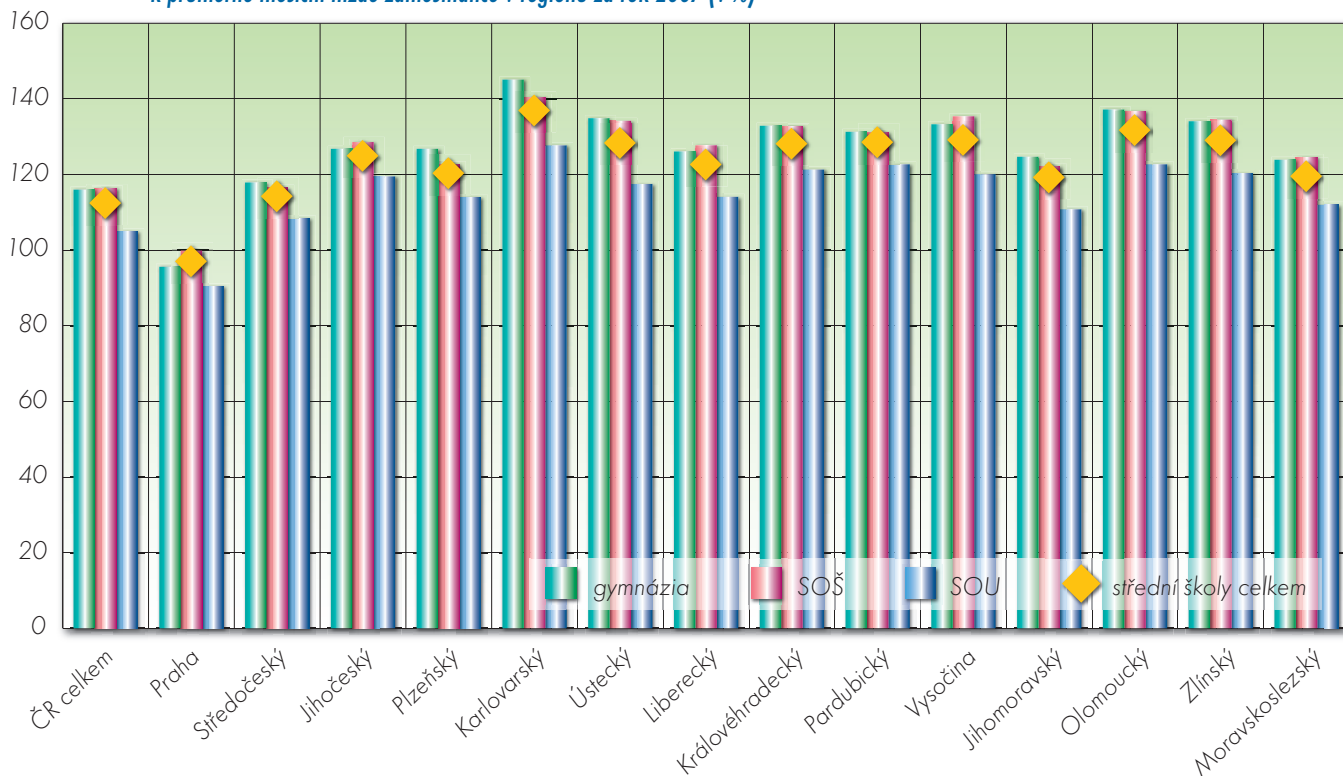
Relativně nejvíce (o více než třetinu) převyšují průměrné platy pedagogických pracovníků mzdy zaměstnanců v krajích, kde je průměrná měsíční mzda zaměstnanců nejnižší (zejména Karlovarský kraj, Pardubický kraj, Zlínský kraj a Olomoucký kraj).

V případě mateřských škol dosahují nejvyššího indexu kraje Karlovarský a Pardubický kraj, kde průměrný plat pedagogických pracovníků mírně převyšuje průměrnou měsíční mzdu zaměstnanců kraje.

D1.4. G1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2007 (v %)

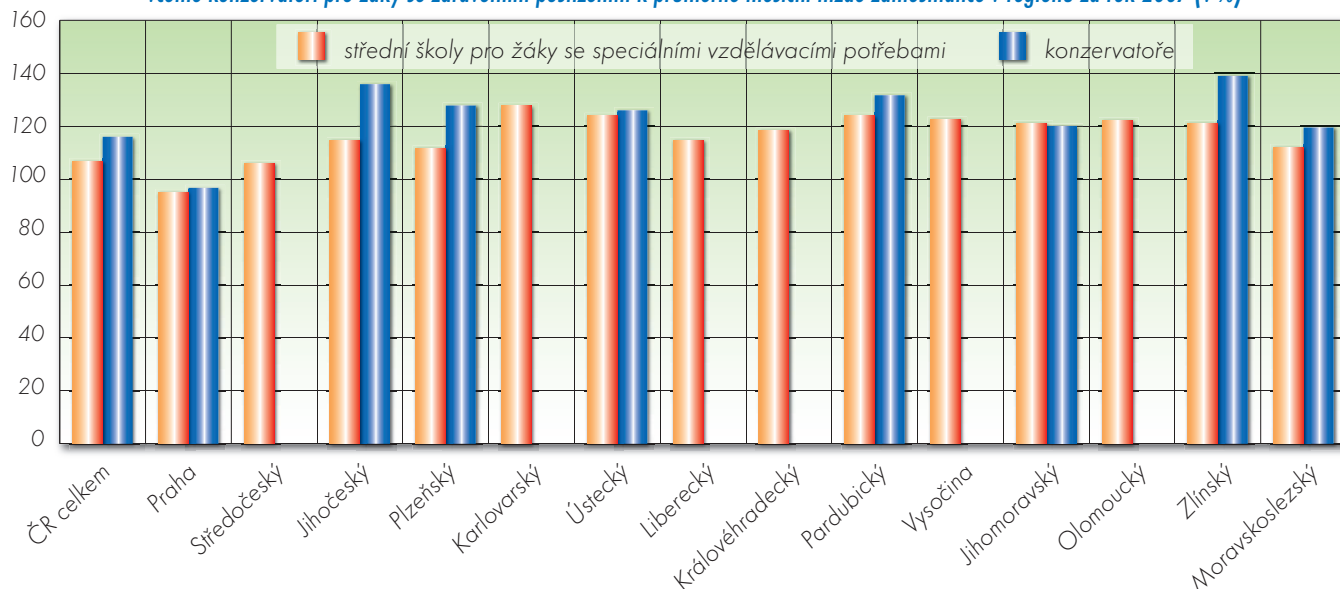

D1.4. G2: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých typech středních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2007 (v %)

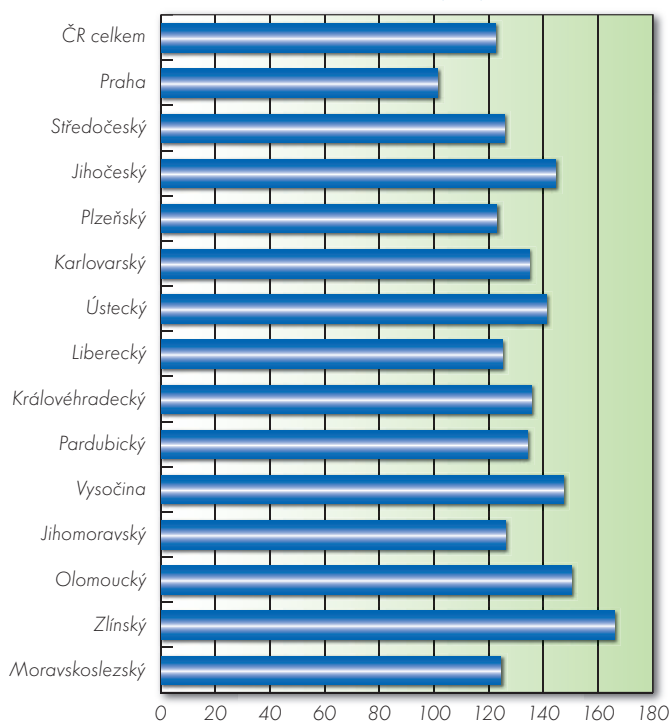

D1.4 G3: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků středních škol pro žáky se SVP a konzervatoří včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2007 (v %)

D1.4 G4: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků vyšších odborných škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu za rok 2007 (v %)

U pedagogů základních škol se jedná o kraj Karlovarský (130,0%), Zlínský (124,5%) a Olomoucký (124,1%). Jsou to kraje, ve kterých je průměrná měsíční mzda zaměstnanců nejnižší.

Na středních školách pobírají vzhledem k průměrné mzdě v regionu nejvíce pedagogičtí pracovníci v Karlovarském kraji (136,2%), Olomouckém kraji (131,0%) a v kraji Vysočina (128,4%).

V konzervatořích dosahují průměrné platy pedagogických pracovníků nejvýše 139,0% průměrné mzdy zaměstnance, a to ve Zlínském kraji. Platy pedagogických pracovníků převyšují výrazně průměrnou mzdu zaměstnanců také v Jihočeském kraji (135,9%) a v Pardubickém kraji (131,7%).

Na vyšších odborných školách nalezneme největší rozdíl mezi průměrným platem pedagogických pracovníků a průměrnou mzdou zaměstnanců v kraji Zlínském, kde první převyšuje druhý o 66,4%, a dále v kraji Olomouckém (o 50,7%) a v kraji Vysočina (o 47,6%).

Platy pedagogických pracovníků jsou regionálně diferencovány v menší míře než mzdy zaměstnanců, které odrážejí zejména celkovou ekonomickou vyspělost kraje. Platy pedagogických pracovníků ve veřejné sféře se naopak v základu odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socioekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Z toho je při hodnocení podílu průměrného platu pedagogických pracovníků ve veřejné sféře k průměrné mzdě zaměstnanců nutné vycházet. Platy pedagogických pracovníků nejvíce převyšují mzdy zaměstnanců v krajích, kde je obecná mzdová úroveň nejnižší, zejména v Karlovarském, Pardubickém a Zlínském kraji. Mezi kraje s vysokým rozdílem výše zmíněných platů pedagogických pracovníků a zaměstnanců patří i Olomoucký a Ústecký kraj.

Hlavní město Praha je jediný kraj, kde jsou platy pedagogických pracovníků ve všech typech a druzích škol (kromě vyšších odborných škol) v průměru nižší než mzdy zaměstnanců, nejvíce se přitom liší v případě pedagogických pracovníků mateřských a základních škol. Na nižších vzdělávacích úrovních platí tento vztah i ve Středočeském kraji. Pražští pedagogové tak mají relativně horší finanční pozici v porovnání s ostatními kraji – ta je však způsobena obecně výrazně vyšší mzdovou úrovní zaměstnanců právě v Praze. Absolutní výše průměrných platů pedagogických pracovníků je v Praze většinou srovnatelná s celorepublikovým průměrem.

D 2 Pedagogičtí pracovníci v regionálním vzdělávání

D 2.1 Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka

Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka patří k základním ukazatelům, které napomáhají k poznání školního prostředí a celkového klimatu na škole. Počet žáků na učitele se tak spolu s dalšími ukazateli podílí na vytváření podmínek pro výuku a současně slouží k posouzení možných omezení, či naopak výukových metod zaměřených na rozvoj individuálních předpokladů žáků. Nižší počet žáků na učitele je před-

pokladem pro individuální práci učitele s žáky, neboť mu umožňuje citlivěji vnímat potřeby a zájmy jednotlivých dětí. Při vyšším počtu žáků na učitele jednak klesá možnost dostatečně rozvíjet schopnosti žáka, jednak rostou nároky na práci učitele a na jeho psychickou odolnost.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel počet žáků na pedagogického pracovníka popisuje personální náročnost výuky z hlediska potřebného počtu tzv. přepočtených počtů pedagogických pracovníků, tedy počtu „plných úvazků“ pedagogických pracovníků. Ukazatel je postaven na celkovém počtu pedagogických pracovníků přepočtených na plné úvazky.

Hodnoty tohoto ukazatele závisí na průměrné velikosti (tedy na plněnosti) tříd, náročnosti vzdělávacího programu nebo jednotlivých předmětů, na dělení některých hodin, případně na oborové skladbě škol, ale i tříd. Dostupnost učitelů jednotlivých předmětů a velikost úvazku, na který ten který učitel pracuje, by neměla tento ukazatel ovlivnit, protože jednotliví učitelé/pedagogičtí pracovníci jsou započítáni pouze odpovídající částí úvazku.

Metodika výpočtu

$$\frac{Z_i}{PPp_i}$$

Z – počty žáků denní formy vzdělávání

PPp – přepočtené počty pedagogických pracovníků na plné úvazky podle stavu k 30. 9.

i – jednotlivé vzdělávací stupně včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Nejvyšší počty žáků na přepočteného učitele/pedagogického pracovníka se vyskytují na základních školách, kde v průměru připadá

13,7 žáků na jeden učitelův úvazek, pak **následují mateřské školy** – 12,8 dítěte na jeden učitelův úvazek a **vyšší odborné školy** s 12,4 studenta na jeden učitelův úvazek. Touto hodnotou se učitelův úvazek na VOŠ přibližuje náročnosti výuky na středních školách vyučujících obory středních odborných škol. Na úrovni středního školství je personální náročnost na úrovni 11,3 žáka na jeden učitelův úvazek. Personální náročnost výuky na středních školách se liší v případě výuky na školách, které vyučují obory gymnázií (všeobecné vzdělávání), a na středních školách s odborným vzděláváním (dřívější SOŠ a SOU). Rozdíly v náročnosti lze pozorovat i u jednotlivých druhů oborů ve středněškolském vzdělávání.

Regionální rozdíly

Pokud jde o hodnotu ukazatele na úrovni mateřských škol, pak **nejvíce dětí připadá na učitelku v Jihočeském, Středočeském a Jihomoravském kraji**, kde se hodnota ukazatele pohybuje kolem hranice 13,5 dítěte na učitelku (Jihočeský kraj 13,5, Středočeský kraj 13,1 a Jihomoravský kraj 13,0 dětí na učitelku). Nejméně dětí na učitelku připadá v Libereckém kraji (12,3 dítěte na jednu učitelku) a také v Praze (12,4 dítěte na učitelku). Jak je z údajů zřejmé, hodnoty v jednotlivých krajích se příliš neliší a případné odchylky od celorepublikového průměru, který činí 12,8 dítěte na učitelku, jsou způsobeny především rozdíly v naplněnosti mateřských škol v regionech a v jednotlivých obcích.

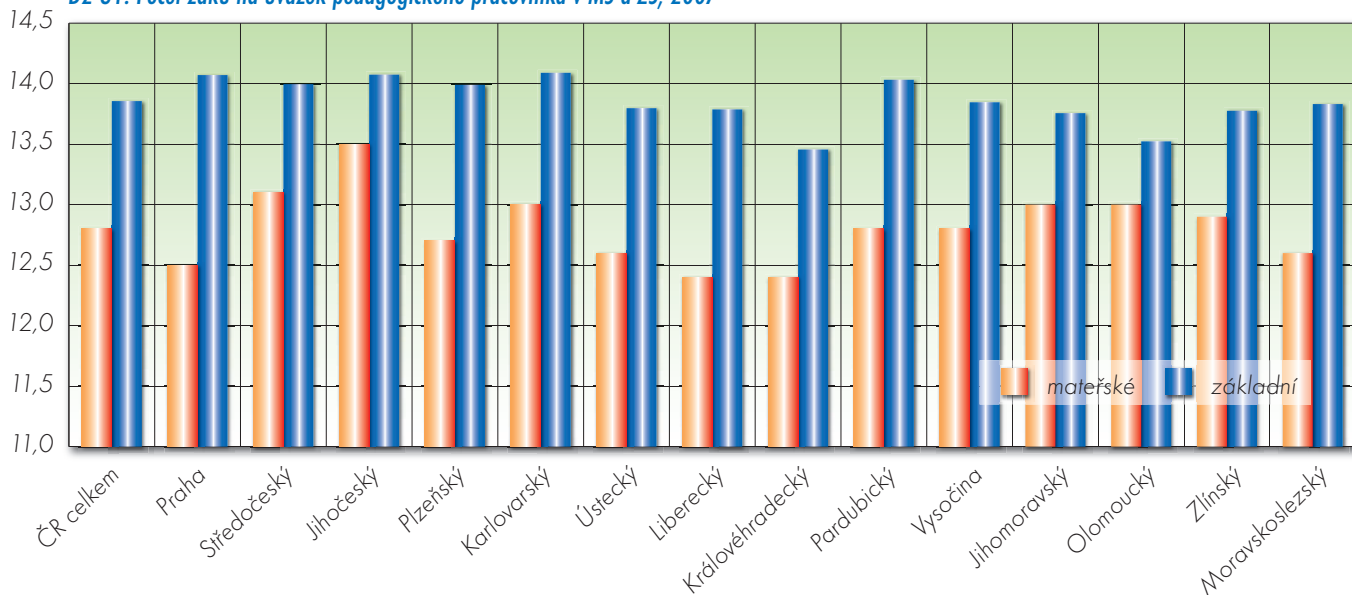
Pokud se nyní podíváme na hodnotu sledovaného ukazatele na úrovni základních škol, pak vidíme, že v počtu žáků na učitele patří pomyslné první místo Karlovarskému kraji (14,09 žáka na učitele), druhé Jihočeskému kraji (14,07 žáka na učitele) a třetí Praze (14,07 žáka na učitele). Je patrné, že tyto tři kraje jsou v tomto ukazateli velice vyrovnané. Nejméně žáků na učitele připadá v Královéhradeckém kraji (13,4 žáka na učitele) a v Olomouckém kraji (13,5 žáka na učitele). Rozpětí hodnot je, obdobně jako u mateřských škol, velmi malé a je dáno především charakterem všeobecného základního vzdělávání a hustotou sítě základních škol.

D2 T1: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka, 2007

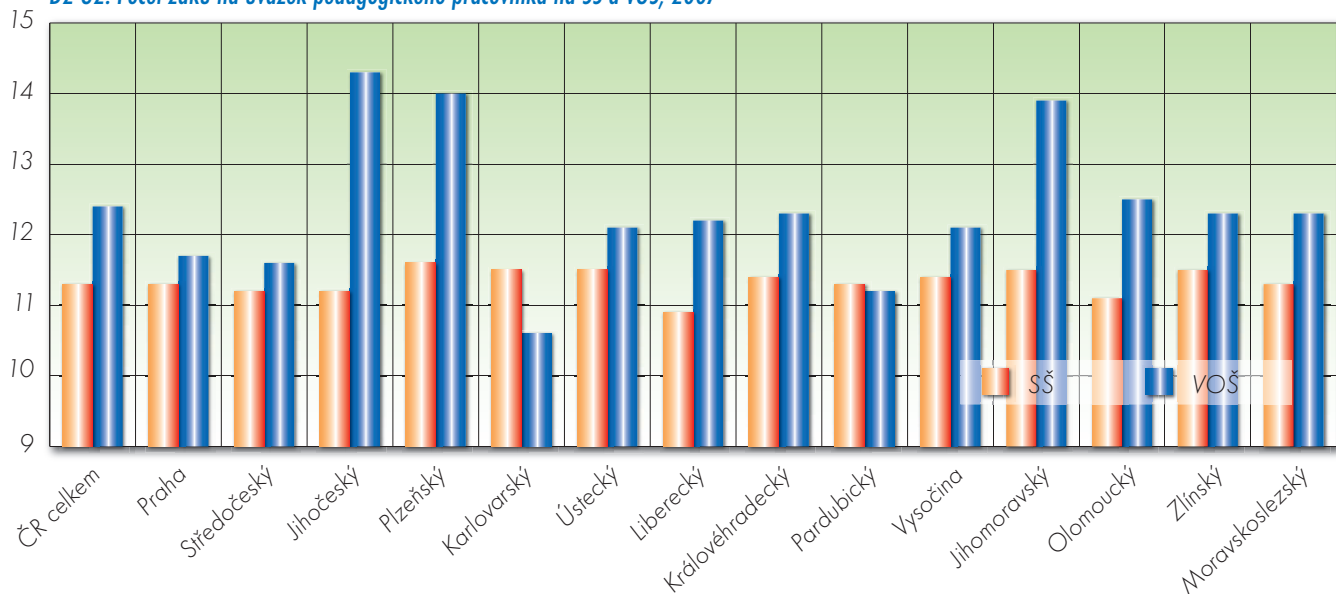
Území		MŠ		ZŠ		SŠ		konzervatoře		VOŠ	
ČR celkem		12,80		13,86		11,33		3,26		12,39	
CZ01	Praha	12,45		14,07		11,29		3,33		11,70	
CZ011	Hlavní město Praha	12,45	(12.)	14,07	(3.)	11,29	(9.)	3,33	(5.)	11,70	(11.)
CZ02	Střední Čechy	13,15		14,00		11,22		.		11,63	
CZ021	Středočeský kraj	13,15	(2.)	14,00	(5.)	11,22	(12.)	.	.	11,63	(12.)
CZ03	Jihozápad	13,13		14,04		11,39		3,62		14,19	
CZ031	Jihočeský kraj	13,51	(1.)	14,07	(2.)	11,25	(11.)	3,66	(1.)	14,28	(1.)
CZ032	Plzeňský kraj	12,68	(9.)	13,99	(6.)	11,57	(1.)	3,58	(3.)	14,01	(2.)
CZ04	Severozápad	12,67		13,87		11,46		2,56		11,82	
CZ041	Karlovarský kraj	12,98	(4.)	14,09	(1.)	11,45	(5.)	.	.	10,59	(14.)
CZ042	Ústecký kraj	12,56	(11.)	13,80	(9.)	11,46	(4.)	2,56	(8.)	12,13	(9.)
CZ05	Severovýchod	12,56		13,75		11,22		2,77		11,78	
CZ051	Liberecký kraj	12,38	(14.)	13,79	(10.)	10,92	(14.)	.	.	12,18	(8.)
CZ052	Královéhradecký kraj	12,44	(13.)	13,46	(14.)	11,35	(7.)	.	.	12,26	(7.)
CZ053	Pardubický kraj	12,84	(7.)	14,03	(4.)	11,32	(8.)	2,77	(7.)	11,22	(13.)
CZ06	Jihovýchod	12,93		13,79		11,48		3,66		13,30	
CZ061	Vysočina	12,78	(8.)	13,85	(7.)	11,36	(6.)	.	.	12,06	(10.)
CZ062	Jihomoravský kraj	13,00	(3.)	13,76	(12.)	11,54	(3.)	3,66	(2.)	13,88	(3.)
CZ07	Střední Morava	12,94		13,64		11,30		3,48		12,41	
CZ071	Olomoucký kraj	12,97	(5.)	13,52	(13.)	11,08	(13.)	.	.	12,53	(4.)
CZ072	Zlínský kraj	12,90	(6.)	13,78	(11.)	11,55	(2.)	3,48	(4.)	12,29	(5.)
CZ08	Moravskoslezsko	12,61		13,83		11,25		2,94		12,27	
CZ081	Moravskoslezský kraj	12,61	(10.)	13,83	(8.)	11,25	(10.)	2,94	(6.)	12,27	(6.)

D2 G1: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka v MŠ a ZŠ, 2007

D2 G2: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka na SŠ a VOŠ, 2007

Střední školy, které realizují vzdělávání v oborech gymnázií, oborech středních odborných škol a v oborech středních odborných učilišť, **vykazují značnou homogenitu hodnot ukazatele**. Hodnoty ukazatele se pohybují od 10,9 žáka na učitelství úvazek v Libereckém kraji až po 11,6 žáka na učitelství úvazek v Jihočeském kraji. Rozložení hodnot ukazatele v jednotlivých krajích je velmi vyrovnané a příliš se neodlišuje od celkové průměrné celorepublikové hodnoty 11,3 žáka na učitelství úvazek. Od školního roku 2006/07 dochází ke změně vykazování počtu pedagogických pracovníků na středních školách, je tedy možné sledovat tento ukazatel pouze ve středním školství jako celku a ne odděleně na jednotlivých typech středních škol, jak tomu bylo v minulosti. Celkově jsou rozdíly mezi krajemi minimální, neznamená to však, že žádné rozdíly neexistují. Podstatné rozdíly mohou existovat v porovnání jednotlivých škol. Ukazatel se liší především s ohledem na náročnost a rozsah poskytovaného vzdělávání v celém středním školství.

Nízké úrovně ukazatele u konzervatoří jsou způsobeny specifickým charakterem výuky na konzervatořích, kde je ve školách mnohem menší počet žáků než na ostatních stupních vzdělávání.

Značné rozdíly lze pozorovat mezi jednotlivými krajemi na úrovni vyšších odborných škol. Hodnoty ukazatele se pohybují v rozmezí 10,6 studenta na učitele v Karlovarském kraji až po 14,3 studenta na učitele v Jihočeském kraji. Zde za hlavní důvod většího rozdílu mezi jednotlivými krajemi lze považovat oborovou různorodost jednotlivých škol a s tím spojenou rozdílnou personální náročnost jednotlivých oborů. Přesto vývoj ukazatele směřuje k větší homogenitě, než tomu bylo v minulých letech.

D 2.2 Struktura kvalifikovaných pedagogických pracovníků

Charakteristika ukazatele

Struktura kvalifikovaných pedagogických pracovníků na jednotlivých vzdělávacích úrovních představuje doplňkový ukazatel, který se dotýká poměru mezi kvalifikovanými a nekvalifikovanými pedagogickými pracovníky v regionálním vzdělávání.

Na první pohled je patrné, že ukazatel vykazuje velmi vysoké hodnoty v průměru od 89 % až do téměř 100 %. Na všech vzdělávacích úrovních tedy velkou většinou převažují kvalifikovaní pracovníci nad

nequalifikovanými, nejmarkantnější je tento poměr u **konzervatoří**, kde ukazatel nabývá velmi často hodnoty 100 %, naopak relativně nejnížší úroveň tohoto ukazatele vykazují **základní školy**, kde se jeho úroveň pohybuje v průměru kolem 84 %.

Regionální rozdíly

Z regionálního hlediska jsou hodnoty ukazatele taktéž velmi vyrovnané s výjimkou Karlovarského kraje a Ústeckého kraje, kde se dostávají hluboko pod celorepublikový průměr, a to především v oblasti základního a středního vzdělávání. Naopak nejvyšších hodnot dosahuje ukazatel v Jihočeském a Zlínském kraji, kde je nad celorepublikovým průměrem na všech vzdělávacích úrovních.

Metodika výpočtu

$$\frac{Zki - Zni}{Zki}$$

Zk – přepočtené počty kvalifikovaných pedagogických pracovníků na jednotlivých vzdělávacích úrovních

Zn – přepočtené počty nequalifikovaných pedagogických pracovníků na jednotlivých vzdělávacích úrovních

i – jednotlivé vzdělávací úrovně včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV

D2 T2: Struktura kvalifikovaných pedagogických pracovníků na jednotlivých vzdělávacích úrovních, 2007, v %											
Území		MŠ		ZŠ		SŠ		konzervatoře		VOŠ	
ČR celkem		93,15		84,27		85,46		99,17		94,45	
CZ01	Praha	89,29		83,56		86,83		98,98		94,56	
CZ011	Hlavní město Praha	89,29	(14.)	83,56	(10.)	86,83	(7.)	98,98	(6.)	94,56	(8.)
CZ02	Střední Čechy	89,55		76,72		82,74		100,00		92,51	
CZ021	Středočeský kraj	89,55	(13.)	76,72	(12.)	82,74	(11.)	100,00	(1.)	92,51	(9.)
CZ03	Jihozápad	95,06		89,52		87,09		99,25		98,78	
CZ031	Jihočeský kraj	95,60	(2.)	91,27	(1.)	89,61	(2.)	x	x	98,48	(2.)
CZ032	Plzeňský kraj	94,44	(6.)	87,45	(6.)	83,79	(9.)	98,54	(7.)	99,43	(1.)
CZ04	Severozápad	92,08		72,70		72,70		97,22		87,81	
CZ041	Karlovarský kraj	90,31	(12.)	64,92	(14.)	65,68	(14.)	x	x	72,66	(14.)
CZ042	Ústecký kraj	92,69	(11.)	75,36	(13.)	75,19	(13.)	97,22	(8.)	91,63	(10.)
CZ05	Severovýchod	94,22		84,20		83,27		100,00		91,01	
CZ051	Liberecký kraj	94,60	(4.)	82,33	(11.)	81,99	(12.)	x	x	82,67	(13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	93,62	(10.)	85,96	(8.)	83,02	(10.)	x	x	91,03	(11.)
CZ053	Pardubický kraj	94,53	(5.)	83,87	(9.)	84,58	(8.)	100,00	(1.)	95,37	(7.)
CZ06	Jihovýchod	94,02		88,84		88,70		99,30		96,50	
CZ061	Vysočina	93,76	(8.)	87,86	(5.)	87,10	(6.)	x	x	97,01	(5.)
CZ062	Jihomoravský kraj	94,14	(7.)	89,32	(3.)	89,41	(4.)	99,30	(5.)	96,26	(6.)
CZ07	Střední Morava	95,90		89,74		89,32		100,00		93,93	
CZ071	Olomoucký kraj	95,14	(3.)	90,85	(2.)	88,16	(5.)	x	x	90,25	(12.)
CZ072	Zlínský kraj	96,76	(1.)	88,55	(4.)	90,61	(1.)	100,00	(1.)	97,46	(4.)
CZ08	Moravskoslezsko	93,71		86,35		89,50		99,57		97,74	
CZ081	Moravskoslezský kraj	93,71	(9.)	86,35	(7.)	89,50	(3.)	99,57	(4.)	97,74	(3.)